

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Α.Δ.Ι.Π.
ΑΡΧΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

HELLENIC REPUBLIC
H.Q.A.
HELLENIC QUALITY ASSURANCE
AND ACCREDITATION AGENCY

Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Φιλοσοφική Σχολή

Τμήμα Ψυχολογίας

Ακαδημαϊκό Έτος 2015-16

Αθήνα, 20 Δεκεμβρίου 2017

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΥΓΓΡΟΥ 44, 117 42 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 210 9220944
Ηλ. Ταχ.: secretariat@adip.gr

44 SYNGROU AVENUE – 11742 ATHENS, GREECE
Tel. 30 210 9220944
E-mail: secretariat@adip.gr

Πίνακας περιεχομένων

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.....	3
2. Παρουσίαση του Τμήματος.....	8
3. Προγράμματα Σπουδών.....	18
3.1 Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών.....	18
3.2α Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κλινική Ψυχολογία».....	26
3.2β Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχολική Ψυχολογία».....	33
3.3 Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.....	49
4. Διδακτικό έργο.....	54
5. Ερευνητικό έργο.....	66
6. Σχέσεις με κοινωνικούς-πολιτιστικούς-παραγωγικούς φορείς.....	85
7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης.....	90
8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές.....	93
9. Συμπεράσματα.....	98
10. Σχέδια βελτίωσης.....	100
11. Πίνακες.....	101
12. Παραρτήματα (επισυνάπτονται).....	138
Α. Οδηγός σπουδών	
Β. Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης μαθήματος και διδασκαλίας από τους φοιτητές	
Γ. Κατάλογος επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ (2013-14 έως 2015-16)	

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

1.1. Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα

Η παρούσα αναφορά είναι η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για το ακαδημαϊκό έτος 2015-16. Όπου δίνονται στοιχεία για παρελθόντα έτη, αυτά καλύπτουν μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2013-14 (δηλ. το έτος αναφοράς και τα δύο προγενέστερα ακαδημαϊκά έτη). Η επιλογή αυτή έγινε για δύο λόγους: (α) Το ακαδημαϊκό έτος 2013-14 είναι το πρώτο έτος λειτουργίας του Τμήματος Ψυχολογίας, και (β) το ίδιο έτος (2013) διεξήχθη η εξωτερική αξιολόγηση του Προγράμματος Ψυχολογίας, του Τμήματος Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, μετεξέλιξη του οποίου συνιστά το νεοσύστατο Τμήμα Ψυχολογίας. Επομένως, η παρούσα εσωτερική αξιολόγηση εκτείνεται μέχρι το έτος ίδρυσης του Τμήματος, το οποίο συμπίπτει με την πιο πρόσφατη διαθέσιμη εξωτερική αξιολόγηση της προγενέστερης του Τμήματος δομής.

Την ευθύνη για τον συντονισμό της εσωτερικής αξιολόγησης και τη σύνταξη της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης ανέλαβε η Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ), η οποία ορίστηκε από τη Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας (19-9-2017) με την εξής σύνθεση:

- Βασίλης Παυλόπουλος (Αναπλ. Καθηγητής, συντονιστής ΟΜΕΑ)
- Χρυσή Χατζηχρήστου (Καθηγήτρια, Πρόεδρος Τμήματος)
- Σπυρίδων Τάνταρος (Καθηγητής, μέλος)
- Αλεξάνδρα Οικονόμου (Αναπλ. Καθηγήτρια, μέλος)
- Αλεξάνδρα Μαυρομάτη (ΕΤΕΠ, μέλος)
- Χριστίνα Βακαρτζή (διοικητική υποστήριξη).

Η ΟΜΕΑ συνεδρίασε επανειλημμένα για να οργανώσει την εσωτερική αξιολόγηση του Τμήματος Ψυχολογίας λαμβάνοντας υπόψη τις υποδείξεις της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) του ΕΚΠΑ και τις διαδικασίες που προβλέπονται από την Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας (ΑΔΙΠ). Συγκεκριμένα, η ΟΜΕΑ ενημέρωσε όλα τα μέλη του Τμήματος (ΔΕΠ, ΕΤΕΠ, ΕΔΙΠ, διοικητικό προσωπικό, εκπροσώπους φοιτητών) σχετικά με τις παραμέτρους και τις διαδικασίες της αξιολόγησης, συντόνισε τη συλλογή και επεξεργασία των απογραφικών δεδομένων, ανάθεσε ρόλους, επέβλεψε τον σχολιασμό των στοιχείων που προέκυψαν και ανέλαβε την επιμέλεια της τελικής Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης. Επομένως, ο ρόλος της ΟΜΕΑ ήταν διττός: συντονιστικός και εκτελεστικός, καθώς στην εσωτερική αξιολόγηση ενεπλάκη ενεργά σχεδόν το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού του Τμήματος, για λόγους πρακτικούς (κατανομή του φόρτου εργασίας), όσο και δεοντολογικούς (συμπερίληψη στη λήψη αποφάσεων). Ας σημειωθεί ότι σε όλα τα παραπάνω δεν συμμετείχαν εκπρόσωποι των φοιτητών καθώς –παρά την πρόσκληση που τους απευθύνθηκε– δεν ανταποκρίθηκαν, πιθανώς επειδή η αξιολόγηση συνέπεσε εν μέρει με εξεταστική περίοδο (Σεπτέμβριος 2017). Πάντως, η παρουσία των φοιτητών αποτυπώνεται σε άλλες όψεις της διαδικασίας (π.χ. αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων) και της λειτουργίας του Τμήματος (π.χ. συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα).

Εκτός του Τμήματος Ψυχολογίας, τα μέλη της ΟΜΕΑ συνεργάστηκαν με τη ΜΟΔΙΠ του ΕΚΠΑ για λήψη οδηγιών και διευκρινίσεων, καθώς και με τη Διοίκηση Μηχανοργάνωσης του ΕΚΠΑ για την άντληση στοιχείων από ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Κατά κοινή ομολογία, η συνεργασία και με τις δύο παραπάνω μονάδες ήταν εξαιρετική: η ΟΜΕΑ έλαβε ταχύτατες, σαφείς και πλήρως κατατοπιστικές απαντήσεις σε κάθε επικοινωνία. Πέραν του θετικού αντίκτυπου που αυτό είχε στην πληρότητα της παρούσας Έκθεσης, η άριστη επικοινωνία ενίσχυσε το κλίμα συνεργασίας μεταξύ των μονάδων του ΕΚΠΑ και εμπέδωσε την αισιόδοξη αίσθηση ότι γίνονται ουσιαστικά βήματα προόδου προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών του ιδρύματός μας.

Για την άντληση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση αξιοποιήθηκαν τόσο αντικειμενικά-ποσοτικά δεδομένα (στατιστικά στοιχεία), όσο και υποκειμενικοί-ποιοτικοί δείκτες (αντιλήψεις, γνώμες, προτάσεις και υποδείξεις του ανθρώπινου δυναμικού). Το υλικό αυτό αντλήθηκε μέσω της Γραμματείας του Τμήματος, των διευθυντών των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών και των ερευνητικών μονάδων (εργαστηρίων, ερευνητικών κέντρων), των απογραφικών δελτίων διδασκόντων και μαθημάτων, των εξαμηνιαίων αξιολογήσεων των μαθημάτων από τους φοιτητές, της Υπηρεσίας Μηχανοργάνωσης του ΕΚΠΑ (όσον αφορά τα φοιτητολόγια), καθώς και σε ομαδικές συναντήσεις ή ατομικές συνεντεύξεις με μέλη του προσωπικού του Τμήματος Ψυχολογίας.

Επισημαίνεται ότι η άντληση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση από τις παραπάνω πηγές δεν έγινε αποκλειστικά για τους σκοπούς της εσωτερικής αξιολόγησης. Οι πληροφορίες αυτές καταγράφονται με διαδικασίες που είναι ενταγμένες στην πάγια λειτουργία του Τμήματος Ψυχολογίας, ως εξής: Τα στατιστικά στοιχεία των φοιτητών καταχωρίζονται ηλεκτρονικά σε κάθε φάση των σπουδών τους (εγγραφή, δήλωση μαθημάτων και αναγνώριση βαθμολογίας μέσω της ηλεκτρονικής γραμματείας My-studies), ενώ αντίστοιχες υποδομές αναπτύσσουν και τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία (π.χ. αριθμός φοιτητών και κατανομή βαθμολογίας ανά μάθημα) παρέχονται από την Υπηρεσία Μηχανοργάνωσης του ΕΚΠΑ κατόπιν σχετικού αιτήματος. Τα απογραφικά δελτία των μαθημάτων συντάσσονται από τους διδάσκοντες σε εξαμηνιαία βάση και είναι διαθέσιμα όταν τους ζητηθούν. Τα απογραφικά δελτία των διδασκόντων (με πληροφορίες για το διδακτικό έργο, την ερευνητική δραστηριότητα, τις δημοσιεύσεις και την ευρύτερη κοινωνική τους παρουσία) επικαιροποιούνται σε ετήσια βάση. Οι απόψεις των φοιτητών για τα μαθήματα και τους διδάσκοντες καταγράφονται ανώνυμα μέσω των αξιολογήσεων που διενεργούνται ανά εξάμηνο. Τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιούνται (βλ. Παράρτημα) και η διαδικασία αξιολόγησης από τους φοιτητές ακολουθούν τις υποδείξεις της ΜΟΔΙΠ του ΕΚΠΑ και είναι συμβατά με τις προδιαγραφές της ΑΔΙΠ. Τέλος, οι τακτικές Συνελεύσεις παρέχουν ευκαιρίες για ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των μελών του ανθρώπινου δυναμικού του Τμήματος Ψυχολογίας.

Το έργο της ΟΜΕΑ, καταρχήν, δεν ήταν κάτι παραπάνω από το να ενεργοποιήσει τις παραπάνω διαδικασίες με επικέντρωση στην εσωτερική αξιολόγηση του Τμήματος. Για το σκοπό αυτό συνεδρίασε επανειλημμένως, οργάνωσε σειρά συναντήσεων με τα μέλη ΔΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και το διοικητικό προσωπικό του Τμήματος και επικοινωνήσε με άλλες μονάδες του ΕΚΠΑ όταν αυτό ήταν απαραίτητο. Συγκέντρωσε τα απογραφικά δελτία από 29 διδάσκοντες για 64 προπτυχιακά μαθήματα και για 34 μεταπτυχιακά μαθήματα.

Αποτίμησε 1.916 ανώνυμες αξιολογήσεις φοιτητών για 49 μαθήματα. Έλαβε υπόψη προηγούμενες εκθέσεις αξιολόγησης του Προγράμματος Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας (εσωτερική αξιολόγηση: 2011-12, εξωτερική αξιολόγηση: 2012-13), μετεξέλιξη του οποίου αποτελεί το Τμήμα Ψυχολογίας, καθώς και μια εσωτερική απογραφική έκθεση του Τμήματος που συντάχθηκε το 2014-15. Επιπλέον, αξιοποίησε τη διαδικτυακή υποδομή του ΕΚΠΑ (ιστοσελίδα Τμήματος Ψυχολογίας, ηλεκτρονική γραμματεία My-studies, ηλεκτρονική τάξη e-class, απομακρυσμένη σύνδεση μέσω εικονικού ιδιωτικού δικτύου vrn, υπηρεσία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας, την ανταλλαγή απόψεων και την επίλυση προβλημάτων (παροχή διευκρινίσεων και οδηγιών), την πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων και την άντληση ποσοτικών στοιχείων.

1.2. Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Σε γενικές γραμμές, η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης διεξήχθη ομαλά και εντός της χρονικής προθεσμίας που είχε τεθεί. Στα θετικά στοιχεία συγκαταλέγονται τα εξής:

- Η εσωτερική αξιολόγηση έδωσε τη δυνατότητα να αναδειχθεί το έργο που επιτελείται στο Τμήμα Ψυχολογίας και να κοινοποιηθεί σε όλα τα μέλη του ανθρώπινου δυναμικού του. Δεν είναι σπάνια περίπτωση να μη γνωρίζει ένα μέλος ΔΕΠ το εύρος των δραστηριοτήτων με τα οποία εμπλέκονται άλλοι συνάδελφοι ή ορισμένες ερευνητικές μονάδες του Τμήματος.
- Η επικοινωνία με άλλες λειτουργικές μονάδες του ΕΚΠΑ για τους σκοπούς της εσωτερικής αξιολόγησης ανέδειξε το ευρύτερο έργο που επιτελείται στο ΕΚΠΑ σε διοικητικό-οργανωτικό επίπεδο και άνοιξε διαύλους συνεργασίας που υπήρχαν ήδη, αλλά δεν ήταν ακριβώς γνωστοί ή κατανοητοί.
- Ο κριτικός αναστοχασμός που συνεπάγεται κάθε εσωτερική αξιολόγηση συνέβαλε στον εντοπισμό των υφιστάμενων αδυναμιών και των σημαντικών αναγκών σε πολλαπλά επίπεδα. Ιδιαίτερος διαφωτιστική προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η συγκριτική παράθεση των στοιχείων της τρέχουσας αξιολόγησης με αυτά προηγούμενων αξιολογήσεων.
- Οι διεργασίες που έλαβαν χώρα, συνέβαλαν στην εμπέδωση μιας κουλτούρας δημιουργικής αξιολόγησης σε όλα τα μέλη του ανθρώπινου δυναμικού του Τμήματος. Επιπλέον, οι συλλογικές δραστηριότητες καλλιέργησαν το κλίμα συνεργασίας και ενίσχυσαν τους δεσμούς και την αίσθηση του ανήκειν μεταξύ των μελών σε ακαδημαϊκό, εργασιακό, ακόμα και προσωπικό επίπεδο. Συναφής με αυτή τη διαπίστωση είναι η προθυμία και η θετική διάθεση με την οποία αποκρίθηκε στις προκλήσεις της εσωτερικής αξιολόγησης η συντριπτική πλειοψηφία των μελών του διδακτικού, εργαστηριακού και διοικητικού προσωπικού, η οποία διευκόλυνε αναμφισβήτητα το έργο της ΟΜΕΑ.
- Οι δυσκολίες της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης εντοπίζονται στα εξής σημεία:
- Ο διαθέσιμος χρόνος, όπως προέκυψε από τη σύντομη καταληκτική προθεσμία, διαμόρφωσε ένα εξαιρετικά απαιτητικό χρονοδιάγραμμα, ιδιαίτερος αν ληφθεί υπόψη το πλήθος και το εύρος των στοιχείων που έπρεπε να συγκεντρωθούν.
- Οι ελλείψεις σε ανθρώπινους πόρους με ανάλογη εξειδίκευση δυσχέραναν σοβαρά την εσωτερική αξιολόγηση, ιδιαίτερος σε ό,τι αφορά την άντληση και επεξεργασία ποσοτικών στοιχείων. (Ας σημειωθεί ότι το διοικητικό προσωπικό του Τμήματος

Ψυχολογίας κατά τον χρόνο σύνταξης της παρούσας Έκθεσης αριθμεί λιγότερα μέλη από όσα είχε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-16, το οποίο αξιολογείται.) Αυτό δεν εξηγεί μόνο τυχόν ελλείψεις ή ανακρίβειες των παραγόμενων στοιχείων, αλλά επιπλέον οδήγησε στην ανάληψη υπερβολικού φόρτου εργασίας συγκεκριμένων μελών του διοικητικού και του διδακτικού προσωπικού, με αποτέλεσμα καθυστερήσεις κατά τη φάση συλλογής των πληροφοριών.

- Παρατηρήθηκε ασυμμετρία στην πρόσβαση και αναζήτηση απογραφικών στοιχείων ανάμεσα στο προπτυχιακό και στα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Ενώ το ΕΚΠΑ έχει σημειώσει αξιόλογη πρόοδο στην ηλεκτρονική διαχείριση των στοιχείων των προπτυχιακών φοιτητών, δεν παρατηρείται ανάλογη εξέλιξη σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Κάθε ΠΜΣ καλείται να καλύψει με δικούς του πόρους το έλλειμμα υποδομής, το οποίο οδηγεί σε σημαντική σπατάλη πόρων σε επίπεδο ιδρύματος (καθώς δαπανώνται χρήματα από διαφορετικά ΠΜΣ για τον ίδιο σκοπό).
- Η ηλεκτρονική ολοκλήρωση των διαδικασιών αξιολόγησης έχει προχωρήσει σημαντικά, συγκριτικά με το παρελθόν, αλλά παρουσιάζει ακόμα ανακολουθίες και ελλείψεις. Για παράδειγμα, τα ίδια ή παρόμοια στοιχεία χρειάζεται να υποβληθούν κατ' επανάληψη σε διαφορετικές φόρμες (φοιτητολογία Τμήματος, ΜΟΔΙΠ, ΑΔΙΠ). Αυτό ενδέχεται να οδηγεί σε μικρές ή μεγαλύτερες αποκλίσεις και ασυμφωνίες, ανάλογα με τη βάση δεδομένων από την οποία αντλεί κανείς τα στοιχεία. Σε άλλες περιπτώσεις, δεν είναι ικανοποιητικός ο συγχρονισμός μεταξύ υπηρεσιών. Για παράδειγμα, δεν είναι εφικτή η αξιοποίηση των ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων αξιολόγησης των μαθημάτων επειδή δεν συμβαδίζουν με την περίοδο ηλεκτρονικής εγγραφής των φοιτητών (η οποία, με τη σειρά της, παρατείνεται υπερβολικά εξαιτίας της υποστελέχωσης της Γραμματείας του Τμήματος Ψυχολογίας).
- Η άποψη των φοιτητών αποτυπώνεται στις ανώνυμες αξιολογήσεις των μαθημάτων.

1.3. Προτάσεις του Τμήματος για τη βελτίωση της διαδικασίας

Οι προτάσεις για βελτίωση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης απορρέουν από την επισήμανση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα. Ορισμένες από αυτές είναι διαχειρίσιμες «εκ των έσω», από το ανθρώπινο δυναμικό του Τμήματος Ψυχολογίας, ενώ άλλες απαιτούν ενέργειες και πόρους από υπερκείμενες δομές (το ΕΚΠΑ ή το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων). Παρακάτω καταγράφονται οι προτάσεις που προέκυψαν από την εμπειρία της ΟΜΕΑ και μετά από ανταλλαγή απόψεων με τα μέλη του Τμήματος:

- Παρόλο που η ΟΜΕΑ συγκροτείται αποκλειστικά για τους σκοπούς της αξιολόγησης, είναι σκόπιμο η Συνέλευση του Τμήματος να διατηρεί επιτροπή παρόμοιας σύνθεσης και αρμοδιοτήτων σε πάγια βάση, η οποία θα υπενθυμίζει εγκαίρως σε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη τις τακτικές διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης (π.χ. αξιολόγηση μαθημάτων από τους φοιτητές στο δεύτερο μισό της διάρκειας του εξαμήνου, συμπλήρωση απογραφικών δελτίων μαθήματος ανά εξάμηνο, επικαιροποίηση και υποβολή απογραφικού δελτίου διδάσκοντος ανά έτος, κλπ.). Προτείνεται η περιοδική ανάθεση του ρόλου αυτού σε διαφορετικά μέλη του προσωπικού. Έτσι θα κατανέμεται ομαλότερα (και δικαιότερα) ο φόρτος εργασίας, θα αποφεύγονται τυχόν καθυστερήσεις και θα αξιοποιείται ο διαθέσιμος χρόνος σε πιο ουσιαστικές διαδικασίες, όπως η ανταλλαγή απόψεων, ο αναστοχασμός και οι προτάσεις βελτίωσης της λειτουργίας του Τμήματος.

- Προτείνεται να συντομευθεί ο χρόνος εγγραφής και δήλωσης μαθημάτων των φοιτητών ανά εξάμηνο, ώστε να δίνεται η δυνατότητα αξιοποίησης των ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων αξιολόγησης που έχει αναπτύξει η ΜΟΔΙΠ του ΕΚΠΑ. Ας σημειωθεί ότι η Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας, ανταποκρινόμενη στις ανάγκες της εσωτερικής αξιολόγησης και με βάση την προηγούμενη εμπειρία, προχώρησε ήδη σε αναμόρφωση και εξειδίκευση των ερωτηματολογίων αξιολόγησης των μαθημάτων από τους φοιτητές, ώστε να ανταποκρίνονται ακριβέστερα στη φυσιογνωμία του Τμήματος.
- Η καταγραφή ορισμένων ποσοτικών δεδομένων απογραφικού χαρακτήρα μπορεί να γίνει πιο αποτελεσματικά αν αξιοποιηθούν για το σκοπό αυτό τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών. Για παράδειγμα, μπορούν να σχεδιαστούν ηλεκτρονικές φόρμες υποβολής στοιχείων αξιοποιώντας υπάρχοντα δωρεάν διαδικτυακά εργαλεία.
- Παρόλο που η Συνέλευση του Τμήματος έχει πράξει τα κατά νόμο προβλεπόμενα, πρέπει να επιμείνει ακόμα περισσότερο και να εξαντλήσει κάθε δυνατότητα επικοινωνίας με τους φοιτητές, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, ώστε να τους κινητοποιήσει για να εκπροσωπηθούν σε όλες τις διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης, πέραν της συμπλήρωσης ανώνυμων ερωτηματολογίων στο πλαίσιο των μαθημάτων.
- Η εσωτερική αξιολόγηση δεν ήταν εφικτό να καλύψει την περαιτέρω ακαδημαϊκή και επαγγελματική πορεία των αποφοίτων του Τμήματος Ψυχολογίας, η οποία συνιστά βασική παράμετρο της ίδιας της ύπαρξής του. Αυτό δεν οφείλεται σε εσωτερική ολιγωρία του Τμήματος, αλλά σε δομική ανεπάρκεια του ΕΚΠΑ που δεν έχει φροντίσει να αναπτύξει ανάλογες υποδομές για το σκοπό αυτό. Η πρόσφατη δημιουργία συλλόγου αποφοίτων ανά Τμήμα είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά δεν αρκεί.
- Πολλές από τις διαπιστωμένες δυσκολίες θα αποσυρθούν αν εμπλουτιστεί το Τμήμα Ψυχολογίας με ανθρώπινο δυναμικό. Η ενίσχυση αυτή δεν πρέπει να είναι μόνο ποσοτική, αλλά και ποιοτική, δηλ. ανάλογα με τις τρέχουσες ανάγκες. Ειδικά για τους σκοπούς της αξιολόγησης, είναι απαραίτητη η προσθήκη ενός μέλους διοικητικού προσωπικού με κύρια αρμοδιότητα την επικαιροποίηση και διαχείριση των απογραφικών στοιχείων. Αυτό δεν είναι απαραίτητο μόνο για τους σκοπούς της εσωτερικής αξιολόγησης, αλλά για τη γενικότερη εύρυθμη λειτουργία του Τμήματος (εγγραφές φοιτητών, δηλώσεις μαθημάτων, καταχώριση βαθμολογίας, ορκωμοσία φοιτητών, παρακολούθηση αποφοίτων).

2. Παρουσίαση του Τμήματος

2.1. Γεωγραφική θέση

Το Τμήμα Ψυχολογίας είναι το νεότερο από τα 12 Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Όλες οι ακαδημαϊκές (διδασκτικές, διοικητικές, ερευνητικές) μονάδες του στεγάζονται στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής, στην Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου. Ορισμένα στοιχεία έχουν ως εξής:

- Η Γραμματεία στεγάζεται στο γραφείο 533 (το οποίο προέκυψε από μετασκευή και αλλαγή χρήσης του αναγνωστηρίου του παρακείμενου Σπουδαστηρίου Ψυχολογίας, λόγω ελλείψεως διαθέσιμου χώρου).
- Τα υποχρεωτικά προπτυχιακά μαθήματα διεξάγονται στα αμφιθέατρα 312, 313 και 314 (χωρητικότητας 150-200 ατόμων περίπου). Για τα υπόλοιπα μαθήματα (κυρίως, τα κατ' επιλογήν) χρησιμοποιούνται μικρότερης χωρητικότητας αίθουσες (30-50 ατόμων, όπως οι 637, 639, 640, 641, 822 και 823). Αυτοί οι χώροι διδασκαλίας χρησιμοποιούνται από κοινού με άλλα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής, το οποίο αποτελεί συνηθισμένη πρακτική λόγω περιορισμένων υποδομών, σύμφωνα με πρόγραμμα που καταρτίζει η Κοσμητεία για όλα τα Τμήματα.
- Τα γραφεία των μελών ΔΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ βρίσκονται στις κυψέλες 504, 505, 511, 521 και 544. Από αυτές, οι τρεις (504, 511, 521) είναι αποκλειστικής χρήσης, ενώ οι άλλες δύο (505, 544) χρησιμοποιούνται από κοινού με το Τμήμα ΦΠΨ. Σημειώνεται ότι πολλά από τα γραφεία των μελών ΔΕΠ είναι σε χώρους που έχουν τοποθετηθεί χωρίσματα με αποτέλεσμα να έχουν ελλιπή θέρμανση, φως και εξαερισμό.
- Το σπουδαστήριο, τα εργαστήρια και τα ερευνητικά κέντρα στεγάζονται στις κυψέλες 505, 511, 524, 534 και 544. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, ορισμένοι από τους χώρους των ακαδημαϊκών μονάδων του Τμήματος Ψυχολογίας χρησιμοποιούνται από κοινού με άλλα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής ή/και στεγάζουν γραφεία διδασκόντων λόγω έλλειψης διαθέσιμου χώρου, με όσες πρακτικές δυσλειτουργίες αυτό συνεπάγεται.

Συμπερασματικά, η κτηριακή υποδομή του Τμήματος Ψυχολογίας μοιράζεται κοινούς περιορισμούς με τα υπόλοιπα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής, όπου στεγάζεται. Οι περιορισμοί αυτοί δεν είναι μόνο χωρικοί, αλλά αφορούν επιπλέον ζητήματα ασφάλειας, συντήρησης και καθαριότητας. Έτσι, ο δραστικός περιορισμός της χρηματοδότησης οδηγεί αναπόφευκτα σε εκπτώσεις που εγγιζουν τα όρια της δυσλειτουργίας (π.χ. αίθουσες χωρίς θέρμανση και κλιματισμό) ή προβληματίζουν για λόγους υγιεινής (λόγω ελλιπούς καθαριότητας). Πάντως, σημειώνεται εδώ ότι η κατανομή των –ήδη περιορισμένων– πόρων του κτηρίου ανά Τμήμα είναι πέρα από τις δυνατότητες ελέγχου του εκάστοτε Τμήματος και δεν είναι σαφές αν γίνεται πάντοτε με αναλογικά και διαφανή κριτήρια.

2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος

2.2.1. Στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό, κατά την τελευταία τριετία (ποσοτικά στοιχεία)

Το Τμήμα Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ιδρύθηκε το 2013. Αποτελεί μετεξέλιξη του Προγράμματος Ψυχολογίας, το οποίο λειτούργησε από το 1993 μέχρι το 2013 ως αυτόνομο πρόγραμμα σπουδών στο Τμήμα Φιλοσοφίας-

Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας. Η πλειοψηφία του διδακτικού προσωπικού (12 από τα 17 μέλη ΔΕΠ) και των ακαδημαϊκών μονάδων του Προγράμματος Ψυχολογίας του ΦΠΨ εντάχθηκαν στο νεοσύστατο Τμήμα Ψυχολογίας.

Κατά το χρόνο σύνταξης της παρούσας Έκθεσης, το Τμήμα Ψυχολογίας στελεχώνεται από 12 μέλη ΔΕΠ (5 Καθηγητές, 5 Αναπληρωτές Καθηγητές, 2 Επίκουροι Καθηγητές), 2 μέλη ΕΔΙΠ, ένα μέλος ΕΤΕΠ, 5 διοικητικούς υπαλλήλους και 2 βιβλιοθηκονόμους. Στην υλοποίηση του προγράμματος σπουδών συμβάλλουν επίσης 5 μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ΕΚΠΑ με ανάθεση και 3 εντεταλμένοι διδάσκοντες με σύμβαση.

Αναλυτικά στοιχεία για τις μεταβολές στη στελέχωση του Τμήματος από την ίδρυσή του μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2016-17 παρέχονται στον Πίνακα 1 της Ενότητας 11. Από τα στοιχεία αυτά δεν προκύπτει αξιολογή μεταβολή στο ανθρώπινο δυναμικό κατά την περασμένη τριετία, πέραν των εξελίξεων ορισμένων μελών ΔΕΠ σε ανώτερη βαθμίδα. Ο αριθμός των μελών ΔΕΠ κρίνεται χαμηλός, ιδιαίτερος αν ληφθεί υπόψη ότι 5 μέλη ΔΕΠ του πρώην Προγράμματος Ψυχολογίας παρέμειναν στο Τμήμα ΦΠΨ με μονομερή απόφαση του οικείου Τμήματος, παρά τη δηλωμένη βούλησή τους για μετακίνηση στο νεοϊδρυθέν Τμήμα Ψυχολογίας. Επομένως, κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση σε διδακτικό προσωπικό, καθώς αυτό αναμένεται να αποδυναμωθεί περαιτέρω τα επόμενα χρόνια λόγω της αφυπηρέτησης ορισμένων μελών ΔΕΠ. Αντίστοιχα, κρίνεται απολύτως απαραίτητη η ενίσχυση του προσωπικού της Γραμματείας με επιπλέον προσωπικό καθώς και με υπάλληλο εξειδικευμένο στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, καθώς στο διάστημα που μεσολάβησε μέχρι τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης υπήρξε αποχώρηση μίας διοικητικής υπαλλήλου.

Οι ακαδημαϊκές μονάδες του Τμήματος Ψυχολογίας κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 περιλάμβαναν το Σπουδαστήριο Ψυχολογίας, 3 εργαστήρια (Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών, Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας και Ψυχομετρίας, Εργαστήριο Πειραματικής Ψυχολογίας) και 5 ερευνητικά κέντρα (Κέντρο Μελέτης της Οικογένειας, Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας, Κέντρο Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας, Κέντρο Ανάπτυξης της Δημιουργικότητας, Κέντρο Μελέτης της Ψυχοκοινωνικής Προσαρμογής Ομάδων Υψηλού Κινδύνου). Στο διάστημα που μεσολάβησε μέχρι τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης, 2 ερευνητικά κέντρα μετεξελίχθηκαν σε εργαστήρια (Εργαστήριο Σχολικής Ψυχολογίας: Εκπαίδευση, Έρευνα και Εφαρμογές, και Εργαστήριο Ανάπτυξης της Δημιουργικότητας), ενώ συστάθηκε ένα ακόμα εργαστήριο (Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας: Υποκειμενικότητα και Κοινωνικός Δεσμός). Οι εξελίξεις αυτές τονίζουν τον προσανατολισμό και τη δέσμευση του Τμήματος Ψυχολογίας στην έρευνα και σηματοδοτούν την αναβάθμιση των δυνατοτήτων του για παραγωγή ποιοτικού ερευνητικού έργου, παρά τον περιορισμένο αριθμό μελών ΔΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ.

Στον Οδηγό Σπουδών (σελ. 72-82) παρουσιάζονται αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τους σκοπούς ίδρυσης, τη στελέχωση και τη δραστηριότητα των ακαδημαϊκών μονάδων του Τμήματος Ψυχολογίας. Καθώς ο Οδηγός Σπουδών επισυνάπτεται ως Παράρτημα στην παρούσα Έκθεση, δεν κρίθηκε σκόπιμη η αντιγραφή των σχετικών πληροφοριών στην ενότητα αυτή προς αποφυγή επαναλήψεων. Από την επισκόπηση των στοιχείων προκύπτει ότι σχεδόν το σύνολο των ακαδημαϊκών μονάδων λειτουργούν σε συνθήκες υποβαθμισμένης κτηριακής υποδομής (περιορισμένοι διαθέσιμοι χώροι και χρήση αυτών

για στέγαση μελών ΔΕΠ, ελλείψεις σε εξοπλισμό, ανεπαρκής καθαριότητα και συντήρηση). Ακόμα κι έτσι, οι ακαδημαϊκές μονάδες υποστηρίζουν το διδακτικό έργο και συμβάλλουν αποφασιστικά στην έρευνα και στις δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας, γι' αυτό κρίνεται σημαντική η περαιτέρω υποστήριξή τους.

2.2.2. Αριθμός και κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί) κατά την τελευταία τριετία

Η φοίτηση στο Τμήμα Ψυχολογίας οδηγεί στην απόκτηση πτυχίου Ψυχολογίας με εργασιακά δικαιώματα ψυχολόγου (άδεια άσκησης επαγγέλματος, Ν. 991/79, Ν. 2646/98 και Ν. 3919/11, ΦΕΚ 32). Στους Πίνακες 2 και 3 της Ενότητας 11 παρουσιάζεται ο αριθμός των προπτυχιακών φοιτητών και η εξέλιξη του αριθμού των νεοεισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος κατά την τελευταία τριετία. Από τα στοιχεία προκύπτει σχετική ισορροπία στο συνολικό αριθμό των προπτυχιακών φοιτητών, η οποία οφείλεται μάλλον στη σταθερή ροή των αποφοίτων, παρά την (επιβαλλόμενη άνωθεν) αύξηση του αριθμού των νεο-εισερχόμενων. Η αναλογία αποφοίτων προς νεο-εισερχόμενους φοιτητές είναι περίπου 7,5:10 μεσοσταθμικά σε βάθος τριετίας.

Υπογραμμίζονται εδώ δύο στοιχεία, τα οποία συνδέονται με την ποιότητα του φοιτητικού δυναμικού: Πρώτον, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 το Τμήμα Ψυχολογίας είχε την πρώτη υψηλότερη βάση εισαγωγής μεταξύ των τεσσάρων Τμημάτων Ψυχολογίας στην Ελλάδα και την τρίτη υψηλότερη στο ΕΚΠΑ, μετά την Ιατρική Σχολή και το Τμήμα Νομικής. Την ίδια χρονιά, το Τμήμα Ψυχολογίας ήταν η πρώτη προτίμηση για ποσοστό άνω του 90% των εισακτέων. Δεύτερον, ο συνολικός αριθμός των νεοεισερχόμενων φοιτητών είναι συστηματικά μεγαλύτερος από τον αριθμό που προτείνει το Τμήμα στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κάθε έτος. Μάλιστα, ο αριθμός των νεοεισερχόμενων φοιτητών αυξάνεται δραματικά μέσω των μετεγγραφών και των κατατακτηρίων εξετάσεων (το αθροιστικό ποσοστό των παραπάνω κατηγοριών εγγραφών αυξήθηκε από 28% το 2013-14 σε 38% του συνόλου των εγγραφών το 2015-16). Συνδυαστικά, τα παραπάνω καταδεικνύουν το υψηλής ποιότητας δυναμικό των φοιτητών του Τμήματος, η εκπαίδευση των οποίων δυσχεραίνεται από την πολιτική του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων που δεν λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές δυνατότητες του Τμήματος και οδηγεί σε σταδιακή αύξηση του αριθμού των φοιτητών.

Το Τμήμα Ψυχολογίας υλοποιεί αυτόνομα δύο Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ Κλινικής Ψυχολογίας, ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας). Ποσοτικά στοιχεία για την εξέλιξη του αριθμού των μεταπτυχιακών φοιτητών παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 της Ενότητας 11. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει θεαματική αύξηση των μεταπτυχιακών φοιτητών, από 0 το 2013-14 σε 87 το 2015-16. Τα στοιχεία αυτά δεν δίνουν ακριβή εικόνα, καθώς στην ουσία καταγράφουν μόνο τους νεο-εισερχόμενους μεταπτυχιακούς φοιτητές από το έτος ίδρυσης του Τμήματος και εξής. Στην πραγματικότητα, τα δύο ΠΜΣ του Τμήματος Ψυχολογίας υλοποιούνταν με διαφορετικό ΦΕΚ από το (πρώην) Πρόγραμμα Ψυχολογίας του Τμήματος ΦΠΨ, αλλά τα προϋπάρχοντα απογραφικά στοιχεία δεν αποτυπώνονται στον πίνακα 2. Το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 η αναλογία νεο-εισερχόμενων μεταπτυχιακών προς νεο-εισερχόμενους προπτυχιακούς φοιτητές ήταν περίπου 1:4 και κρίνεται πολύ ικανοποιητική με βάση τη στελέχωση και υποδομή του Τμήματος, αλλά είναι λιγότερο επαρκής αν ληφθούν υπόψη οι ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Επιπλέον, το Τμήμα Ψυχολογίας συμμετέχει στην υλοποίηση δύο διατμηματικών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών (ΔΠΜΣ Βασική και Εφαρμοσμένη Γνωστική Επιστήμη, σε σύμπραξη με το Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, το Τμήμα Πληροφορικής και Επικοινωνιών και το Τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ, και ΔΔΠΜΣ Προαγωγή και Αγωγή Υγείας, σε σύμπραξη με την Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ και το Τμήμα Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας του ΤΕΙ Αθήνας).

Ο διδακτορικός κύκλος σπουδών παρέχει τη δυνατότητα εκπόνησης διατριβής υπό την εποπτεία μέλους ΔΕΠ του Τμήματος και τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, και οδηγεί στην απονομή του τίτλου του διδάκτορα. Αναλυτικά στοιχεία για την εξέλιξη του αριθμού των υποψηφίων διδακτόρων παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 της Ενότητας 11. Η αναλογία υποψηφίων διδακτόρων ανά ενεργό μέλος ΔΕΠ παρουσίασε ελαφρά αυξητική τάση, από 4,3:1 (ακαδ. έτος 2013-14) σε 5,2:1 (ακαδ. έτος 2015-16). Πιο εμφανής είναι η αύξηση του απόλυτου αριθμού υποψηφίων διδακτόρων (από 52 σε 68, αντίστοιχα). Οι αριθμοί αυτοί κινούνται περίπου στο κατά νόμο ανώτατο όριο του αριθμού υποψηφίων διδακτόρων ανά μέλος ΔΕΠ (5:1). Πάντως, σημειώνεται ότι ο πραγματικός αριθμός υποψηφίων διδακτόρων που εποπτεύουν τα ενεργά μέλη ΔΕΠ του Τμήματος είναι μικρότερος, καθώς στις παραπάνω αναλογίες δεν συνεκτιμώνται τα αφυπηρητήσαντα μέλη ΔΕΠ (τα οποία, ωστόσο, εξακολουθούν να εποπτεύουν υποψήφιους διδάκτορες).

2.3. Σκοπός και στόχοι του Τμήματος

2.3.1. Ποιοι είναι οι στόχοι και οι σκοποί του Τμήματος σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του;

Το Τμήμα Ψυχολογίας ιδρύθηκε το 2013 (ΠΔ 85, ΦΕΚ τ. Α' 124, 3-6-2013) και αποτελεί μετεξέλιξη του Προγράμματος Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας. Επομένως, ο σκοπός και οι στόχοι του Τμήματος Ψυχολογίας είναι ίδιοι με εκείνους του (πρώην) Προγράμματος Ψυχολογίας (άρθρο 28, παρ. 24 του Ν. 2083/1992, ΦΕΚ τ. Α' 159, 21-9-1992).

Το Τμήμα Ψυχολογίας έχει ως σκοπό την εκπαίδευση ψυχολόγων ικανών να εργασθούν στην έρευνα, στη διδασκαλία και στις πρακτικές εφαρμογές της Ψυχολογίας. Αυτό επιτυγχάνεται με την παροχή γενικών και ειδικών επιστημονικών γνώσεων, με την κατάρτιση σε θέματα επιστημονικής μεθοδολογίας και αξιολόγησης, με την εκπόνηση πτυχιακής εργασίας και με την υλοποίηση πρακτικής άσκησης. Ο γενικός αυτός σκοπός εξειδικεύεται στους παρακάτω επιμέρους στόχους:

- Καλλιέργεια και προαγωγή της έρευνας, της διδασκαλίας και των πρακτικών εφαρμογών της επιστήμης της Ψυχολογίας.
- Διάδοση και αξιοποίηση της τεκμηριωμένης γνώσης της Ψυχολογίας.
- Παροχή ψυχολογικής κατάρτισης στους φοιτητές και στους πτυχιούχους των καθηγητικών Τμημάτων των Πανεπιστημίων.

Η υλοποίηση των παραπάνω στόχων συμβάλλει στη βελτίωση της ευημερίας και της ψυχικής υγείας ολόκληρου του πληθυσμού της χώρας, ανεξαρτήτως φυλής, φύλου, ηλικίας, καταγωγής, θρησκευτικών πεποιθήσεων ή άλλης διάκρισης.

2.3.2. Πώς αντιλαμβάνεται σήμερα η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος;

Μετά από συζητήσεις της ΟΜΕΑ με τα μέλη ΔΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και τους διοικητικούς υπαλλήλους προέκυψε ότι το ανθρώπινο δυναμικό του Τμήματος Ψυχολογίας αντιλαμβάνεται ως κεντρικούς σκοπούς του: (α) την κατάρτιση ψυχολόγων ικανών να εργαστούν σε εφαρμοσμένα πεδία, στην έρευνα και στην εκπαίδευση, και (β) την προαγωγή της ψυχολογικής έρευνας προς όφελος της κοινωνίας, με έμφαση στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Οι σκοποί αυτοί εξειδικεύονται μέσα από τους εξής στόχους:

- Την παροχή άριστης ποιότητας σπουδών όσον αφορά τη βασική και εφαρμοσμένη γνώση του αντικειμένου της Ψυχολογίας σε πνεύμα ανθρωπισμού και αλληλεγγύης, ιδιαίτερα απέναντι σε όσους έχουν ανάγκη των υπηρεσιών των ψυχολόγων.
- Την προετοιμασία και εξοικείωση των φοιτητών σε πραγματικές, κατά το δυνατόν, συνθήκες εργασίας.
- Την προσαρμογή της εκπαιδευτικής λειτουργίας του Τμήματος και του προγράμματος σπουδών στο διαρκώς μεταβαλλόμενο επιστημονικό πεδίο της Ψυχολογίας, σύμφωνα με διεθνή κριτήρια.
- Τη διεξαγωγή υψηλού επιπέδου έρευνας στο ευρύτερο δυνατό φάσμα ψυχολογικών κλάδων.
- Την προώθηση και προβολή του έργου που παράγεται στο Τμήμα, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Τη συνεισφορά σε δραστηριότητες που προάγουν τη διάχυση του έργου και της επιστήμης της Ψυχολογίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο
- Την κοινωνική προσφορά σε τομείς τους οποίους καλλιεργεί το Τμήμα.

Οι παραπάνω σκοποί και στόχοι υλοποιούνται με πολλαπλές δράσεις και μεθόδους:

- Επικαιροποίηση του προγράμματος σπουδών με βάση τα νεότερα διεθνή δεδομένα της επιστήμης της Ψυχολογίας.
- Αξιοποίηση σύγχρονων διδακτικών μεθόδων και εργαλείων, εφαρμογή αξιόπιστων και διάφανων κριτηρίων αξιολόγησης και κινητοποίηση των φοιτητών μέσα από ποικίλες εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες.
- Βιωματική εκπαίδευση των φοιτητών στην έρευνα και στις εφαρμογές της Ψυχολογίας μέσα από την –υποχρεωτικού χαρακτήρα– υλοποίηση πτυχιακής εργασίας και πρακτικής άσκησης, αντίστοιχα.
- Καλλιέργεια της εξωστρέφειας των μελών ΔΕΠ μέσα από τη συμμετοχή σε διεθνείς και ελληνικές επιστημονικές συναντήσεις και επιτροπές, συμπράξεις με ακαδημαϊκά ιδρύματα και φορείς υψηλού κύρους στο πλαίσιο ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων και δημοσιεύσεις σε διεθνώς αναγνωρισμένα επιστημονικά περιοδικά.
- Προβολή και διάχυση του έργου του Τμήματος με την οργάνωση επιστημονικών συνεδρίων, σεμιναρίων και ημερίδων, καθώς και με τη συμμετοχή σε δράσεις διασύνδεσης με την κοινότητα.

2.3.3. Υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος από εκείνους που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει;

Από τη συγκριτική επισκόπηση των ενοτήτων 2.3.1 και 2.3.2 προκύπτει ότι δεν υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος Ψυχολογίας από εκείνους που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει. Φαίνεται ότι η αντίληψη της ακαδημαϊκής κοινότητας δεν είναι απλώς συμβατή, αλλά εξειδικεύει και προεκτείνει τους διατυπωμένους στο ΦΕΚ σκοπούς και στόχους του Τμήματος.

Ωστόσο, αρκετά μέλη ΔΕΠ εξέφρασαν τον προβληματισμό τους όσον αφορά την αναντιστοιχία που παρατηρείται ανάμεσα στις προδιαγραφές ακαδημαϊκής εκπαίδευσης και επαγγελματικής άσκησης της Ψυχολογίας στην Ελλάδα σήμερα, συγκριτικά με τις περισσότερες χώρες στην Ευρώπη και διεθνώς. Συγκεκριμένα, η ελληνική νομοθεσία παρέχει στους πτυχιούχους του πρώτου κύκλου σπουδών πλήρη επαγγελματικά δικαιώματα ψυχολόγου. Αντιθέτως, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική, η άδεια άσκησης του επαγγέλματος προϋποθέτει περαιτέρω ειδικευση σε μεταπτυχιακό επίπεδο και πρακτική άσκηση με εποπτεία. Η σύγκυση αυτή υποσκάπτει τους εκπαιδευτικούς στόχους των Τμημάτων Ψυχολογίας των ελληνικών ΑΕΙ και δημιουργεί λανθασμένες προσδοκίες στους αποφοίτους τους όσον αφορά την πραγματική επαγγελματική τους ελάρκεια. Πρόκειται για σοβαρό ζήτημα που αφορά τη δημόσια ψυχική υγεία. Γι' αυτό η ΟΜΕΑ του Τμήματος Ψυχολογίας καλεί την πολιτεία να επανεξετάσει τα κριτήρια άσκησης επαγγέλματος του ψυχολόγου. Επίσης, κρίνει απαραίτητη τη νομική κατοχύρωση των ειδικοτήτων στην Ψυχολογία, η οποία εκκρεμεί εδώ και χρόνια, ώστε να εναρμονιστούν οι μεταπτυχιακές σπουδές με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα διεθνή πρότυπα.

2.3.4. Επιτυγχάνονται οι στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει; Αν όχι, ποιοι παράγοντες δρουν αποτρεπτικά ή ανασταλτικά στην προσπάθεια αυτή;

Το ανθρώπινο δυναμικό του Τμήματος Ψυχολογίας θεωρεί ότι οι σκοποί και οι στόχοι που έχει θέσει, επιτυγχάνονται ως επί το πλείστον. Η γενική πεποίθηση είναι ότι αυτό οφείλεται κυρίως στη δέσμευση και στην επίμονη προσπάθεια των μελών του Τμήματος, παρά τις αντίξοες συνθήκες που συχνά καλούνται να αντιμετωπίσουν. Ως δείκτες επίτευξης των στόχων νοούνται τα εξής κριτήρια:

- Η αξιολόγηση από τους φοιτητές των μαθημάτων και των διδασκόντων, από την οποία προκύπτει πολύτιμη ανατροφοδότηση.
- Η ακαδημαϊκή εξέλιξη των μελών ΔΕΠ σε ανώτερες βαθμίδες, η οποία προϋποθέτει την από μέρους τους προαγωγή της επιστήμης μέσω του ερευνητικού τους έργου.
- Η προσφορά του Τμήματος Ψυχολογίας στην κοινότητα του ΕΚΠΑ με τη διδασκαλία μαθημάτων Ψυχολογίας σε άλλα Τμήματα, αλλά και με την ανοιχτή λειτουργία του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών για όλους τους φοιτητές του ΕΚΠΑ.
- Η προσφορά του Τμήματος Ψυχολογίας και του Εργαστηρίου Σχολικής Ψυχολογίας στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των ειδικών ψυχικής υγείας και η εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης στα σχολεία.
- Η συνεργασία με ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα του εξωτερικού και η συμμετοχή φοιτητών και διδασκόντων σε προγράμματα κινητικότητας (Erasmus+).

- Η συμμετοχή των μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε διεθνείς επιστημονικές εταιρείες και η επιτυχημένη οργάνωση σημαντικών επιστημονικών γεγονότων (συνεδρίων, σεμιναρίων, ημερίδων) εθνικής ή/και διεθνούς εμβέλειας.
- Ο αριθμός των αποφοίτων που συνεχίζουν με επιτυχία τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο, σε υψηλού κύρους ιδρύματα. Δυστυχώς, η δομική ανεπάρκεια του ΕΚΠΑ δεν επιτρέπει να υπολογιστούν οι απόφοιτοι του Τμήματος (ή του πρώην Προγράμματος) Ψυχολογίας που υπηρετούν ως μέλη ΔΕΠ ή ως ερευνητές σε ακαδημαϊκά ιδρύματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ωστόσο, η καθημερινή εμπειρία του προσωπικού του Τμήματος υποδεικνύει ότι ο αριθμός αυτός πρέπει να είναι τουλάχιστον αξιόλογος.

Ανασταλτικά στην επίτευξη των στόχων του Τμήματος λειτουργούν:

- Η έλλειψη μελών ΔΕΠ που θα μπορούσαν να διευρύνουν περαιτέρω το διδακτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος.
- Η έλλειψη διοικητικών υπαλλήλων και εξειδικευμένου τεχνικού προσωπικού, με έμφαση στις τεχνολογίες πληροφοριών και εκπαίδευσης.
- Η έλλειψη χώρων για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του Τμήματος, καθώς και για τη στέγαση ορισμένων μελών ΔΕΠ
- Η έλλειψη κατάλληλου χώρου στέγασης της Γραμματείας.
- Η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής για τη λειτουργία των εργαστηρίων.
- Η ανεπαρκής συντήρηση του κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής (καθαριότητα, θέρμανση/κλιματισμός, επισκευές ζυμίων).
- Η ανεπαρκής ασφάλεια και φύλαξη των χώρων που καθιστά επισφαλή την εγκατάσταση ακριβού εξοπλισμού.
- Η ανεπαρκής, διαρκώς μειούμενη και απρόβλεπτης ροής πάγια χρηματοδότηση.
- Η απουσία τεχνικής υποστήριξης από τον ΕΛΚΕ για τη σύνταξη και υποβολή ερευνητικών προτάσεων σε διεθνή προγράμματα υψηλής ανταγωνιστικότητας.

2.3.5. Θεωρείτε ότι συντρέχει λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος;

Η ΟΜΕΑ θεωρεί ότι οι επίσημα διατυπωμένοι (στο ΦΕΚ ίδρυσης) βασικοί στόχοι του Τμήματος Ψυχολογίας παραμένουν οι ίδιοι και προσαρμόζονται με βάση τις ανάγκες που προκύπτουν, τόσο από τις κοινωνικές αλλαγές όσο και από τα νέα δεδομένα της επιστήμης της Ψυχολογίας. Συνεπώς, δεν συντρέχει λόγος αναθεώρησής τους. Αντιθέτως, συντρέχει λόγος αναθεώρησης των κριτηρίων για την άδεια άσκησης του επαγγέλματος του ψυχολόγου από την πολιτεία. Επιπλέον εκκρεμεί το ζήτημα της νομικής αναγνώρισης των ειδικοτήτων στην Ψυχολογία, το οποίο συνδέεται ευθέως με την αναβάθμιση των προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών. Και τα δύο παραπάνω εμπύτουν στην πολιτική βούληση υπερκείμενων δομών, κυρίως του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

2.4. Διοίκηση του Τμήματος

2.4.1. Ποιες επιτροπές είναι θεσμοθετημένες και λειτουργούν στο Τμήμα;

Στο Τμήμα Ψυχολογίας είναι θεσμοθετημένες και λειτουργούν οι εξής Επιτροπές:

Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών. Ρόλος της είναι η μελέτη του προγράμματος σπουδών με στόχο την προσαρμογή του στις ανάγκες που προκύπτουν είτε από τις προτάσεις των μελών ΔΕΠ, είτε από τις εξελίξεις στον χώρο της Ψυχολογίας. Αποτελείται από 3 μέλη ΔΕΠ και ένα μέλος ΕΤΕΠ, ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος και έχει ετήσια θητεία.

Επιτροπή Οδηγού Σπουδών. Η επιτροπή αυτή επικαιροποιεί κάθε έτος τον Οδηγό Σπουδών, με βάση τις τρέχουσες μεταβολές. Επιπλέον, ενημερώνει ανάλογα τον ιστότοπο του Τμήματος. Αποτελείται από 2 μέλη ΔΕΠ και μία διοικητική υπάλληλο, ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος και έχει ετήσια θητεία.

Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης. Η επιτροπή αυτή έχει ως έργο την οργάνωση και ακαδημαϊκή εποπτεία της πρακτικής άσκησης. Συνεργάζεται με ιδρύματα και φορείς της εφαρμοσμένης Ψυχολογίας φροντίζοντας να διασφαλίζει επαρκείς θέσεις πρακτικής άσκησης για όλους τους φοιτητές. Αναλαμβάνει την τοποθέτηση των φοιτητών στα διαθέσιμα Κέντρα, αποφαινεται σχετικά με την έκβαση της πρακτικής άσκησης και απαντά σε αιτήματα που της υποβάλλονται. Επίσης, διεκπεραιώνει τη διαδικασία της επιδοτούμενης πρακτικής άσκησης, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Αποτελείται από ένα μέλος ΔΕΠ (επιστημονικός υπεύθυνος) και 2 μέλη ΕΔΙΠ, ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος και έχει διετή θητεία.

Επιτροπή Ακαδημαϊκών Συμβούλων. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται ακριβώς για επιτροπή, αλλά για έναν εσωτερικό θεσμό του Τμήματος Ψυχολογίας, στον οποίο εντάσσονται όλα τα μέλη ΔΕΠ. Κάθε διδάσκων ορίζεται από τη Συνέλευση ως ακαδημαϊκός σύμβουλος για έναν αριθμό νεοεισαχθέντων φοιτητών (ο αριθμός διαφέρει ανάλογα με τον αριθμό των φοιτητών και των ενεργών μελών ΔΕΠ ανά έτος). Το έργο του ακαδημαϊκού συμβούλου είναι η αναλυτική ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών τους, η συμβουλευτική ως προς τις κατευθύνσεις που μπορούν να ακολουθήσουν και τις επιλογές μαθημάτων, καθώς και προσωποποιημένη ενημέρωση σε γενικότερα ακαδημαϊκά θέματα.

Επιτροπή Erasmus. Αποτελείται από δύο μέλη ΔΕΠ, έργο των οποίων είναι η ενημέρωση των φοιτητών για τα πανεπιστήμια της Ευρωπαϊκής Ένωσης που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα Erasmus+ του Τμήματος Ψυχολογίας. Η επιτροπή καθορίζει τους όρους σύμφωνα με τους οποίους γίνεται η επιλογή μεταξύ των υποψηφίων, επικοινωνεί με τα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια, ενώ επίσης επιφορτίζεται τις ανταλλαγές των μελών ΔΕΠ μεταξύ των πανεπιστημίων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Επιτροπή Παραλαβής Υλικού. Ρόλος της είναι η διεκπεραίωση των απαιτούμενων διοικητικών διαδικασιών για την παραλαβή των οργάνων, τεστ και λοιπών υλικών που προμηθεύεται το Τμήμα Ψυχολογίας. Είναι τριμελής και ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος για συγκεκριμένο υλικό που παραλαμβάνεται κάθε φορά.

Επιτροπή Καταστροφής Υλικού. Ρόλος της είναι η διεκπεραίωση των απαιτούμενων διοικητικών διαδικασιών για την απόσυρση υλικοτεχνικής υποδομής (π.χ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές, φωτοτυπικά μηχανήματα, έπιπλα, κλπ.) που δεν χρησιμοποιείται πλέον λόγω παλαιότητας ή μη αναστρέψιμης βλάβης. Είναι τριμελής, ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος και ενεργοποιείται όποτε προκύπτει συγκεκριμένη ανάγκη απόσυρσης υλικού.

Επιτροπή δεοντολογίας. Ρόλος της είναι η σύνταξη Κώδικα Δεοντολογίας με βάση τις διεθνείς αρχές που διέπουν την έρευνα και την πρακτική στην Ψυχολογία. Η επιτροπή διασφαλίζει τη τήρηση και εφαρμογή των κανόνων δεοντολογίας που εκφράζουν τις αρχές ηθικής και δεοντολογίας και αφορούν τις μεταξύ των μελών της κοινότητας σχέσεις, την έρευνα, τα πνευματικά δικαιώματα, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση των φοιτητών.

Επιτροπή Διδακτορικών Σπουδών. Ρόλος της, πέραν της σύνταξης του Κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών, είναι η εποπτεία της εφαρμογής του και η επίλυση, σε πρώτο επίπεδο, πιθανών προβλημάτων, σχετικών με τις διδακτορικές σπουδές του Τμήματος.

2.4.2. Ποιοι εσωτερικοί κανονισμοί (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών) υπάρχουν στο Τμήμα;

Εσωτερικός Κανονισμός Πτυχιακής Εργασίας. Ρυθμίζει τα θέματα που αφορούν στο Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας και στην εκπόνηση πτυχιακής εργασίας από τους φοιτητές. Προσδιορίζει τα καθήκοντα των φοιτητών και των εποπτών, τις προϋποθέσεις, τα χρονοδιαγράμματα, τα κριτήρια και τον τρόπο αξιολόγησης, καθώς και τη διοικητική διαδικασία για την αναγνώριση της πτυχιακής εργασίας. Ο κανονισμός είναι διαθέσιμος μέσω της πλατφόρμας η-Τάξη, στη διεύθυνση <http://eclass.uoa.gr/courses/PPP125/>

Εσωτερικός Κανονισμός Πρακτικής Άσκησης. Ρυθμίζει τα θέματα που αφορούν την υλοποίηση πρακτικής άσκησης από τους φοιτητές. Προσδιορίζει τα καθήκοντα των φοιτητών, των συνεργαζόμενων φορέων και των εποπτών ψυχολόγων, τις προϋποθέσεις, τα χρονοδιαγράμματα, τα κριτήρια και τον τρόπο αξιολόγησης, καθώς και τη διοικητική διαδικασία για την αναγνώριση της πρακτικής άσκησης. Ο κανονισμός είναι διαθέσιμος μέσω της πλατφόρμας η-Τάξη, στη διεύθυνση <http://eclass.uoa.gr/courses/PPP135/>

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών. Κάθε ΠΜΣ έχει δικό του εσωτερικό κανονισμό. Ο εσωτερικός κανονισμός αναφέρεται σε θέματα όπως η δομή του προγράμματος του ΠΜΣ, οι προϋποθέσεις-κριτήρια επιλογής των υποψηφίων, η διάρκεια των σπουδών, το πρόγραμμα-λειτουργία μεταπτυχιακών σπουδών πρώτου επιπέδου (Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδικευσης), το ύψος των διδάκτρων και οι υποτροφίες, ο έλεγχος των σπουδών και της επίδοσης των μεταπτυχιακών φοιτητών. Ο εσωτερικός κανονισμός του ΠΜΣ είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα του, η οποία φιλοξενείται στον ιστότοπο του Τμήματος Ψυχολογίας.

Εσωτερικός Κανονισμός Διδακτορικών Σπουδών. Προσδιορίζει τον σκοπό, τη λειτουργία και τη διοίκηση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών, τα κριτήρια επιλογής και τα δικαιολογητικά, τη διάρκεια εκπόνησης της διατριβής, τα καθήκοντα του υποψήφιου διδάκτορα και του επόπτη, τη διαδικασία αξιολόγησης και τον τύπο του απονεμόμενου τίτλου.

Εσωτερικός Κανονισμός Μεταδιδακτορικών Σπουδών. Περιγράφει τις παραμέτρους και τις προϋποθέσεις για την εκπόνηση μεταδιδακτορικής έρευνας στο Τμήμα Ψυχολογίας. Ο κανονισμός των διδακτορικών σπουδών εκπονήθηκε πρόσφατα (εντός του ακαδημαϊκού έτους 2016-17) και είναι αναρτημένος στην αντίστοιχη σελίδα, στον ιστότοπο του Τμήματος Ψυχολογίας.

2.4.3. Είναι διαρθρωμένο το Τμήμα σε Τομείς; Σε ποιους; Ανταποκρίνεται η διάρθρωση αυτή στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή του;

Το Τμήμα Ψυχολογίας δεν είναι διαρθρωμένο σε Τομείς εξαιτίας του περιορισμένου αριθμού των μελών ΔΕΠ. Ένας άλλος λόγος για την απουσία Τομέων είναι ο τρόπος ίδρυσης του Τμήματος Ψυχολογίας, ως μετεξέλιξη του Προγράμματος Ψυχολογίας του ΦΠΨ, το οποίο λειτουργούσε ήδη στα πλαίσια ενός Τομέα (του Τομέα Ψυχολογίας του ΦΠΨ). Είναι αλήθεια ότι το ζήτημα δεν έχει απασχολήσει συστηματικά τη Συνέλευση του Τμήματος μέχρι σήμερα, λόγω του μικρού αριθμού μελών ΔΕΠ και καθώς προείχε η διευθέτηση άλλων σημαντικών θεμάτων επείγοντος χαρακτήρα (κυρίως, η πολύπλοκη και όχι πάντα ανώδυνη διαδικασία διοικητικής μετακίνησης του προσωπικού, των ακαδημαϊκών μονάδων και των φοιτητών από το Τμήμα ΦΠΨ στο Τμήμα Ψυχολογίας σε εφαρμογή του ΠΔ 85/2013). Η ΟΜΕΑ θεωρεί ότι, όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν, η δημιουργία Τομέων θα συμβάλει αναμφίβολα στην αναβάθμιση του παρεχόμενου διδακτικού και ερευνητικού έργου του Τμήματος.

3. Προγράμματα Σπουδών

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

3.1.1. Πώς κρίνετε το βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος Ψυχολογίας έχει την ίδια δομή και περιεχόμενο με αυτό που μέχρι το ακαδ. έτος 2012-13 υλοποιούσε ο Τομέας Ψυχολογίας του Τμήματος ΦΠΨ (Πρόγραμμα Ψυχολογίας) και από το ακαδ. έτος 2013-14 εντάχθηκε στο Τμήμα Ψυχολογίας (Π.Δ. 85/2013). Το ΠΠΣ είναι προϊόν μιας εξαιρετικά εκτεταμένης αναμόρφωσης που πραγματοποιήθηκε το 2010 (απόφαση ΓΣ Τμήματος ΦΠΨ της 17.2.2010), ωστόσο εκτός από μια ήσσονος σημασίας μετακίνηση μαθημάτων στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, η οποία ισχύει από το ακαδ. έτος 2017-18, δεν έχει γίνει άλλη σημαντική αλλαγή έκτοτε. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι φοιτητές παλαιότερων ετών (προ του 2010), οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει ακόμη τις σπουδές τους, υπόκεινται στο παλαιότερο πρόγραμμα σπουδών.

Το ΠΠΣ αξιολογήθηκε από εξωτερικούς αξιολογητές τον Δεκέμβριο του 2013 στο πλαίσιο της διαδικασίας εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος ΦΠΨ. Οι παρατηρήσεις των εξωτερικών αξιολογητών μελετήθηκαν από το Τμήμα Ψυχολογίας με ιδιαίτερη προσοχή. Αρκετές από αυτές έχουν ήδη υιοθετηθεί, ενώ άλλες εξαρτώνται από αποφάσεις της Πολιτείας και θεωρείται ότι δεν είναι εφαρμόσιμες, τουλάχιστον επί του παρόντος, με δεδομένες, μάλιστα, την κρίση που έχει πλήξει τη χώρα και τις συνακόλουθες αρνητικές επιδράσεις της και στον ακαδημαϊκό χώρο.

Ένα από τα ισχυρά σημεία του ΠΠΣ, όπως αναφέρθηκε από τους εξωτερικούς αξιολογητές, ήταν πως «το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος είναι καλοσχεδιασμένο, επιτυγχάνει τους στόχους του και προετοιμάζει κατάλληλα τους μελλοντικούς αποφοίτους του για μεταπτυχιακές σπουδές». Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως το Τμήμα Ψυχολογίας προσελκύει υποψήφιους φοιτητές πολύ υψηλού επιπέδου: τα τελευταία χρόνια, οι φοιτητές που εισάγονται στο Τμήμα Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ έχουν την υψηλότερη βάση εισαγωγής από όλα τα Τμήματα Ψυχολογίας των ελληνικών ΑΕΙ και μία από τις 5 υψηλότερες βάσεις εισαγωγής στο ΕΚΠΑ.

Λόγω της έλλειψης διδακτικού προσωπικού, δεν κατέστη δυνατή η προσθήκη περισσότερων μαθημάτων προς την κατεύθυνση της βασικής επιστήμης π.χ. γνωσιακή επιστήμη, νευροεπιστήμη κλπ

Το Τμήμα Ψυχολογίας έχει συγκροτήσει μια Επιτροπή ΠΠΣ, η οποία ασχολείται με όλα τα ζητήματα που αφορούν στην υλοποίηση του προγράμματος, συγκεντρώνει προτάσεις για αλλαγές, προσθήκες και αναθεωρήσεις, και επιλαμβάνεται όλων των σχετικών με το ΠΠΣ προβλημάτων. Εκτίμηση όλων των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος είναι πως σύντομα θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μια αναθεώρηση και επικαιροποίηση του ΠΠΣ.

Το ΠΠΣ είναι αναρτημένο στον ιστοτόπο του Τμήματος Ψυχολογίας σε μορφή αρχείου PDF έτσι ώστε τόσο οι φοιτητές όσο και όλοι οι υπόλοιποι ενδιαφερόμενοι να είναι σε θέση να το κατεβάσουν και να το εκτυπώσουν. Στο συγκεκριμένο κείμενο έχει περιληφθεί και ένα ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, το οποίο οι φοιτητές ενθαρρύνονται να συμβουλευθούν και να ακολουθούν στον προγραμματισμό των σπουδών τους και των δηλώσεων μαθημάτων που πραγματοποιούν.

Η επαγγελματική εξέλιξη των αποφοίτων του ΠΠΣ δεν παρακολουθείται συστηματικά ακολουθώντας κάποια θεσμοθετημένη διαδικασία παρακολούθησης.

3.1.2. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Το Τμήμα Ψυχολογίας χορηγεί ένα επιστημονικά έγκυρο και επαγγελματικά χρήσιμο πτυχίο ψυχολόγου, το οποίο καθιστά τον κάτοχό του ικανό να ανταποκριθεί με επάρκεια σε απαιτητικά ερευνητικά και επαγγελματικά περιβάλλοντα, ενώ του εξασφαλίζει και άδεια ασκήσεως επαγγέλματος.

Οι φοιτητές του ΠΠΣ του Τμήματος Ψυχολογίας, για να θεωρηθεί η φοίτησή τους περαιωμένη και να λάβουν το πτυχίο τους, πρέπει (α) να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν επιτυχώς σε 53 μαθήματα (διαλέξεις και σεμινάρια) Ψυχολογίας και άλλων επιστημονικών κλάδων, τα οποία συνολικά ισοδυναμούν με 159 διδακτικές μονάδες (δ.μ.) ή 208,5 πιστωτικές μονάδες (ECTS), (β) να ολοκληρώσουν επιτυχώς Πρακτική Άσκηση σε ιδρύματα και φορείς εφαρμοσμένης Ψυχολογίας, η οποία ισοδυναμεί με 9 δ.μ. (ή 14 ECTS), (γ) να παρακολουθήσουν επιτυχώς το σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας, το οποίο ισοδυναμεί με 3 δ.μ. (ή 3 ECTS), και να εκπονήσουν Πτυχιακή Εργασία πάνω σε ψυχολογικό ερευνητικό θέμα, η οποία ισοδυναμεί με 9 δ.μ. (ή 16 ECTS). Το σύνολο των διδακτικών μονάδων του Προγράμματος Σπουδών είναι 180, οι οποίες ισοδυναμούν με 241,5 πιστωτικές μονάδες.

Από τα 53 μαθήματα του ΠΠΣ, τα 26 είναι υποχρεωτικά μαθήματα ψυχολογίας και μπορούν να θεωρηθούν μαθήματα κορμού/υποβάθρου (49% του απόλυτου αριθμού μαθημάτων ή 53,8% του συνόλου των ECTS), τα 18 είναι κατ' επιλογήν μαθήματα ψυχολογίας (34% του απόλυτου αριθμού μαθημάτων ή 22,4% του συνόλου των ECTS), τα 5 είναι μαθήματα από τους Τομείς Φιλοσοφίας (3) και Παιδαγωγικής (2) του Τμήματος ΦΠΨ του ΕΚΠΑ (9,5% του απόλυτου αριθμού μαθημάτων ή 5% του συνόλου των ECTS), και τα 4 είναι μαθήματα ελεύθερης επιλογής (7,5% του απόλυτου αριθμού μαθημάτων ή 5% του συνόλου των ECTS). Τα κατ' επιλογήν μαθήματα ψυχολογίας είναι οργανωμένα σε 5 ομάδες/κατευθύνσεις και θα πρέπει να θεωρηθούν μαθήματα ειδίκευσης, ενώ τα 5 μαθήματα φιλοσοφίας και παιδαγωγικής από το Τμήμα ΦΠΨ είναι μαθήματα κορμού.

Όλα τα μαθήματα του ΠΠΣ υλοποιούνται μέσω διαλέξεων, ενώ μέρος των κατ' επιλογήν μαθημάτων ψυχολογίας είναι σεμιναριακής φύσης.

Η Πρακτική Άσκηση (συνολικής διάρκειας 160 ωρών) και η Πτυχιακή Εργασία (η οποία περιλαμβάνει ένα υποχρεωτικό σεμινάριο στο Στ' εξάμηνο σπουδών και εκπονείται στα δύο τελευταία εξάμηνα των σπουδών) είναι μαθήματα ανάπτυξης (και εφαρμογής) δεξιοτήτων και καλύπτουν ένα σημαντικό μέρος του ΠΠΣ (13,7% του συνόλου των ECTS).

Κατά τη διάρκεια του ακαδ. έτους 2015-16 προσφέρθηκαν 92 μαθήματα ελεύθερης επιλογής από τα άλλα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, ένας αριθμός που θεωρείται πολύ ικανοποιητικός. Από τα μαθήματα αυτά, οι φοιτητές του ΠΠΣ έχουν δικαίωμα να επιλέξουν και να εξεταστούν σε τέσσερα (4). Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Τμήμα Ψυχολογίας και το Τμήμα ΦΠΨ έχουν στενή συνεργασία στην υλοποίηση των προγραμμάτων σπουδών τους. Συγκεκριμένα, μέλη ΔΕΠ του Τομέα Ψυχολογίας του Τμήματος ΦΠΨ προσφέρουν 16 μαθήματα ψυχολογίας (από τα οποία τα 3 είναι υποχρεωτικά) στο ΠΠΣ του Τμήματος Ψυχολογίας, ενώ αντίστοιχα οι φοιτητές του ΠΠΣ του Τμήματος ΦΠΨ (κυρίως δε αυτοί με κατεύθυνση Ψυχολογίας) κατά το ακαδ. έτος 2015-16 παρακολούθησαν 14 μαθήματα του Τμήματος Ψυχολογίας, τα οποία προσφέρθηκαν τόσο σε αυτούς όσο και σε άλλα ΠΠΣ Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής, ως εξής:

- Εξελικτική Ψυχολογία (ΨΧ03)
- Ψυχολογία της Εφηβικής Ηλικίας (ΨΧ06)
- Ψυχολογία της Προσωπικότητας (ΨΧ43)
- Γνωστική Ψυχολογία I (ΨΧ32)
- Γνωστική Ψυχολογία II (ΨΧ05)
- Σχολική Ψυχολογία (ΨΧ10)
- Σχολική Ψυχολογία: Σύνδεση Θεωρίας και Πράξης (ΨΧ09)
- Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα Σχολικής και Εφηβικής Ηλικίας (ΨΧ42)
- Ψυχολογία Ατομικών Διαφορών (ΨΧ31)
- Εφαρμοσμένη Κοινωνική Ψυχολογία (ΨΧ78)
- Οικογένεια και Ανάπτυξη (ΨΧ79)
- Εξελικτική Ψυχοπαθολογία (ΨΧ22)
- Διαπολιτισμική Ψυχολογία (ΨΧ56)
- Ψυχολογία των Κινήτρων (ΨΧ45)

Η ύλη του κάθε μαθήματος που έχει περιληφθεί στο ΠΠΣ καθορίζεται με την αποκλειστική ευθύνη του αρμόδιου διδάσκοντα. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρουν οι διδάσκοντες (βλ. Απογραφικά Δελτία Μαθημάτων), η ύλη επικαιροποιείται πολύ συχνά και για την αναπροσαρμογή της λαμβάνονται πολύ σοβαρά υπόψη οι εξελίξεις στο κάθε γνωστικό αντικείμενο όπως και οι εξαμηνιαίες αξιολογήσεις εκ μέρους των φοιτητών.

Σε γενικές γραμμές δεν παρατηρείται επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων, αν και λόγω του μικρού αριθμού μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας (κατά το ακαδ. έτος 2015-6 η αναλογία διδασκόντων/φοιτητών ήταν 1/90), της συνάφειας των γνωστικών αντικειμένων κάποιων διδασκόντων (π.χ., 2 μέλη ΔΕΠ έχουν γνωστικό αντικείμενο την Αναπτυξιακή Ψυχολογία, 2 μέλη έχουν κλινικό γνωστικό αντικείμενο και μάλιστα της ίδιας προσέγγισης κ.ο.κ.) και της έλλειψης διδασκόντων σε άλλα γνωστικά αντικείμενα, δίνεται η εντύπωση μιας έμφασης του ΠΠΣ σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Αυτό, ωστόσο, που θα μπορούσε να θεωρηθεί το μεγαλύτερο πρόβλημα στο υλοποιούμενο ΠΠΣ είναι η αδυναμία του Τμήματος να εξασφαλίσει διδάσκοντες ώστε να προσφέρει συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα, τα οποία ενώ περιλαμβάνονται (ως τίτλοι μαθημάτων) στο ΠΠΣ, δεν έχουν προσφερθεί έως σήμερα. Τέτοια μαθήματα είναι, για παράδειγμα, η Δεοντολογία και Θέματα Ηθικής στην Ψυχολογία, η Οικονομική Ψυχολογία και η Ψυχολογία του Καταναλωτή και η Δικαστική Ψυχολογία.

Το ΠΠΣ δεν προβλέπει προαπαιτούμενα μαθήματα, αν και το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών που προτείνεται στους φοιτητές προβλέπει τη διάθεση των μαθημάτων και την εγγραφή των φοιτητών σε αυτά με μια αρκετά συγκεκριμένη λογική, συναφή με τη διαδικασία των προαπαιτούμενων μαθητών. Ωστόσο, ακόμη και οι φοιτητές που ακολουθούν συστηματικά το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών, στην περίπτωση που δεν περάσουν κάποιο από τα μαθήματα που αποτελούν το πρώτο μέρος ενός «ζεύγους» μαθημάτων (π.χ., Γνωστική Ψυχολογία Ι ή Στατιστική Ι ή Κοινωνική Ψυχολογία Ι), δεν εμποδίζονται να εγγραφούν, να παρακολουθήσουν και να εξεταστούν στο επόμενο μάθημα της ίδιας ομάδας. Η έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης του 2013 είχε προτείνει να θεσμοθετηθούν και να επιβληθούν τα προ-απαιτούμενα μαθήματα, αλλά δεν έχει γίνει κάτι προς αυτή την κατεύθυνση.

Τέλος, μαθήματα ξένων γλωσσών δεν περιλαμβάνονται στο ΠΠΣ. Ωστόσο, οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν μαθήματα ξένων γλωσσών (ως μαθήματα ελεύθερης επιλογής) από τα ξενόγλωσσα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

3.1.3 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Η αξιολόγηση των φοιτητών, στην πλειονότητα των μαθημάτων, πραγματοποιείται με γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου. Πολλαπλοί σε είδος και χρόνο τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών (κυρίως μέσω προφορικών παρουσιάσεων, γραπτών εργασιών και προόδων) εφαρμόζονται σε μικρό αριθμό μαθημάτων, λόγω του μεγάλου πλήθους των εγγεγραμμένων φοιτητών στα περισσότερα μαθήματα του ΠΠΣ.

Ο τρόπος και τα κριτήρια αξιολόγησης γνωστοποιούνται στους φοιτητές μέσω της περιγραφής του μαθήματος που αναρτάται στο e-class του ΕΚΠΑ. Οι διδάσκοντες υποχρεούνται να διατηρούν διαθέσιμα τα εξεταστικά δοκίμια και τις γραπτές εργασίες των φοιτητών για διάστημα τριών ετών. Οι φοιτητές έχουν το δικαίωμα και τη δυνατότητα να δουν το γραπτό τους και να συζητήσουν με τον διδάσκοντα την αξιολόγησή του.

Όλοι οι φοιτητές του ΠΠΣ είναι υποχρεωμένοι να εκπονήσουν ερευνητική πτυχιακή εργασία υπό την εποπτεία ενός μέλους του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος. Το δικαίωμα εκπόνησης πτυχιακής εργασίας αποκτούν οι φοιτητές αφού ολοκληρώσουν επιτυχώς την παρακολούθηση του υποχρεωτικού Σεμιναρίου Πτυχιακής Εργασίας (ΨΧ121), το οποίο σκοπό έχει να προετοιμάσει τους φοιτητές για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας. Η διαδικασία αυτή συνίσταται, αφενός, στην ενημέρωση σχετικά με τον κανονισμό και τις προδιαγραφές της πτυχιακής εργασίας και, αφετέρου, στην απόκτηση συναφών γνώσεων και δεξιοτήτων μέσα από δραστηριότητες και ασκήσεις που αφορούν όλα τα στάδια της πτυχιακής εργασίας: αναζήτηση και ορισμό του θέματος, βιβλιογραφική ανασκόπηση, διατύπωση ερευνητικών στόχων, μεθοδολογικό σχεδιασμό της εμπειρικής έρευνας, κωδικοποίηση και στατιστική επεξεργασία των δεδομένων, συγγραφή και προφορική παρουσίαση του παραδοτέου δοκιμίου. Η αξιολόγηση γίνεται με τους χαρακτηρισμούς «επιτυχώς» ή «ανεπιτυχώς». Η δήλωση και η παρακολούθηση του σεμιναρίου είναι υποχρεωτική για όλους τους φοιτητές κατά το Στ' εξάμηνο σπουδών, ενώ η επιτυχής ολοκλήρωσή του αποτελεί προϋπόθεση για τη δήλωση εκπόνησης πτυχιακής εργασίας κατά το τέταρτο έτος σπουδών. Το σεμινάριο συντονίζεται από μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας και στην υλοποίησή του συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας και του Τομέα Ψυχολογίας του Τμήματος ΦΠΨ του ΕΚΠΑ.

Ο εκτενής κανονισμός που διέπει την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας όπως και ο πολυσέλιδος και εξαντλητικός Οδηγός Συγγραφής της Πτυχιακής Εργασίας (προϊόν συλλογικής εργασίας μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας) είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο του Τμήματος Ψυχολογίας.

Η εκπόνηση πτυχιακής εργασίας στο Τμήμα Ψυχολογίας είναι μια απολύτως διαφανής και ταυτόχρονα πολύ σύνθετη διαδικασία που εμπλέκει τους φοιτητές, τα μέλη ΔΕΠ (επόπτες), τη Γραμματεία του Τμήματος και το Σπουδαστήριο Ψυχολογίας. Σύμφωνα με τον ισχύοντα Κανονισμό, προβλέπονται τα εξής στάδια: (α) οι φοιτητές παρακολουθούν το Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας στο Στ' εξαμήνο σπουδών, (β) η αναζήτηση επόπτη και η διαμόρφωση του θέματος γίνονται στο Ζ' εξαμήνο σπουδών με πρωτοβουλία του φοιτητή και με τη συγκατάθεση του μέλους ΔΕΠ, (γ) οι φοιτητές δηλώνουν την πτυχιακή εργασία με την εγγραφή τους στην ηλεκτρονική γραμματεία (My-studies) στα Ζ' και Η' εξάμηνα σπουδών (επιπλέον, δηλώνουν την έναρξη εκπόνησης πτυχιακής εργασίας στη γραμματεία του Τμήματος Ψυχολογίας αμέσως μετά τον ορισμό επόπτη και θέματος), (δ) όλα τα στάδια εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας υλοποιούνται υπό την εποπτεία μέλους ΔΕΠ, (ε) οι φοιτητές συντάσσουν το δοκίμιο της πτυχιακής εργασίας με βάση τις προδιαγραφές του Οδηγού Συγγραφής, (στ) η προφορική εξέταση της πτυχιακής εργασίας γίνεται από διμελή εξεταστική επιτροπή (το ένα μέλος της οποίας είναι ο επόπτης της πτυχιακής εργασίας) σε μία από τις τρεις τακτικές εξεταστικές περιόδους κάθε ακαδημαϊκού έτους, (ζ) με την ολοκλήρωση της προφορικής εξέτασης ο επόπτης είναι υπεύθυνος για τη συμπλήρωση πρακτικού εξέτασης, το οποίο συνυπογράφεται από τον δεύτερο εξεταστή, (η) για την καταχώριση του βαθμού της πτυχιακής εργασίας ο επόπτης υποβάλλει στη Γραμματεία του Τμήματος Ψυχολογίας, το αργότερο μέχρι το τέλος της εξεταστικής περιόδου, το συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο πρακτικό εξέτασης και το ψηφιακό δοκίμιο, (θ) η Γραμματεία του Τμήματος Ψυχολογίας διατηρεί ηλεκτρονικό κατάλογο-μητρώο των πτυχιακών εργασιών και φάκελο των πρακτικών εξέτασης για χρονικό διάστημα τριών ετών κατ' ελάχιστον από την ημερομηνία προφορικής εξέτασης κάθε πτυχιακής εργασίας, και (ι) στο τέλος κάθε εξεταστικής περιόδου, το Σπουδαστήριο Ψυχολογίας παραλαμβάνει από τη Γραμματεία του Τμήματος Ψυχολογίας τα ηλεκτρονικά δοκίμια όλων των πτυχιακών εργασιών που βαθμολογήθηκαν στη διάρκεια της εξεταστικής περιόδου και φροντίζει ώστε να είναι προσβάσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο.

3.1.4 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

Η διεθνής διάσταση του ΠΠΣ είναι μάλλον περιορισμένη, κυρίως λόγω των περιορισμών που επιβάλλει το νομικό πλαίσιο που καθορίζει την ανώτατη εκπαίδευση στη χώρα μας. Έτσι, δεν υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό και δεν προσφέρονται μαθήματα του προγράμματος σπουδών σε γλώσσα άλλη από την ελληνική.

Υπάρχει, ωστόσο, ένας μη αμελητέος αριθμός αλλοδαπών φοιτητών εγγεγραμμένων στο ΠΠΣ. Συγκεκριμένα, οι αλλοδαποί φοιτητές κατά το ακαδ. έτος 2015-16 ήταν 107 (10,94% του συνόλου των φοιτητών του Τμήματος κατά το ίδιο ακαδ. έτος) προερχόμενοι από 22 διαφορετικές χώρες.

Τέσσερα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας έχουν την ευθύνη για τη συμμετοχή του Τμήματος Ψυχολογίας στο Πρόγραμμα εκπαιδευτικής συνεργασίας Erasmus με τα ακόλουθα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια:

- Radboud University Nijmegen, Ολλανδία (Καθηγήτρια Αικ. Γκαρή)
- Université d' Angers, Γαλλία (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λίσσυ Κανελλοπούλου)
- Université d' Aix-Marseille, Γαλλία (Καθηγητής Σπ. Τάνταρος)
- ο Université de Bordeaux, Γαλλία (Καθηγητής Σπ. Τάνταρος)
- ο Université Lumiere Lyon II, Γαλλία (Καθηγητής Σπ. Τάνταρος)
- ο Università degli studi di Napoli Federico II (Καθηγητής Σπ. Τάνταρος)
- ο Osnabruck University, Γερμανία (Καθηγήτρια Αικ. Γκαρή)
- ο Univerzita Palackeho v Olomouci, Τσεχία (Αναπλ. Καθηγήτρια Αλ. Οικονόμου)

Επιπλέον, η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λίσσυ Κανελλοπούλου έχει από το 2008 διμερή συμφωνία με το Πανεπιστήμιο Paris-Diderot, Paris-Sorbonne-Cité στο Παρίσι, με συνεποπτείες σε διδακτορικά, σεμινάρια, δημοσιεύσεις.

Το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων (ECTS) εφαρμόζεται πλήρως μετά την αναμόρφωση του ΠΠΣ το 2010. Οι φοιτητές του Τμήματος Ψυχολογίας ενημερώνονται για την εφαρμογή του συστήματος ECTS τόσο κατά την εγγραφή τους στο Τμήμα όσο και μέσω του Οδηγού Σπουδών του Τμήματος, ο οποίος είναι διαθέσιμος μέσω του επίσημου ιστότοπου του Τμήματος.

3.1.5 Πώς κρίνετε την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για όλες τις φοιτήτριες/όλους τους φοιτητές του Τμήματος Ψυχολογίας και αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη πτυχίου. Σκοπός της πρακτικής άσκησης είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το επαγγελματικό έργο του ψυχολόγου, η οποία επιτυγχάνεται: (α) με την παρατήρηση επαγγελματιών ψυχολόγων σε πραγματικές συνθήκες εργασίας, και (β) με την περιορισμένης έκτασης άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων υπό εποπτεία, δηλαδή με την ευθύνη και καθοδήγηση πιστοποιημένου ψυχολόγου-επόπτη.

Η πρακτική άσκηση διαρκεί 160 ώρες, οι οποίες πραγματοποιούνται εντός χρονικού διαστήματος δύο μηνών κατ' ελάχιστον. Δικαίωμα για πρακτική άσκηση έχουν οι φοιτητές κατά το τέταρτο έτος των σπουδών τους (Ζ' και Η' εξάμηνα). Η πρακτική άσκηση ισοδυναμεί με 9 διδακτικές μονάδες ή 14 ECTS. Αξιολογείται με τους χαρακτηρισμούς «επιτυχής» ή «ανεπιτυχής».

Η πρακτική άσκηση συγκεντρώνει εξ ορισμού ιδιαίτερα υψηλό ενδιαφέρον από το σύνολο των φοιτητών επειδή είναι η μοναδική ευκαιρία που έχουν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους να αποκτήσουν εμπειρία από τις εφαρμογές της Ψυχολογίας σε πραγματικές συνθήκες. Η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης οργανώνει ειδικό σεμινάριο προετοιμασίας, το οποίο ενσωματώνεται στο μάθημα ΨΧ117. Στο σεμινάριο αυτό, το οποίο έχει διάρκεια 12-15 ώρες, προσκαλούνται επαγγελματίες ψυχολόγοι από τους συνεργαζόμενους με το Τμήμα Ψυχολογίας φορείς, οι οποίοι παρουσιάζουν το έργο του ψυχολόγου στον φορέα τους. Επιπλέον, συζητούν με τους φοιτητές για ζητήματα σχετικά με τις εργασιακές παραμέτρους του επαγγέλματος του ψυχολόγου, τη συνεργασία του με άλλους ειδικούς και απαντούν σε απορίες των φοιτητών. Μέσω του σεμιναρίου, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με ικανό αριθμό διαφορετικών πλαισίων άσκησης της ψυχολογίας, πέραν του ενός φορέα όπου θα πραγματοποιήσουν πρακτική άσκηση.

Με βάση τον εσωτερικό κανονισμό της πρακτικής άσκησης, λειτουργεί Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης με έργο τον συντονισμό και την ακαδημαϊκή εποπτεία της πρακτικής άσκησης. Η επιτροπή συνεργάζεται με ιδρύματα και φορείς της εφαρμοσμένης Ψυχολογίας φροντίζοντας να διασφαλίζει επαρκείς θέσεις πρακτικής άσκησης για όλους τους φοιτητές. Οργανώνει το Σεμινάριο Πρακτικής Άσκησης, αναλαμβάνει την τοποθέτηση των φοιτητών στα διαθέσιμα Κέντρα, αποφαινεται σχετικά με την έκβαση της πρακτικής άσκησης («επιτυχής» ή «ανεπιτυχής») και απαντά σε αιτήματα που της υποβάλλονται. Επίσης, υλοποιεί το έργο της επιδοτούμενης πρακτικής άσκησης μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ, όταν αυτό είναι διαθέσιμο.

Η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης έχει καθήκον να δημοσιεύει εγκαίρως, σε ειδικό πίνακα ανακοινώσεων και μέσω διαδικτύου, κάθε πληροφορία ή ανακοίνωση σχετικά με την πρακτική άσκηση των φοιτητών. Εγγυάται τη διαφάνεια και το αδιάβλητο της όλης διαδικασίας. Είναι υποχρεωμένη να απαντά σε αιτήματα των φοιτητών, τα οποία έχουν υποβληθεί γραπτώς, μέσα σε 15 ημέρες από την ημερομηνία υποβολής τους.

Η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης ορίζεται και λειτουργεί υπό την εποπτεία της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η θητεία της Επιτροπής είναι διετής.

Παρά τις συνεχείς προσπάθειες του προσωπικού του Τμήματος Ψυχολογίας για διαρκή αναβάθμιση της πρακτικής άσκησης, η διαδικασία συναντά αρκετές δυσκολίες σε οργανωτικό επίπεδο. Αυτές έχουν να κάνουν κυρίως με την ανεπαρκή στελέχωση σε διοικητικό προσωπικό, ιδιαιτέρως με ειδίκευση στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών που είναι απαραίτητες για το συντονισμό μιας σύνθετης και πολυδιάστατης διαδικασίας, όπως η πρακτική άσκηση. Η ηλεκτρονική υποδομή του Τμήματος επίσης υστερεί (δυστυχώς, οι παράμετροι λειτουργίας της πρακτικής άσκησης δεν περιλαμβάνονται στην πλατφόρμα της ηλεκτρονικής γραμματείας My-studies του ΕΚΠΑ). Για το θέμα αυτό το Τμήμα Ψυχολογίας έχει επενδύσει στην κατασκευή ιστοσελίδας με δυναμικά χαρακτηριστικά, η οποία ανανεώνεται σε πραγματικό χρόνο, στοιχείο απαραίτητο για την υποβολή δηλώσεων πρακτικής άσκησης των φοιτητών και την τοποθέτησή τους σε φορείς. Επίσης, αξιοποιείται η πλατφόρμα η-Τάξη (e-class) για ζητήματα ενημέρωσης και επικοινωνίας.

Οι δραστηριότητες, στις οποίες εκτίθενται οι φοιτητές κατά την πρακτική άσκησή τους, αφορούν ενδεικτικά στα εξής: (α) τυπικές εργασίες διεκπεραίωσης, όπως λήψη ιστορικού ή συμπλήρωση εγγράφων, (β) ψυχολογική αξιολόγηση, (γ) ψυχοθεραπευτικές συνεδρίες, ατομικές ή ομαδικές, (δ) συμβουλευτικές συνεδρίες, ατομικές ή ομαδικές, (ε) συναντήσεις των μελών της διεπιστημονικής ομάδας, (ε) δραστηριότητες εκπαιδευτικού χαρακτήρα, όπως σεμινάρια ή συνέδρια, (στ) άλλες δράσεις ή ενέργειες που εμπίπτουν εντός των επαγγελματικών καθηκόντων και των δεξιοτήτων του ψυχολόγου. Τα παραπάνω συνδυάζουν και ενεργοποιούν ευρύ φάσμα γνώσεων που έχουν αποκομίσει οι φοιτητές σε διάφορα μαθήματα, σε θεωρητικό επίπεδο. Η παρατήρηση σε πραγματικές συνθήκες συμβάλλει αποφασιστικά στην εξοικείωση των ασκούμενων με τους επαγγελματικούς ρόλους του ψυχολόγου και το περιβάλλον εργασίας του.

Παρόλο που η πρακτική άσκηση και η πτυχιακή εργασία αποτελούν διακριτές ενότητες στο πρόγραμμα σπουδών, συχνά αυτές συνδυάζονται στην πράξη, καθώς ορισμένοι

ασκούμενοι αξιοποιούν την παρουσία τους στον φορέα για τη συλλογή εμπειρικών δεδομένων για την έρευνά τους.

Ίσως η πιο χαρακτηριστική ένδειξη για την επιτυχία της πρακτικής άσκησης είναι το γεγονός ότι καταγράφονται αρκετές περιπτώσεις αποφοίτων που απασχολούνται στον φορέα όπου υλοποίησαν την πρακτική άσκησή τους, όχι μόνο σε εθελοντική βάση (το οποίο αποτελεί σχεδόν κοινό τόπο), αλλά ακόμα και σε καθαρά επαγγελματικό επίπεδο (με την υπογραφή σύμβασης εργασίας).

Για το Τμήμα Ψυχολογίας, η πρακτική άσκηση αποτελεί ίσως τον πιο σταθερό δίαυλο επικοινωνίας με εξωπανεπιστημιακούς (κοινωνικούς και επαγγελματικούς) φορείς της κοινότητας. Το δίκτυο των σχετικών συνεργασιών περιλαμβάνει περισσότερα από 100 κέντρα πρακτικής άσκησης με αρκετά διαφορετικό προφίλ (δημόσια νοσοκομεία και κέντρα ψυχικής υγείας, κέντρα πρόληψης και προαγωγής της υγείας στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης, μη κυβερνητικές οργανώσεις, κέντρα απεξάρτησης, μονάδες ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης, κέντρα ειδικής αγωγής, σχολικές μονάδες, κ.ά., δημόσιου, ιδιωτικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα).

Η δικτύωση του Τμήματος Ψυχολογίας με τους παραπάνω φορείς άσκησης της Ψυχολογίας δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης των αποφοίτων του και την παροχή ψυχολογικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας στην κοινότητα. Η σταθερή ένταξη της πρακτικής άσκησης στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ (2007-2013 και 2014-2020), έστω για μέρος των φοιτητών (66,5% μεσοσταθμικά μεταξύ 2010-2015, περίπου 25% για το 2015-16), πέρα από προσομοίωση επαγγελματικών συνθηκών, αποτελεί την πρώτη αμειβόμενη εργασιακή σχέση των φοιτητών με το επάγγελμα του ψυχολόγου.

Η συνεργασία της Επιτροπής Πρακτικής Άσκησης με τους επόπτες ψυχολόγους και τους διοικητικούς υπεύθυνους των φορέων πρακτικής άσκησης είναι συνεχής. Πέραν της τηλεφωνικής επικοινωνίας και της χρήσης του Διαδικτύου, μέλη της Επιτροπής Πρακτικής Άσκησης πραγματοποιούν επισκέψεις στους φορείς, ενώ εκπρόσωποι των φορέων προσκαλούνται στο Σεμινάριο Πρακτικής Άσκησης ή σε ημερίδες γνωριμίας που οργανώνει το Τμήμα Ψυχολογίας.

Η συνεργασία του Τμήματος Ψυχολογίας με τους φορείς άσκησης της Ψυχολογίας εγκρίνεται από την Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης στο βαθμό που ικανοποιούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις: (α) οι φορείς συνιστούν οργανωμένες δομές (αντί μονοπρόσωπες εταιρείες ιδιωτικά γραφεία), και (β) ο επόπτης ψυχολόγος επίσημη άδεια άσκησης του επαγγέλματος. Οι προϋποθέσεις αυτές συνδυαστικά διασφαλίζουν την ποιότητα της πρακτικής άσκησης που λαμβάνουν οι φοιτητές και τους προστατεύουν από συμπεριφορές κατάχρησης ή εκμετάλλευσης στον εργασιακό χώρο.

Οι ασκούμενοι φοιτητές παρακολουθούνται και κατευθύνονται από τον επόπτη ψυχολόγο στο χώρο εργασίας. Επίσης, υποστηρίζονται από την Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης, η οποία διατηρεί επαφή τόσο με τους φορείς, όσο και με τους φοιτητές καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Η διαδικασία αξιολογείται με ανεξάρτητες, εμπιστευτικές αναφορές των εποπτών και των φοιτητών.

3.2α. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

3.2α.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κλινική Ψυχολογία»

3.2α.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Το ΠΜΣ «Κλινική Ψυχολογία» οργανώνεται και υλοποιείται αποκλειστικά από το Τμήμα Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με 28 κλινικές και κοινοτικές δομές, οι οποίες συμπράττουν στην πρακτική άσκηση των φοιτητών.

3.2α.3. Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Στόχος του Τμήματος Ψυχολογίας είναι ένα σύγχρονο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Κλινικής Ψυχολογίας (ΜΠΚΨ) που αντιστοιχεί σε παρόμοια προγράμματα της αλλοδαπής εφόσον είναι το μοναδικό πρόγραμμα Κλινικής Ψυχολογίας στην Ελλάδα. Επίσης στόχος είναι το ΜΠΚΨ να προετοιμάζει τους απόφοιτους για να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της Ελληνικής κοινωνίας, και τις αλλοδαπής. Προκειμένου να προετοιμαστούν οι σπουδαστές σε δεξιότητες εκτίμησης, παρέμβασης, έρευνας, διδασκαλίας, πρόληψης ψυχικών διαταραχών που εμφανίζονται σε όλο το ηλικιακό φάσμα καθώς και ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες (άνεργοι, μετανάστες/πρόσφυγες, άτομα με θέματα ταυτότητας φύλου, χρήση ουσιών, κλπ), προσφέρονται μαθήματα, σεμινάρια, και πλαίσια πρακτικής άσκησης σε δημόσιες υπηρεσίες ψυχικής υγείας και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), καθώς και ομιλίες από ειδικούς της Ελλάδας και της αλλοδαπής. Επίσης διεξάγονται έρευνες σχετικά με τα θέματα αυτά στις οποίες συμμετέχουν και οι σπουδαστές.

Η ανταπόκριση του ΠΜΣΚΨ στους σκοπούς του ελέγχεται από αξιολογήσεις (α) των σπουδαστών, (β) των συναδέλφων-εποπτών σε πλαίσια πρακτικής άσκησης του δημοσίου καθώς και ΜΚΟ, (γ) του Τμήματος Ψυχολογίας και της Επιστημονικής Επιτροπής του ΜΠΚΨ, και (δ) συναδέλφων της αλλοδαπής.

Το πρόγραμμα σπουδών αξιολογείται από (α) τους ίδιους τους φοιτητές, (β) συναδέλφους - επόπτες σε πλαίσια πρακτικής άσκησης του δημοσίου καθώς και ΜΚΟ, και (γ) συναδέλφους σε αντίστοιχα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών της αλλοδαπής.

Η πιο πρόσφατη αναθεώρηση του ΜΠΚΨ έγινε το 2015 (βλ. ΦΕΚ 796/6.05.2015) και αντικατέστησε το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών (ΦΕΚ 117/01-02-2006). Η αναθεώρηση αυτή οδήγησε σε σημαντικές αλλαγές στο πρόγραμμα σπουδών.

Το πρόγραμμα σπουδών του ΜΠΚΨ δημοσιοποιείται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) και στην ιστοσελίδα του ΜΠΚΨ.

ΤΟ ΜΠΚΨ επικοινωνεί με τους απόφοιτους μετά την αποφοίτησή τους προκειμένου να ενημερωθεί για την επαγγελματική τους πορεία.

3.2α.4. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Το ΜΠΚΨ έχει μόνο υποχρεωτικά μαθήματα, που σημαίνει πως όλα τα μαθήματα θεωρούνται μαθήματα κορμού για την εκπαίδευση του Κλινικού Ψυχολόγου. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στοχεύει στην εξοικείωση των σπουδαστών με όλες τις σύγχρονες προσεγγίσεις στην Κλινική Ψυχολογία και ως εκ τούτου, δεν υπάρχει η διάκριση των μαθημάτων σε υποχρεωτικά/υποχρεωτικής επιλογής/ελεύθερης επιλογής. Για τους ίδιους λόγους δεν υπάρχουν μαθήματα που ορίζονται ως μαθήματα «ειδίκευσης» ή «κατευθύνσεων».

Τα μαθήματα του ΜΠΚΨ δίνονται παρακάτω ανά εξάμηνο, με τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων εντός παρένθεσης. Η διαφοροποίηση των μαθημάτων ως προς τις πιστωτικές μονάδες αντανακλά τη διαφορετική τους βαρύτητα και το διδακτικό χρόνο που είναι αφιερωμένος στο κάθε μάθημα.

Α εξάμηνο

- Σύγχρονα Ταξινομικά Συστήματα Ψυχοπαθολογίας (Diagnostic & Statistical Manual of Mental Disorders, 5th ed. και International Classification of Diseases, 10th ed.) (3) (i)
- Ψυχοπαθολογία I: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων (6) (i)
- Ψυχοθεραπεία I: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων (6) (ii)
- Αξιολόγηση I: Γνωστικές Λειτουργίες (WAIS, WISC Stanford -Binet) (6) (i)
- Κλινική Συνέντευξη (4) (i)
- Νευροψυχολογία (3) (i)
- Βασικές Αρχές Ψυχοφαρμακολογίας (2) (ii)

Β εξάμηνο

- Ψυχοπαθολογία II: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων (6) (i)
- Ψυχοθεραπεία II: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων (6) (ii)
- Αξιολόγηση II: Προβλητικές Μέθοδοι Αξιολόγησης (4) (i)
- Ψυχολογία και Ψυχοθεραπεία Ομάδας (4) (ii)
- Γνωσιακές Νευροεπιστήμες (3) (i)
- Νευροψυχολογική Αξιολόγηση (3) (i)
- Σύγχρονα Θέματα στην Κλινική Ψυχολογία (Μονογονεϊκές οικογένειες, μειονότητες, χρόνια νοσήματα, κ.λπ.) (4) (ii)

Γ εξάμηνο

- Ψυχοπαθολογία III: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Παιδιού-Εφήβου (6) (i)
- Ψυχοθεραπεία III: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Παιδιού – Εφήβου (6) (ii)
- Αξιολόγηση III: Προσωπικότητα-Ψυχοπαθολογία (4) (i)
- Κοινωνική Κλινική Ψυχολογία – Πρόληψη (4) (iv)
- Στατιστική I (4) (iii)
- Πρακτική Άσκηση (6) (ii)

Δ εξάμηνο

- Ψυχοπαθολογία IV: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Παιδιού – Εφήβου (6) (i)
- Ψυχοθεραπεία IV: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Παιδιού – Εφήβου (6) (ii)
- Αξιολόγηση IV: Προσωπικότητα (3) (i)
- Θεραπεία Οικογένειας, Ζεύγους και Άλλες Προσεγγίσεις (3) (ii)
- Στατιστική II (3) (iii)
- Κλινική Ψυχολογία της Υγείας-Ψυχοσωματική (3) (ii)
- Πρακτική Άσκηση (6) (ii)

Ε εξάμηνο

- Ποιοτική μεθοδολογία στην κλινική έρευνα (4) (iii)
- Κλινική Ψυχολογία της Υγείας (4) (ii)
- Πρακτική Άσκηση (12) (ii)
- Διπλωματική εργασία (10) (iii)

ΣΤ εξάμηνο

- Ποσοτική Μεθοδολογία στην Κλινική Έρευνα (4) (iii)
- Δεοντολογία (4) (ii)
- Πρακτική Άσκηση (12) (ii)
- Διπλωματική Εργασία (10) (iii)

Τα διδασκόμενα μαθήματα κατανέμονται σε 4 θεματικές ενότητες:

- Αξιολόγηση
- Παρέμβαση-Θεραπεία
- Ερευνητικός Σχεδιασμός- Στατιστική
- Πρόληψη

Και οι 4 κατηγορίες μαθημάτων θεωρούνται μαθήματα υπόβαθρου, με βάση το μοντέλο του «επιστήμονα-επαγγελματία» στο οποίο εντάσσεται το ΜΠΚΨ. Όπως φαίνεται από τον παραπάνω αναλυτικό κατάλογο των μαθημάτων με τις αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες, όπου επίσης δίνεται η θεματική ενότητα στην οποία ανήκει το μάθημα στη δεύτερη παρένθεση, η ποσοστιαία σχέση μεταξύ των τεσσάρων ενοτήτων είναι η ακόλουθη:

- Αξιολόγηση: 75 πιστωτικές μονάδες (32%)
- Παρέμβαση-Θεραπεία: 84 πιστωτικές μονάδες (47%)
- Ερευνητικός Σχεδιασμός-Στατιστική: 35 πιστωτικές μονάδες (19%)
- Πρόληψη: 4 πιστωτικές μονάδες (2%)

Ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, πρακτικής άσκησης και έρευνας κατανέμεται ως ακολούθως,

- Θεωρητική διδασκαλία: 55% χρόνου
- Πρακτική Άσκηση: 38% χρόνου (20-30 έτος σπουδών)
- Διπλωματική εργασία: 7% χρόνου

Η αναλογία των τριών κατηγοριών διαφέρει από έτος σε έτος, ωστόσο. Στο δεύτερο χρόνο σπουδών όπου ο σπουδαστής έχει περισσότερες θεωρητικές γνώσεις, η φοίτηση περιλαμβάνει πρακτική άσκηση 3 ημέρες την εβδομάδα σε δημόσιους φορείς ψυχικής υγείας και ΜΚΟ. Στο τρίτο έτος σπουδών, η πρακτική άσκηση είναι 5 ημέρες την εβδομάδα.

Η ύλη του κάθε μαθήματος συντονίζεται και οργανώνεται από τον διδάσκοντα. Κλειστές η-τάξεις χρησιμοποιούνται για την οργάνωση του μαθήματος και της ύλης, με ετήσια επανεκτίμηση, αναπροσαρμογή και επικαιροποίηση των μαθημάτων από τους διδάσκοντες. Η έκταση της ύλης των μαθημάτων θεωρείται ορθολογική και απεικονίζει τη σημασία των μαθημάτων για τη δημιουργία στέρεων βάσεων των μελλοντικών αποφοίτων, που θα κληθούν να εργαστούν αυτόνομα σε χώρους ψυχικής υγείας, προληπτικά προγράμματα, ερευνητικά κέντρα, ακαδημαϊκά πλαίσια. Η αλληλοεπικάλυψη της ύλης των μαθημάτων είναι ελάχιστη, όπως είναι αναμενόμενο σε κάθε κλάδο της Ψυχολογίας και συνεισφέρει στη δομημένη απόκτηση γνώσεων και τη συνεκτικότητα των μαθημάτων (π.χ., Ψυχοπαθολογία Παιδιού-Εφήβου-Ενήλικα).

Η ευρεία θεματολογία των μαθημάτων, τα οποία καλύπτουν τις διαφορετικές διαστάσεις της Κλινικής Ψυχολογίας, ως προς τις θεωρητικές κλινικές προσεγγίσεις (π.χ., Γνωσιακές-Συμπεριφοριστικές και Ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις), ως προς τις κλινικές εφαρμογές (π.χ., Κλινική Ψυχολογία της Υγείας-Ψυχοσωματική, Ψυχοπαθολογία Παιδιού-Εφήβου-Ενήλικα, Νευροψυχολογία), ως προς τις δεξιότητες (π.χ., Κλινική Συνέντευξη Αξιολόγηση Γνωστικών Λειτουργιών Αξιολόγηση Προσωπικότητας, Νευροψυχολογική Αξιολόγηση,) και ως προς τις ερευνητικές δεξιότητες (π.χ., Στατιστική, Ποιοτική και Ποσοτική Μεθοδολογία στην Κλινική Έρευνα) εξασφαλίζουν την κάλυψη του πεδίου της Κλινικής Ψυχολογίας χωρίς την ύπαρξη κενών. Η έκταση της ύλης των διαφορετικών μαθημάτων κρίνεται ως ορθολογική γιατί συνδέεται με τις πιστωτικές μονάδες και τη βαρύτητα των μαθημάτων του ΠΜΣ.

Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα στο ΠΜΣ Κλινική Ψυχολογία, γιατί όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά.

3.2α.5. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Για την αξιολόγηση των φοιτητών χρησιμοποιούνται:

- γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου, ή/και
- προφορικές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου, ή/και
- ατομικές γραπτές εργασίες, ή/και
- ομαδικές εμπειρικές εργασίες

Τα γραπτά διορθώνονται με τα ονόματα των σπουδαστών καλυμμένα, μόνο με τον αριθμό μητρώου να φαίνεται μέχρι να έχουν διορθωθεί. Επίσης, οι φοιτητές έχουν δυνατότητα να λαμβάνουν ανατροφοδότηση, εάν το ζητήσουν, για τη γραπτή εργασία ή την εξέτασή τους.

Η εξεταστική διαδικασία αξιολογείται από τους σπουδαστές ως μέρος της αξιολόγησης του μαθημάτων. Επίσης η εξεταστική διαδικασία αξιολογείται σε πλαίσιο συζήτησης στην Επιστημονική Επιτροπή του ΜΠΚΨ.

Ο ορισμός του θέματος της μεταπτυχιακής εργασίας γίνεται μετά από συνεργασία διδάσκοντος και φοιτητή/τριας και εγκρίνεται από την επιτροπή του μεταπτυχιακού. Για την εξέταση της μεταπτυχιακής εργασίας ορίζεται από την επιτροπή του μεταπτυχιακού τριμελής επιτροπή στην οποία συμμετέχει ο επόπτης/τρια της εργασίας.

Η διπλωματική εργασία πρέπει να ανταποκρίνεται σε κριτήρια έγκυρης και αξιόπιστης έρευνας, εμπειρικής ή ποσοτικής.

3.2α.6. Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Η βασική πηγή χρηματοδότησης του ΜΠΚΨ είναι τα δίδακτρα των σπουδαστών του τμήματος. Θεωρητικά υπάρχουν εν δυνάμει και άλλες πηγές, όπως αναφέρονται και στο άρθρο 8 του Ν. 3685/2008 (ΦΕΚ 148Α'), τα ερευνητικά προγράμματα, κοινοτική επιχορήγηση ή κοινοτικά προγράμματα, χορηγίες, και δωρεές. Αλλά μέχρι στιγμής προσπάθειες για χρηματοδότηση από αυτές τις πηγές είναι άκαρπες.

Η βιωσιμότητα του ΜΠΚΨ εξασφαλίζεται κυρίως χάρις τις πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος, αλλά και τις Υλικοτεχνικές Υποδομές του Τμήματος οι οποίες περιλαμβάνουν: χώρους διδασκαλίας κατάλληλα εξοπλισμένους με σύγχρονα μέσα διδασκαλίας, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τη βιβλιοθήκη Ψυχολογίας, το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών, το Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας και Ψυχομετρίας, το Κέντρο Μελέτης της Οικογένειας, το Κέντρο Μελέτης της Προσαρμογής Ομάδων Υψηλού Κινδύνου και το Κέντρο Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας.

Σημαντικός παράγοντας της βιωσιμότητας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της Κλινικής Ψυχολογίας είναι το προσωπικό του τμήματος με συγκεκριμένες κατηγορίες: (α) Καθηγητές ΑΕΙ του Τμήματος Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, (β) Καθηγητές άλλων Τμημάτων του ίδιου πανεπιστημίου, και (γ) καθηγητές άλλων ΑΕΙ της ημεδαπής, διδάσκοντες ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και άλλες κατηγορίες διδασκόντων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3685/2008 και τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 3685/2008 (ΦΕΚ 148Α') το 65% του ετήσιου κόστους λειτουργίας του ΜΠΚΨ αφορά στις λειτουργικές δαπάνες, και ανέρχεται στο ποσό των 65.000 ευρώ. Οι δαπάνες αυτές αναλύονται ως εξής:

ΕΙΔΟΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΟΣΟ
Αποζημιώσεις του διδακτικού και τεχνικού προσωπικού	30.000
Γραμματειακή υποστήριξη	8.000
Μετακινήσεις, Εκδηλώσεις, Παρακολούθηση συνεδρίων, και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες	12.500
Προμήθεια και συντήρηση εξοπλισμού και λογισμικού, αναβάθμιση αιθουσών και εργαστηρίων, εκπαιδευτικό υλικό	6.000
Υποτροφίες, βραβεία	4.000
Δαπάνες Δημοσιότητας, Λοιπές λειτουργικές δαπάνες, ενοικίαση αιθουσών	4.500
ΣΥΝΟΛΟ	65.000

3.2α.7. Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;

Δικαίωμα εισαγωγής στο ΜΠΚΨ έχουν μόνο οι απόφοιτοι Τμημάτων Ψυχολογίας από ελληνικά πανεπιστήμια, ή/και απόφοιτοι από Τμήματα Ψυχολογίας της αλλοδαπής που έχουν αναγνώριση από ΔΟΑΤΑΠ.

Η εισαγωγή στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Κλινικής Ψυχολογίας γίνεται μέσω

1. αξιολόγησης των εξής δικαιολογητικών: βαθμός πτυχίου, συστατικές επιστολές, ξένη γλώσσα, πρακτική άσκηση, ερευνητική εμπειρία, εθελοντική εργασία.
2. γραπτών εξετάσεων, και
3. ατομικής συνέντευξης.

Επίσης, γίνονται δεκτοί υπότροφοι του ΙΚΥ Κλινικής ή Συμβουλευτικής Ψυχολογίας ή άλλων φορέων που επίσης χορηγούν αντίστοιχες υποτροφίες, κατόπιν συνέντευξης και θετικής εισήγησης της Επιστημονικής Επιτροπής του ΜΠΚΨ.

Τα κριτήρια επιλογής φοιτητών είναι τα εξής: βαθμός πτυχίου, συστατικές επιστολές από καθηγητές πανεπιστήμιου που γνωρίζουν τον/την υποψήφιο, μέσος όρος βαθμών στα μαθήματα των εισαγωγικών εξετάσεων, ξένη γλώσσα, πρακτική άσκηση και ερευνητική δεξιότητα που πιστοποιείται π.χ. από συμμετοχές σε συνέδρια, εθελοντική προσφορά, συνέντευξη. Η Επιστημονικής Επιτροπής του ΜΠΚΨ συνεκτιμά τα παραπάνω κριτήρια και στη συνέχεια αξιολογεί και πριμοδοτεί τις επιδόσεις των υποψηφίων με διαφορετικούς συντελεστές.

Οι εξετάσεις διεξάγονται ανά διετία και ο προβλεπόμενος αριθμός εισακτέων είναι 20. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-16, οι αιτούντες ήταν 68. Δηλαδή, το ποσοστό αποδοχής ανέρχεται στο 29,4%. Σε αυτόν, και κατόπιν θετικής εισήγησης της Επιτροπής Προγράμματος, προστίθενται και οι υπότροφοι του ΙΚΥ Κλινικής ή Συμβουλευτικής Ψυχολογίας ή άλλων φορέων, καθώς και οι ισοβαθμίσαντες.

Η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής των φοιτητών είναι γνωστά εξ αρχής μέσω της προκήρυξης του ΜΠΚΨ στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ψυχολογίας καθώς και του ΜΠΚΨ. Σε πρώτη φάση καλούνται τηλεφωνικώς σε συνέντευξη οι φοιτητές των οποίων ο μέσος όρος της βαθμολογίας τους στις γραπτές εισαγωγικές εξετάσεις του ΜΠΚΨ είναι ανώτερος ή ίσος με το 10/20. Μετά από την αξιολόγηση όλων των κριτηρίων, τα τελικά αποτελέσματα ανακοινώνονται γραπτά στο Τμήμα Ψυχολογίας και αναρτώνται στην επίσημη ιστοσελίδα του Τμήματος Ψυχολογίας, καθώς και στην ιστοσελίδα του ΜΠΚΨ. Παράλληλα ανακοινώνεται στον κάθε επιτυχόντα προσωπικά μέσω τηλεφώνου η/και email ότι γίνεται δεκτή η υποψηφιότητά του. Επιτυχόντες και αποτυχόντες έχουν το δικαίωμα να πληροφορηθούν για τις επιδόσεις τους στις παραπάνω δοκιμασίες.

Η διαδικασία επιλογής, τα κριτήρια και οι συντελεστές διασαφηνίζονται και γνωστοποιούνται στους υποψηφίους εξ αρχής. Επίσης, επιτυχόντες και αποτυχόντες έχουν το δικαίωμα να πληροφορηθούν για τις επιδόσεις τους στις παραπάνω δοκιμασίες.

3.2α.8. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Το ΜΠΚΨ του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κατ' αρχήν παρέχει γνώση και κατάρτιση ανάλογη με αυτήν η οποία παρέχεται παγκοσμίως σε μεταπτυχιακά

προγράμματα Κλινικής Ψυχολογίας. Συνεπώς είναι εύκολο να συμμετέχουν στο πρόγραμμά μας (για διδασκαλία και ερευνητική συνεργασία) επιστημονικοί συνεργάτες από χώρες της αλλοδαπής.

Το ΠΜΣ προσκαλεί σε τακτική βάση διδάσκοντες από Πανεπιστήμια και Πανεπιστημιακές Κλινικές της αλλοδαπής. Ενδεικτικά αναφέρονται: Πανεπιστήμιο της Βιέννης, Πανεπιστήμιο της Λιέγης (Βέλγιο), Πανεπιστήμιο του Landau (Γερμανία), Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης (Δανία), Πανεπιστήμιο La Sapienza της Ρώμης (Ιταλία), Πανεπιστήμιο του Angers, Πανεπιστήμιο Lumière της Lyon 2, Πανεπιστήμιο της Τουλούζης (Γαλλία), Πανεπιστήμιο της Νέα Υόρκης (ΗΠΑ), Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Caen (Γαλλία). Επίσης, μέσω της διμερούς συμφωνίας με το Πανεπιστήμιο Paris-Diderot, Paris-Sorbonne-Cité γίνονται σεμινάρια με κοινή διοργάνωση του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ και του Πανεπιστημίου Paris-Diderot, Paris-Sorbonne-Cité, με προσκεκλημένους ομιλητές καθηγητές από το Πανεπιστήμιο του Παρισιού το οποίο οι σπουδαστές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών καλούνται να παρακολουθήσουν.

Υπολογίζεται ότι το ποσοστό συμμετοχής διδασκόντων από το εξωτερικό είναι 5%. Δεν υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών.

Δεν διδάσκεται κανένα μάθημα σε ξένη γλώσσα λόγω του ότι δεν υπάρχει οικονομική υποστήριξη για μετάφραση. Ωστόσο, γίνονται διαλέξεις από προσκεκλημένους διδάσκοντες από το εξωτερικό. Σε ομιλίες προσκεκλημένων ομιλητών της αλλοδαπής υπάρχει σχεδόν πάντα ταυτόχρονη μετάφραση.

Από το 2008 υπάρχει διμερής συμφωνία μεταξύ του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου Paris-Diderot, Paris-Sorbonne-Cité, στα πλαίσια της οποίας υπάρχει συνεργασία μεταξύ του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στην Κλινική Ψυχολογία του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ αφενός και της Διδακτορικής Σχολής και του Κέντρου Έρευνας Ψυχανάλυση Ιατρική Κοινωνία (CRPMS) του Τμήματος Ψυχαναλυτικών Μελετών του Πανεπιστημίου Paris-Diderot αφετέρου. Το ΠΜΣΚΨ ωφελείται με διαλέξεις, συνέδρια και ημερίδες στην Αθήνα και στο Παρίσι και πρόκειται να προκύψουν νέα προγράμματα και ανταλλαγές. Επίσης, ξεκίνησε η εκπόνηση διαπολιτισμικών διπλωματικών εργασιών σε συνεργασία με άλλα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Κλινικής Ψυχολογίας και κοινά Ερευνητικά Προγράμματα, καθώς και διδακτορικών διατριβών με συνεποπτεία που προϋποθέτουν μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στην κλινική ψυχολογία στα πλαίσια της συνεργασίας μεταξύ του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου Paris-Diderot, Paris-Sorbonne-Cité.

3.2β. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

3.2β.1. Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

ΠΜΣ «Σχολική Ψυχολογία»

3.2β.2. Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Τμήμα Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

3.2β.3. Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Σχολικής Ψυχολογίας αποτελεί συνέχεια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Σχολική Ψυχολογία του Προγράμματος Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας και λειτουργεί στο Τμήμα Ψυχολογίας με αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών από το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 (ΦΕΚ 795/6/5/2015, Αριθμ. πράξης 44/19-03-2015). Ανταποκρίνεται πλήρως στον κύριο στόχο του Τμήματος Ψυχολογίας που είναι η εκπαίδευση ψυχολόγων ικανών να εργαστούν στη διδασκαλία, στην έρευνα και στις πρακτικές εφαρμογές της Ψυχολογίας. Επιπλέον, συμβάλλει αποφασιστικά στην εξειδίκευση ειδικών για την καλλιέργεια και προαγωγή της έρευνας, της διδασκαλίας και των πρακτικών εφαρμογών της επιστήμης και της Ψυχολογίας, καθώς και την διάχυση και αξιοποίηση των τεκμηριωμένων ψυχολογικών γνώσεων, με απώτερο σκοπό την βελτίωση της ευημερίας και της ψυχικής υγείας ολόκληρου του πληθυσμού της χώρας. Συνδέεται με υποχρεωτικά και άλλα σχετικά μαθήματα επιλογής που διδάσκονται στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στην κατεύθυνση Εξελικτικής/Σχολικής Ψυχολογίας, όπως ΨΧ 01 «Εξελικτική Ψυχολογία Ι», ΨΧ 10Γ «Σχολική Ψυχολογία», ΨΧ 62 Γ «Στατιστική στις Επιστήμες της Συμπεριφοράς», ΨΧ 92 «Ψυχολογική και Ψυχοπαιδαγωγική Αξιολόγηση στο Χώρο του Σχολείου», ΨΧ 02 «Εξελικτική Ψυχολογία ΙΙ», ΨΧ 09 «Σχολική Ψυχολογία: Σύνδεση Θεωρίας και Πράξης».

Το ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας ανταποκρίνεται ιδιαίτερα στην ανάγκη που υπάρχει στα σχολεία για παροχή σχολικών ψυχολογικών υπηρεσιών, στον τομέα της στήριξης μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων σε διάφορους τομείς της ανάπτυξης (κοινωνικούς, συναισθηματικούς, μαθησιακούς, γνωστικούς, συμπεριφορικούς). Παράλληλα, οι απόφοιτοι του Προγράμματος στελεχώνουν εκπαιδευτικές δομές (π.χ. ΚΕΔΔΥ, ΕΔΕΑΥ, ΣΜΕΑΕ), οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες διάγνωσης, αξιολόγησης και παρέμβασης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η παρουσία δε των εξειδικευμένων επαγγελματιών κρίνεται απολύτως απαραίτητη, λόγω και της ύπαρξης υψηλού ποσοστού μαθητών με προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς καθώς και μεγάλων αναγκών συμβουλευτικής υποστήριξης εκπαιδευτικών, γονέων, φορέων εκπαίδευσης και ειδικοτήτων. Σε γενικές γραμμές, η ανταπόκριση του ΠΜΣ στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας ελέγχεται από αξιολογήσεις σπουδαστών, συναδέλφων-εποπτών σε πλαίσια πρακτικής άσκησης, του Τμήματος και της Επιστημονικής Επιτροπής του Προγράμματος και συναδέλφων της αλλοδαπής.

Το Πρόγραμμα Σπουδών αναθεωρείται με βάση τις εξελίξεις της επιστήμης και της σύγχρονης βιβλιογραφίας. Η τελευταία αναθεώρηση του προηγούμενου ΠΣ έγινε το 2015 (βλ. ΦΕΚ Αρ. Φύλλου 795/6.05.2015, το οποίο αντικατέστησε το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών). Η αναθεώρηση του 2015 οδήγησε σε σημαντικές αλλαγές στο πρόγραμμα σπουδών. Το πρόγραμμα σπουδών αξιολογείται από σπουδαστές, συναδέλφους -επόπτες σε πλαίσια πρακτικής άσκησης και συναδέλφους σε αντίστοιχα προγράμματα της αλλοδαπής.

Το πρόγραμμα Σπουδών δημοσιοποιείται μέσω του ΦΕΚ 795/6/5/2015, Αριθμ. πράξης 44/19-03-2015, Άρθρο 6, καθώς και μέσω του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του ΠΜΣ Σχολικής ψυχολογίας στον ιστότοπο του Τμήματος Ψυχολογίας (σελίδα του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας).

Η επαγγελματική πορεία όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα παρακολουθείται μέσω του Δικτύου αποφοίτων ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, στο οποίο διατηρούνται βασικά στοιχεία επικοινωνίας των φοιτητών που έχουν αποφοιτήσει. Με την ίδρυση του Δικτύου, το 2008, έγινε το πρώτο εγχείρημα καταγραφής της επαγγελματικής πορείας των φοιτητών.

3.2β.4. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Το ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας λειτουργεί με δύο κατευθύνσεις: α) Σχολική Ψυχολογία, β) Εφαρμογές της Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα. Σκοπός του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας είναι η ενίσχυση της θετικής ανάπτυξης, της σχολικής και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής όλων των μαθητών στις διαφορετικές βαθμίδες και εκπαιδευτικά πλαίσια, η προαγωγή της ψυχικής υγείας και της μάθησης, η ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας και ευεξίας σε επίπεδο σχολικής τάξης, σχολικής μονάδας και σχολικής κοινότητας καθώς και η εξειδικευμένη κατάρτιση των ειδικών –ψυχολόγων και εκπαιδευτικών- στο πλαίσιο του μοντέλου διασύνδεσης θεωρίας, έρευνας και παρεμβάσεων στο σχολείο. Απώτερο σκοπό αποτελεί η εφαρμογή των γνώσεων Σχολικής, Αναπτυξιακής, Γνωστικής, Συμβουλευτικής και Κοινωνικής Ψυχολογίας και των σχετικών ερευνητικών δεδομένων στο σχολικό πλαίσιο, με στόχο την ενίσχυση της μάθησης και της προσαρμογής των μαθητών και την κατάλληλη υποστήριξη όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, καθώς και την αποτελεσματική τους συνεργασία στο πλαίσιο διεπιστημονικών ομάδων. Η παρουσία φοιτητών από διαφορετικές ειδικότητες αξιοποιείται ενεργά στις παραδόσεις των μαθημάτων και συμβάλλει αποφασιστικά στην δια ζώσης εκμάθηση επαγγελματικής λειτουργίας μέσα σε διεπιστημονικές ομάδες.

Ειδικότερα, σκοπός του Προγράμματος με κατεύθυνση «Σχολική Ψυχολογία» είναι η εκπαίδευση και κατάρτιση σχολικών ψυχολόγων σύμφωνα με τις σύγχρονες διεθνείς τάσεις και πρακτικές στη Σχολική Ψυχολογία και με βάση τον πολυδιάστατο ρόλο του σχολικού ψυχολόγου που αφορά: στην ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση και συμβουλευτική υποστήριξη των μαθητών, στη διαλεκτική ψυχολογική συμβουλευτική και συνεργασία με όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας (στελέχη εκπαίδευσης, εκπαιδευτικούς, ειδικούς, γονείς, κ.ά.), στην ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης, στη συνεργασία σχολείου-οικογένειας-κοινότητας και στη διαχείριση κρίσεων στη σχολική κοινότητα. Ολοκληρώνοντας το Πρόγραμμα οι φοιτητές της κατεύθυνσης αυτής θα πρέπει να έχουν τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτεί η ιδιότητα και ο ρόλος του σχολικού

ψυχολόγου, όπως περιγράφηκε παραπάνω.

Το Πρόγραμμα με κατεύθυνση «Εφαρμογές της Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα» αποσκοπεί στην εκπαίδευση και κατάρτιση στελεχών εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών με ειδικές γνώσεις (θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικά δεδομένα) διαφόρων κλάδων της ψυχολογίας -Σχολικής, Εξελικτικής, Γνωστικής, Συμβουλευτικής, Κοινωνικής και Διαπολιτισμικής σε σχέση με: α) τη μάθηση, ανάπτυξη και προσαρμογή όλων των μαθητών στο σχολείο, των μαθητών με διαφορετικές ανάγκες και χαρακτηριστικά ανάπτυξης, καθώς και των μαθητών με δυσκολίες μάθησης και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής, β) την ενίσχυση της συμβουλευτικής διάστασης του ρόλου τους για την κατάλληλη στήριξη των μαθητών και την προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας και ευεξίας στη σχολική κοινότητα, γ) την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης σε σχολικές μονάδες και δίκτυα σχολικών μονάδων, και δ) τη συνεργασία με όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας στο πλαίσιο διεπιστημονικών ομάδων με βάση τη διαλεκτική ψυχολογική συμβουλευτική. Ολοκληρώνοντας το Πρόγραμμα οι φοιτητές της κατεύθυνσης αυτής θα πρέπει να έχουν τις γνώσεις και δεξιότητες για την κατανόηση των αναπτυξιακών και συναισθηματικών αναγκών και την κατάλληλη στήριξη των μαθητών, για αναγνώριση και κατανόηση προβλημάτων μάθησης και προσαρμογής των μαθητών, ώστε να εφαρμόζουν στην καθημερινή σχολική πράξη αποτελεσματικές πρακτικές για τη μάθηση και την ψυχοκοινωνική προσαρμογή μαθητών και να λειτουργήσουν ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας για πρόληψη, αξιολόγηση και παρεμβάσεις στη σχολική κοινότητα.

Στη λειτουργία του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας δίνεται έμφαση σε δράσεις εκπαίδευσης, έρευνας, παρέμβασης, μέσα από την διασύνδεση με φορείς εκπαίδευσης, με το Τμήμα Ψυχολογίας, το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας του Τμήματος Ψυχολογίας, καθώς και επιστημονικές και επαγγελματικές Εταιρείες Σχολικής Ψυχολογίας στην Ελλάδα και το εξωτερικό (π.χ. Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία, International School Psychologic Association, National Association of School Psychologists, American Psychological Association κ.ά.). Ιδιαίτερα, το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας αποτελεί το κύριο φορέα, μέσω του οποίου σχεδιάζονται, εφαρμόζονται και αξιολογούνται προγράμματα πρόληψης και παρέμβασης σε διάφορα τυπικά και άτυπα εκπαιδευτικά πλαίσια, στο οποίο συμμετέχουν ενεργά προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές, σε συνεργασία με μεταδιδακτορικούς επιστήμονες.

Τα μαθήματα διαιρούνται σε μαθήματα κορμού (κοινά για τις δυο κατευθύνσεις) και κατευθύνσεων (διαφορετικά για την Σχολική Ψυχολογία και τις Εφαρμογές) και κατανέμονται στα τέσσερα εξάμηνα. Επίσης, κατά το Δ' εξάμηνο εκπονείται παράλληλα η διπλωματική εργασία.

Όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά σε ποσοστό 100%. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στοχεύει στην εξοικείωση των σπουδαστών με όλες τις σύγχρονες προσεγγίσεις στην Σχολική Ψυχολογία και ως εκ τούτου, δεν υπάρχει η διάκριση των μαθημάτων σε υποχρεωτικά/ υποχρεωτικής επιλογής/ ελεύθερης επιλογής. Εκτός από τα υποχρεωτικά μαθήματα στο Πρόγραμμα Σπουδών περιλαμβάνεται επίσης περαιτέρω παρακολούθηση σε παραδόσεις, διαλέξεις, σεμινάρια εξειδικευμένης κατάρτισης και εργαστήρια στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα, δια ζώσης ή και μέσω διαδικτύου, καθώς και συμμετοχή σε παρεμβατικά και ερευνητικά προγράμματα που εκπονούνται από το Τμήμα Ψυχολογίας και το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας. Επίσης, περιλαμβάνει

συγγραφή διπλωματικής εργασίας, καθώς και πρακτική άσκηση σε σχετικούς με το χώρο της Σχολικής Ψυχολογίας φορείς.

Παρακάτω παρατίθενται τα μαθήματα του ΠΜΣ ανά εξάμηνο, με τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων εντός παρένθεσης. Η διαφοροποίηση των μαθημάτων ως προς τις πιστωτικές μονάδες αντανακλά τη διαφορετική τους βαρύτητα και το διδακτικό χρόνο που είναι αφιερωμένος στο κάθε μάθημα.

Κατεύθυνση «Σχολική Ψυχολογία»	ECTS	Κατεύθυνση «Εφαρμογές της Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα»	ECTS
A ΕΞΑΜΗΝΟ			
Σχολική Ψυχολογία: Σύγχρονες προσεγγίσεις και εξελίξεις	5	Σχολική Ψυχολογία: Σύγχρονες προσεγγίσεις και εξελίξεις	5
Θέματα Εξελικτικής Ψυχολογίας	5	Θέματα Εξελικτική Ψυχολογίας	5
Κοινωνική και Διαπολιτισμική Ψυχολογία στη σχολική κοινότητα	5	Εφαρμογές της Κοινωνικής και Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα	7
Εφαρμοσμένη Γνωστική Ψυχολογία στο σχολείο	4	Εφαρμοσμένη Γνωστική Ψυχολογία στο σχολείο	6
Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας - Στατιστική I	6	Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας - Στατιστική	7
Διάγνωση και αξιολόγηση νοητικών λειτουργιών παιδιών και εφήβων	5		
Σύνολο A εξαμήνου	30	Σύνολο A εξαμήνου	30
B ΕΞΑΜΗΝΟ			
Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία	4	Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία	4
Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Προσεγγίσεις και παρεμβάσεις σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια	5	Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Προσεγγίσεις και παρεμβάσεις σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια	5
Συμβουλευτική και Διαλεκτική Συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές	5	Συμβουλευτική και Διαλεκτική Συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές	5
Ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση στη σχολική κοινότητα	5	Αξιολόγηση δυσκολιών μάθησης και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής στο σχολείο	5
Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία	4	Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία	4
Πρακτική άσκηση I - Εποπτεία	□	Πρακτική άσκηση I - Εποπτεία	7
Σύνολο B εξαμήνου	30	Σύνολο B εξαμήνου	30

Κατεύθυνση «Σχολική Ψυχολογία»	ECTS	Κατεύθυνση «Εφαρμογές της Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα»	ECTS
Γ ΕΞΑΜΗΝΟ			
Πρόληψη και παρέμβαση στη σχολική κοινότητα	4	Πρόληψη και παρέμβαση στη σχολική κοινότητα	4
Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας - Στατιστική ΙΙ	4	Ψυχοεκπαιδευτικές παρεμβάσεις στο σχολείο	9
Σεμινάριο: Ειδικά Θέματα	7	Σεμινάριο: Ειδικά Θέματα	7
Ψυχολογικές και ψυχοθεραπευτικές παρεμβάσεις στη σχολική κοινότητα	5	Πρακτική άσκηση ΙΙ	5
Πρακτική Άσκηση ΙΙ	5	Εποπτεία Πρακτικής Άσκησης	5
Εποπτεία Πρακτικής Άσκησης	5		
Σύνολο Γ εξαμήνου	30	Σύνολο Γ εξαμήνου	30
Δ ΕΞΑΜΗΝΟ			
Πρακτική άσκηση ΙΙΙ	10	Πρακτική άσκηση ΙΙΙ	10
Εποπτεία Πρακτικής Άσκησης	10	Εποπτεία Πρακτικής Άσκησης	10
Διπλωματική Εργασία	10	Διπλωματική Εργασία	10
Σύνολο Δ εξαμήνου	30	Σύνολο Δ εξαμήνου	30

Όλα τα μαθήματα διδάσκονται με βάση το μοντέλο του «επιστήμονα-επαγγελματία» στο οποίο εντάσσεται το ΠΜΣ «Σχολική Ψυχολογία». Όπως φαίνεται από τον παραπάνω αναλυτικό κατάλογο των μαθημάτων με τις αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες, η ποσοστιαία σχέση μεταξύ των τεσσάρων ενοτήτων ανά κατεύθυνση είναι η ακόλουθη:

Κατεύθυνση «Σχολική Ψυχολογία»

Μαθήματα Υποβάθρου: 23 πιστωτικές μονάδες, 19%

Μαθήματα επιστημονικής περιοχής: 16 πιστωτικές μονάδες, 13%

Ερευνητικός Σχεδιασμός-Στατιστική: 20 πιστωτικές μονάδες, 17%

Αξιολόγηση: 10 πιστωτικές μονάδες, 8%

Συμβουλευτική-Πρόληψη-Παρέμβαση: 14 πιστωτικές μονάδες, 12%

Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία: 37 πιστωτικές μονάδες, 31%

Κατεύθυνση «Εφαρμογές της Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα»

Μαθήματα Υποβάθρου: 27 πιστωτικές μονάδες, 23%

Μαθήματα επιστημονικής περιοχής: 16 πιστωτικές μονάδες, 13%

Ερευνητικός Σχεδιασμός-Στατιστική: 17 πιστωτικές μονάδες, 14%

Αξιολόγηση: 5 πιστωτικές μονάδες, 4%

Συμβουλευτική-Πρόληψη-Παρέμβαση: 18 πιστωτικές μονάδες, 15%

Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία: 37 πιστωτικές μονάδες, 31%

Ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, πρακτικής άσκησης και έρευνας κατανέμεται ως εξής:

Κατεύθυνση «Σχολική Ψυχολογία»

Α ΕΤΟΣ

Θεωρητική διδασκαλία-εργασίες-ασκήσεις δεξιοτήτων-βιωματικές ασκήσεις: 75% χρόνου
 Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία: 15% χρόνου
 Έρευνα: 10% χρόνου

Β ΕΤΟΣ

Θεωρητική διδασκαλία-εργασίες-ασκήσεις δεξιοτήτων-βιωματικές ασκήσεις: 27% χρόνου
 Πρακτική Άσκηση: 50% χρόνου
 Διπλωματική εργασία-Έρευνα: 23% χρόνου

Κατεύθυνση «Εφαρμογές της Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα»

Α ΕΤΟΣ

Θεωρητική διδασκαλία-εργασίες-ασκήσεις δεξιοτήτων-βιωματικές ασκήσεις: 75% χρόνου
 Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία: 15% χρόνου
 Έρευνα: 10% χρόνου

Β ΕΤΟΣ

Θεωρητική διδασκαλία-εργασίες-ασκήσεις δεξιοτήτων-βιωματικές ασκήσεις: 33% χρόνου
 Πρακτική Άσκηση: 50% χρόνου
 Διπλωματική εργασία-έρευνα: 17% χρόνου

Όπως φαίνεται ανωτέρω, η αναλογία των τριών κατηγοριών διαφέρει από έτος σε έτος. Στα θεωρητικά μαθήματα ενσωματώνονται εργασίες, ασκήσεις δεξιοτήτων και βιωματικές ασκήσεις. Στον πρώτο χρόνο οι φοιτητές/τριες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε γενικά εκπαιδευτικά πλαίσια. Στο δεύτερο χρόνο σπουδών όπου ο σπουδαστής έχει περισσότερες θεωρητικές γνώσεις, η φοίτηση περιλαμβάνει πρακτική άσκηση 3-5 ημέρες την εβδομάδα σε δημόσιους εκπαιδευτικούς φορείς, φορείς ψυχικής υγείας, Ιδρύματα και ΜΚΟ.

Ο σκοπός και οι επιμέρους στόχοι του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης (Α και Β μέρος) εντάσσονται στο μοντέλο εκπαίδευσης του «επιστήμονα-επαγγελματία» στη Σχολική Ψυχολογία. Σκοπός του Α μέρους Πρακτικής Άσκησης είναι η εξοικείωση των μεταπτυχιακών φοιτητών/φοιτητριών με το σύστημα του σχολείου και η απόκτηση βιωμάτων απ' όλα τα τμήματα της δομής και της λειτουργίας του σχολείου, παρακολουθώντας όλες τις δραστηριότητες του σχολείου. Πραγματοποιείται και για τις δύο κατευθύνσεις σε συγκεκριμένες ημέρες την εβδομάδα, σε διαφορετικά σχολικά πλαίσια Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης. Γίνεται κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους σπουδών και σκοπεύει στην αρχική εξοικείωση των φοιτητών με την οργάνωση και διοίκηση των σχολείων, το ρόλο του προσωπικού, το ρόλο του εκπαιδευτικού, τη δυναμική στη σχολική τάξη και την ευρύτερη σχολική κοινότητα σε επίπεδο συστήματος. Οι ώρες αυτές προσμετρούνται στις ώρες που προβλέπονται για την συνολική πρακτική άσκηση της κάθε κατεύθυνσης.

Σκοπός του Β μέρους της Πρακτικής Άσκησης είναι η εκπαίδευση/ευαισθητοποίηση των φοιτητών/φοιτητριών στη διάγνωση, πρόληψη και συμβουλευτική αντιμετώπιση των

δυσκολιών μάθησης, των δυσκολιών προσαρμογής και των προβλημάτων συμπεριφοράς παιδιών και εφήβων, καθώς και των δυσκολιών διαπολιτισμικής κατανόησης και λειτουργικής συνύπαρξης, στο πλαίσιο της πολιτισμικής ετερότητας του μαθητικού πληθυσμού και του ευρύτερου κοινωνικού πλαισίου. Στοχεύει επίσης στην ψυχολογική διαλεκτική συμβουλευτική με εκπαιδευτικούς και γονείς, αποσκοπώντας στην αντιμετώπιση προβλημάτων στην οικογένεια και στο σχολείο, καθώς και στη σχέση σχολείου-οικογένειας. Τέλος, επιδιώκει τη συστηματική ψυχολογική εναρμόνιση των σχέσεων της σχολικής μονάδας με τους θεσμούς της εκπαίδευσης και τους θεσμούς της ευρύτερης κοινότητας.

Η Πρακτική Άσκηση Β μέρους πραγματοποιείται σε σχολικές μονάδες (γενικά σχολεία, μονάδες ειδικής αγωγής κ.ά.), σε διαγνωστικές θεραπευτικές μονάδες, όπως Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Συμβουλευτικά Κέντρα, Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης και Υποστήριξης (ΚΕΔΔΥ), ψυχολογικές/συμβουλευτικές υπηρεσίες Δήμων, καθώς και Ιδρύματα και ΜΚΟ κ.ά. Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται σε δύο (2) τουλάχιστον διαφορετικά πλαίσια, στο Γ' και Δ' εξάμηνο σπουδών, σε συγκεκριμένες ημέρες την εβδομάδα. Η συνολική διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης, συμπεριλαμβάνοντας τα Α και Β μέρη, είναι 1200 ώρες για την κατεύθυνση «Σχολική Ψυχολογία» και 800 ώρες για την κατεύθυνση «Εφαρμογές της Ψυχολογίας στη Σχολική Κοινότητα».

Οι στόχοι, τα πλαίσια Πρακτικής Άσκησης καθώς και ο ρόλος, η απασχόληση και η εποπτεία των φοιτητών διαφοροποιούνται στις δύο κατευθύνσεις ανάλογα με το βασικό πτυχίο σπουδών και την ειδικότητα.

Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικά, οι εκπαιδευτικές μονάδες, οι φορείς ψυχικής υγείας και τα ιδρύματα/ΜΚΟ στους οποίους διεξάγεται η πρακτική άσκηση των φοιτητριών/τών του ΠΜΣ:

- Νοσοκομείο Παιδων Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ, Πανεπιστημιακή Παιδοψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ
- Κέντρο Ψυχικής Υγείας του Γ.Ν.Ν.Θ.Α «Η ΣΩΤΗΡΙΑ»
- Παιδοψυχιατρικό Τμήμα, Τζάνειο Γενικό Νοσοκομείο Πειραιά
- Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής Ε.Ο.Π.Π.Υ.
- Κέντρο Ημέρας «Φαιναρέτη»
- Κέντρο Ημέρας «Το Σπίτι του Παιδιού» «Το Χαμόγελο του Παιδιού»
- Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Ελληνικού-Αργυρούπολης
- Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Κερατσινίου-Δραπετσώνας
- Τμήμα Ψυχολογικής Υποστήριξης Δήμου Ηλιούπολης
- Κέντρο Διάγνωσης, Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης Α' Αθήνας
- Κέντρο Διάγνωσης, Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης Β' Αθήνας
- Κέντρο Διάγνωσης, Διαφοροδιάγνωσης και Υποστήριξης Ανατολικής Αττικής
- Εθνικό Κέντρο για τα εξαφανισμένα και υπό εκμετάλλευση παιδιά του οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού»
- Ίδρυμα Προστασίας & Αποκατάστασης Παιδιών & Νέων με Νοητική Υστέρηση «Η Θεοτόκος»
- Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδα

- Χατζηκυριάκειο Ίδρυμα Παιδικής Προστασίας
- ΑΡΣΙΣ, Μη Κυβερνητική Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων
- Αρσάκεια – Τοσίτσεια Σχολεία
- Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.ΕΚ.) Αγίου Δημητρίου
- 1ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο ΣΙΚΑΡΙΔΕΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
- 1ο Ειδικό Σχολείο Αγίου Δημητρίου
- 9ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
- 1ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Καλλιθέας
- 12ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
- 9ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
- 115ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
- 2ο Δημοτικό Σχολείο Αιγάλεω
- 9ο Δημοτικό Σχολείο Άνω Λιοσίων
- 2ο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Βαρβάρας
- 8ο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Βαρβάρας
- 4ο Δημοτικό Σχολείο Δραπετσώνας
- 17ο Δημοτικό Σχολείο Καλλιθέας
- 8ο Δημοτικό Σχολείο Καλλιθέας
- 23ο Δημοτικό Σχολείο Καλλιθέας
- 1ο Δημοτικό Σχολείο Ν. Σμύρνης
- 6ο Δημοτικό Ασπροπύργου
- 7ο Δημοτικό Γέρακα
- 15ο Δημοτικό Ηλιούπολης
- 6ο Δημοτικό Σχολείο Αρτέμιδας
- 2ο Δημοτικό Σχολείο Αρτέμιδας
- 2ο Δημοτικό Σχολείο Μεταμόρφωσης
- 87ο Δημοτικό Σχολείο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Αθηνών
- Δημοτικό Σχολείο Αλσούπολης
- 2ο ΕΠΑΛ Χαλανδρίου
- 1ο ΕΠΑΛ Περάματος
- 1ο Γενικό Λύκειο Καλλιθέας
- 7ο Γενικό Λύκειο Καλλιθέας
- 1ο Γυμνάσιο Ζεφυρίου
- Καλλιτεχνικό Γυμνάσιο Αττικής (Γέρακας)
- Διαπολιτισμικό Γυμνάσιο Ελληνικού
- 17ο Γυμνάσιο Αθηνών (ΜΕΤΣ)
- 2ο Γυμνάσιο Παπάγου
- 57ο Γυμνάσιο Αθηνών
- 2ο Γυμνάσιο Αγ. Αναργύρων
- 1ο Γυμνάσιο Αγ. Παρασκευής
- 2ο Γυμνάσιο Γέρακα
- 3ο Γυμνάσιο Ηρακλείου-Μεταμόρφωσης
- 1ο και 2ο Γυμνάσιο Αρτέμιδας
- Πρότυπο Πειραματικό Μουσικό Γυμνάσιο Παλλήνης

- Διαπολιτισμικό Λύκειο Ελληνικού
- Πρότυπο Πειραματικό Μουσικό Λύκειο Παλλήνης
- 2ο Γυμνάσιο Παπάγου
- 1ο Γυμνάσιο Αργυρούπολης
- 1ο Γυμνάσιο Ζωγράφου
- 1ο Γυμνάσιο Γαλασίου
- 42ο Γυμνάσιο Αθηνών
- 1ο Λύκειο Βύρωνα
- 1ο Λύκειο Γαλασίου
- 2ο Λύκειο Αθηνών
- 1ο Λύκειο Αρτέμιδας
- 2ο ΕΠΑΛ Γαλασίου
- 1ο ΕΠΑΛ Ηλιούπολης
- 6ο ΕΠΑΛ Αθηνών
- 2ο ΕΠΑΛ Αθηνών
- 1ο ΕΠΑΛ Δραπετσώνας
- 1ο Εσπερινό Γυμνάσιο Αθήνας
- 3ο Εσπερινό Γυμνάσιο Αθήνας
- 6ο Εσπερινό Γυμνάσιο Αθήνας
- 7ο Εσπερινό Γυμνάσιο Αθήνας
- 1ο Εσπερινό Γενικό Λύκειο Αθήνας
- 2ο Εσπερινό Γενικό Λύκειο Αθήνας
- 3ο Εσπερινό Γενικό Λύκειο Αθήνας
- 6ο Εσπερινό Γενικό Λύκειο Αθήνας
- 7ο Εσπερινό Γενικό Λύκειο Αθήνας
- 1ο Εσπερινό Γυμνάσιο Πειραιά
- 2ο Εσπερινό Γυμνάσιο Πειραιά
- 3ο Εσπερινό Γυμνάσιο Πειραιά
- 1ο Εσπερινό Γενικό Λύκειο Πειραιά

Τα μαθήματα διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών ή άλλων Πανεπιστημίων της χώρας ή του εξωτερικού, ομότιμους Καθηγητές ή από ειδικούς επιστήμονες, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Οι παραπάνω ορίζονται από την Συντονιστική Επιτροπή του Προγράμματος, η οποία αναθέτει το διδακτικό έργο κάθε εξαμήνου. Οι αναθέσεις των μαθημάτων υποβάλλονται στη ΓΣ του Τμήματος για έγκριση. Οι διδάσκοντες είναι αρμόδιοι για το περιεχόμενο, τους μαθησιακούς στόχους, τη βιβλιογραφία και τον τρόπο αξιολόγησης του κάθε μαθήματος λαμβάνοντας υπόψη τα ECTS του κάθε μαθήματος ανά κατεύθυνση και καταθέτουν στη Γραμματεία του ΠΜΣ την περιγραφή του μαθήματος. Παράλληλα, γίνεται σχετικός έλεγχος από την Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ.

Κάποια μαθήματα λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς το περιεχόμενο π.χ. ενδέχεται να χρειαστεί στο ένα μάθημα να γίνει αναφορά στο ευρύτερο πλαίσιο του αντικειμένου διδασκαλίας και στο άλλο μάθημα να γίνει εμβάθυνση σε επιστημονικό και πρακτικό επίπεδο. Τα περισσότερα μαθήματα αποτελούν τη βάση για το μάθημα Εποπτεία I, II, III και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών στο Β, Γ και Δ εξάμηνο.

Η ύλη είναι επαρκής και συνήθως προκύπτει από παραπομπές σε βοηθήματα/ βιβλία που βρίσκονται στο Σπουδαστήριο του Τμήματος Ψυχολογίας, καθώς και από πρόσφατο, επικαιροποιημένο επιστημονικό και εκπαιδευτικό υλικό από την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία. Οι φοιτητές έχουν επίσης τη δυνατότητα να αναζητήσουν επιπλέον σύγχρονη βιβλιογραφία για τις εργασίες τους. Η προτεινόμενη ύλη συνήθως είναι εκτενής προκειμένου οι φοιτητές να εξοικειωθούν με έγκυρο επιστημονικό περιεχόμενο και βιβλιογραφικές παραπομπές σύστοιχες με το αντικείμενο που διδάσκεται σε κάθε μάθημα. Η επανεκτίμηση και αναπροσαρμογή της ύλης είθισται να γίνεται σε ετήσια βάση προκειμένου να συμπεριληφθεί σύγχρονο επιστημονικό υλικό/πεδίο διδασκαλίας καθώς και στις εργασίες που αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν οι φοιτητές.

Η εκπαίδευση των φοιτητών ολοκληρώνεται με την διοργάνωση εξειδικευμένων σεμιναρίων με προσκεκλημένους εισηγητές εξειδικευμένους σε διάφορα θέματα (πχ. Διαχείριση κρίσεων, εκπαίδευση αλλοδαπών-μεταναστών-προσφύγων κλπ), Σχολείων Σχολικής Ψυχολογίας, διεθνή ερευνητικά προγράμματα με την συμμετοχή της Διευθύντριας, υποψηφίων διδασκτόρων και μεταπτυχιακών φοιτητών και παρεμβατικές δράσεις σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια (γενικής και ειδικής αγωγής).

Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα στο ΠΜΣ. Όλα τα μαθήματα είναι υποχρεωτικά.

3.2β.5. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Οι φοιτητές αξιολογούνται με πολλαπλούς τρόπους (σε είδος και χρόνο), όπως η γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου, η κατ' οίκον εργασία, η προφορική παρουσίαση εργασίας (ατομικά ή ομαδικά) με τη χρήση προβολών, η συμμετοχή σε εργαστήρια και σε βιωματικές/εκπαιδευτικές ασκήσεις.

Η διαφάνεια διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών διασφαλίζεται με την ενημέρωση για τον τρόπο αξιολόγησης, την παροχή δυνατότητας στους φοιτητές να συζητήσουν ατομικά με τους διδάσκοντες θέματα σχετικά με την αξιολόγηση, καθώς και στην εξέταση σε θέματα που είναι κοινά και γνωστά σε όλους ως διδαγμένα.

Η εξεταστική διαδικασία τυγχάνει αξιολόγησης, καθώς με την ολοκλήρωση των μαθημάτων δίνεται σε κάθε φοιτητή ξεχωριστά έντυπο αξιολόγησης των διαδικασιών του μαθήματος, το οποίο συμπληρώνεται ανώνυμα και επιστρέφεται με εμπιστευτική διαδικασία, απουσία του διδάσκοντος.

Η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας κρίνεται επαρκώς διαφανής, καθώς οι φοιτητές ανάλογα με τη θεματική που θέλουν να επιλέξουν για εκπόνηση μεταπτυχιακής εργασίας επιλέγουν επόπτη με το αντίστοιχο πεδίο ακαδημαϊκού και ερευνητικού ενδιαφέροντος. Στη συνέχεια, στην αρχή του Γ' εξαμήνου σπουδών ο φοιτητής, σε συνεργασία με τον/την επόπτη/επόπτρια, θα πρέπει να διατυπώσει και να καταθέσει στη Γραμματεία του ΠΜΣ, τον τίτλο της διπλωματικής του εργασίας καθώς και τον/την επόπτη/επόπτρια. Στο Δ' εξάμηνο ο/η φοιτητής/τρια θα πρέπει να διεξάγει τη σχετική έρευνα και να συγγράψει τη διπλωματική του εργασία.

Η διπλωματική εργασία υποβάλλεται μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων του Δ' εξαμήνου και υποστηρίζεται ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής. Η διπλωματική εργασία

αξιολογείται από την Επιτροπή αριθμητικά, με βαθμό 1-10. Συντάσσεται σχετικό πρακτικό, το οποίο υπογράφουν όλα τα μέλη της Τριμελούς Επιτροπής και κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος.

Όλες οι διπλωματικές εργασίες υποβάλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος Ψυχολογίας, η οποία διατηρεί σχετικό αρχείο. Αντίγραφο των διπλωματικών εργασιών κατατίθεται στο Σπουδαστήριο του Τμήματος Ψυχολογίας και αναρτώνται στο σύστημα «Πέργαμος» του ΕΚΠΑ.

Οι φοιτητές/τριες καλούνται κατά την εκπόνηση της μεταπτυχιακής εργασίας να ακολουθήσουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας. Στις αναλυτικές οδηγίες που δίδονται στους φοιτητές για τη συγγραφή των εργασιών τους θεωρείται αναγκαίο να ακολουθηθεί ο τρόπος συγγραφής που προτείνει ο Αμερικανικός Ψυχολογικός Σύλλογος (APA), στην 6η έκδοσή του. Επίσης, κρίνεται απαραίτητη η τήρηση όλων των αρχών δεοντολογίας και επαγγελματικής ηθικής, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας του επαγγέλματος του ψυχολόγου.

3.2β.6. Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Το κόστος λειτουργίας του Π.Μ.Σ. καλύπτεται κυρίως από δίδακτρα των σπουδαστών του τμήματος. Σύμφωνα με το αντίστοιχο ΦΕΚ[795/6/5/2015 (τεύχος β), παρ. 11 υπάρχουν και άλλες πηγές πχ καθώς από ερευνητικά προγράμματα, χορηγίες και δωρεές κτλ. αλλά η χρηματοδότηση που προέρχεται από τις εν λόγω πηγές –παρά τις σχετικές ενέργειες που έχουν γίνει είναι ελάχιστη έως ανύπαρκτη.

Η βιωσιμότητα του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας εξασφαλίζεται με τη συμμετοχή Μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ ή άλλων Τμημάτων του ίδιου πανεπιστημίου ή άλλων ΑΕΙ της ημεδαπής, διδάσκοντες ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και άλλες κατηγορίες διδασκόντων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3685/2008 και τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Επίσης βασικό στοιχείο για τη βιωσιμότητα του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας αποτελεί η χρήση των υποδομών του τμήματος συμπεριλαμβάνοντας αίθουσες διδασκαλίας, ηλεκτρονικό εξοπλισμό (Η/Υ, projector, ηχεία κλπ), τη βιβλιοθήκη του Τμήματος Ψυχολογίας και το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας στο οποίο διοργανώνονται και υλοποιούνται συστηματικά δράσεις κατάρτισης, έρευνας και παρέμβασης στις οποίες συμμετέχουν υποψ. Διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές Σχολικής Ψυχολογίας.

Τέλος, η ποιότητα των παρεχόμενων σπουδών στο ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας και η ανάγκη για σχολικούς ψυχολόγους και εκπαιδευτικούς αποφοίτους Σχολικής Ψυχολογίας σε διαφορετικά πλαίσια, αποτελεί το βασικό στοιχείο που διατηρεί τη «ζήτηση» –και κατ'επέκταση τη βιωσιμότητα του Προγράμματος– υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς τα δίδακτρα που καταβάλλονται για την κάλυψη των βασικών αναγκών του ΠΜΣ αποτελούν τη βασική πηγή χρηματοδότησης.

Οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών κατανέμονται στις εξής υπηρεσίες: α) γραμματειακή υποστήριξη, β) αμοιβές – αποζημιώσεις του διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού, γ) μετακινήσεις, εκδηλώσεις, παρακολούθηση συνεδρίων, και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, δ) προμήθεια και συντήρηση εξοπλισμού και λογισμικού, ε) αναβάθμιση αιθουσών & εργαστηρίων, στ) εκπαιδευτικό υλικό, ζ) υποτροφίες, βραβεία, η) δαπάνες δημοσιότητας, θ) ενοικίαση αιθουσών ι) λοιπές λειτουργικές δαπάνες.

3.2β.7. Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;

Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται μετά από επιτυχείς εισαγωγικές εξετάσεις και συνέντευξη ως εξής: Η επιλογή γίνεται από επιτροπή επιλογής που συγκροτείται από καθηγητές του Τμήματος Ψυχολογίας. Κατά το πρώτο στάδιο εξετάζονται οι φάκελοι των υποψηφίων σε σχέση με τα δικαιολογητικά που έχουν υποβληθεί. Στο δεύτερο στάδιο, οι υποψήφιοι υποβάλλονται σε γραπτή εξέταση σε δύο γνωστικά αντικείμενα. Στο τρίτο στάδιο, οι υποψήφιοι/ες που θα επιτύχουν και στα δύο μαθήματα που εξετάστηκαν, καλούνται σε συνέντευξη προκειμένου να συνεκτιμηθούν η συνολική συγκρότηση και επιστημονική επάρκειά τους σε σχέση με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ., το κίνητρο και το ενδιαφέρον τους για το πρόγραμμα.

Για την αξιολόγηση και την επιλογή των υποψηφίων συνεκτιμώνται τα στοιχεία όπως περιγράφονται στη διαδικασία επιλογής και τυχόν πρόσθετα κριτήρια, τα οποία ορίζονται από τα αρμόδια όργανα, όπως ο νόμος ορίζει (παρ. 1.β) άρθ. 4 του ν. 3685/08). Συγκεκριμένα, η διαδικασία επιλογής περιλαμβάνει:

α) Γραπτές εξετάσεις: Για την κατεύθυνση «Σχολική Ψυχολογία» εξέταση στα γνωστικά αντικείμενα: Εξελικτική Ψυχολογία και Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας – Στατιστική.

β) Για την κατεύθυνση «Εφαρμογές της Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα» εξέταση στα γνωστικά αντικείμενα: Εξελικτική Ψυχολογία και Κοινωνική Ψυχολογία και Δυναμική των Διαπροσωπικών Σχέσεων.

Στις εξετάσεις αυτές συμμετέχουν όλοι οι υποψήφιοι, που έχουν καταθέσει εμπρόθεσμα όλα τα δικαιολογητικά. Όσοι υποψήφιοι δεν έχουν επαρκή επίδοση στις γραπτές εξετάσεις, αποκλείονται της περαιτέρω διαδικασίας. «Επαρκής» θεωρείται η βαθμολογία όταν ο υποψήφιος έχει επιτύχει και στα δύο μαθήματα τουλάχιστον τη βάση. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν να κληθούν για συνέντευξη και υποψήφιοι που δεν έχουν ικανοποιήσει πλήρως το παραπάνω κριτήριο, μετά από απόφαση της Επιτροπής του ΠΜΣ (π.χ. ο υποψήφιος έχει επιτύχει βαθμό ελαφρώς κάτω από τη βάση στο ένα μάθημα αλλά πολύ καλή επίδοση στο άλλο μάθημα).

γ) Συνέντευξη όσων υποψηφίων έχουν επαρκή επίδοση στις γραπτές εξετάσεις.

Η Επιτροπή αξιολογεί τη συνολική συγκρότηση των υποψηφίων με βάση τις απαντήσεις τους στα ερωτήματα που τους τίθενται και αξιολογεί ταυτόχρονα την επίδοση στις γραπτές εξετάσεις, τα στοιχεία των φακέλων τους και τις προηγούμενες σπουδές τους.

δ) Η τελική επιλογή γίνεται με συνεκτίμηση όλων των παραπάνω παραγόντων. Τυχόν ισοψηφούντες με τον τελευταίο επιτυχόντα περιλαμβάνονται και αυτοί στον κατάλογο των επιτυχόντων.

Ο αριθμός εισακτέων στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχολική Ψυχολογία» ορίζεται κατ' ανώτατο όριο στους 35 κατ' έτος σε αναλογία περίπου 35% λαμβάνοντας υπόψη τον συνολικό αριθμό αιτούντων (περίπου 100-105 αιτήσεις. Συγκεκριμένα, για το ακαδ. έτος 2015-2016: 105 αιτήσεις και το ακαδ. έτος 2016-2017: 103 αιτήσεις). Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που γίνονται δεκτοί κατανέμονται, κατά περίπτωση στις δύο κατευθύνσεις. Κάθε κατεύθυνση δεν μπορεί να έχει λιγότερους από 10 φοιτητές.

Η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών δημοσιοποιείται με το σχετικό ΦΕΚ και τον εσωτερικό κανονισμό που δημοσιοποιείται στο διαδίκτυο. Αφού αναρτηθούν οι ημερομηνίες γραπτών εξετάσεων και ολοκληρωθεί ή διεξαγωγή τους, καλούνται σε συνέντευξη οι υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές οι οποίοι έχουν επαρκή επίδοση στις γραπτές εξετάσεις. «Επαρκής» θεωρείται η βαθμολογία όταν ο υποψήφιος έχει επιτύχει και στα δύο μαθήματα τη βάση. Η ενημέρωση για την ημερομηνία συνέντευξης γίνεται με e-mail και τηλεφωνική επικοινωνία. Όταν συνεκτιμηθούν όλα τα κριτήρια για την εισαγωγή των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ ΣΨ τα τελικά αποτελέσματα υποβάλλονται για έγκριση και επικυρώνονται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας και αναρτώνται στο διαδίκτυο. Οι υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν το δικαίωμα να πληροφορηθούν για τις επιδόσεις τους στη γραπτή εισαγωγική εξέταση.

Η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών διασφαλίζεται ως εξής α) δημοσιοποίηση αναλυτικά όλη η διαδικασία επιλογής και τα κριτήρια επιλογής εκ των πρότερων με αντίστοιχο ΦΕΚ και αναρτήσεις στο διαδίκτυο, β) με εξετάσεις που γίνονται ανώνυμα και την συνεκτίμηση προσόντων από πολυμελή επιτροπή, γ) με τη δυνατότητα που δίνεται στους υποψηφίους μεταπτυχιακούς φοιτητές να πληροφορηθούν για τις επιδόσεις τους στη γραπτή εισαγωγική εξέταση και στη συνέντευξη

3.2β.8. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Το πρόγραμμα σπουδών του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας είναι εναρμονισμένο με διεθνή standards αναγνωρισμένων Διεθνών συλλόγων και εταιρειών στη Σχολική Ψυχολογία [National Association of School Psychologists, (NASP), International School Psychology Association, (ISPA), American Psychological Association, Division of School Psychology (APA, DIVISION 16), British Psychological Society, (BPS), Κλάδος Σχολικής Ψυχολογίας, Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία, (ΕΛΨΕ)] και ακολουθεί τις σύγχρονες διεθνείς τάσεις & πρακτικές στη Σχολική Ψυχολογία που αφορούν στο μοντέλο επιστήμονα-επαγγελματία για την εξειδικευμένη κατάρτιση ψυχολόγων και εκπαιδευτικών.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Προγράμματος ειδικεύονται σύμφωνα με τις σύγχρονες διεθνείς προσεγγίσεις και τάσεις στους βασικούς τομείς επιστήμης και πρακτικής της Σχολικής Ψυχολογίας όπως δύναται να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η διαμόρφωση και εξέλιξη της επαγγελματικής ταυτότητας των φοιτητών σχολικής ψυχολογίας ακολουθεί μια ευρύτερη πολυπολιτισμική οπτική μέσα από επιστημονική γνώση, ικανότητες και δεξιότητες που αντανακλούν την πολυπολιτισμική

διάσταση και επάρκεια του ρόλου τους στο πλαίσιο του μοντέλου διασύνδεσης θεωρίας, έρευνας, εκπαίδευσης και παρεμβάσεων στο σχολείο.

Στο πλαίσιο διεθνών συνεργασιών του ΠΜΣ και του Κέντρου Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας με φορείς και εταιρείες στην Ελλάδα και διεθνώς (APA, Division of School Psychology, ISPA, NASP, Κλάδος Σχολικής Ψυχολογίας, ΕΛΨΕ) διοργανώνονται και υλοποιούνται δράσεις *εκπαίδευσης, έρευνας και παρέμβασης* που συμμετέχουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σχολικής Ψυχολογίας

Ειδικότερα, η *εκπαίδευση* των Μεταπτυχιακών φοιτητών διευρύνεται μέσα από:

α) εξειδικευμένα σεμινάρια Σχολικής Ψυχολογίας καθώς και Σχολεία Σχολικής Ψυχολογίας με προσκεκλημένους διακεκριμένους εισηγητές –μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίων του εξωτερικού που ειδικεύονται στην εκάστοτε θεματολογία [π.χ Διαχείριση Κρίσεων στη Σχολική κοινότητα (prof. Shane Jimerson, University of California, Santa Barbara and prof. Stephen Brock, California State University, Sacramento), Ανταπόκριση στην παρέμβαση - Response to Intervention/RTI (prof. George Batsche, University of South Florida), Ψυχολογική Ευεξία στη σχολική κοινότητα (prof. Bonnie Kaul Nastasi, Tulane University, USA)],

β) διαλέξεις, ημερίδες ή και παραδόσεις εντός των μαθημάτων από προσκεκλημένα μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων του εξωτερικού (Ass. Prof. Martinsone, Latvia)

Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα σε ομάδες μεταπτυχιακών φοιτητών να συνεργαστούν και να συμμετάσχουν σε *Προγράμματα πρόληψης και παρέμβασης* που εφαρμόζονται σε διεθνές επίπεδο: α) Διεθνές Πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών και παρέμβασης για την προαγωγή του θετικού κλίματος και της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχολική κοινότητα (WeC.A.R.E.)” στο πλαίσιο του ευρύτερου πολυεπίπεδου πρόγραμμα (project) “Connecting4Caring project” (2011-έως σήμερα), β) “Psychosocial support of refugee Children & families

Υπολογίζεται ότι η συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό στα μαθήματα είναι περίπου 5% και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν στο σύνολό τους σε εξειδικευμένα σεμινάρια κατάρτισης ή/ και σε ομάδες εργασίας για δράσεις έρευνας και παρέμβασης.

Δεν υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (εκτός από φοιτητές/τριες από την Κύπρο).

Σε ξένη γλώσσα (Αγγλικά) διδάσκονται οι εισηγήσεις σε Σχολεία Σχολικής Ψυχολογίας, Σεμινάρια Εξειδικευμένης Κατάρτισης που διεξάγονται από προσκεκλημένους διδάσκοντες από το εξωτερικό.

Ερευνητικά διεθνή προγράμματα και ομάδες εργασίας που υλοποιούνται Διεθνείς Συλλόγους Σχολικής Ψυχολογίας όπου συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την υλοποίηση μέλη ΔΕΠ από διάφορες χώρες του εξωτερικού. Ενδεικτικά αναφέρονται συνεργασίες στις οποίες συμμετέχουν η Διευθύντρια του ΠΜΣ Καθ. Χ. Χατζηχρήστου, υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες: α) “International School Psychology Survey: Multicultural and International Dimensions of School Psychology Graduate Training” (2015-) International School Psychology Association (ISPA), Project Leaders: Prof. C.

Hatzichristou & Prof. S. Jimerson, University of California, β) “An examination of individual and contextual factors contributing to resilient classrooms and schools”, 2013-present, Project Leader: Prof. C. Hatzichristou, γ) “Promoting psychological well-being globally project”, International School Psychology Association, Project Leader: Prof. Bonnie Nastasi (2013- 2016) National Coordinator: Prof. C. Hatzichristou, δ) "Exploring student engagement in schools internationally: A collaborative international study", International School Psychology Association, Project Leaders: Prof. Shui Fong Lam & Prof. Shane Jimerson (2007- 2015), National Coordinator: Prof. C. Hatzichristou.

Οι πολυεπίπεδες δράσεις στο πλαίσιο διεθνών συνεργασιών του Κέντρου Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας με την επιστημονική ευθύνη της Διευθύντριας του Μεταπτυχιακού Σχολικής Ψυχολογίας και τη συμμετοχή των μεταπτυχιακών φοιτητών, και υποψ. διδασκόντων αντανακλάται μέσα από το πλούσιο συγγραφικό έργο σε επιστημονικά περιοδικά (άρθρα και special issues), βιβλία (handbooks) και άλλο υλικό. Ενδεικτικά αναφέρονται:

Hatzichristou, C.& Nastasi, B. (Eds. in preparation). *Handbook of School Psychology in a Global Context*. New York, NY: Springer

Hatzichristou C., Lianos, P. G., & Lampropoulou, A. (2017). Cultural Construction of Promoting Resilience and Positive School Climate during the Economic Crisis in Greek Schools. *International Journal of School & Educational Psychology*, 1-15, doi: 10.1080/21683603.2016.1276816

Hatzichristou, C., & Rosenfield, S. (Eds.) (2017). *International Handbook of Consultation in Educational Settings*. New York, NY: Routledge.

Hatzichristou, C, Lampropoulou, A., Georgouleas, G., & Mihou, S. (2017). A multilevel approach to system level consultation: Critical components and transnational considerations. In C.Hatzichristou and S.Rosenfield (Eds.), *The International Handbook of Consultation in Educational Settings* (pp. 70-93). New York, NY: Taylor & Francis.

Hatzichristou, C, & Rosenfield, S. (2017). Consultation Services in Educational Settings: A Global Perspective. In C.Hatzichristou and S.Rosenfield (Eds.), *The International Handbook of Consultation in Educational Settings* (pp.3-11). New York: Taylor & Francis.

Rosenfield, S & Hatzichristou, C. (2017). Mapping the global future of school- based consultation. In C.Hatzichristou and S.Rosenfield (Eds.), *The International Handbook of Consultation in Educational Settings* (pp. 381-388). New York, NY: Taylor & Francis.

Hatzichristou, C. & Elias, M. (Special Issue Editors). Social-Emotional Learning (SEL) Training, Intervention and Research Worldwide (special issue, Nov.2016), *International Journal of Emotional Education*, 8(2), 1-5.

Hatzichristou C, & Lianos, P. G. (2016). Social and emotional learning in the Greek educational system: An Ithaca journey. *International Journal of Emotional Education (special issue)*, 8(2), 105-127

Hatzichristou, C, Issari, P, & Yfanti, T. (2016). Psychological well-being among Greek children and adolescents (pp. 61-77). In B.K. Nastasi and A.P.Borja (Eds), *International Handbook of Psychological Well-Being in Children and Adolescents*. New York, NY:

Springer

Hatzichristou, C., & Oakland, T. (Eds.) (2014). *International Journal of School and Educational Psychology*. Special issue: Academic and Professional Preparation of School and Educational Psychologists: International Perspectives.

Lam, S. F., Jimerson, S., Shin, H., Cefai, C., Veiga, F. H., Hatzichristou, C., Polychroni, F., Kikas, E., Wong, B.P.H., Stanculescu, E., Basnett, J., Duck, R., Farrell, P., Liu, Y., Negovan, V., Nelson, B., Yang, H., & Zollneritsch, J. (2015). Cultural Universality and Specificity of Student Engagement in School: The Results of an International Study from 12 Countries. *British Journal of Educational Psychology*, 1-17.

Lam, S.F., Jimerson, S., Wong, B.P.H., Kikas, E., Shin, H., Veiga, F. H., Hatzichristou, C., Polychroni, F., Cefai, C., Negovan, V., Stanculescu, E., Yang, H., Liu, Y., Basnett, J., Duck, R., Farrell, P., Nelson, B. & Zollneritsch, J. (2014). Understanding and Measuring Student Engagement in School: The Results of an International Study From 12 Countries. *School Psychology Quarterly*, 29, (2), 213–232.

Oakland, T. & Hatzichristou, C. (2014). Professional Preparation in School Psychology: A Summary of Information from Programs in Seven Countries. *International Journal of School & Educational Psychology*, 2(3), 223-230.

Hatzichristou, C. & Polychroni, F. (2014). The preparation of school psychologists in Greece. *International Journal of School and Educational Psychology*. Special issue: *Academic and Professional Preparation of School and Educational Psychologists: International Perspectives*, 2(3), 154-165.

Η διεθνής διάσταση του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας υποστηρίζεται συνεχώς μέσα από διακρίσεις, συμμετοχή σε διεθνείς εταιρείες, πρωτοβουλίες και διεθνείς συνεργασίες της καθ. Χ. Χατζηχρήστου, Διευθύντριας του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας και συνεργατών του Κέντρου Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η καθ. Χρ. Χατζηχρήστου ήταν/είναι μέλος: (1) Secretary of the International Association of School Psychology's (ISPA) Executive Committee for 6 years, (2) Chair of the American Psychological Association (APA) Division of School Psychology's Globalization of School Psychology Working Group, (3) Member (and co-chair for 2014) of the APA Committee on International Relations in Psychology (CIRP), (4) Member of Crossing Cultures and Continents Task Force and the Graduate Education Committee of the National Association of School Psychologists, (5) Chair of ISPA's Trainers of School Psychology Interest Group, (6) Member of the Executive Board of the International Institute of School Psychology, (7) Visiting professor, University of South Florida (2015)

Η καθ. Χρ. Χατζηχρήστου έχει λάβει διεθνείς διακρίσεις, ως εξής: (1) Outstanding International Scholar Award of the International School Psychology Association (2010), (2) ISPA Presidential Citation Awards (2016 and 2017).

3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

3.3.1. Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών, όπως αυτός έχει αποφασιστεί και οριστεί από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας ΕΚΠΑ, "Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ έχει ως πρωταρχικό σκοπό την ανάπτυξη ερευνητών για την προαγωγή της επιστήμης της Ψυχολογίας και των εφαρμογών της." Η ανταπόκριση ενός διδακτορικού κύκλου προγράμματος σπουδών στις απαιτήσεις ενός Πανεπιστημιακού Τμήματος κρίνεται με διάφορα κριτήρια προαγωγής της επιστήμης και των εφαρμογών της μεταξύ των οποίων και η συνάφεια των εκπονουμένων-εκπονηθεισών Διατριβών με τα ερευνητικά αντικείμενα και το γενικότερο ερευνητικό έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος, τόσο εκείνων που μετέχουν στην εκάστοτε ζμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, όσο και των υπολοίπων μελών, καθώς έτσι εκφράζεται η γενικότερη φυσιογνωμία του Τμήματος. Στο Τμήμα Ψυχολογίας λαμβάνεται ειδική μέριμνα, ώστε τα θεωρητικά και ερευνητικά αντικείμενα που πραγματεύονται οι Διδακτορικές Διατριβές των υποψηφίων α) να συνδέονται με την ερευνητική ταυτότητα του Επόπτη και των Μελών της Επιτροπής και, β) να έχουν θεωρητική, πρακτική και, επιστημονική σημασία και επίπτωση σε θέματα που απασχολούν τη βασική ή/και την εφαρμοσμένη έρευνα προς όφελος του γενικότερου κοινωνικού συνόλου. Η μέριμνα αυτή λαμβάνεται κατά τη διαδικασία παρουσίασης της Πρότασης Εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής που ο κάθε υποψήφιος -α καταθέτει στο Τμήμα προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης (ΓΣΕΣ) καθώς και κατά τη συζήτηση της πορείας εκπόνησης της κάθε Διατριβής, τόσο σε επίπεδο τριμελούς και 7μελούς Επιτροπής Αξιολόγησης, όσο και σε επίπεδο ΓΣΕΣ, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο. Η αποτελεσματικότητα αυτών των διαδικασιών είναι βεβαίως και συνάρτηση της πορείας εκπόνησης της Διατριβής, των δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων σε Επιστημονικά Συνέδρια που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της εκπόνησης, καθώς και των νέων επιστημονικών αναζητήσεων που παράγονται κατά τη διαδικασία και που στις περισσότερες των περιπτώσεων δικαιώνουν τις αρχικές επιλογές του Τμήματος και των μελών ΔΕΠ αυτού.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, το συνολικό Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών αξιολογείται στις Γενικές Συνελεύσεις και στις Επιτροπές Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος, όπου αναμορφώνονται και επανακαθορίζονται διάφορα σημεία της όλης διαδικασίας επιλογής, εκπόνησης και, υποστήριξης, μέσω καθορισμού συγκεκριμένων και σύγχρονων κανονισμών που αφορούν στις διάφορες πτυχές εκπόνησης μιας Διδακτορικής Διατριβής. Την ευθύνη για την αξιολόγηση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών φέρει η ΟΜΕΑ του Τμήματος. Τέλος, ο Κανονισμός Εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής επικαιροποιείται ανά τριετία ή εφόσον προκύπτουν ουσιώδεις τροποποιήσεις του υπάρχοντος νομικού πλαισίου.

Πέραν αυτών, το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Ψυχολογίας δημοσιοποιείται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, σε ειδική-χωριστή κατηγορία σπουδών, όπου έχει αναρτηθεί α) ο Κανονισμός Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος, β) η αίτηση εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, γ) η διαδικασία κατάθεσης της εκπονηθείσας Διατριβής στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης δ) η διαδικασία κατάθεσης της

εκπονηθείσας Διατριβής στο αποθετήριο του ΕΚΠΑ "Πέργαμος" καθώς και ε) η αίτηση ορκωμοσίας. Κάθε ενδιαφερόμενος -η μπορεί να αιτηθεί εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής, εφόσον πληροί ορισμένες προϋποθέσεις όπως ορίζονται από το Νόμο αλλά και στον Κανονισμό, και η αίτηση αυτή εγκρίνεται ή όχι από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος Ψυχολογίας.

Ως προς την αξιοποίηση των διδακτορικών σπουδών από τους ίδιους τους Διδάκτορες, λαμβανομένου αυτού ως κριτηρίου ελέγχου της ανταπόκρισης του προγράμματος σπουδών στις απαιτήσεις του Τμήματος και της κοινωνίας, δεν υπάρχει θεσμοθετημένη παρακολούθηση της περαιτέρω πορείας των Διδασκόντων του Τμήματος, αλλά απύπως οι Επόπτες των Διατριβών αυτών παρακολουθούν την επιστημονική και επαγγελματική εξέλιξη όσων ολοκληρώνουν το διδακτορικό κύκλο σπουδών διατηρώντας επαφή μαζί τους και ενημερώνουν το Τμήμα προκειμένου να γίνεται γνωστή σε όλους η αξιοποίηση των σπουδών και του αντίκτυπου που αυτές έχουν επιστημονικά και κοινωνικά.

3.3.2. Πώς κρίνετε τη δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

Η δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών του Τμήματος Ψυχολογίας δεν προβλέπει υποχρεωτικά μαθήματα διότι ο διδακτορικός αυτός κύκλος σπουδών είναι ερευνητικού χαρακτήρα (by research). Όμως, σύμφωνα με τον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών, "Η ΓΣΕΣ δύναται να ορίσει την επιτυχή παρακολούθηση συγκεκριμένων μαθημάτων, προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, τα οποία διδάσκονται στο Τμήμα Ψυχολογίας ή σε άλλα τμήματα του ΕΚΠΑ ή άλλου πανεπιστημίου της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, ως προαπαιτούμενο για την εκπόνηση μιας διδακτορικής διατριβής, εφόσον κρίνει ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο με βάση τα προσόντα του υποψηφίου και τις απαιτήσεις του υπό μελέτη θέματος. Τα μαθήματα αυτά δεν μπορούν να είναι περισσότερα από 5 και τα κριτήρια για την επιτυχή παρακολούθησή τους προσδιορίζονται από το ακαδημαϊκό πλαίσιο στο οποίο διδάσκονται. Σε κάθε περίπτωση, την τελική ευθύνη για την αναγνώρισή τους έχει η ΓΣΕΣ."

Τα μαθήματα που παρακολουθούν οι Υποψήφιοι Διδάκτορες (ΥΔ), εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο, είναι κυρίως μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας και στατιστικής καθώς και ψυχομετρίας και συγκεκριμένα παρακολουθούν μαθήματα -προπτυχιακού και μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών- Στατιστικής Ι και ΙΙ, Ψυχομετρίας Ι και ΙΙ, Πολυμεταβλητής Στατιστικής Ανάλυσης και Μεθόδων Έρευνας στην Ψυχολογία, μαθήματα που τους καλύπτουν τόσο σε βασικές γνώσεις ερευνητικής πράξης όσο και σε προχωρημένες μεθόδους και στατιστικές τεχνικές που χρειάζεται να εφαρμόσουν κατά τη διάρκεια της στατιστικής ανάλυσης των εμπειρικών στοιχείων τους. Είναι βεβαίως προφανές ότι τα μαθήματα αυτά έχουν υποβοηθητικό χαρακτήρα και σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστούν το έργο του Επόπτη και της ζμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, ενώ βεβαίως απαιτείται περαιτέρω και ενδελεχής εμβάθυνση εκ μέρους των υποψηφίων διδασκόντων σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες ερευνητικές διαστάσεις του θέματος της διατριβής τους. Ασφαλώς, εφόσον απαιτείται, τα μαθήματα που παρακολουθούν οι υποψήφιοι διδάκτορες μπορούν να είναι και άλλα, μη-μεθοδολογικά μαθήματα, προπτυχιακού και μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών, όπως αυτά ορίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, αναλόγως και του ερευνητικού αντικειμένου της υπό εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής. Ανεξαρτήτως του αντικειμένου, τα μαθήματα αυτά δεν ξεπερνούν τα 5.

3.3.3. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

Ο Κανονισμός Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών προβλέπει τη συγκρότηση 7μελούς εξεταστικής επιτροπής, στην οποία μπορούν να συμμετέχουν συνάδελφοι από άλλα Τμήματα του ΕΚΠΑ ή από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα. Βεβαίως, το ίδιο ισχύει και ως προς τη συγκρότηση της 3μελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η πρόοδος των Υποψηφίων Διδακτόρων παρακολουθείται μέσω της Ετήσιας Έκθεσης Προόδου που εκείνοι καταθέτουν περί το τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους, ώστε να συνεκτιμηθούν μεγέθη όπως το στάδιο εκπόνησης της Διατριβής, οι στόχοι που ως το χρονικό εκείνο σημείο έχουν επιτευχθεί, οι όποιες συμμετοχές, δημοσιεύσεις και διακρίσεις των υποψηφίων διδακτόρων καθώς και να επανακαθοριστούν οι περαιτέρω ερευνητικοί και θεωρητικοί στόχοι. Γενικότερα, η επίβλεψη της Διδακτορικής διατριβής διέπεται από συστηματική και χρονικά διαρθρωμένη διαδικασία, με κύρια ευθύνη του Επόπτη και της 3μελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής σε θέματα επιστημονικά αλλά και ελέγχου προόδου, όπως η κατάθεση εκ μέρους του ΥΔ ετήσιας έκθεσης που η 3μελής Επιτροπή εγκρίνει και καταθέτει. Η εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής διαρκεί κατ' ελάχιστον 3 και κατά μέγιστο 6 ημερολογιακά έτη.

Η τελική αξιολόγηση της διατριβής διεξάγεται σε ανοικτή-δημόσια διαδικασία κρίσης με την 7μελή επιτροπή να αποτελείται από συναδέλφους εγνωσμένου κύρους, με γνωστικά αντικείμενα συναφή με τη θεματολογία της υπό κρίση διατριβής ενώ το τελικό αποτέλεσμα της κρίσης και ο βαθμός (Άριστα, Λίαν Καλώς, Καλώς, εφόσον αυτός δεν είναι απορριπτικός) κοινοποιείται αμέσως με τη λήξη της διαδικασίας υποστήριξης στον -στην ΥΔ. Η αξιολόγηση διεξάγεται επί τη βάση διεθνώς κοινών επιστημονικών κριτηρίων τα οποία στηρίζονται στο βαθμό επάρκειας α) του θεωρητικού υποβάθρου, β) της αναζήτησης της κατάλληλης βιβλιογραφίας, γ) της επιστημονικώς τεκμηριωμένης θέσης των ερευνητικών στόχων, δ) της προσεκτικής και κατάλληλης μεθοδολογικής στήριξης της έρευνας της Διατριβής, ε) της ορθής μεθοδολογικής προσέγγισης στη συλλογή εμπειρικών δεδομένων και στη δημιουργία/εφαρμογή ψυχολογικών και άλλων ερευνητικών παρεμβάσεων, στ) της ορθής στατιστικής αξιοποίησης των ερευνητικών στοιχείων, ζ) της σαφούς παρουσίασης των ευρημάτων, η) της εποικοδομητικής εκμετάλλευσης των ευρημάτων προκειμένου να προκύψουν σημαίνοντα επιστημονικά συμπεράσματα και, θ) της πρωτοτυπίας και της χρησιμότητας εν γένει τη διδακτορικής αυτής διατριβής και των προτάσεων της για περαιτέρω έρευνα. Τα ανωτέρω αποτελούν μεταξύ άλλων και τις εν γένει προδιαγραφές ποιότητας της εκάστοτε υπό κρίση Διδακτορικής Διατριβής. Αν και η ίδια η διαδικασία αξιολόγησης δεν αξιολογείται τύποις, η ανοικτή διαδικασία υποστήριξης καθώς και ο τρόπος με τον οποίο τηρούνται όλες οι διαδικασίες (κατάθεση εκ μέρους της 3μελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής της Τελικής Εισηγητικής Έκθεσης για συγκρότηση 7μελούς και υποστήριξη, παρουσίαση του Τίτλου κατά τη διαδικασία υποστήριξης και αρχική εισήγηση Επόπτη, ανάπτυξη της Διατριβής από τον-την ΥΔ, απαντήσεις του -της ΥΔ στα ερωτήματα που τίθενται από την 7μελή εξεταστική επιτροπή και τα άλλα παρόντα μέλη ΔΕΠ, συζήτηση της συνολικής υποστήριξης και Διατριβής εντός 7μελούς Επιτροπής, ανακοίνωση της τελικής έκβασης στον-στην ΥΔ) διασφαλίζουν πλήρως τη ακεραιότητα και την αντικειμενικότητα της αξιολογητικής διαδικασίας. Τέλος, όλες οι διαδικασίες συγκρότησης 7μελούς συζητούνται και αποφασίζονται στη ΓΣΕΣ ενώ η ίδια η αξιολογητική διαδικασία κατά την υποστήριξη καταγράφεται στα Πρακτικά Υποστήριξης Διδακτορικής Διατριβής και είναι διαθέσιμη σε όποιον νομικώς το δικαιούται.

3.3.4. Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδασκόντων;

Σύμφωνα με τον Κανονισμό, για την επιλογή ενός ΥΔ χρειάζεται να υπάρχει συνάφεια του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του ή/και του βασικού προπτυχιακού τίτλου σπουδών του με το γνωστικό αντικείμενο και γενικότερα με την επιστήμη της Ψυχολογίας. Συνεκτιμώνται η ερευνητική επάρκεια του αιτούντος, η όποια επαγγελματική επάρκεια αυτός -ή διαθέτει και, η συνεχιζόμενη εκπαίδευση, ενώ απαραίτητη είναι η επάρκεια σε μία τουλάχιστον ξένη γλώσσα μαζί με τους τίτλους σπουδών (προπτυχιακό και μεταπτυχιακό σε επίπεδο MSc/MA), όπως ορίζει ο νόμος. Τα ανωτέρω περιγράφονται αναλυτικά στο Άρθρο 4 του Κανονισμού. Φυσικά, απαιτείται και η κατάθεση εκ μέρους του υποψηφίου των αναγκαίων παραστατικών και πιστοποιητικών, ενώ βεβαίως απαιτείται και αναλυτική ερευνητική πρόταση που περιλαμβάνει τόσο την επιστημονική προσέγγιση στο προτεινόμενο θέμα διατριβής όσο και διαδικαστικές προτάσεις (π.χ. ο υποψήφιος μπορεί να προτείνει Επόπτη της διατριβής, περιγράφει το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα, κ.λπ.). Όλα τα ανωτέρω περιγράφονται αναλυτικά στον Κανονισμό Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών που έχει εγκριθεί από το Τμήμα Ψυχολογίας και είναι ανηρτημένος στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Μια πρόταση διδακτορικής διατριβής συνήθως έρχεται προς συζήτηση στη ΓΣΕΣ έχοντας πριν συζητηθεί τόσο με τον προτεινόμενο επόπτη όσο και με άλλα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, επομένως, όταν μια πρόταση φτάνει στο επίπεδο ΓΣΕΣ, συνήθως γίνεται αποδεκτή. Κατά συνέπεια, επισήμως, το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων διδασκόντων αγγίζει το 100% λόγω της διαδικασίας αυτής, όμως στην πραγματικότητα ένας στους τρεις ή και μεγαλύτερο ποσοστό δεν γίνονται δεκτοί καθώς οι προτάσεις τους που συζητούνται με τους πιθανούς επόπτες δεν καταλήγουν σε μια πρώτη αποδοχή εκ μέρους τους και δεν έρχονται ποτέ προς συζήτηση στη ΓΣΕΣ. Η ερευνητική πρόταση που τελικώς κατατίθεται στη ΓΣΕΣ αποτελεί και το αντικείμενο συζήτησης κατά τη Συνέλευση αυτή όπου αναπτύσσονται οι διάφορες απόψεις περί της τελικής αποδοχής ή μη του υποψηφίου, διασφαλίζοντας τη διαφάνεια επιλογής και την καταλληλότητα των υποψηφίων. Η διαδικασία καταγράφεται στα Πρακτικά.

3.3.5. Πώς κρίνετε την οργάνωση σεμιναρίων και ομιλιών;

Ο Κανονισμός προβλέπει Σεμινάριο Υποψηφίων Διδασκόντων όπου οι ΥΔ παρουσιάζουν τα ερευνητικά τους σχέδια τόσο στους συναδέλφους τους όσο και στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Το σεμινάριο αυτό έχει οργανωθεί κατ' επανάληψη με επιτυχία στο παρελθόν, ενώ σε κάθε ευκαιρία διοργανώνονται και ομιλίες διακεκριμένων συναδέλφων επιστημόνων της ημεδαπής ή/και της αλλοδαπής (ενδεικτικά αναφέρονται οι ομιλίες του Prof. Ch. Spielberger, University of South Florida και, πιο πρόσφατα, του Prof, Sp. Konstantopoulos, Michigan State University). Τόσο το σεμινάριο όσο και οι προσκεκλημένες ομιλίες διακεκριμένων συναδέλφων αποτελούν σημαντικό μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας για τους ΥΔ και επιδιώκονται σε κάθε δυνατή ευκαιρία.

3.3.6. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

Η διδακτορική διατριβή μπορεί να εκπονηθεί σε άλλη γλώσσα πλην της ελληνικής και υπό αυτό το καθεστώς, όπως προβλέπεται και στον Κανονισμό, είναι δυνατή η συμμετοχή αλλοδαπών υποψηφίων διδασκόντων, ενώ στο παρελθόν υπήρξαν αλλοδαποί ΥΔ οι οποίοι και αναγορεύθηκαν Διδάκτορες του Τμήματός μας μετά από επιτυχείς διαδικασίες, ενώ σε

άλλες περιπτώσεις έχουν επιλέξει οι ίδιοι να εκπονήσουν τη διδακτορική τους διατριβή στην ελληνική γλώσσα (η εκπόνηση μιας τέτοιας συγκεκριμένης διατριβής είναι σε εξέλιξη). Σε συνέπεια και των ανωτέρω, συνάδελφοι της αλλοδαπής μπορούν να συμμετάσχουν σε 7μελείς εξεταστικές επιτροπές ή και σε 3μελείς Συμβουλευτικές Επιτροπές. Οι συμφωνίες συνεργασίας που υπάρχουν με φορείς και ιδρύματα του εξωτερικού, αν και αφορούν συνήθως σε ευρύτερα ερευνητικά θέματα, περιλαμβάνουν και τη συνεργασία ως προς τα προγράμματα διδακτορικών διατριβών, ενώ όλοι οι επόπτες εκπόνησης διδακτορικών διατριβών στο Τμήμα Ψυχολογίας ωθούν με κάθε δυνατό τρόπο του ΥΔ να συμμετάσχουν σε Διεθνή και ελληνικά επιστημονικά Συνέδρια και να δημοσιεύουν κατά τη διάρκεια εκπόνησης της Διατριβής τους, κάτι μάλιστα που προσμετράται πολύ θετικά στην αξιολόγηση της όλης προσπάθειάς τους, ενώ υπάρχουν πολυπληθείς περιπτώσεις επιστημονικών ανακοινώσεων, δημοσιεύσεων σε Πρακτικά Συνεδρίων, καθώς και δημοσιεύσεων σε επιστημονικά περιοδικά εκ μέρους των ΥΔ του Τμήματός μας.

4. Διδακτικό έργο

4.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού;

Η αξιολόγηση των διδασκόντων από τους φοιτητές γίνεται με τη χρήση τυποποιημένων ερωτηματολογίων που έχει συντάξει η ΟΜΕΑ του Τμήματος και που έχουν δημιουργηθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές που προβλέπει η ΑΔΙΠ. Τα ερωτηματολόγια αυτά περιέχουν κλειστές ερωτήσεις που αφορούν διαφορετικές διαστάσεις της διδασκαλίας του μαθήματος, αλλά και ανοιχτές ερωτήσεις, όπου ο φοιτητής μπορεί να προσθέσει συγκεκριμένα σχόλια. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώνονται ανώνυμα από αυτούς τους φοιτητές που είναι παρόντες στη συγκεκριμένη μέρα του μαθήματος που αυτά χορηγούνται, χωρίς την παρουσία του διδάσκοντα και συλλέγονται από το διοικητικό προσωπικό του τμήματος. Επιλέγεται κάποια εβδομάδα προς το τέλος του εξαμήνου για τη χορήγησή τους, που σημαίνει πως ο αριθμός των φοιτητών που απαντούν δεν είναι σταθερός, λόγω της τάσης μειωμένης προσέλευσης στο τέλος του εξαμήνου.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 συγκεντρώθηκαν 1.916 έντυπα ανώνυμων αξιολογήσεων από φοιτητές για 49 μαθήματα. Η κατανομή του επιπέδου ικανοποίησης των φοιτητών από τα μαθήματα και το διδακτικό έργο έχει ως εξής: 1 (απαράδεκτο) = 5,4%, 2 (μη ικανοποιητικό) = 9,5%, 3 (μέτριο) = 21,6%, 4 (ικανοποιητικό) = 33,2%, 5 (πολύ καλό) = 30,4%. Αθροιστικά, το 6,4% των αξιολογήσεων θεωρούν το διδακτικό έργο 'απαράδεκτο' ή 'μη ικανοποιητικό', ενώ το 63,5% των αξιολογήσεων βρίσκουν το διδακτικό έργο 'ικανοποιητικό' ή 'πολύ καλό'. Τα στοιχεία της αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές αξιοποιούνται από τους διδάσκοντες (στους οποίους κοινοποιούνται μετά από διαδικασία ανωνυμοποίησης και επεξεργασίας τους) για ανατροφοδότηση και βελτίωση του διδακτικού τους έργου.

Τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν κατά μέσο όρο 3 μαθήματα ανά εξάμηνο, που αντιστοιχούν σε 9 διδακτικές ώρες την εβδομάδα. Ανάλογα με τον διδάσκοντα, 6 από τις ώρες αυτές αφιερώνονται στη διδασκαλία προπτυχιακών μαθημάτων και 3 στη διδασκαλία μεταπτυχιακού μαθήματος. Επιπλέον των ωρών αυτών προστίθενται ώρες συμμετοχής σε μαθήματα συνδιδασκαλίας, όπως στο (υποχρεωτικό) Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας, καθώς και αρκετές ώρες εποπτείας πτυχιακών και διπλωματικών εργασιών των φοιτητών, που είναι υποχρεωτικές και που απαιτούν πολλές ώρες διδακτικού έργου την εβδομάδα, λόγω της απαιτητικής φύσης του έργου, του μικρού αριθμού μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού και του μεγάλου αριθμού των φοιτητών.

Το Τμήμα Ψυχολογίας έχει δύο Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, στα οποία διδάσκουν 10 από τα 12 μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού. Ένα μέλος ΕΔΙΠ επίσης διδάσκει σε ένα εκ των δύο ΠΜΣ.

Το Τμήμα Ψυχολογίας δεν έχει θεσμοθετημένα βραβεία διδασκαλίας. Έχει θεσμοθετημένες υποτροφίες για τα δύο ΠΜΣ που λειτουργούν στο Τμήμα, με βάση τη βαθμολογία των φοιτητών σε συνδυασμό με οικονομικά κριτήρια: 3 υποτροφίες (έκπτωση από τα διδάκτρα) για το ΠΜΣ Κλινική Ψυχολογία και -4για το ΠΜΣ Σχολική Ψυχολογία.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες που λαμβάνουν υποτροφίες συνεισφέρουν στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο του Τμήματος. Επίσης οι υποψήφιοι διδάκτορες συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο τους Τμήματος.

4.2. Πώς κρίνετε την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας;

Η επικρατέστερη μέθοδος διδασκαλίας είναι η διάλεξη, που χρησιμοποιείται σε μαθήματα που είναι υποχρεωτικά και συνεπώς έχουν μεγάλα ακροατήρια φοιτητών. Τα μαθήματα επιλογής, λόγω της φύσης τους και του συγκριτικά μικρότερου αριθμού φοιτητών, χρησιμοποιούν τη μέθοδο της διάλεξης με πιο σεμιναριακό χαρακτήρα. Πολλά μαθήματα συμπεριλαμβάνουν και πρακτικές ή εργαστηριακές ασκήσεις.

Το περιεχόμενο των μαθημάτων και των διδακτικών μεθόδων επικαιροποιείται από τον κάθε διδάσκοντα ετήσια και η ύλη και οι μαθησιακοί στόχοι γνωστοποιούνται στους φοιτητές στο πρώτο μάθημα, καθώς και μέσω της πλατφόρμας της η-τάξης.

Το ποσοστό των φοιτητών Ψυχολογίας που συμμετέχουν στις εξετάσεις όλων των μαθημάτων, καθώς και τα ποσοστά επιτυχίας τους, παρέχονται παρακάτω, ανά ακαδημαϊκό έτος. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία, το ποσοστό που συμμετέχει στις εξετάσεις αυξάνεται ανά έτος, ενώ το ποσοστό επιτυχίας παραμένει σταθερό.

2013-14: Δήλωσαν: 42.962, εξετάστηκαν: 9.951 (23,16%), πέρασαν: 8.769 (88,12%)

2014-15: Δήλωσαν: 46.176, εξετάστηκαν: 11.576 (25,07%), πέρασαν: 9.999 (86,38%)

2015-16: Δήλωσαν: 40.044, εξετάστηκαν 12.057 (30,11%), πέρασαν: 10.425 (86,46%)

Ο μέσος όρος βαθμού πτυχίου των φοιτητών ανά ακαδημαϊκό έτος δίνεται παρακάτω. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία, υπάρχει τάση αύξησης της μέσης βαθμολογίας των φοιτητών.

2013-14: 7,73

2014-15: 7,91

2015-16: 7,94

Η μέση διάρκεια σπουδών για τη λήψη πτυχίου ανά ακαδημαϊκό έτος δίνεται παρακάτω. Όπως φαίνεται από τα στατιστικά στοιχεία, υπάρχει τάση μείωσης της μέσης διάρκειας σπουδών για τη λήψη πτυχίου.

2013-14: 14,93 εξάμηνα

2014-15: 11,9 εξάμηνα

2015-16: 11,34 εξάμηνα

4.3. Πώς κρίνετε την οργάνωση και την εφαρμογή του διδακτικού έργου;

Η ύλη των μαθημάτων γνωστοποιείται στους φοιτητές στην αρχή του εξαμήνου μέσω της η-τάξης, καθώς και προφορικά από τον διδάσκοντα. Στην ύλη περιγράφονται οι μαθησιακοί στόχοι των μαθημάτων και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, όπως αυτά φαίνονται στις σχετικές ενότητες των Απογραφικών Δελτίων των μαθημάτων. Ο κάθε διδάσκων είναι υπεύθυνος για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων των μαθημάτων του. Η διαδικασία μέτρησης της επίτευξης των μαθησιακών στόχων είναι ως ένα βαθμό οι εξετάσεις, αλλά και σε εβδομαδιαία βάση οι απαντήσεις των φοιτητών σε ερωτήσεις του διδάσκοντα στο πλαίσιο του μαθήματος και η διευκρίνιση των ερωτήσεων των φοιτητών από τον διδάσκοντα.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων τηρείται και είναι ορθολογικά οργανωμένο, δεδομένων των περιορισμών που αφορούν τις διαθέσιμες αίθουσες.

Τα βασικά εισαγωγικά μαθήματα που διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων (από τα 26 υποχρεωτικά μαθήματα) είναι 23 και είναι τα ακόλουθα:

1. ΨΧ01 - Εξελικτική Ψυχολογία Ι
2. ΨΧ02 - Εξελικτική Ψυχολογία ΙΙ
3. ΨΧ32 - Γνωστική Ψυχολογία Ι
4. ΨΧ05 - Γνωστική Ψυχολογία ΙΙ
5. ΨΧ51 - Κλινική Ψυχολογία Ι
6. ΨΧ07 - Κλινική Ψυχολογία ΙΙ
7. ΨΧ09 - Σχολική Ψυχολογία: Σύνδεση Θεωρίας και Πράξης
8. ΨΧ10 - Σχολική Ψυχολογία
9. ΨΧ11 - Κοινωνική Ψυχολογία Ι
10. ΨΧ12 - Κοινωνική Ψυχολογία ΙΙ
11. ΨΧ22 - Εξελικτική Ψυχοπαθολογία
12. ΨΧ27 - Βιολογικές Βάσεις της Συμπεριφοράς
13. ΨΧ37 - Νευροψυχολογία Ι
14. ΨΧ39 - Επαγγελματική Συμβουλευτική
15. ΨΧ40 - Ψυχοπαθολογία
16. ΨΧ43 - Ψυχολογία της Προσωπικότητας
17. ΨΧ45 - Ψυχολογία των Κινήτρων
18. ΨΧ54 - Ψυχολογία των Δυσκολιών Μάθησης
19. ΨΧ56 - Διαπολιτισμική Ψυχολογία
20. ΨΧ61 - Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία
21. ΨΧ62 - Στατιστική στις Επιστήμες της Συμπεριφοράς Ι
22. ΨΧ65 - Στατιστική στις Επιστήμες της Συμπεριφοράς ΙΙ
23. ΨΧ85 - Κλινική Κοινωνική Ψυχολογία

Όλα τα μέλη ΔΕΠ διδάσκουν μαθήματα που εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο. Ωστόσο, λόγω του μικρού αριθμού μελών ΔΕΠ στο Τμήμα, κάποια μέλη διδάσκουν αυξημένο αριθμό μαθημάτων.

4.4. Πώς κρίνετε τα εκπαιδευτικά βοηθήματα;

Ο κάθε φοιτητής επιλέγει το ένα διδακτικό σύγγραμμα (βιβλίο) που δικαιούται να λάβει από τα προτεινόμενα συγγράμματα του κάθε διδάσκοντα, τα οποία είναι αναρτημένα στον ΕΥΔΟΞΟ. Η διαδικασία επικαιροποίησης των βοηθημάτων είναι ετήσια και γίνεται σε επίπεδο καταλόγου βοηθημάτων που συγκεντρώνονται για όλο το Τμήμα. Επιπλέον, οι διδάσκοντες αναρτούν στις η-τάξεις των μαθημάτων επιπλέον βοηθήματα για τα μαθήματά τους με τη μορφή σημειώσεων powerpoint ή άλλων, άρθρων από επιστημονικά περιοδικά, κ.λπ. Τα βοηθήματα αυτά συμπληρώνουν το μάθημα ή παρέχουν επιπλέον πληροφορίες για τον ενδιαφερόμενο φοιτητή. Τα συγγράμματα επικαιροποιούνται ετησίως από τους διδάσκοντες και διατίθενται μέσω του μηχανισμού διάθεσης συγγραμμάτων (πλαρφόρμα Εύδοξος), μετά τη δήλωση του μαθήματος. Τα συγγράμματα καλύπτουν το μεγαλύτερο, αλλά όχι όλο το μέρος της διδασκόμενης ύλης. Σε περίπτωση καθυστέρησης της διάθεσης των συγγραμμάτων, ή για αυτούς τους φοιτητές που δεν δικαιούνται πλέον να λάβουν σύγγραμμα (γιατί έχουν λάβει παλαιότερο, όταν αρχικά δήλωσαν το μάθημα), το Σπουδαστήριο Ψυχολογίας έχει έναν αριθμό διδακτικών συγγραμμάτων προς χρήση των φοιτητών. Στα μαθήματα που υπάρχει εργασία ως μέρος

της εξέτασης, είτε υποχρεωτικής φύσης είτε ως επιλογή, ο διδάσκων κατευθύνει τον φοιτητή να βρει το απαραίτητο υλικό από τις ψηφιακές βιβλιοθήκες του ΕΚΠΑ.

4.5. Πώς κρίνετε τα διαθέσιμα μέσα και υποδομές;

Οι αίθουσες διδασκαλίας των προπτυχιακών μαθημάτων είναι ανεπαρκείς ως προς όλες τις προαναφερόμενες διαστάσεις. Τα αμφιθέατρα που τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας χρησιμοποιούν, επίσης χρησιμοποιούνται και από άλλα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής, με αποτέλεσμα ο βαθμός χρήσης τους να είναι μεγάλος και η διαθεσιμότητά τους περιορισμένη. Λόγω ελλιπούς συντήρησης των υποδομών και περιστασιακής έως ανύπαρκτης υπηρεσίας καθαριότητας, η κατάστασή τους είναι ιδιαίτερα προβληματική. Το ίδιο ισχύει και για τους χώρους γύρω από τα αμφιθέατρα και τις αίθουσες. Όσα αμφιθέατρα είναι επαρκή ως προς τον αριθμό θέσεων για την εξυπηρέτηση των υποχρεωτικών μαθημάτων, τα οποία έχουν μεγάλα ακροατήρια φοιτητών, δεν είναι απαραίτητα εξοπλισμένα με βιντεοπροβολείς. Όταν ο εξοπλισμός υπάρχει, δεν είναι πάντα λειτουργικός. Ο βιντεοπροβολέας, π.χ., μπορεί να έχει σχεδόν κατεστραμμένο φακό, με αποτέλεσμα η εικόνα που προβάλλεται να παρουσιάζει σημαντική αλλοίωση· να είναι τοποθετημένος με τέτοια κλίση, που τμήμα της εικόνας να βρίσκεται εκτός της οθόνης (αφορά τους προβολείς που είναι τοποθετημένοι στο ταβάνι)· το μικρόφωνο να είναι χαλασμένο και να χρειάζεται να αντικατασταθεί· οι περσίδες σκίασης να μην λειτουργούν όλες κ.λπ. Πολλά καθίσματα είναι σπασμένα και υπάρχει εισροή νερού σε πολλά αμφιθέατρα από την οροφή και άλλα μέρη. Πολλά φώτα δεν λειτουργούν. Δεν υπάρχει πρόσβαση στο διαδίκτυο ούτε wifi, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό, web εφαρμογές κ.ά. Δεν υπάρχει ασύρματο μικρόφωνο, μόνιμος Η/Υ, ηχητική εγκατάσταση και πίνακας προβολής. Ο κλιματισμός είναι ανεπαρκής, όπως και η θέρμανση κατά τους χειμερινούς μήνες, ιδίως για τα μαθήματα που γίνονται αργά το απόγευμα, που λειτουργεί αποτρεπτικά για την παρακολούθησή τους από τους φοιτητές. Υπάρχει ζήτημα ασφάλειας, ιδίως αργά το απόγευμα.

Οι περισσότερες αίθουσες διδασκαλίας, που εξυπηρετούν μαθήματα επιλογής, είναι σε καλύτερη κατάσταση ως προς το χώρο και τα έπιπλα, αλλά με μεγάλες διαφορές από αίθουσα σε αίθουσα. Το σύστημα σκίασης συχνά είναι ελαττωματικό, που καθιστά δύσκολη την προβολή παρουσιάσεων τους μήνες με μεγάλη ηλιοφάνεια. Καμία αίθουσα δεν διαθέτει υποστηρικτικό εξοπλισμό πέραν κάποιων διαδραστικών πινάκων, που χρησιμοποιούνται ως οθόνες προβολής. Συχνά χρησιμοποιείται ο τοίχος για την προβολή των παρουσιάσεων. Σε πρακτικό επίπεδο, θα ήταν δύσκολο να διαφυλαχθεί σταθερός εξοπλισμός που τυχόν υπήρχε, λόγω του σημαντικού ζητήματος φύλαξης από κλοπή.

Οι χώροι διδασκαλίας των μεταπτυχιακών μαθημάτων, που είναι αυτοχρηματοδοτούμενα, είτε έχουν ανακαινιστεί, είτε είναι σε διαδικασία ανακαίνισης και βελτίωσης των υποδομών τους. Διαθέτουν βιντεοπροβολείς και διαδραστικούς πίνακες, ηχεία, , φορητούς υπολογιστές και DVD players για χρήση στα μαθήματα.

Στο Τμήμα Ψυχολογίας υπάρχουν 3 Εργαστήρια που εξυπηρετούν διαφορετικούς τομείς του διδακτικού και επιστημονικού έργου των μελών ΔΕΠ. Η χωρητικότητά τους είναι περιορισμένη και κανένα από τα Εργαστήρια δεν καλύπτει πλήρως τις ανάγκες των στόχων του, ούτε του βαθμού χρήσης του. Συγκεκριμένα, τα Εργαστήρια είτε

συστεγάζονται σε γραφεία μελών ΔΕΠ είτε έχουν περιορισμένη χωρητικότητα και ως εκ τούτου, δεν μπορούν να εκπονήσουν προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης, να δεχθούν επισκέψεις ομάδων κ.ά. Επιπλέον, αντιμετωπίζουν σημαντικές ελλείψεις σε εξοπλισμό. Ο τεχνολογικός τους εξοπλισμός, απαρτίζεται κυρίως από Η/Υ, και δεν υπάρχει ασύρματη σύνδεση μέσα και γύρω από την περιοχή των εργαστηρίων,. Η συντήρηση και αναβάθμιση των υποδομών των εργαστηρίων είναι ελλιπής, λόγω έλλειψης ΕΤΕΠ Πληροφορικής. Η παράλληλη χρήση κάποιων χώρων για άλλες διδακτικές λειτουργίες καθιστά τα Εργαστήρια ακατάλληλα για τη διεξαγωγή πειραμάτων. Η καθαριότητα είναι ανεπαρκής, λόγω μικρού αριθμού ατόμων καθαριότητας στη Φιλοσοφική Σχολή γενικά. Δεν υπάρχουν ασφαλείς αποθηκευτικοί χώροι για τον εργαστηριακό εξοπλισμό. Η χρηματοδότηση των Εργαστηρίων από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΕΚΠΑ είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη.

Το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση Εργαστηρίου που αν και εξυπηρετεί τις ψυχολογικές ανάγκες των φοιτητών ολόκληρου του ΕΚΠΑ και επίσης αποτελεί χώρο πρακτικής άσκησης των μεταπτυχιακών φοιτητών Κλινικής Ψυχολογίας, λειτουργεί σε εξαιρετικά περιορισμένο χώρο, με σημαντικές ελλείψεις σε προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή. Δεν υπάρχει μόνιμος Ψυχολόγος για να προσφέρει ψυχολογική συμβουλευτική, λόγω έλλειψης κονδυλίων από το ΕΚΠΑ. Ως εκ τούτου, τα πολλά αιτήματα των φοιτητών για τις υπηρεσίες του Εργαστηρίου εξυπηρετούνται από μεταπτυχιακούς φοιτητές στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης με εποπτεία. Οι χώροι του Εργαστηρίου δεν επαρκούν για να καλύψουν τα αιτήματα των φοιτητών και την ομαλή του λειτουργία. Οι δυνατότητες για ερευνητικό έργο και εκδηλώσεις διάχυσης των πληροφοριών για την ψυχική υγεία είναι πολύ περιορισμένες, λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων. Συνεπώς δεν υπάρχει δυνατότητα υλοποίησης κρίσιμων προγραμμάτων πρωτογενούς πρόληψης στον φοιτητικό πληθυσμό, όπως οργάνωση ημερίδων, δημιουργία ενημερωτικών φυλλαδίων, καθώς και συνεργασίες με παρόμοιες δομές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό για θέματα ψυχικής υγείας των φοιτητών. Η υλικοτεχνική υποδομή του Εργαστηρίου (σύγχρονοι υπολογιστές, αναλώσιμα κ.λπ.) δεν καλύπτονται επαρκώς λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων.

Λόγω έλλειψης ΕΤΕΠ, τα εκπαιδευτικά εργαστήρια δεν είναι διαθέσιμα για χρήση εκτός προγραμματισμένων ωρών.

Το Σπουδαστήριο Ψυχολογίας λειτουργεί σε εξαιρετικά περιορισμένο χώρο και δεν δύναται να χρησιμοποιηθεί από πολλούς φοιτητές ταυτόχρονα. Έχει ανεπαρκή αριθμό Η/Υ για πρόσβαση στις ψηφιακές βιβλιοθήκες και ανεύρεση βιβλιογραφίας για τις εργασίες και τις ερευνητικές δραστηριότητες των φοιτητών. Το ωράριο λειτουργίας είναι περιορισμένο. Οι συνδρομές σε έγκριτα περιοδικά είναι επίσης περιορισμένες και για πολλά περιοδικά υπάρχουν μόνο οι περιλήψεις.

Στο Τμήμα Ψυχολογίας υπάρχουν 2 ΕΔΙΠ που καλύπτουν σημαντικές διδακτικές ανάγκες του Τμήματος, αλλά και εξειδικευμένες ανάγκες που αφορούν τη λειτουργία της πρακτικής άσκησης των φοιτητών, τη διεξαγωγή των εξετάσεων και τη λειτουργία του Εργαστηρίου Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών. Υπάρχουν 1 ΕΤΕΠ και 3 διοικητικοί υπάλληλοι, που δεν αρκούν για τις βασικές λειτουργικές ανάγκες του Τμήματος, όπως τη γραμματειακή στελέχωση του Τμήματος.

4.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών;

Οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται συστηματικά για την παρουσίαση και διδασκαλία των μαθημάτων. Συγκεκριμένα, οι διδάσκοντες χρησιμοποιούν βιντεοπροβολέα και φορητό Η/Υ για την παρουσίαση των μαθημάτων σε Powerpoint, για την προβολή εκπαιδευτικών βίντεο, κ.ά. Υπάρχουν, ωστόσο, σημαντικοί περιορισμοί για την αξιοποίηση ΤΠΕ, λόγω απουσίας διαδικτύου ή wifi εντός των αμφιθεάτρων ή των αιθουσών διδασκαλίας.

Τα Εργαστήρια έχουν περιορισμένη χωρητικότητα ή φιλοξενούνται σε χώρους με άλλη χρήση και ως εκ τούτου δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για κάποιου είδους εκπαίδευση, ούτε για ερευνητικές συναντήσεις με ομάδες φοιτητών. Εξαιρεση ως κάποιο βαθμό αποτελεί ένα εργαστήριο με Η/Υ, που έχει περιορισμένη δυνατότητα να εξυπηρετήσει υποψήφιους Διδάκτορες και μέλη ΔΕΠ. Δεν υπάρχει ΕΤΕΠ Πληροφορικής για να ασχοληθεί με τη συντήρηση και φροντίδα τους.

Δεν χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην αξιολόγηση των φοιτητών. Χρησιμοποιούνται, ωστόσο, στην επικοινωνία των φοιτητών με τον διδάσκοντα μέσω των λειτουργιών της η-τάξης (όπως ανακοινώσεις μέσω email με τους εγγεγραμμένους χρήστες).

4.7. Πώς κρίνετε την αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και τη μεταξύ τους συνεργασία;

Η αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στο ακαδημαϊκό έτος 2015-16 είναι μεγάλη (1:19), διότι τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος είναι 12 και οι εισακτέοι 230... Στο ακαδημαϊκό έτος 2014-15 εισήχθησαν με εισαγωγικές εξετάσεις 147 φοιτητές, με τελικό αριθμό εισακτέων μέσω μετεγγραφών, κατατακτηρίων εξετάσεων κ.λπ. 211 φοιτητές, που με 13 μέλη ΔΕΠ δίνει την αναλογία 1:16. Στο ακαδημαϊκό έτος 2013-14 εισήχθησαν με εισαγωγικές εξετάσεις 147 φοιτητές, με τελικό αριθμό εισακτέων μέσω μετεγγραφών, κατατακτηρίων εξετάσεων κ.λπ. 204 φοιτητές, που με 12 μέλη ΔΕΠ δίνει την αναλογία 1:17. Είναι εξαιρετικά δύσκολο έως αδύνατο να αφιερωθεί ο απαραίτητος χρόνος εξατομικευμένης προσοχής σε τόσο μεγάλο αριθμό φοιτητών, ιδίως για τις πιο απαιτητικές δραστηριότητες, όπως την εποπτεία της διεξαγωγής της πτυχιακής τους εργασίας.

Δεν υπάρχουν θεσμοθετημένα εργαστηριακά μαθήματα στο Τμήμα Ψυχολογίας, αλλά κάποιοι διδάσκοντες συμπεριλαμβάνουν πρακτικές ή εργαστηριακές ασκήσεις στα μαθήματά τους.

Όλοι οι διδάσκοντες έχουν ανακοινωμένες ώρες γραφείου, που είναι δύο ώρες δύο φορές την εβδομάδα, για συνεργασία με τους φοιτητές. Οι ώρες και μέρες γραφείου είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Τμήματος, καθώς και έξω από τα γραφεία των διδασκόντων. Οι διδάσκοντες τηρούν τις ώρες γραφείου, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις εκτάκτων συμβάντων. Οι φοιτητές αξιοποιούν τις ώρες αυτές, όπως φαίνεται από τον μεγάλο αριθμό προσέλευσης, που οφείλεται στον μικρό αριθμό διδασκόντων σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των φοιτητών Ψυχολογίας.

4.8. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα;

Η εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία μεθοδεύεται προγραμματικά μέσω των σχετικών μαθημάτων ερευνητικής μεθοδολογίας και στατιστικής. Η διαδικασία αναζήτησης και χρήσης βιβλιογραφίας διδάσκεται από τον εκάστοτε διδάσκοντα στο μάθημα του οποίου απαιτείται η διεξαγωγή κάποιας ερευνητικής εργασίας. Το Σεμινάριο Πτυχιακής Εργασίας επίσης καλύπτει ζητήματα της ερευνητικής διαδικασίας. Η ίδια η διεξαγωγή της πτυχιακής εργασίας βοηθάει τον φοιτητή να εμπεδώσει τη χρήση της ερευνητικής διαδικασίας που έχει διδαχθεί.

Οι προπτυχιακοί φοιτητές διεξάγουν έρευνα στο πλαίσιο της πτυχιακής τους εργασίας, που στο Τμήμα Ψυχολογίας είναι καθαρά εμπειρική. Επιπλέον, η πλειοψηφία των μελών ΔΕΠ παρέχει στους φοιτητές όλων των βαθμίδων τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε ερευνητικά έργα στα οποία οι ίδιοι λαμβάνουν μέρος (είτε ως συντονιστές, είτε ως μέλη ερευνητικής ομάδας), αλλά και σε μη χρηματοδοτούμενα προγράμματά τους. Ενδεικτικά, το τελευταίο έτος, 8 (από τα 12) μέλη ΔΕΠ αξιοποίησαν προπτυχιακούς φοιτητές σε ερευνητικά τους προγράμματα, 8 μέλη ΔΕΠ αξιοποίησαν μεταπτυχιακούς φοιτητές σε ερευνητικά τους προγράμματα και 10 μέλη ΔΕΠ αξιοποίησαν υποψήφιους διδάκτορες σε ερευνητικά τους προγράμματα.

4.9. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο;

Το Τμήμα Ψυχολογίας συνεργάζεται με τα ακόλουθα εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού:

- Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τομέας Μεταφορών και Συγκοινωνιακής Υποδομής
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής
- Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα ΜΜΕ
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Πανεπιστήμιο Κρήτης
- ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος

Οι συνεργασίες με τα παραπάνω εκπαιδευτικά κέντρα είναι κυρίως ερευνητικής φύσης, όπως συνεργασίες σε ερευνητικά προγράμματα, αλλά και εκπαιδευτικής φύσης, όπως πρόσκληση για ομιλίες σε ΠΜΣ, συν-εποπτεία διδακτορικών διατριβών κ.ά.

Το Τμήμα Ψυχολογίας συνεργάζεται με τα ακόλουθα εκπαιδευτικά κέντρα του εξωτερικού:

- Tilburg University, The Netherlands
- Humboldt University, Germany
- University of Minnesota, USA
- Harvard University, USA
- George Mason University, USA
- Johns Hopkins School of Medicine, USA
- University of California, Santa Barbara, USA

- University of Maryland, USA
- Tulane University, USA
- Rutgers University, USA
- University of Connecticut, USA
- University of Hong-Kong, Hong-Kong
- Universidad de Sevilla, Spain
- Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
- SIUEERPP (Séminaire inter-universitaire Européen d'Enseignement et de Recherche de la Psychanalyse et de la Psychopathologie)
- Laboratoire de Psychologie des Pays de la Loire, Γαλλία
- Πανεπιστήμιο Paris Diderot – Paris 7, Γαλλία
- Πανεπιστήμιο του Angers, Γαλλία
- Πανεπιστήμιο Louis Pasteur I, Στρασβούργο, Γαλλία

Οι συνεργασίες με τα παραπάνω εκπαιδευτικά κέντρα είναι ποικίλες: κάποιες είναι ερευνητικής φύσης, όπως συνεργασία σε ερευνητικά προγράμματα, άλλες εκπαιδευτικής φύσης, όπως συμμετοχή σε ερευνητικά σεμινάρια, στην εκπαίδευση στην ψυχολογία, εποπτεία διδακτορικών διατριβών, συμμετοχή σε επιστημονικές επιτροπές κ.ά.

Το Τμήμα Ψυχολογίας έχει αναπτύξει πολλές και ποικίλες εκπαιδευτικές συνεργασίες με τοπικούς, περιφερειακούς και εθνικούς φορείς, οι οποίες καλύπτουν μεγάλο εύρος επιστημονικών πεδίων. Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος είναι ιδιαίτερα ενεργά σε δράσεις σε Κέντρα Ψυχικής Υγείας, σχολεία, Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Σχολές Γονέων, Υπουργεία, κ.ά. Μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχουν αναλάβει ηγετικές θέσεις σε ελληνικές και διεθνείς επιστημονικές οργανώσεις, συμμετέχοντας σε διοικητικά συμβούλια, επιστημονικές επιτροπές, ομάδες εκπαίδευσης, αλλά και ως πρόεδροι των οργανώσεων. Σημαντικές δράσεις έχουν αναπτυχθεί ακόμα και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο-και διεθνές επίπεδο. Παραδείγματα τέτοιων συνεργασιών δίνονται παρακάτω:

- Ομιλίες σε ομάδες του Ευρωκοινοβουλίου σχετικά με θέματα κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής, όπως αυτά προκύπτουν από έρευνες για την προσαρμογή παιδιών και εφήβων μεταναστών, την επιτυχή ένταξη τους στην κοινωνία, τους κινδύνους και την ψυχική ανθεκτικότητα των νέων μεταναστών, την επίδραση της οικονομικής κρίσης στην προσαρμογή παιδιών και εφήβων κ.ά.
- Ομιλία σε συνέδριο Ευρωπαϊκού δικτύου το Πόλεις Φιλικές προς τα Παιδιά στην Ghent, Βέλγιο, όσον αφορά την ένταξη παιδιών και νέων μεταναστών στις πόλεις.
- Πρόεδρος της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων, πρόγραμμα «Σχολές Γονέων», Ινστιτούτο Νεολαίας, Υπουργείο Εκπαίδευσης, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
- Πρόεδρος της ομάδας εμπειρογνομώνων για την ανάπτυξη του πρώτου Εθνικού Προγράμματος Σπουδών για την Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στα Ελληνικά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, Υπουργείο Εκπαίδευσης, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
- Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Βρεφονηπιακού Σταθμού της Βουλής των Ελλήνων
- Πρόεδρος της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων για το πρόγραμμα Σχολές Γονέων του Ινστιτούτου Νεολαίας, Υπουργείο Παιδείας

- «Στηρίζοντας στην Κρίση: Πρόγραμμα Κατάρτισης Εκπαιδευτικών & παρέμβασης για την ψυχολογική στήριξη των παιδιών στην περίοδο της οικονομικής κρίσης»
- «Ε.Μ.Ε.Ι.Σ: Πρόγραμμα εξειδικευμένης κατάρτισης εκπαιδευτικών για την προαγωγή του θετικού κλίματος και της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχολική κοινότητα»
- «Ε.Μ.Ε.Ι.Σ στην κατασκήνωση: Πολυεπίπεδο καινοτόμο πρόγραμμα λειτουργίας των παιδικών εξοχών του Δήμου Αθηναίων ως κοινότητας ανάπτυξης, μάθησης και στήριξης»
- Διεθνές Πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών και παρέμβασης για την προαγωγή του θετικού κλίματος και της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχολική κοινότητα (WeC.A.R.E.)
- Διοργάνωση Πανελλήνιου Μαθητικού Διαγωνισμού με θέμα: «Το δικό μας σχολείο...». «Τι μου αρέσει στην τάξη μου, γιατί το σχολείο μου είναι σημαντικό για μένα» στο πλαίσιο του 1ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Σχολικής Ψυχολογίας που διοργανώθηκε από το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας και το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών στις 19-22 Νοεμβρίου, 2015, Φιλοσοφική Σχολή, Αθήνα.
- Ομιλίες διαλέξεις-συνεργασία με Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Επισκέψεις σε σχολεία (γενικά σχολεία, ειδικά σχολεία, διαπολιτισμικά σχολεία) και διαλεκτική συμβουλευτική με εκπαιδευτικούς
- Επισκέψεις σε κέντρα φιλοξενίας προσφύγων (Σκαραμαγκά και Ελαιώνας)
- Ψυχο...παιδιά (10^{ος} χρόνος), Τμήμα Ψυχολογίας, Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας, Κέντρο Μελέτης της Οικογένειας, Κέντρο Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας και Κέντρο Ανάπτυξης της Δημιουργικότητας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- Σεμινάρια για τη διαχείριση κρίσεων στη σχολική κοινότητα
- Επιμόρφωση ομαδάρχων της κατασκήνωσης του Δήμου Αθηναίων στον Άγιο Ανδρέα
- Δίκτυο Αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σχολικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών
- Διοργάνωση εκδηλώσεων με την ολοκλήρωση προγραμμάτων που εφαρμόζονται στο σχολείο
- Υποβολή προτάσεων που προκύπτουν από ερευνητικά ευρήματα σε φορείς όπως το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, το Υπουργείο Παιδείας, το Υπουργείο Εσωτερικών
- Σεμινάρια για γονείς στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων για την ευαισθητοποίηση γονέων για θέματα μαθητών υψηλών ικανοτήτων /χαρισματικών /ταλαντούχων
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών όλων των εκπαιδευτικών περιφερειών για τα μαθησιακά και ψυχοκοινωνικά χαρακτηριστικά μαθητών υψηλών ικανοτήτων /χαρισματικών /ταλαντούχων
- Εισηγήσεις σχολεία, ιδιωτικά και δημόσια, καθώς και σχολές γονέων για ποικίλα θέματα ψυχικής υγείας
- Συμμετοχή στο εθελοντικό πρόγραμμα του ΕΚΠΑ «Σύμμαχοι Υγείας»
- Σεμινάρια και διαλέξεις για θέματα της Κλινικής Ψυχολογίας στην κοινότητα
- Ανάλυση της διοργάνωσης Συνεδρίων Ελληνικών και Ευρωπαϊκών επιστημονικών εταιριών
- Ενημέρωση της κοινότητας για τις παραμέτρους της αξιολόγησης της οδηγικής επάρκειας ηλικιωμένων οδηγών και οδηγών με εγκεφαλικές παθήσεις, καθώς και της

επίδρασης της απόσπασης της προσοχής κατά την οδήγηση (διάχυση ερευνητικών ευρημάτων)

- Ενημέρωση της κοινότητας για θέματα ψυχικής υγείας της οικογένειας, της τρίτης ηλικίας, θέματα άνοιας και ψυχικής υγείας των φροντιστών ατόμων με άνοια
- Συμμετοχή στο Επιστημονικό Συντονιστικό Όργανο για την Αλληλεγγύη Γενεών στον Ψηφιακό Κόσμο ως Επιστημονικός Σύμβουλος του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων
- Συμμετοχή μέλους ΔΕΠ ως Επιστημονικού Υπεύθυνου του πιστοποιημένου (από το ΙΝΕΠ) επιμορφωτικού προγράμματος «Ψυχική Υγεία και Διαδίκτυο», το οποίο απευθύνεται σε επαγγελματίες υγείας και ψυχικής υγείας, εκπαιδευτικούς, κ.λπ.
- Συμμετοχή σε εκδηλώσεις και συζητήσεις που οργανώθηκαν από σχολεία, κέντρα ψυχικής υγείας και σχολές γονέων, καθώς και στο ευρύ κοινό
- Δημοσίευση άρθρων στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο για θέματα ψυχικής υγείας, μετανάστευσης κ.ά.
- Εκπαίδευση παιδιών Ρομά (ανάπτυξη, εφαρμογή, αξιολόγηση)
- Αξιολόγηση εκπαιδευτικού προγράμματος ιδιωτικού σχολείου
- Ψυχολογικές διαστάσεις της ανεργίας (σε συνεργασία με ΟΑΕΔ)
- Ψυχολογικές διάστασης και εμπειρίες μεταναστών (συνεργασία με Γιατρούς του Κόσμου)
- Συνεργασία με Red Umbrella
- Συμμετοχή σε διοικητικά συμβούλια επιστημονικών οργανώσεων της Ελλάδας και της Ευρώπης.
- Θέσεις προέδρων επιστημονικών οργανώσεων της Ελλάδας (π.χ., Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία) και της Ευρώπης (π.χ. European Society for Developmental Psychology)
- Συμμετοχή σε επιστημονικές επιτροπές διεθνών οργανώσεων (π.χ. Graduate Education Committee, National Association of School Psychologists)
- Επικεφαλής Ειδικών Ομάδων Εκπαίδευσης διεθνών οργανώσεων (π.χ. International School Psychology Association)

4.10. Πώς κρίνετε την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;

Η κινητικότητα των μελών ΔΕΠ του Τμήματος περιορίζεται από τις διδακτικές και άλλες αρμοδιότητες των λιγοστών μελών ΔΕΠ που πρέπει να υποστηρίξουν το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, καθώς και τα προγράμματα σπουδών των δύο μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Τμήματος. Γίνεται κάθε προσπάθεια να έλθουν μέλη ΔΕΠ από άλλα ΑΕΙ της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Οι ακόλουθες 4 συμφωνίες έχουν συναφθεί για την ενίσχυση της κινητικότητας πρωτίστως των φοιτητών, αλλά και του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος. Κάθε Πανεπιστήμιο δέχεται ως 2 φοιτητές του ΕΚΠΑ και μπορεί να στείλει αντίστοιχο αριθμό φοιτητών. Δέχεται ως 2 μέλη ΔΕΠ για διδακτικές δραστηριότητες διάρκειας μίας εβδομάδας και μπορεί να στείλει ως 1 μέλος ΔΕΠ για αντίστοιχες δραστηριότητες.

Τέσσερα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας έχουν την ευθύνη για τη συμμετοχή του Τμήματος Ψυχολογίας στο Πρόγραμμα εκπαιδευτικής συνεργασίας Erasmus με τα ακόλουθα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια:

- Radboud University Nijmegen, Ολλανδία (Καθηγήτρια Αικ. Γκαρή)
- Universite d' Angers, Γαλλία (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λίσσυ Κανελλοπούλου)
- Universite d' Aix-Marseille, Γαλλία (Καθηγητής Σπ. Τάνταρος)
- Universite de Bordeaux, Γαλλία (Καθηγητής Σπ. Τάνταρος)
- Universite Lumiere Lyon II, Γαλλία (Καθηγητής Σπ. Τάνταρος)
- Universita degli studi di Napoli Federico II (Καθηγητής Σπ. Τάνταρος)
- Osnabruck University, Γερμανία (Καθηγήτρια Αικ. Γκαρή)
- Univerzita Palackeho v Olomouci, Τσεχία (Αναπλ. Καθηγήτρια Αλ. Οικονόμου)

Επιπλέον, η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λίσσυ Κανελλοπούλου έχει από το 2008 διμερή συμφωνία με το Πανεπιστήμιο Paris-Diderot, Paris-Sorbonne-Cité στο Παρίσι, με συνεποπτείες σε διδακτορικά, σεμινάρια, δημοσιεύσεις.

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας μετακινούνται στο πλαίσιο ερευνητικών/ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων σε χώρες της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Επίσης, μετακινήθηκαν προς το Τμήμα Ψυχολογίας δέκα μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού. Το 2015-16 μετακινήθηκαν 9 φοιτητές του Τμήματος Ψυχολογίας προς άλλα ιδρύματα και αντίστοιχα, μετακινήθηκαν 3 φοιτητές άλλων ιδρυμάτων στο Τμήμα Ψυχολογίας στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών Erasmus+.

Το εκπαιδευτικό έργο που πραγματοποιήθηκε σε άλλο ίδρυμα αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη συνάφειά του με μαθήματα που προσφέρονται στο Τμήμα Ψυχολογίας. Ο φοιτητής επικοινωνεί με τον διδάσκοντα του Τμήματος Ψυχολογίας στο στάδιο της επιλογής των μαθημάτων που θα πάρει από το ίδρυμα φιλοξενίας, για να πληροφορηθεί για τη συνάφεια των μαθημάτων που θα πάρει, ώστε να τα αντιστοιχίσει. Τα μαθήματα αναγνωρίζονται ως προς τα ECTS που φέρουν. Γίνεται κάθε προσπάθεια αντιστοιχίσης των μαθημάτων που θα πάρει ο φοιτητής από το άλλο ίδρυμα, λόγω της μεγάλης σημασίας της εμπειρίας αυτής.

Η λειτουργία και η στελέχωση του κεντρικού γραφείου Διεθνών/Ευρωπαϊκών προγραμμάτων φαίνεται να είναι ικανοποιητική, όπως αυτό προκύπτει από τις επικοινωνίες μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας για σχετικά θέματα, την ενημέρωση για προθεσμίες, την αποστολή εγγράφων και την ιστοσελίδα της Διεύθυνσης.

Η ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων του ΕΚΠΑ ενημερώνει τους φοιτητές για τα προγράμματα κινητικότητας φοιτητών. Κάθε Πανεπιστήμιο με διμερή συμφωνία Erasmus+ έχει ένα μέλος ΔΕΠ ως συντονιστή, που ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους φοιτητές και επικοινωνεί κατευθείαν με το ίδρυμα για διευκρίνιση εκπαιδευτικών και άλλων ζητημάτων.

Οι εισερχόμενοι φοιτητές υποστηρίζονται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, ανάλογα με τα μαθήματα που έχουν επιλέξει.

Το Τμήμα Ψυχολογίας δεν διδάσκει κάποιο μάθημα σε ξένη γλώσσα. Ο μικρός αριθμός μελών ΔΕΠ και ο διδακτικός φόρτος του κάθε μέλους καθιστούν εξαιρετικά δύσκολη την εισαγωγή κάποιου τέτοιου μαθήματος, επίσης δεδομένου και του σχετικά μικρού αριθμού εισερχόμενων φοιτητών στο Τμήμα κάθε χρόνο. Ο κάθε διδάσκων αναλαμβάνει να καθοδηγήσει τον εισερχόμενο φοιτητή που δηλώνει μάθημά του ως προς τα διδακτικά

εγχειρίδια, την ύλη, τον τρόπο εξέτασης, την εργασία που πρέπει να κάνει στο πλαίσιο του μαθήματος και είναι διαθέσιμος στις ώρες γραφείου για την περαιτέρω καθοδήγησή του.

Δεν υπάρχει πρόσθετη οικονομική ενίσχυση, είτε από το Τμήμα Ψυχολογίας είτε από το ΕΚΠΑ για την οικονομική ενίσχυση των φοιτητών και των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού για τη συμμετοχή σε προγράμματα κινητικότητας.

Η ιδέα της κινητικότητας φοιτητών και μελών ΔΕΠ και της Ευρωπαϊκής διάστασης γενικότερα προωθείται μέσω της σχετικής ιστοσελίδας της Διεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων του ΕΚΠΑ και μέσω ανεπίσημων πηγών ενημέρωσης (φοιτητών που έχουν λάβει μέρος σε προγράμματα Erasmus+, μελών ΔΕΠ, κ.λπ.).

5. Ερευνητικό έργο

Σκοπός της αξιολόγησης της ερευνητικής δραστηριότητας του Τμήματος Ψυχολογίας είναι η αποτίμηση του ερευνητικού και επιστημονικού έργου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος, η οποία θα χρησιμοποιηθεί ως βάση για τον προσδιορισμό των μελλοντικών επιστημονικών στόχων και τη βελτίωση των τομέων που υστερούν. Για την καταγραφή και αξιολόγηση του ερευνητικού/επιστημονικού έργου των μελών ΔΕΠ χρησιμοποιήθηκαν τα συμπληρωμένα Ατομικά Απογραφικά Δελτία των μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας, σε συνδυασμό με συμπληρωματικές πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τα ίδια τα μέλη ΔΕΠ

Στα θετικά στοιχεία της επιστημονικής και ερευνητικής δραστηριότητας του Τμήματος εντάσσονται:

- α) το μεγάλο εύρος των ερευνητικών περιοχών των ερευνών του Τμήματος, ώστε να καλύπτει όλους τους βασικούς κλάδους της Ψυχολογίας
- β) ο συνδυασμός βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας σε όλες τις περιοχές έρευνας
- γ) η συνεργασία μελών ΔΕΠ του Τμήματος με Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα, Επιστημονικές Εταιρείες και συναδέλφους του εξωτερικού, αλλά και της χώρας μας.

Ας σημειωθεί ότι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος καταφέρνουν παρά τις τρέχουσες αντιξοότητες να διεκδικούν και να εκπονούν επιτυχώς ανταγωνιστικά προγράμματα διεθνή και ελληνικά, τα οποία προσφέρουν στο Τμήμα χρηματοδότηση, μολονότι είναι περιορισμένη ακόμα η διεπιστημονική συνεργασία με άλλες κοινωνικές επιστήμες όπως η Κοινωνιολογία, Ανθρωπολογία και οι Νευροεπιστήμες.

Στα αρνητικά στοιχεία της ερευνητικής παραγωγής του Τμήματος εντάσσονται η περιορισμένη εξωτερική χρηματοδότηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων, εξ αιτίας της μη επαρκούς διεκδίκησης για χρηματοδότηση και ένταξη των ερευνητικών σχεδίων των μελών ΔΕΠ σε ανταγωνιστικά διεθνή/Ευρωπαϊκά προγράμματα. Είναι καθοριστική για τη διεκδίκηση Ευρωπαϊκών Ερευνητικών Προγραμμάτων η έλλειψη στήριξης σε επίπεδο Ιδρύματος σχετικά με τη σύνταξη σχετικών προτάσεων/διεκδικήσεων.

Η ενημέρωση των μελών ΔΕΠ για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας γίνεται κυρίως από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τη μορφή:

- 1) ανακοινώσεων στο δικτυακό τόπο του πανεπιστημίου,
- 2) ηλεκτρονικών ανακοινώσεων στα e-mails των μελών ΔΕΠ,
- 3) της διοργάνωσης ενημερωτικών Ημερίδων σχετικά με τις δυνατότητες χρηματοδότησης, συχνά σε συνεργασία και με άλλους φορείς- ακαδημαϊκούς και μη.

Η ενημέρωση αυτή προσφέρει ευκαιρίες για αξιοποίηση των δύο θετικών σημείων της επιστημονικής παραγωγής του Τμήματος Ψυχολογίας, αν και πρέπει να σημειωθεί ότι από πλευράς Ιδρύματος για τα αντικείμενα του Τμήματος, αυτή είναι ελλιπής.

Οι κίνδυνοι που τα αρνητικά στοιχεία επιφέρουν στο Τμήμα είναι:

- 1) η αυξανόμενη εστίαση των μελών ΔΕΠ στο διδακτικό έργο παρά στο ερευνητικό έργο
- 2) η περιορισμένη υλικοτεχνική υποδομή των Εργαστηρίων του Τμήματος και η έλλειψη προσωπικού.

5.1. Πώς κρίνετε την προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο του Τμήματος;

Η ερευνητική πολιτική που ακολουθεί το Τμήμα είναι να καλύπτει με το ερευνητικό έργο των μελών και συνεργατών του, και όσο το δυνατό πληρέστερα, όλους τους βασικούς κλάδους της Ψυχολογίας, καθώς και να προάγει τόσο βασική όσο και εφαρμοσμένη έρευνα της Ψυχολογίας. Τέσσερις κεντρικοί ερευνητικοί άξονες που ακολουθούνται είναι:

- α) της Σχολικής/Αναπτυξιακής Ψυχολογίας
- β) της Κλινικής Ψυχολογίας
- γ) της Κοινωνικής/Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας
- δ) της Ανάπτυξης Στατιστικών Μεθόδων και Ψυχομετρικών Εργαλείων/Κλιμάκων στην Ψυχολογία.

Ας σημειωθεί ότι οι δύο πρώτοι άξονες συμβαδίζουν και με τα δύο Μεταπτυχιακά Προγράμματα Ειδίκευσης που λειτουργούν στο Τμήμα Ψυχολογίας, δηλαδή το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης στη Σχολική Ψυχολογία και το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης στην Κλινική Ψυχολογία, ενώ ο τρίτος και τέταρτος άξονας ενισχύεται από τις δραστηριότητες του Κέντρου Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας και κυρίως από δύο από τα Εργαστήρια του Τμήματος, δηλαδή το Εργαστήριο Πειραματικής Ψυχολογίας και το Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας και Ψυχομετρίας.

Στο πλαίσιο του κάθε ερευνητικού άξονα προάγονται ερευνητικά αντικείμενα που ακολουθούν σε σημαντικό βαθμό τις διεθνείς ερευνητικές εξελίξεις, ενώ σημειώνονται συνδυασμοί των προηγούμενων ερευνητικών αξόνων, στο δημοσιευμένο έργο κάποιων μελών ΔΕΠ. Συγκεκριμένα:

1. *Ερευνητικός άξονας της Σχολικής/Αναπτυξιακής Ψυχολογίας.* Επικεντρώνονται στις διαφορετικές διαστάσεις της ανάπτυξης του παιδιού και του εφήβου (γνωστικές, συναισθηματικές, κοινωνικές), σε θέματα μάθησης και δυσκολιών μάθησης, στη μελέτη γνωστικών λειτουργιών και στο πώς οι σύγχρονες τεχνολογίες εντάσσονται στις διαδικασίες μάθησης, στους παράγοντες ανθεκτικότητας και επικινδυνότητας στην ανάπτυξη και προσαρμογή, στις εφαρμογές των σχετικών ερευνών στο σχολικό πλαίσιο, αντιλήψεις περί ισότητας και δικαιοσύνης των νέων, καθώς και στις νευροψυχολογικές διαταραχές της παιδικής ηλικίας.
2. *Ερευνητικός άξονας της Κλινικής Ψυχολογίας.* Οι ερευνητικές δραστηριότητες της κατεύθυνσης της Κλινικής Ψυχολογίας επικεντρώνονται στη διερεύνηση των ψυχολογικών διεργασιών που εμπλέκονται στις ψυχολογικές διαταραχές και στην αντιμετώπισή τους, στο ρόλο σύγχρονων κοινωνικών φαινομένων στην ψυχική υγεία, καθώς και στην ανάπτυξη παρεμβάσεων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση δυσκολιών προσαρμογής και ψυχοκοινωνικών προβλημάτων.
3. *Ερευνητικός άξονας της Κοινωνικής/Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας.* Ο τρίτος ερευνητικός άξονας συμπεριλαμβάνει βασική και εφαρμοσμένη έρευνα στην Κοινωνική Ψυχολογία και στη Διαπολιτισμική Ψυχολογία. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της κοινωνικής-διαπολιτισμικής βασικής έρευνας μελετώνται οι κοινωνικές αξίες στην

Ελλάδα και στην Ευρώπη, οικουμενικές διαστάσεις των κοινωνικών αξιών και των κοινωνικών αξιωμάτων, με βάση σύγχρονα διεθνή μοντέλα αξιών και κοινωνικών αξιωμάτων, προσωπικές αξίες και πολιτικός ακτιβισμός, ατομικοί και οικογενειακοί πόροι ανθεκτικότητας μαθητών μεταναστών στα Ελληνικά σχολεία. Στο πλαίσιο της εφαρμοσμένης κοινωνιοψυχολογικής και διαπολιτισμικής έρευνας διερευνώνται στάσεις και αντιλήψεις σχετικά με πρόσφυγες/μετανάστες στο γενικό και σε ειδικούς πληθυσμούς, στάσεις και κοινωνικές αναπαραστάσεις προς ευάλωτες ομάδες στη σχολική και στην ευρύτερη κοινότητα, η χαρισματικότητα ως παράγοντας διαφοροποίησης της σχολικής και κοινωνικής προσαρμογής παιδιών και εφήβων, χαρισματικότητα και δυσκολίες μάθησης.

4. *Ερευνητικός άξονας της Ανάπτυξης Στατιστικών Μεθόδων και Ψυχομετρικών Εργαλείων/Κλιμάκων στην Ψυχολογία.* Στον άξονα αυτό περιλαμβάνεται η μελέτη στατιστικής μεθόδου μείωσης της μετρικής μεροληψίας (bias reduction method) για τη διόρθωση των διασπορών των μετρήσεων σε ατομικό επίπεδο του εντός χώρας/πολιτισμού, η εφαρμογή τριγωνομετρικής μετατροπής σε δύο διαστάσεις στη μεθοδολογία εντοπισμού συστάδων με βάση την πολυδιάστατη γεωμετρική βαθμονόμηση ομοιοτήτων, καθώς και η προσαρμογή και στάθμιση ψυχομετρικών εργαλείων (ελληνική κλίμακα αυτοσυνειδησίας, μέτρηση και ερμηνευτική προσέγγιση της ανεργίας σε διαπολιτισμικό πλαίσιο σύγκρισης κλπ).

Αξίζει να σημειωθεί ότι δημοσιευμένο πρόσθετο έργο συνδυάζει τους άξονες 1 και 3 και αφορά σε έρευνα κοόρτης για την επιρροή της οικονομικής κρίσης στην προσαρμογή των νέων- γηγενών και μεταναστών, στη διερεύνηση των παραγόντων ανθεκτικότητας και επικινδυνότητας της προσαρμογής των νέων μεταναστών, και διαχρονική μελέτη για την αποδοχή & απόρριψη από τους συνομηλικούς των μεταναστών στα δημόσια Ελληνικά σχολεία.

Η υλοποίηση της ερευνητικής πολιτικής του Τμήματος Ψυχολογίας παρακολουθείται μέσα από τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ, τις επιστημονικές εκδόσεις και τις ανακοινώσεις, ομιλίες, διαλέξεις και προσκεκλημένες ομιλίες που καταγράφουν ετησίως, κάθε Σεπτέμβριο-Οκτώβριο κάθε ακαδημαϊκού έργου στα Απογραφικά Δελτία των μελών ΔΕΠ.

Ο απολογισμός του ερευνητικού έργου δημοσιοποιείται μέσα από τα βιογραφικά των μελών ΔΕΠ του Προγράμματος Ψυχολογίας που σε συντομευμένη μορφή καταγράφονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ψυχολογίας, στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα.

Κίνητρα για την ανάπτυξη της ερευνητικής δραστηριότητας είναι τα εξής:

- 1) Μικρά ερευνητικά κονδύλια που παρέχονται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. και υλοποιούνται μέσω της Κοσμητείας της Φιλοσοφικής Σχολής. Αν και δεν είναι διαθέσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. ετησίως) καλύπτουν μέρος από τα βασικά έξοδα για τη διεξαγωγή έρευνας, όπως την αγορά ερευνητικού εξοπλισμού (ηλεκτρονικού, λογισμικών, κλπ), τη μετάβαση σε συνέδρια για την παρουσίαση της έρευνας μέλους ΔΕΠ και μικρές αμοιβές ερευνητικού προσωπικού σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Τα τελευταία χρόνια (2014 και εξής), τα διαθέσιμα είναι μικρά ανά μέλος ΔΕΠ ανά διετία και οι προκηρύξεις των κονδυλίων δεν είναι συστηματικές.

- 2) Προκηρύξεις υποτροφιών για έρευνα υποψηφίων διδασκτόρων, για μεταδιδακτορική έρευνα και για έρευνα των μελών ΔΕΠ από τα Κληροδοτήματα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, τα οποία έχουν ως κύρια πηγή χρηματοδότησης φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και Κοινωφελείς Οργανισμούς (John Latsis Foundation, Stavros Niarchos Foundation, Fulbright Organization), σε περιορισμένο βαθμό.
- 3) Χορήγηση εκπαιδευτικών αδειών, τις οποίες ωστόσο τα μέλη ΔΕΠ δυσκολεύονται να εκμεταλλευτούν, λόγω των αυξημένων διδακτικών και διοικητικών τους καθηκόντων και της αδυναμίας αναπλήρωσης των μαθημάτων τους από άλλους διδάσκοντες εκτός του Τμήματος Ψυχολογίας (λόγω έλλειψης πιστώσεων για διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό).
- 4) Οι ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες (Heal-link στο www.lib.uoa.gr) για την αναζήτηση της διεθνούς βιβλιογραφίας παρέχουν μία βασική και απαραίτητη ερευνητική υποστήριξη. Όμως η ανεύρεση άρθρων από επιστημονικά περιοδικά των οποίων η συνδρομή δεν καλύπτεται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών είναι υπηρεσίες υπό πληρωμή, που επιβαρύνουν τους προσωπικούς πόρους μελών ΔΕΠ
- 5) Χρήματα που παρέχονται στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος για τη συμμετοχή τους σε Συνέδρια, διεθνή και ελληνικά.
- 6) Τακτική ηλεκτρονική ενημέρωση από τον ΕΛΚΕ σχετικά με προκηρύξεις Ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων, σεμιναρίων και πληροφοριών για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής.

Το ακαδημαϊκό προσωπικό ενημερώνεται για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας μέσω κυρίως του ΕΛΚΕ σχετικά με προκηρύξεις Ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων και προσκλήσεων για υποβολή ερευνητικών προτάσεων της Γενικής Γραμματείας, Τεχνολογίας και Έρευνας και των Κοινωφελών Ίδρυμάτων.

Η ερευνητική διαδικασία υποστηρίζεται με τη χρηματοδότηση της συμμετοχής μελών ΔΕΠ σε συνέδρια, διεθνή και ελληνικά, για την παρουσίαση της ερευνητικής τους δραστηριότητας είναι περιορισμένη αφού καλύπτει μόλις το κόστος συμμετοχής σε ένα διεθνές συνέδριο το χρόνο. Γενικότερα, το Τμήμα Ψυχολογίας, αν και αξιοποιεί στο έλακρο τις πηγές αυτές χρηματοδότησης, ουσιαστικά είναι πολύ περιορισμένες και κατά κανόνα μικρότερες από αυτές που διατίθενται σε άλλες επιστήμες.

Δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες έρευνας.

Δεν υπάρχει θεσμοθετημένη διαδικασία διάχυσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων εντός του Τμήματος Ψυχολογίας. Η διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων γίνεται μέσω προσωπικής επικοινωνίας μεταξύ των μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας, αλλά και μέσω της συμμετοχής τους σε Πανελλήνια διετή συνέδρια της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας (ΕΛΨΕ) και άλλων ελληνικών και διεθνών επιστημονικών εταιριών, καθώς και των συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων (Ημερίδων, Δημερίδων κλπ.) που εκπονούν οι Κλάδοι της ΕΛΨΕ.

Τα ερευνητικά αποτελέσματα διαχέονται εκτός Τμήματος Ψυχολογίας κυρίως μέσα από δημοσιεύσεις σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Διαχέονται, επίσης, μέσα από τη συμμετοχή μελών ΔΕΠ σε συνέδρια του εσωτερικού και σε διεθνή συνέδρια.

Το Τμήμα Ψυχολογίας συνεργάζεται με επιστημονικές εταιρίες, όπως η Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία, η οποία οργανώνει συνέδρια και επιστημονικές συναντήσεις. Μέλη ΔΕΠ του Προγράμματος Ψυχολογίας συμμετέχουν και σε συνέδρια άλλων ψυχολογικών επιστημονικών εταιριών (π.χ., της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος) αλλά και άλλων εταιριών γενικότερα (π.χ., του Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών-Λογοθεραπευτών), διαχέοντας, με αυτό τον τρόπο, τα ερευνητικά αποτελέσματα και σε άλλες επιστήμες. Το ερευνητικό έργο που παράγεται στο Τμήμα Ψυχολογίας γίνεται, επίσης, γνωστό μέσω της συμμετοχής μελών ΔΕΠ σε ερευνητικές συνεργασίες με Πανεπιστήμια του εξωτερικού (π.χ., ερευνητικά προγράμματα όπως παρουσιάζονται στη συνέχεια στο 5,2, διεθνείς επιστημονικές επιτροπές συνεδρίων κ.ά.), μέσω προσκλήσεων τους για ομιλίες στο εξωτερικό, μέσω προσκλήσεων καθηγητών του εξωτερικού για ομιλίες στο Τμήμα Ψυχολογίας, καθώς και μέσω της συμμετοχής των μελών ΔΕΠ σε συντακτικές επιτροπές ελληνικών και διεθνών περιοδικών.

Τα αποτελέσματα των ερευνών που εκπονούνται στο Τμήμα Ψυχολογίας γίνονται γνωστά στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον μέσω διαλέξεων των μελών ΔΕΠ σε κοινωνικούς φορείς, εκπομπών στα Μ.Μ.Ε., δημοσιεύσεων στον Τύπο και επικοινωνίας με σχολεία και άλλους φορείς. Η σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς και γονείς «Ψυχο-...παιδιά», που διοργανώνεται από το Τμήμα Ψυχολογίας και διεξάγεται για 100 έτος. Προσελκύει μεγάλο κοινό από εκπαιδευτικούς κυρίως και γονείς δευτερευόντως, και συντελεί στη διάχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων των μελών ΔΕΠ που είναι εισηγητές ή συντονιστές. Τα σεμινάρια αυτά δίνουν έμφαση στις εφαρμογές των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε διαφορετικούς τομείς, όπως τυπική και αποκλίνουσα ανάπτυξη, μάθηση, ειδικές δεξιότητες και δυσκολίες, διαφοροποίηση ικανοτήτων και χαρισματικότητα/ταλέντα, επίκαιρα κοινωνικά ζητήματα όπως θέματα επιπολιτισμοποίησης μεταναστών και προσφύγων, διαπροσωπικές σχέσεις στις σύγχρονες οικογένειες, κ.ά. Με αυτόν τον τρόπο, τα ερευνητικά αποτελέσματα διαχέονται άμεσα και με προσιτό τρόπο στο τοπικό και κοινωνικό περιβάλλον και συνεισφέρουν στη βελτίωση της ψυχικής υγείας γενικών και ειδικών ομάδων του πληθυσμού.

5.2. Πώς κρίνετε τα ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο Τμήμα;

Ακολουθεί κατηγοριοποίηση της συμμετοχής των μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας σε προγράμματα «χρηματοδοτούμενα ανταγωνιστικά», «μη χρηματοδοτούμενα» και «χρηματοδοτούμενα από ποικίλες πηγές» (Κοινοφελείς Οργανισμούς, Επιστημονικές Εταιρείες χορηγίες κ.ά.). Και οι τρεις κατηγορίες ερευνητικών προγραμμάτων διαχωρίζουν τα Διεθνή/Ευρωπαϊκά από τα Ελληνικά Προγράμματα.

A. Χρηματοδοτούμενα Ανταγωνιστικά Προγράμματα

A.1 Διεθνή/ Ευρωπαϊκά

“An examination of individual and contextual factors contributing to resilient classrooms and schools” (2013-2017). Funding Source: Society for the Study of School Psychology/

International School Psychology Association (SSSP/ISPA) research project grant. Επιστημονική Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας

CATCH-EyoU Project (2015-2018), με τίτλο: “Constructing AcTive CitizensHip with European Youth: Policies, Practices, Challenges and Solutions”: αποτελεί μέρος της «Research and Innovation Action funded by the European Commission under the H2020 Programme, SC6, topic Young 5-2014 (Grant Agreement nr 649538). (PI: Elvira Cicognani, University of Bologna, Italy, Επιστημονική Υπεύθυνη: Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας. Coordinator of the National and Kapodistrian University of Athens team: Frosso Motti-Stefanidi, Member: Associate Professor Vassilis Pavlopoulos.

A.2 Ελληνικά

“ARISTELA II” (2014-2015), με τίτλο: “The effect of the economic crisis on immigrant and Greek adolescents’ adaptation. Επιστημονική Υπεύθυνη: Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας Φ. Μόττη-Στεφανίδη. Αναπληρωτής Καθηγητής Βασίλης Παυλόπουλος, Μέλος. Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα συγχρηματοδοτούμενο από το European Social Fund και ελληνικούς πόρους μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διαβίου Μάθηση» (National Strategic Reference Framework-Research Funding Program).

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ ΙΙΙ (2011 – 2015). Ενίσχυση Ερευνητικών ομάδων στα ΤΕΙ. Μέλος της ερευνητικής ομάδας του Έργου με τίτλο «Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Αξιολόγηση Σεναρίων Μικτής Μάθησης σε ένα Πλαίσιο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών με Δυνατότητες Προσαρμογής στα Ιδιαίτερα Ψυχολογικά Χαρακτηριστικά τους». Συμμετοχή στην ερευνητική ομάδα του Αναπληρωτή Καθηγητή Πέτρου Ρούσου

«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά (2010- 2017) «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Διαβίου Μάθηση με εφαρμογές σε Κεντρική Ελλάδα, Αττική και Ν. Αιγαίο» του Κέντρου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, ΦΠΨ. Επιστημονική Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας ως Υπεύθυνη της Δράσης «Ψυχοκοινωνική υποστήριξη στην σχολική κοινότητα», με συμμετοχή στην επιστημονική ομάδα της Καθηγήτριας Αικατερίνης Γκαρή.

«ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ» Ερευνητικό Πρόγραμμα (Κ. Α. 70/3/10915) «Αναπαραστάσεις εγκύων γυναικών για τη μητρότητα και το παιδί που κυοφορούν: η σχέση τους με την ύπαρξη προγεννητικών και επιλόχειων διαταραχών». Ολοκλήρωσης της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής (ακαδ. έτος 2014-2015) της Δέσποινας Καραγιάννη, Ψυχολόγου και αποφοίτου του ΠΜΣ Κλινικής Ψυχολογίας. Εποπτεία: τα μέλη ΔΕΠ Βασιλική Κανελλοπούλου, Αικ. Γκαρή και Άννα Χριστοπούλου.

«Κοινωνικές Αξίες στην Ελλάδα και στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μελέτης των Αξιών»– EVS (2014-2015). Επιστ. Υπεύθυνη Αναπλ. Καθ. Μ. Φουντοπούλου, Τμήμα Φ.Π.Ψ. Μέλος της διεθνούς επιστημονικής ομάδας, και Εκπρόσωπος για την Ελλάδα Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας Αικ. Γκαρή.

«Κοινωνικές Αξίες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, σε συνεργασία με την «Ευρωπαϊκή Μελέτη των Αξιών» European Values Study-EVS (2016-2017). Επιστ. Υπεύθυνη Χρυσή Χατζηχρήστου (2016-2017), Τμήμα Ψυχολογίας. Μέλος της διεθνούς επιστημονικής

ομάδας, και Εκπρόσωπος για την Ελλάδα Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας Αικ. Γκαρή.

«Πρόγραμμα Σπουδών Σχολική και Κοινωνική Ζωή-Νέο Σχολείο», (2013-2014). *Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Διαβίου Μάθηση (2007-2013), Οριζόντια Πράξη ΟΠΣ 295450, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Παιδείας και Διά Βίου Μάθησης. Επιστημ. Υπεύθυνη Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας Χ. Χατζηχρήστου, και Επιστημονική ομάδα Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας 13 μελών η καθηγήτρια Αικ. Γκαρή του Τμήματος.

«Πρόγραμμα Σπουδών Σχολική και Κοινωνική Ζωή- Νέο Σχολείο», (2013-2014). *Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση (2007-2013), Οριζόντια Πράξη ΟΠΣ 295450, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Παιδείας και Διά Βίου Μάθησης. Επιστημ. Υπεύθυνη Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας Χ. Χατζηχρήστου, και Επιστημονική ομάδα Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας 13 μελών η καθηγήτρια Αικ. Γκαρή του Τμήματος.

THALES PROJECT I (2007-2013) “Aphasia– Levels of impairment in Greek Aphasia: Relationship with processing deficits, brain region, and therapeutic implications”. Ερευνητικό έργο 00567/25-01-2012, έω 30/09/2015. Υπεύθυνη Ερευνητικής Ομάδας Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αλεξάνδρα Οικονόμου του Τμήματος Ψυχολογίας.

THALES PROJECT II (2011 – 2015). A Students’ visuospatial abilities and comprehension – learning of concepts related to molecular structure. Design, development and evaluation of educational molecular visualization and enhanced reality software for secondary and tertiary education. Μέλος της ερευνητικής ομάδας του Έργου Αναπληρωτής Καθηγητής Πέτρος Ρούσσοσ.

B. Μη Χρηματοδοτούμενα Ερευνητικά Προγράμματα

B.1 Διεθνή/Ευρωπαϊκά

“Attitudes towards Corruption and Social Values Project” (2016-2018). Επιστημονικός Υπεύθυνος Alexander Tatarko, Department of Psychology, International Laboratory for Socio-Cultural Research (www.scr.hse.ru) National Research University & Higher School of Economics, Moscow, Russia. Μέλος της διεθνούς επιστημονικής ομάδας Καθηγήτρια Αικ. Γκαρή του Τμήματος Ψυχολογίας.

«Διαγενεακή αλληλοσύνδεση, γονεϊκότητα και κοινωνικός δεσμός» Συμμετοχή της Αναπληρώτριας Καθηγήτριας Βασιλικής Κανελλοπούλου στην επιστημονική ομάδα του Εργαστηρίου Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου του Angers, France.

“European Values Study”-EVS (2013-2018). European Project in collaboration with World Values Survey (WVS). Program director για την Ελλάδα Καθηγήτρια Αικ. Γκαρή του Τμήματος Ψυχολογίας.

“Generalized Prejudice Towards Immigrants in Croatia and Greece”. Επιστημονικός Υπεύθυνος Neumann, Craig; Department of Psychology, University of North Texas και

Zlatko Šram, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb, Croatia. Μέλος της διεθνούς επιστημονικής ομάδας, εκπρόσωπος για την Ελλάδα Αικ. Γκαρή, Καθηγήτρια του Τμήματος Ψυχολογίας.

Διαπανεπιστημιακό – Διαπολιτισμικό πρόγραμμα “Identity development in adolescence and emerging adulthood” με Επιστημονική Υπεύθυνη την Καθηγήτρια Inge Seiffge-Krenke του IPU, Berlin και συμμετοχή πέντε χωρών. Υπεύθυνοι για την Ελλάδα, Καθηγητής Η. Μπεζεβέγκης, Καθηγητής Σπυρίδων Τάνταρος και Αναπληρωτής Καθηγητής Β. Παυλόπουλος.

B.2 Ελληνικά

Διαχείριση Κρίσεων στη Σχολική Κοινότητα, (2004-σήμερα): Επιστημονική Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας.

«Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο: Πρόγραμμα Παρέμβασης σε Επίπεδο Συστήματος» (2014-σήμερα): εφαρμόζεται σε ελληνικά σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης, Επιστημονική Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας.

Γ. Χρηματοδοτούμενα Ερευνητικά Προγράμματα από Άλλες Πηγές (κοινοφελείς οργανισμούς, επιστημονικές εταιρείες, χορηγούς, εκπαιδευτικά ιδρύματα, κλπ)

Γ.1 Διεθνή/Ευρωπαϊκά

“Cross Cultural School Climate Study Group” (2017 -). Project Leader: Ass. Prof. Tamika LaSalle, University of Connecticut, Μέλος της ερευνητικής ομάδας Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας ως εθνική εκπρόσωπος για την Ελλάδα.

Exploring student engagement in schools internationally: A collaborative international study”, (2007- 2015).International School Psychology Association (ISPA), Project Leaders: Prof. Shui Fong Lam & Prof. Shane Jimerson, Εθνική εκπρόσωπος για την Ελλάδα Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας.

International Program “WeC.A.R.E.”, within the context of the Project Connecting4Caring (C4C), 2012- present. Επιστημονική Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χρυσή Χατζηχρήστου.

“Promoting psychological well-being globally project” (2013- 2016): International School Psychology Association (ISPA), Project Leader: Prof. Bonnie Nastasi, Εθνική εκπρόσωπος για την Ελλάδα Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας.

“International School Psychology Survey: Mutlicultural and International Dimensions of School Psychology Graduate Training” Project (2015-). Επιστημονική Συν-Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας σε συνεργασία με Prof. S. Jimerson, University of California στο πλαίσιο της International School Psychology Association (ISPA).

Γ.2 Ελληνικά

Connecting4Caring project” (2011-έως σήμερα): πολυεπίπεδο πρόγραμμα (project) που περιλαμβάνει 3 ερευνητικά τεκμηριωμένα προγράμματα παρέμβασης (evidence-based intervention programs), που αφορούν Έλληνες εκπαιδευτικούς και μαθητές σε σχολικές κοινότητες.

Πρόγραμμα “Ε.Μ.Ε.Ι.Σ στην κατασκήνωση (2014): Πολυεπίπεδο καινοτόμο πρόγραμμα λειτουργίας των παιδικών εξοχών του Δήμου Αθηναίων ως κοινότητας ανάπτυξης, μάθησης και στήριξης” Επιστημονική Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας.

eSL+ (Erasmus+ KA201) – eSafety Label+: Become the next eSafety Champion (2017 –). Επιστημονικός υπεύθυνος της ερευνητικής ομάδας για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ο Αναπλ. Καθηγητής Πέτρος Ρούσσοσ. Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

«Μέτρηση των ψυχοκοινωνικών κινδύνων στον χώρο εργασίας: Ανάπτυξη Ψυχομετρικού εργαλείου» (2011 – σήμερα). Συμμετοχή στη ομάδα μεθοδολογικού σχεδιασμού του Έργου και τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων Αναπληρωτής Καθηγητής Πέτρος Ρούσσοσ. Το Έργο χρηματοδοτείται Hellas Employee Assistance Programs (EAP), Εταιρεία παροχής Προγραμμάτων Υποστήριξης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

«Παροχή σχολικών ψυχολογικών υπηρεσιών και ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση παρεμβατικών προγραμμάτων για στήριξη μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες και δυσκολίες προσαρμογής», (2016-2017). Επιστημονική Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας.

“Psychosocial support of refugee adolescents at the Learning Center of Skaramagka Refugee Camp” (2016-2017): Ψυχοκοινωνική υποστήριξη εφήβων προσφύγων στο Κέντρο εκπαίδευσης Σκαραμαγκά. Επιστημονική Υπεύθυνη Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας σε συνεργασία με το British Council και τη UNICEF.

“WeC.A.R.E.” Project (2012-2016): Πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών και παρέμβασης για την προαγωγή του θετικού κλίματος και της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχολική κοινότητα. Επιστημονική Υπεύθυνη: Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου του Τμήματος Ψυχολογίας.

Ερευνητική δραστηριότητα πραγματοποιείται επίσης μέσω της εποπτείας διδακτορικών διατριβών του Τμήματος Ψυχολογίας και άλλων τμημάτων του οικείου πανεπιστημίου ή άλλων ΑΕΙ. Επιπλέον, εκπονούνται από σχεδόν όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας μικρής εμβέλειας ερευνητικά προγράμματα ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, σε στενή συνεργασία με τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του ΕΚΠΑ.

Στα ερευνητικά προγράμματα συμμετέχουν σε σημαντικούς αριθμούς εξωτερικοί συνεργάτες, είτε σε ερευνητικά προγράμματα που ήδη εκπονούνται, είτε με μεταδιδακτορικά σχέδια ερευνητικής δραστηριότητας που δεν έχουν ακόμα κάποιο είδους χρηματοδότηση.

5.3. Πώς κρίνετε τις διαθέσιμες ερευνητικές υποδομές;

Οι χώροι των ερευνητικών εργαστηρίων θεωρούνται γενικά ανεπαρκείς, διότι χρησιμοποιούνται για πολλαπλούς και συχνά ασύμβατους σκοπούς, ενώ οι εργαστηριακά λειτουργικοί χώροι έχουν πολύ περιορισμένη χωρητικότητα σε m² για κάθε σχετική ερευνητική ή εφαρμοσμένη δραστηριότητα. Έξι (6) Εργαστήρια λειτουργούν υπό τη διεύθυνση μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας. Τα τρία τελευταία ιδρύθηκαν κατά το ακαδ. έτος 2016-2017, ενώ μέχρι τότε λειτουργούσαν με τη μορφή ερευνητικών κέντρων.

Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών. Διαθέτει μία αίθουσα συνεδριάσεων, ένα γραφείο, ένα χώρο υποδοχής-αναμονής των συμβουλευομένων φοιτητών όπου συνυπάρχει ο χώρος της Γραμματείας του Εργαστηρίου και μία μικρή αίθουσα εξοπλισμένη με ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Αν και το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών έχει τον δικό του, ανεξάρτητο χώρο, αυτός δεν είναι επαρκής και κατάλληλος, λόγω της μεγάλης αύξησης των φοιτητών που έχουν ανάγκη τις υπηρεσίες που παρέχει. Το Εργαστήριο καλύπτεται ως προς τον αναγκαίο εξοπλισμό.

Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας και Ψυχομετρίας. Περιλαμβάνει μια μικρή αίθουσα φύλαξης των ψυχομετρικών εργαλείων, η οποία λειτουργεί ταυτόχρονα και ως Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, περιλαμβάνοντας 10 εν χρήσει ηλεκτρονικούς υπολογιστές, για τη διδασκαλία μαθημάτων που απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή σε ζευγάρια ή μικρές ομάδες φοιτητών (Ψυχομετρία I και Ψυχομετρία II, Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας και Στατιστικής στην Ψυχολογία κλπ). Οι συγκεκριμένοι Η/Υ χρήζουν διαρκούς συντήρησης και φροντίδας, κάτι που θα έπρεπε ήταν αρμοδιότητα ενός/μιας ΕΤΕΠ πληροφορικής που δυστυχώς δεν υπάρχει ανάμεσα στα στελέχη του Τμήματος. Υπηρεσίες προσφέρονται με δυσκολία στον τομέα αυτό από στέλεχος της Κοσμητείας της Σχολής για όλα τα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. Ο εξοπλισμός του Εργαστηρίου ως προς τα ψυχομετρικά εργαλεία που διαθέτει είναι επαρκής σήμερα, με την προϋπόθεση ότι θα υπάρξει η οικονομική δυνατότητα συνέχισης της ανανέωσής τους με πιο επίκαιρα ψυχομετρικά εργαλεία και λογισμικά που εκδίδονται. Υπάρχει διαδραστικός πίνακας για τις ανάγκες παρουσιάσεων και σεμιναρίων. Διαθέτει επίσης server για χρήση σε διαδικτυακές έρευνες και άλλες δραστηριότητες. Εξυπηρετεί κυρίως υποψήφιους διδάκτορες και ενδιαφερόμενα μέλη ΔΕΠ, ενώ φιλοξενεί και την ιστοσελίδα του Εργαστηρίου.

Εργαστήριο Πειραματικής Ψυχολογίας. Συνεργάζεται στενά με το Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Ψυχολογίας και Ψυχομετρίας, με το οποίο μοιράζεται μέρος της υλικοτεχνικής υποδομής και του εργαστηριακού του εξοπλισμού. Επιπλέον, στο Εργαστήριο Πειραματικής Ψυχολογίας διεξάγονται εργαστηριακά μαθήματα Πειραματικής Ψυχολογίας, Ψυχοφυσιολογίας, Γνωστικής Ψυχολογίας και άλλων συναφών γνωστικών αντικειμένων, τα οποία διευκολύνονται μέσω της υποδομής του εργαστηρίου (αμφίδρομο κάτοπτρο, λίγα πειραματικά όργανα μέτρησης, κλπ.). Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται σε διαλέξεις και σεμινάρια που αφορούν κυρίως στα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών Ειδίκευσης στη Σχολική Ψυχολογία και στην Κλινική Ψυχολογία. Περιλαμβάνει ένα αμφιθέατρο χωρητικότητας 100 ατόμων με αμφίδρομο κάτοπτρο, ένα μικρό σκοτεινό δωμάτιο για ακριβείς μετρήσεις σε πειραματικά σχέδια έρευνας, γραφεία μελών ΔΕΠ (επτά), μαζί με έναν μικρό χώρο συνεδριάσεων που προορίζεται για τις Γεν. Συνελεύσεις του Τμήματος, για συνεργασίες με εξωτερικούς

συνεργάτες και παρουσιάσεις των μελών ΔΕΠ και των υποψήφιων διδασκτόρων. Στο χώρο αυτό υπάρχει διαδραστικός πίνακας για τις ανάγκες των παρουσιάσεων και σεμιναρίων.

Εργαστήριο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας. Διαθέτει τον δικό του, ανεξάρτητο χώρο, αν και αυτός δεν είναι επαρκής για τις ποικίλες δράσεις που αναλαμβάνει σχετικά με την ανάπτυξη του πολυεπίπεδου μοντέλου διασύνδεσης θεωρίας, έρευνας και ψυχολογικών συμβουλευτικών παρεμβάσεων σε σχολεία, ιδρύματα και άλλα πλαίσια. Ενδεικτικά προγράμματα πρόληψης και παρέμβασης που έχουν πραγματοποιηθεί από το Εργαστήριο:

- Πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης-συμβουλευτικής παρέμβασης για παλινοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές (2008-2013).
- «Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο: Πρόγραμμα για την Προαγωγή της Ψυχικής Υγείας και της Μάθησης στη Σχολική Κοινότητα» (2008-)
- Πολυεπίπεδο μοντέλο παρέμβασης και παροχής σχολικών ψυχολογικών υπηρεσιών στο πλαίσιο του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» (2013-)
- Προγράμματα παρέμβασης για τη στήριξη των μελών της σχολικής κοινότητας σε καταστάσεις κρίσεων (2012).
- Πρόγραμμα «ΣΥΝ-ΦΡΟΝΤΙΖΩ» («Connecting for Caring», C4C): πολυεπίπεδο πρόγραμμα πρόληψης, ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και παρέμβασης (2014-).

Εργαστήριο Ανάπτυξης της Δημιουργικότητας. Στεγάζεται σε μία αίθουσα που βρίσκεται εντός του Εργαστηρίου Πειραματικής Ψυχολογίας και είναι πολύ μικρής χωρητικότητας. Η πραγματοποίηση του σκοπού του εμποδίζεται από τον περιορισμένο διαθέσιμο χώρο, ο οποίος δεν επιτρέπει παράλληλες συναντήσεις μικρών και μεγαλύτερων ομάδων. Κύριοι στόχοι του είναι η έρευνα θεμάτων της δημιουργικής σκέψης και της δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων, η προώθηση της πρωτοτυπίας/καινοτομίας σε όλους τους τομείς ανάπτυξης της ανθρώπινης δραστηριότητας και μάθησης και οι συνεργασίες με ερευνητικά κέντρα όπως με το European Talent Support Network, του οποίου αποτελεί μέλος από το Σεπτέμβριο 2016. Τα τελευταία χρόνια εστιάζει σε εφαρμογές ανάπτυξης της δημιουργικής σκέψης και της επίλυσης προβλημάτων στη δημόσια εκπαίδευση όλων των βαθμίδων, με έμφαση στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς.

Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας: Υποκειμενικότητα και Κοινωνικός Δεσμός. Το εργαστήριο αυτό είναι νεότερο όλων των προηγούμενων. Ξεκίνησε τις δραστηριότητές του με τη διοργάνωση σεμιναρίου κλινικής έρευνας, το οποίο πραγματοποιείται σε συνεργασία με μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας UFR Etudes Psychanalytiques του Πανεπιστημίου Paris-Diderot, Sorbonne Cité, οι οποίοι προσκαλούνται να πραγματοποιήσουν εισηγήσεις.

Οι διαθέσιμες υποδομές, όπως ήδη προηγουμένως αναδείχθηκε, δεν καλύπτουν τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας και των εφαρμογών του Τμήματος Ψυχολογίας, διότι χρησιμοποιούνται, μεταξύ των άλλων στοχευμένων δράσεων που υλοποιούν, και για πολλές άλλες μη συμβατές δράσεις (διδασκαλία, συνεδριάσεις, στέγαση γραφείων μελών ΔΕΠ). Υπάρχει επομένως εμφανής ανάγκη για εξειδικευμένους χώρους, αποκλειστικά αφιερωμένους στα Εργαστήρια και τις δραστηριότητές τους, καθώς και για ξεχωριστούς χώρους για τη διδασκαλία των μεταπτυχιακών μαθημάτων του Τμήματος Ψυχολογίας, τη στέγαση μελών ΔΕΠ και λοιπού εκπαιδευτικού και διδακτικού προσωπικού, καθώς και τις τακτικές συνεδριάσεις του Τμήματος για διοικητικούς λόγους, χώρους που επίσης είναι

περιορισμένη στο ελάχιστο. Είναι, επίσης, απαραίτητη η ανανέωση των Η/Υ και των εξειδικευμένων λογισμικών για την έρευνα στην Ψυχολογία. Όσον αφορά το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών, χρειάζεται περισσότερους χώρους για να καλυφθούν οι ανάγκες του για παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε περισσότερους φοιτητές/τριες, αφού σημειώνεται σταδιακά αυξανόμενη ζήτηση για τις υπηρεσίες αυτές.

Ο εξοπλισμός των εργαστηρίων ανανεώνεται όταν υπάρχουν διαθέσιμα κονδύλια, που ωστόσο μετά το 2014 είναι διαρκώς συρρικνώμενα. Ερευνητικά προγράμματα, στα οποία το Τμήμα Ψυχολογίας συμμετέχει, επίσης χρηματοδοτούν την αγορά κάποιων φορητών Η/Υ, μικρών ψηφιακών μαγνητοφώνων για τη μαγνητοφώνηση του λόγου των πληθυσμών υπό διερεύνηση, προβολικών μηχανημάτων κ.λπ. Η ηλικία των υπολογιστών του Τμήματος Ψυχολογίας είναι μεγάλη και υπάρχει ανάγκη ανανέωσής τους, αγοράς εξαρτημάτων, όπως οθόνες αφής (touch screen) για τις ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος, καθώς και ανανέωση των εξειδικευμένων λογισμικών. Οι διαδραστικοί πίνακες που τοποθετήθηκαν από το 2015 στους χώρους του Τμήματος, δεν συνοδεύτηκαν από τον αντίστοιχο αριθμό ηλεκτρονικών υπολογιστών, ώστε κάθε πίνακας να εγκατασταθεί σταθερά (calibration) σε ένα αντίστοιχο διαδραστικό πίνακα, είχε ως αποτέλεσμα να χρησιμοποιούνται με τους εκάστοτε φορητούς υπολογιστές ως απλά προβολικά εργαλεία.

Οι διαθέσιμες υποδομές δεν καλύπτουν τις ερευνητικές ανάγκες. Η χρηματοδότηση για την προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών καλύπτεται ελάχιστα από τις τακτικές πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού και από τα ερευνητικά προγράμματα στα οποία τα μέλη ΔΕΠ. Ειδικότερα:

I. Δεν υπάρχει στο Τμήμα ειδικό τεχνικό προσωπικό (ΕΤΕΠ) για την υποστήριξη και συντήρηση των ηλεκτρονικών υπολογιστών των εργαστηρίων.

II. Δεν υπάρχουν στο Τμήμα εξειδικευμένοι ερευνητές, σε ρόλου υποστηρικτικό των ερευνητικών προγραμμάτων των μελών ΔΕΠ, για θέματα που αφορούν στη χρήση σύγχρονων λογισμικών στατιστικής ανάλυσης (π.χ. plus), σχεδιασμού αντιπροσωπευτικών δειγμάτων πληθυσμών, εφαρμογής επιδημιολογικών ερευνών, διαχρονικών ερευνών και πειραματικών ερευνών που απαιτούν επαρκή και κατάλληλο εργαστηριακό εξοπλισμό.

III. Οι διαθέσιμοι χώροι στα Εργαστήρια και στα Ερευνητικά Κέντρα του Τμήματος για έρευνα, ερευνητικές συναντήσεις ομάδων, αποθήκευση των δεδομένων που συγκεντρώνονται μέσω συγκεκριμένων ψυχοτεχνικών μέσων (π.χ. ερωτηματολογίων) των εκάστοτε ερευνητικών προγραμμάτων κ.λπ., είναι ιδιαίτερα ελλιπείς σε χωρητικότητα και αριθμητικά περιορισμένοι ανά Εργαστήριο/Κέντρο, με πολλές ετερόκλητες χρήσεις που αυξάνουν τη διάχυση και την αποσπασματικότητα της ερευνητικής στοχοθεσίας.

IV. Δεν υπάρχει στο ΕΚΠΑ, και κατά συνέπεια ούτε και στο Τμήμα Ψυχολογίας, υποστηρικτικό προσωπικό, κατάλληλα εξειδικευμένο στη σύνταξη αιτήσεων χρηματοδότησης Ευρωπαϊκών/διεθνών ανταγωνιστικών προγραμμάτων.

Η Πειραματική Ψυχολογία, η Γνωστική Ψυχολογία, η Νευροψυχολογία και η Κοινωνική Ψυχολογία ενδεικτικά αναφέρονται ως γνωστικά πεδία της Ψυχολογίας που χρειάζονται σε υψηλό βαθμό ειδικές εργαστηριακές υποδομές. Επίσης το διαθέσιμο δυναμικό των 10

H/Y είναι πενιχρό σε αριθμό, για τους φοιτητές του Τμήματος, όταν μόνο οι προπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος ανέρχονται ετησίως σε 210-230 φοιτητές. Σε συνδυασμό με το ότι πρόκειται για H/Y παλαιότερης τεχνολογίας, η διδασκαλία μαθημάτων εξειδικευμένων απαιτήσεων, όπως είναι τα πολυμεταβλητά μοντέλα στατιστικής ανάλυσης, η Ψυχομετρία I και II κλπ καθίσταται δυσχερής. Σημαντικό είναι επίσης το θέμα της συντήρησης και της επισκευής των H/Y μηχανημάτων, αφού με το χρόνο χάνουν τη λειτουργικότητά τους. Απαραίτητος είναι ο εκσυγχρονισμός των διαδικτυακών προσβάσεων. Απουσιάζει παντελώς η χρήση WiFi δικτύου στους χώρους του Τμήματος Ψυχολογίας και σε ολόκληρο τον 5^ο όροφο όπου κυρίως στεγάζεται το Τμήμα.

Η χρήση των ερευνητικών υποδομών είναι πολύ εντατική, από όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας, αλλά ανεπαρκής, όπως ήδη έχει φανεί προηγουμένως.

Η πιο πρόσφατη ανανέωση εξοπλισμού για τα εργαστήρια έγινε τον Οκτώβριο του 2010 από τον κρατικό προϋπολογισμό για τα ΑΕΙ. Έκτοτε, η χρηματοδότηση των εν λόγω Εργαστηρίων καλύπτεται από τη διοργάνωση απογευματινών σεμιναρίων (π.χ. Σεμινάριο «Ψυχο-Παιδιά»), τα οποία απευθύνονται σε ειδικές ομάδες (εκπαιδευτικούς, γονείς, φοιτητές επαγγελματιών ψυχικής υγείας κλπ), για την εγγραφή στα οποία καταβάλλονται διδάκτρα (σταμάτησαν από το 2011, με εξαίρεση το Σεμινάριο «Ψυχο-Παιδιά» που πραγματοποιείται για 10 έτη και το «Εργαστήριο κλινικής έρευνας: υποκειμενικότητα και κοινωνικός δεσμός» που ξεκίνησε να πραγματοποιεί σεμινάρια για φοιτητές ΑΕΙ στα γνωστικά αντικείμενα της ψυχικής υγείας από το 2015-2016.

Η προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών χρηματοδοτείται από τον τακτικό προϋπολογισμό του ΕΚΠΑ για το Τμήμα Ψυχολογίας και από τα έσοδα που προέρχονται από σεμιναριακές/επιμορφωτικές δραστηριότητες σε συνεργασία με τον ΕΛΚΕ.

5.4. Πώς κρίνετε τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος κατά την τελευταία τριετία;

Η παρουσίαση των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ αφορά στο διάστημα από το 2013-14 (οπότε ολοκληρώθηκε η προηγούμενη εξωτερική αξιολόγηση και ιδρύθηκε αυτόνομο Τμήμα Ψυχολογίας ως μετεξέλιξη του Προγράμματος Ψυχολογίας που λειτουργούσε στο Τμήμα ΦΠΨ) μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος αναφοράς της παρούσας έκθεσης εσωτερικής αξιολόγησης (2015-16).

Στο παραπάνω διάστημα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος δημοσίευσαν 8 βιβλία ή μονογραφίες, 62 άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές, 31 εργασίες σε πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων με κριτές, μία εργασία σε πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου χωρίς κριτές, 18 κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους με επιμελητή έκδοσης, και 85 άλλες εργασίες (πρόκειται κυρίως για προσκεκλημένες ομιλίες σε επιστημονικά συνέδρια, επιστημονική επιμέλεια εκδόσεων, τεχνικές αναφορές εμπειρογνομόνων, εκπόνηση αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών και οδηγών εκπαιδευτικών, εκθέσεις αξιολόγησης ερευνητικών προγραμμάτων). Επιπλέον, τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος στο παραπάνω διάστημα έκαναν 120 ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές. Η δραστηριότητα αυτή των μελών ΔΕΠ συνοψίζεται στον πίνακα 15 της ενότητας 11.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω στοιχεία, τα μέλη ΔΕΠ έχουν επιδείξει σημαντικό δημοσιευμένο έργο κυρίως σε επιστημονικά περιοδικά, δευτερευόντως σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές και τέλος σε συλλογικούς τόμους με κριτές. Μέλη ΔΕΠ έχουν συγγράψει επιστημονικά συγγράμματα και είναι επιμελητές σημαντικών διεθνών συλλογικών τόμων. Έχουν επίσης πραγματοποιήσει ένα σημαντικό αριθμό ανακοινώσεων σε επιστημονικά συνέδρια με κριτές.

5.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό αναγνώρισης της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους;

Η αναγνώριση του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας για το διάστημα 2014-2016 συνοψίζεται στον πίνακα 16 της ενότητας 11. Όπως φαίνεται στον πίνακα αυτόν, το ερευνητικό έργο που διεξάγεται στο Τμήμα Ψυχολογίας τυγχάνει αναγνώρισης, ως εξής:

Μεταξύ 2014-2016 καταγράφηκαν 2670 διεθνείς ετεροαναφορές στο δημοσιευμένο έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας. Σημειώνεται ότι η καταγραφή των ετεροαναφορών βασίζεται στη μηχανή αναζήτησης ακαδημαϊκού περιεχομένου Google Scholar, η οποία καταγράφει με αρκετή ακρίβεια τις διεθνείς ετεροαναφορές, αλλά αποτυγχάνει να συμπεριλάβει ελληνόφωνες εκδόσεις και βιβλιογραφικές πηγές. Επιπλέον, υπήρξε μία αναφορά σε μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας από τον ειδικό/επιστημονικό τύπο. Καταγράφηκαν επίσης 35 συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων, 51 συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών, 22 προσκλήσεις για διαλέξεις και 17 απονομές βραβείων ή άλλων τιμητικών τίτλων.

Τα αποτελέσματα του ερευνητικού έργου των μελών ΔΕΠ αξιοποιούνται: α) στο σχολικό σύστημα και β) σε συμβουλευτικό-κλινικό πλαίσιο, σε σχέση με τη λειτουργία των δύο Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Ειδικευσης στη Σχολική Ψυχολογία και στην Κλινική Ψυχολογία, καθώς και με τη λειτουργία των σχετικών Εργαστηρίων του Τμήματος, κυρίως στα εξής:

- Εκπόνηση νέων αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών και οδηγιών εκπαιδευτικών για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Εφαρμογή προγραμμάτων παρέμβασης στην κρίση
- Εφαρμογή προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ευάλωτων ομάδων, π.χ. παιδιών προσφύγων στη σχολική κοινότητα, μαθητών Ρομά και ταυτόχρονα όλων των μαθητών των σχολικών μονάδων
- Εφαρμογή ψυχοπαιδαγωγικών παρεμβάσεων σε εκπαιδευτικούς για θέματα χαρισματικών ικανοτήτων και ταλέντων των μαθητών κ.ά.
- Ψυχολογικές διαστάσεις της ανεργίας (σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ)
- Ψυχολογικές διαστάσεις και εμπειρίες μεταναστών (σε συνεργασία με τους «Γιατρούς του Κόσμου»).

Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής πρακτικές εφαρμογές:

- Επιμορφωτική Ημερίδα: «Ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών προσφύγων» που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας και το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών

Σχολικής Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Σάββατο 6 Μαΐου 2017, Aula, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

- Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά σε περιοχές της Κεντρικής Ελλάδος, της Αττικής και του Νοτίου Αιγαίου, Δράση: «Ψυχοκοινωνική υποστήριξη στην σχολική κοινότητα», 2010-2017. Εργάστηκαν 2-7 μέλη ΔΕΠ, 4-13 σχολικοί ψυχολόγοι σε 37-64 σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 826-1985 μαθητές (Υπεύθυνοι Έργου: Καθ. Γ. Μάρκου, Καθ. Γ. Παπακωνσταντίνου, Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών).
- Ευαισθητοποίηση γονέων για θέματα μαθητών υψηλών ικανοτήτων/χαρισμάτων/ταλέντων (Σεμινάριο για γονείς, 16/12/2015, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων).
- Επιμόρφωση, κατάρτιση και παροχή εκπαιδευτικού υλικού σε εκπαιδευτικούς όλων των εκπαιδευτικών περιφερειών για θέματα μαθητών υψηλών ικανοτήτων/χαρισμάτων/ταλέντων (Ημερίδα για εκπαιδευτικούς, 14/1/2017, Αμφιθέατρο ΑΣΠΑΙΤΕ, Αθήνα).
- Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός «Το δικό μας σχολείο...». «Τι μου αρέσει στην τάξη μου, γιατί το σχολείο μου είναι σημαντικό για μένα», στο πλαίσιο του 1ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Σχολικής Ψυχολογίας που διοργανώθηκε από το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας και το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών στις 19-22 Νοεμβρίου, 2015, Φιλοσοφική Σχολή, Αθήνα.
- «Παροχή σχολικών ψυχολογικών υπηρεσιών και ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση παρεμβατικών προγραμμάτων για στήριξη μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες και δυσκολίες προσαρμογής», 2016-2017.
- «Ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών προσφύγων», Φιλοσοφική σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 6 Μαΐου 2017, Αθήνα.
- Ψυχο...Παιδιά (10^{ος} χρόνος), Τμήμα Ψυχολογίας, Εργαστήριο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας, Κέντρο Μελέτης της Οικογένειας, Κέντρο Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας και Εργαστήριο Ανάπτυξης της Δημιουργικότητας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.
- “Connecting4Caring project” (2011-έως σήμερα): έλαβαν μέρος 696 εκπαιδευτικοί, 376 σχολεία, 19.682 μαθητές στις επιμέρους δράσεις
- “E.M.E.I.Σ στην κατασκήνωση (2014): Πολυεπίπεδο καινοτόμο πρόγραμμα λειτουργίας των παιδικών εξοχών του Δήμου Αθηναίων ως κοινότητας ανάπτυξης, μάθησης και στήριξης”.
- “The Effect of the Great Recession on Southern European Children's and Adolescents' Adaptation and Well-being: Risks and Resilience Processes. What Is Necessary at this Moment? (2015, January). *European Parliament 50th Session of the Working Group on the Quality of Childhood at the Hosted by MEP Kostas Chrysogonos (Confederal Group of the European United Left - Nordic Green Left, Greece), Brussels.*
- “Psychosocial support of refugee adolescents at the Learning Center of Skaramagka Refugee Camp” (Ψυχοκοινωνική υποστήριξη εφήβων προσφύγων στο Κέντρο εκπαίδευσης Σκαραμαγκά) (2016-2017) σε συνεργασία με το British Council και τη UNICEF.
- “Refugee and Immigrant Children and Young People in Cities and Municipalities”, (2016, November), 8th Child in the City Conference of the Child in the City Foundation, European Network: Child Friendly Cities, City of Ghent, Belgium.
- “Refugee and Immigrant Children and Youngsters: Some Reflections on their

Successful Integration in Receiving Societies” (2016, March). *European Parliament, 57th Session of the Working Group on the Quality of Childhood, Hosted by MEP Catarina Chinnici (Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats in the European Parliament, Italy and the Co-Chair of the Intergroup on Children's Rights)*, Brussels.

- “WeC.A.R.E.”: Διεθνές Πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών και παρέμβασης για την προαγωγή του θετικού κλίματος και της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχολική κοινότητα (2012-2016).
- “WeC.A.R.E.” Summer School: Promoting a positive school climate Program - training of teachers from EU countries, July 9th- 14th, Marathon, Greece. Laboratory for Research and Practice in School Psychology in collaboration with Ellinogermaniki Agogi.

5.6. Πώς κρίνετε τις ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος;

Το Τμήμα Ψυχολογίας αναπτύσσει συνεργασίες με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες του ΕΚΠΑ, όπως το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και η Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού. Επίσης, αναπτύσσει συνεργασίες με άλλα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής και κυρίως με το Τμήμα ΦΠΨ για θέματα ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων, μαθησιακών δυσκολιών και Ψυχολογίας της Γλώσσας, καθώς και με το Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας σε θεματικές περιοχές έρευνας στην Ψυχολογία, για εφαρμογές της Σχολικής Ψυχολογίας στη Β/βάθμια εκπαίδευση, κ.ά.

Η πλειοψηφία των ερευνητικών συνεργασιών του Τμήματος έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο ερευνητικών συνεργασιών των μελών ΔΕΠ στο πλαίσιο ελληνικών και διεθνών και ευρωπαϊκών ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων, στα οποία συμμετέχουν ή έχουν την επιστημονική ευθύνη, σε συνεργασία με:

- το Ινστιτούτο Νεολαίας και άλλους θεσμούς του Υπουργείου Εκπαίδευσης, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (ομάδα εμπειρογνομώνων για την ανάπτυξη του πρώτου Εθνικού Προγράμματος Σπουδών για την Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στα δημόσια σχολεία),
- ΑΕΙ της χώρας (Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Πατρών, Τμήμα Ψυχολογίας και Τμήμα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου, Τμήμα Ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ψυχολογίας, Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης & Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής & Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Ηλικίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Σχολή Πολιτικών Μηχανικών του Εθνικού Μετσοβείου Πολυτεχνείου),
- ελληνικούς φορείς και θεσμούς όπως δήμους, δημοτικές παιδικές κατασκηνώσεις, τον ΟΑΕΔ, τους «Γιατρούς του Κόσμου», τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία, το Learning Center of Skaramagka Refugee Camp, το Κέντρο Ημέρας «Βαβέλ» για την ψυχική υγεία μεταναστών,
- πολυάριθμες σχολικές μονάδες Α' βάθμιας και Β' βάθμιας εκπαίδευσης-δημόσιες και ιδιωτικές
- Ερευνητικά ιδρύματα (Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου),
- Άλλα ιδρύματα (Ίδρυμα Fulbright, Ωνάσειο Ίδρυμα, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»),

- Δημόσια νοσοκομεία (Νευρολογική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Αεροπορίας, Τμήμα Ψυχιατρικής του Αττικού Νοσοκομείου, Νοσοκομείο Παιδών «Αγία Σοφία», το Νοσοκομείο «Ανδρέας Συγγρός») κλπ.

Το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών συνεργάζεται επίσης με τα Συμβουλευτικά Κέντρα των Πανεπιστημίων Πειραιώς, Ιωαννίνων, Κρήτης, Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Μακεδονίας, Χαροκόπειου, Θεσσαλίας, Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και Κύπρου.

Επιπλέον, τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας έχουν συνεργασία με:

- Διεθνείς/Ευρωπαϊκούς θεσμούς χρηματοδότησης της έρευνας (H2020 Programme, European Commission)
- Διεθνείς ερευνητικούς φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (π.χ. European Values Study)
- Ερευνητικά Ινστιτούτα (π.χ. Higher School of Economics, Moscow, Russia, Institute of Child Development, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb, Croatia),
- Πανεπιστημιακά τμήματα (π.χ. George Mason University, USA, Harvard University, USA, Humboldt University Berlin, Germany, International Laboratory for Socio-Cultural Research, National Research University, Moscow, Russia, Laboratoire de Psychologie « Processus de Pensée et Interventions » -PPI, Πανεπιστήμιο του Angers - EA 2646 και του Πανεπιστημίου της Nantes -EA 3259, France, Departments of Psychology at the University of North Texas, University of Connecticut, University of Minnesota, USA)
- Κοινοφελείς Οργανισμούς (π.χ. European Talent Support Network, UNICEF)
- Διεθνείς επιστημονικές εταιρείες και επιστημονικούς θεσμούς (International Consortium of Developmental Science Societies –ICDSS, International School Psychology Association – International Association of School Psychologists, International Affairs Committee of SRCD Governing Council of the Society for Research in Child Development –SRCD, National Association of School Psychologists, European Council for High Ability, European Society for Developmental Psychology).

Το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών συνεργάζεται με το δίκτυο Συμβουλευτικών Κέντρων Φοιτητών που ανήκει στη FEDORA-PSYCHE και τα Συμβουλευτικά Κέντρα των Πανεπιστημίων Δουβλίνου, Βρυξελλών, Cambridge, Χαιδελβέργης κ.ά. Υπάρχουν συνεργασίες μελών Δ.Ε.Π. με το Εργαστήριο Παθολογοανατομίας και Εργαστηριακής Ιατρικής και στις Κλινικές Παιδιατρικής και Νευρολογίας της Ιατρικής Σχολής του Drexel University, Philadelphia (USA), το Τμήμα Κλινικών Νευροεπιστημών του University of Texas at Houston (USA), το Institute of Child Development του University of Minnesota (USA) και με τα Τμήματα Ψυχολογίας των Πανεπιστημίων Grand Valley State University (USA), University of Rome “La Sapienza” (Italy) και Hebrew University of Jerusalem (Israel), Πανεπιστήμιο Paris Diderot-Paris 7, UFR Sciences humaines cliniques, Πανεπιστήμιο του Angers, Laboratoire de Psychologie « Processus de Pensée et Interventions » (PPI), Πανεπιστήμιο του Angers (EA 2646) και της Nantes (EA 3259), Laboratoire de Psychologie des Pays de la Loire (LPPL), Humboldt University, Berlin (Germany), Whittier College (USA), University of Koblenz-Landau (Austria).

5.7. Πώς κρίνετε τις διακρίσεις και τα βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος;

Στη Φιλοσοφική Σχολή του ΕΚΠΑ από το 2016 έχουν ξεκινήσει να αναπτύσσονται διεπιστημονικές συνεργασίες μεταξύ των Τμημάτων της Σχολής, αποβλέποντας και στη χρηματοδότηση κοινών επιμορφωτικών δράσεων. Απόδειξη του γεγονότος αυτού είναι το προσεχές επιστημονικό γεγονός ενός Διήμερου Συνεδρίου, με θέμα «Το Ελληνικό Σχολείο Σήμερα: Η Φιλοσοφική Σχολή συζητά και προτείνει», 1-2 Δεκεμβρίου 2017. Στην Οργανωτική Επιτροπή συμμετέχει ένα μέλος ΔΕΠ από κάθε Τμήμα με Πρόεδρο την Κοσμήτορα καθηγήτρια Ε. Καραμαλέγκου.

Πολλά από τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας συμμετέχουν σε επιστημονικές επιτροπές των διετών πανελληνίων συνεδρίων της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας και των επιστημονικών συναντήσεων των κλάδων της ΕΛΨΕ.

Σε ορισμένα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχουν αποδοθεί τιμητικοί τίτλοι και βραβεία. Ειδικότερα, με αλφαβητική σειρά:

Η Καθηγήτρια Αικατερίνη Γκαρή είναι εκλεγμένο μέλος της Executive Committee, της International Association for Cross-Cultural Psychology (IACCP) (2014-2018).

Η Καθηγήτρια Φρόσω Μόττη-Στεφανίδη έλαβε τους εξής τιμητικούς τίτλους:

- Member of the Secretariat of the International Consortium of Developmental Science Societies (ICDSS) (2017)
- Member of the Governing Council of the Society for Research in Child Development (SRCD) (2015-2021)
- President of the European Society for Developmental Psychology (2013-2015)
- Chair, together with professor Anne Petersen, of the International Affairs Committee of SRCD (2013-2015)

Η Καθηγήτρια Χρυσή Χατζηχρήστου έχει τους εξής τιμητικούς τίτλους:

- International School Psychology Association Presidential Citation Award (2017)
- Member of the Graduate Education Committee, National Association of School Psychologists (2017)
- Elected member of the Committee of International Relations in Psychology, American Psychological Association (2013-2016, 2014 – co-chair)
- International School Psychology Association Presidential Citation Award (2016)
- Member of Crossing Cultures and Continents Task Force, National Association of School Psychologists (2015-σήμερα)
- Visiting Professor, University of South Florida, FL (2015)
- Chair of the School Psychology Trainers' Interest Group, International School Psychology Association (2010-σήμερα)
- Outstanding International Scholar Award, International School Psychology Association (2010)

5.8. Πώς κρίνετε τον βαθμό συμμετοχής των φοιτητών/σπουδαστών στην έρευνα;

Περίπου το 50% των προπτυχιακών φοιτητών εντάσσονται μέσω της εκπόνησης της Πτυχιακής τους Εργασίας σε ερευνητικά προγράμματα των μελών ΔΕΠ.

3-7 μεταπτυχιακοί φοιτητές αντιστοιχούν σε όσα μέλη ΔΕΠ εκπονούν ερευνητικά προγράμματα (περίπου 50-55%) και ισάριθμοι υποψήφιοι διδάκτορες.

6. Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς

6.1. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;

Κατά την τελευταία πενταετία εκτελέστηκαν τα έργα συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς από δέκα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες δράσεις μελών ΔΕΠ (κατά αλφαβητική σειρά):

Αικατερίνη Γκαρή:

- Γκαρή, Α. Χαρισματικά Παιδιά: Ψυχοκοινωνικά Χαρακτηριστικά και Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Εισήγηση σε εκπαιδευτικούς, Ελληνοαμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, Λάτσειο Διδακτήριο, Κάντζα, 26 Μαρτίου 2014.
- Γκαρή, Α. Αξιολόγηση του Προγράμματος «Αφύπνιση στη Γαλλική γλώσσα και Γαλλικό Πολιτισμό». Το Σπίτι της Αντουανέτας, Σύλλογος Ελληνογαλλικής Φιλίας Αλεξανδρούπολης σε συνεργασία με τη Σχολή Επιστημών της Αγωγής Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης (ΔΠΘ), Αλεξανδρούπολη, Ιαν. 2013–Σεπτ. 2014.
- Γκαρή, Α. & Νικολοπούλου. Εισαγωγή στα Μαθησιακά & Ψυχοκοινωνικά Χαρακτηριστικά και Ανάγκες Μαθητών Υψηλών Ικανοτήτων και Ταλέντων (ΥψΙΤ): βιωματική άσκηση. Ομιλία στο Σεμινάριο με θέμα «Μαθητές υψηλών ικανοτήτων και ταλέντων: Χαρακτηριστικά, ανάγκες και εφαρμογές στη σχολική τάξη». Πρότυπο-Πειραματικό Γενικό Λύκειο της Βαρβακείου Σχολής, 18 Φεβρουαρίου 2015.
- Κόκκινος, Θ., Νικολοπούλου, Β., Μιχαηλίδου, Μ., & Γκαρή, Α. Βιωματική δραστηριότητα διαφοροποιημένης διδασκαλίας στη Νεοελληνική γλώσσα: Από τη θεωρία στην πράξη. Διαδραστική δραστηριότητα στο Σεμινάριο με θέμα: «Μαθητές υψηλών ικανοτήτων και ταλέντων: Χαρακτηριστικά, ανάγκες και εφαρμογές στη σχολική τάξη». Πρότυπο-Πειραματικό Γενικό Λύκειο της Βαρβακείου Σχολής, 18 Φεβρουαρίου 2015.
- Γκαρή, Α. & Καραγεώργου, Η. Σεμινάριο με θέμα: «Όταν οι χαρισματικοί μαθητές μαθαίνουν στο πλαίσιο του Μοντέλου Διαφοροποιημένης διδασκαλίας». Ελληνοαμερικανικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, Λάτσειο Διδακτήριο, Κάντζα Αττικής 1 Απριλίου 2015.
- Γκαρή, Α. «Δημιουργική σκέψη...πόση δηλαδή;» Ομιλία στο Σεμινάριο για γονείς, με τίτλο: «Παιδιά και έφηβοι με υψηλές ικανότητες: μια πρόκληση για τους γονείς». Συνδιοργάνωση Α. Γκαρή, Τμήμα Ψυχολογίας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων, Αθήνα, 16 Δεκεμβρίου 2015.
- Ημερίδα με θέμα: «Η συμβολή των εκπαιδευτικών στην ενίσχυση και ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση των μαθητών /μαθητριών με υψηλές ικανότητες», Σάββατο 14 Ιανουαρίου 2017, Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε., Αθήνα.

Στις ανωτέρω δράσεις συμμετείχαν όλοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας και πολλοί προπτυχιακοί φοιτητές.

Λίσσα Κανελλοπούλου:

- Διαλέξεις και σεμινάρια με σκοπό την προώθηση της κλινικής πρακτικής
- Μέλος του εθελοντικού προγράμματος Ε.Κ.Π.Α «Σύμμαχοι Υγείας»

Φρόσω Μόττη-Στεφανίδη:

- Motti-Stefanidi, F. (2016, November) “Refugee and Immigrant Children and Young People in Cities and Municipalities”, 8th Child in the City Conference of the Child in the City Foundation, member of the European Network: Child Friendly Cities, City of Ghent, Belgium.
- Motti-Stefanidi, F. (2016, March). Refugee and Immigrant Children and Youngsters: Some Reflections on their Successful Integration in Receiving Societies. Presentation for the 57th Session of the Working Group on the Quality of Childhood at the European Parliament, Hosted by MEP Catarina Chinnici (Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats in the European Parliament, Italy and the Co-Chair of the Intergroup on Children's Rights), Brussels.
- Motti-Stefanidi, F. (2015, January). The Effect of the Great Recession on Southern European Children's and Adolescents' Adaptation and Well-being: Risks and Resilience Processes. What Is Necessary at this Moment? Presentation for the 50th Session of the Working Group on the Quality of Childhood at the European Parliament, Hosted by MEP Kostas Chrysogonos (Confederal Group of the European United Left - Nordic Green Left, Greece), Brussels.

Αλεξάνδρα Οικονόμου:

- Οδήγηση ατόμων με εγκεφαλικές παθήσεις
- Αξιολόγηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας ατόμων με άνοια

Στις ανωτέρω δράσεις συμμετείχαν όλοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΠΜΣ Κλινικής Ψυχολογίας και αρκετοί προπτυχιακοί φοιτητές.

Σπυρίδων Τάνταρος:

- Διαλέξεις και σεμινάρια σε Σχολές Γονέων, σχολεία και εκπαιδευτήρια.

Χρυσή Χατζηχρήστου:

- “Connecting4Caring project” (2011-έως σήμερα). Αυτό το πολυεπίπεδο πρόγραμμα (project) περιλαμβάνει τρία ερευνητικά τεκμηριωμένα προγράμματα παρέμβασης (evidence-based intervention programs) στα οποία συνολικά συμμετείχαν 696 εκπαιδευτικοί, 376 σχολεία, 19.682 μαθητές:
- “Ε.Μ.Ε.Ι.Σ στην κατασκήνωση: Πολυεπίπεδο καινοτόμο πρόγραμμα λειτουργίας των παιδικών εξοχών του Δήμου Αθηναίων ως κοινότητας ανάπτυξης, μάθησης και στήριξης”, (2014)
- Διεθνές Πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών και παρέμβασης για την προαγωγή του θετικού κλίματος και της ψυχικής ανθεκτικότητας στη σχολική κοινότητα (WeC.A.R.E.)” (2012-2016).
- Σεμινάρια Εξειδικευμένης Κατάρτισης: WeC.A.R.E: Promoting a positive school climate, Summer School (Ιούλιος 9-14, 2017), Marathon, Greece. Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με την Ελληνογερμανική Αγωγή.
- Διοργάνωση επιμορφωτικής ημερίδας με θέμα: «Ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών προσφύγων» που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας και το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Σάββατο 6 Μαΐου 2017, Aula, Φιλοσοφική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

- Χατζηχρήστου, Χ. (2017). Εννοιολογικό πλαίσιο για τη μαθησιακή και ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών προσφύγων στη σχολική κοινότητα: Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις, προκλήσεις και προοπτικές. Παρουσίαση στην επιμορφωτική ημερίδα με τίτλο: «Ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών προσφύγων», 6 Μαΐου, Φιλοσοφική Σχολή, Αθήνα.
- Επιμορφωτικά σεμινάρια και δημιουργία δραστηριοτήτων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για εφήβους στο Πρόγραμμα Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες για το Κέντρο Φιλοξενίας Προσφύγων στο Σκαραμαγκά [Education Activities for Skaramaga Refugee Camp' Programme], Υλοποίηση: Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας ΕΚΠΑ σε συνεργασία με το Βρετανικό Συμβούλιο και τη Unicef (2016-17).
- Διοργάνωση 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Σχολικής Ψυχολογίας «Η Σχολική Ψυχολογία σήμερα: Από τη θεωρία και την έρευνα στην πράξη» που διοργανώθηκε από το Τμήμα Ψυχολογίας και το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με τον Κλάδο Σχολικής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας με τη συμμετοχή σχολικών ψυχολόγων και άλλων ειδικών ψυχικής υγείας, ειδικών παιδαγωγών, μελών ΔΕΠ των πανεπιστημίων όλης της χώρας, εκπαιδευτικών και στελεχών εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών,, μαθητών/μαθητριών και γονέων, Σάββατο 6 Μαΐου 2015, Aula, Φιλοσοφική Σχολή, Αθήνα.
- Διοργάνωση Πανελληνίου Μαθητικού Διαγωνισμού με θέμα: «Το δικό μας σχολείο....». «Τι μου αρέσει στην τάξη μου, γιατί το σχολείο μου είναι σημαντικό για μένα» στο πλαίσιο του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Σχολικής Ψυχολογίας που διοργανώθηκε από το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας και το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών στις 19-22 Νοεμβρίου, 2015, Φιλοσοφική Σχολή, Αθήνα.
- Ομιλίες διαλέξεις-συνεργασία με Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- Επισκέψεις σε σχολεία (γενικά σχολεία, ειδικά σχολεία, διαπολιτισμικά σχολεία) και διαλεκτική συμβουλευτική με εκπαιδευτικούς
- Επισκέψεις σε κέντρα φιλοξενίας προσφύγων (Σκαραμαγκά και Ελαιώνας)
- Ψυχο...παιδιά (10ος χρόνος), Τμήμα Ψυχολογίας, Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας, Κέντρο Μελέτης της Οικογένειας, Κέντρο Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας και Κέντρο Ανάπτυξης της Δημιουργικότητας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- Σεμινάρια για τη διαχείριση κρίσεων στη σχολική κοινότητα
- Επιμόρφωση ομαδαρχών της κατασκήνωσης του Δήμου Αθηναίων στον Άγιο Ανδρέα (2014)
- Δίκτυο Αποφοίτων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σχολικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Διοργάνωση εκδηλώσεων με την ολοκλήρωση προγραμμάτων που εφαρμόζονται στο σχολείο

Άννα Χριστοπούλου:

- Ψυχολογικές διαστάσεις της ανεργίας (συνεργασία με ΟΑΕΔ)
- Ψυχολογικές διαστάσεις της προσαρμογής μεταναστών (συνεργασία με τους Γιατρούς του Κόσμου)

6.2. Πώς κρίνετε τη δυναμική του Τμήματος για ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

Οι μηχανισμοί και διαδικασίες για την ανάπτυξη συνεργασιών έχουν γίνει πιο αποτελεσματικοί τα τελευταία χρόνια μέσω της προσωπικής ιστοσελίδας που διατηρούν ορισμένα μέλη ΔΕΠ, τις οποίες ενημερώνουν τακτικά και μέσω ιστοσελίδων εργαστηρίων του Τμήματος.

Άλλα μέλη ΔΕΠ δεν έχουν αναπτύξει ακόμη τέτοια δυναμική, που θα προωθούσε ακόμη περισσότερο τη διακίνωση της επιστημονικής γνώσης στο κοινωνικό σώμα.

Οι εργαστηριακές υποδομές του Τμήματος αξιοποιούνται στις συνεργασίες με ΚΠΠ στα πλαίσια της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών, οπότε οι συνεργαζόμενοι με το Πανεπιστήμιο φορείς προσκαλούνται σε σύσκεψη.

6.3. Πώς κρίνετε τις δραστηριότητες του Τμήματος προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και ενίσχυσης συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

Τα αποτελέσματα των έργων συνεργασίας ανακοινώνονται στο περιοδικό της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας καθώς και σε ενημερωτικά δελτία Εργαστηρίων (π.χ. Εργαστηρίου Σχολικής Ψυχολογίας). Από το εν λόγω περιοδικό ενημερώνονται και οι απόφοιτοι των ΠΜΣ της Σχολικής και Κλινικής Ψυχολογίας, τα οποία είναι ήδη στελέχη ΚΠΠ φορέων.

Επιπλέον, οι τοπικοί φορείς είτε των Δήμων και Κοινοτήτων είτε της Εκκλησίας ενημερώνουν στους εβδομαδιαίους, δεκαπενθήμερους, μηνιαίους ή τριμηνιαίους απολογισμούς των πεπραγμένων τους τις δράσεις του Τμήματός μας σε ημερίδες για εκπαιδευτικούς, σε Σχολές Γονέων, σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ως προς τη σχέση με την περιφερειακή κοινωνία, σε συνεργασία με ΚΠΠ φορείς, εκτελέστηκαν τα ακόλουθα έργα:

- Τριήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο «Νόσος Alzheimer και συναφείς διαταραχές» στη Στυλίδα Φθιώτιδας για τα στελέχη του κυβερνητικού προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι» του νομού Φθιώτιδας.
- Τριήμερο σεμινάριο 9 ωρών στο Λαϊκό Πανεπιστήμιο Δήμου Χανίων Κρήτης « Μη φαρμακευτικές θεραπείες στην άνοια».
- Δραματοθεραπευτικό δρώμενο σε διοργάνωση ημερίδας του Καρελλείου Ιδρύματος για να τιμηθεί η 21η Σεπτεμβρίου ως παγκόσμια μέρα Νόσου Alzheimer.
- «Γλώσσα και σκέψη: Το πολυδύναμο εργαλείο του ανθρώπινου εγκεφάλου», εισήγηση στο Λύκειο Pierce.
- Διοργάνωση ημερίδας Ψυχοογκολογίας με τη συνεργασία της εθελοντικής οργάνωσης Κ.Ε.Φ.Ι., των ογκολόγων ιατρών και του νοσηλευτικού Γ.Ν.Α. 251 με εισήγηση: «Το συνοδευτικό σοκ της διάγνωσης και η ψυχοεκπαίδευση της οικογένειας».
- Διοργάνωση ημερίδας στο Μπελλώνειο Πολιτιστικό Ίδρυμα Φηρών Σαντορίνης για το Γενικό Λύκειο Φηρών, σε συνεργασία με τον προπτυχιακό φοιτητή Χαράλαμπο Ρισβιά «Οι οπτικές πλάνες του Παρθενώνα και η αντιστάθμισή τους».
- «Ο ενεργός ρόλος των παππούδων κατά της ηθικής διαφθοράς παιδιών και νέων», εισήγηση στα πλαίσια ημερίδας της Μητρόπολης Χαλκίδας.

- Δεύτερη παγκρήτεια συνδιάσκεψη για το παθολογικό γήρας «Ψυχοεκπαίδευση των οικογενειών κατά το Μοντέλο Faloon.
- «Θετική Ψυχολογία: Το ψυχικό σθένος του εκπαιδευτικού και η ενδυνάμωση της ψυχικής ανθεκτικότητας των μαθητών», Άμφισσα Φωκίδας.
- Διοργάνωση τιμητικής βραδιάς για την κινητή ψυχιατρική μονάδα Φωκίδας «Χρόνος, φθορά και υπέρβαση μέσω του δημιουργικού έργου: πολυτροπική παρουσίαση του έργου του Π. Σακελλαρόπουλου».
- Ίδρυμα Τηνιακού Πολιτισμού, «Η άνοιξη και το φθινόπωρο της ζωής: Από την κακή μοναξιά στην καλή μοναχικότητα» (τετραήμερο εκδηλώσεων).
- Δήμος Καλαμαίων, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου «Συγχώνευση και διαφοροποίηση στη ζωή της οικογένειας».
- 1η Οκτωβρίου, παγκόσμια ημέρα της τρίτης ηλικίας, «Ευλογείτε και μη καταράσθε», ημερίδα υπό την αιγίδα της Ιεράς Μητρόπολης Μαντινείας και Κυνουρίας.
- Διεθνές συνέδριο της Εταιρείας Παπαδιαμαντικών Σπουδών, Σκιάθος: «Η ευχή και η κατάρα στο έργο του Παπαδιαμάντη».
- «Ο ρόλος των γονέων στη γλωσσική συγκρότηση των παιδιών», Πάτρα.
- Διεπιστημονικό Συμπόσιο «Η απύουσα παρουσία του σώματος» στο Ρέθυμνο Κρήτης. Εισήγηση: «Νοητική αναπαράσταση του σώματος στο μεταφορικό λόγο και την ποίηση».

6.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς με την εκπαιδευτική διαδικασία;

Οι φοιτητές του Τμήματος, τόσο σε προπτυχιακό, όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, πραγματοποιούν εκπαιδευτικές επισκέψεις σε ΚΠΠ χώρους, στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης.

Στο ίδιο πλαίσιο, οργανώνονται ομιλίες/διαλέξεις στελεχών των ΚΠΠ φορέων, ενώ, ιδιαίτερα σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών, απασχολούνται στελέχη ΚΠΠ φορέων ως διδάσκοντες.

6.5. Πώς κρίνετε τη συμβολή του Τμήματος στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη;

Το Τμήμα Ψυχολογίας, από ιδρύσεώς του, το 2013, (αλλά και από ιδρύσεως του ως Προγράμματος Ψυχολογίας, από το 1993) έχει αναπτύξει συνεργασία με ένα πολύ μεγάλο δίκτυο κέντρων, σχολείων και δομών, πλαισίων εντός των οποίων συντελείται η πρακτική άσκηση των φοιτητών του, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών.

Συνεργάζεται επίσης με όλα τα Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, αλλά, κυρίως, με τα άλλα τρία Τμήματα Ψυχολογίας της χώρας (Πάντειο, ΑΠΘ., Πανεπιστήμιο Κρήτης).

Επιπλέον, όπως αποτυπώνεται σε προηγούμενες ενότητες της παρούσας έκθεσης, τα μέλη του Τμήματος έχουν αναπτύξει ιδιαίτερα σημαντική συμμετοχή σε ερευνητικά και ακαδημαϊκά δίκτυα, τόσο διεθνώς, όσο και εντός της χώρας, αλλά και εντονότατη παρουσία στην τοπική και περιφερειακή κοινωνία (ομιλίες, σεμινάρια, κ.ά).

7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

7.1 Πώς κρίνετε τη στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

Τα αποτελέσματα των ερευνών που εκπονούνται στο πλαίσιο της αναπτυξιακής στρατηγικής του Τμήματος Ψυχολογίας γίνονται γνωστά στην ακαδημαϊκή κοινότητα, εθνική και διεθνή, μέσω:

α) επιστημονικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε συνεργασία μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος με κοινωνικούς φορείς εθνικού χαρακτήρα (θεσμούς ψυχικής υγείας, εκπαιδευτικούς οργανισμούς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σχολικές μονάδες όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης με έμφαση στη δημόσια εκπαίδευση, εκπαιδευτικές δράσεις ευαισθητοποίησης μέσω των Μ.Μ.Ε., δημοσιεύσεις στον Τύπο κ.ά.)

β) Σειρά επιμορφωτικών σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς και γονείς με διαχείριση των εσόδων του εργαστηρίου μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Έρευνας:

β.1) Σεμινάριο «Ψυχο-...παιδιά», που διοργανώνεται από το Τμήμα Ψυχολογίας και διεξάγεται για 100 έτος, προσελκύνοντας κοινό από εκπαιδευτικούς κυρίως και γονείς δευτερευόντως, καθώς και φοιτητών επαγγελματιών ψυχικής υγείας. Με αυτόν τον τρόπο, τα ερευνητικά αποτελέσματα διαχέονται άμεσα και με προσιτό τρόπο στο τοπικό και κοινωνικό περιβάλλον και συνεισφέρουν στη βελτίωση της ψυχικής υγείας γενικών και ειδικών ομάδων του πληθυσμού

β.2) Σεμινάρια εξειδικευμένης κατάρτισης του Εργαστηρίου Σχολικής Ψυχολογίας.

β.3) Σεμινάριο του Εργαστηρίου Εργαστήριο Κλινικής Έρευνας: Υποκειμενικότητα και κοινωνικός δεσμός» που πραγματοποιούνται για τρίτο συνεχές ακαδημ. Έτος, σε συνεργασία με μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας UFR Etudes Psychanalytiques του Πανεπιστημίου Paris-Diderot, Sorbonne Cité οι οποίοι προσκαλούνται να πραγματοποιήσουν κάποιες από τις εισηγήσεις.

γ) Με συμμετοχές των μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας σε διεθνή ανταγωνιστικά χρηματοδοτούμενα προγράμματα (βλέπε 5.2. π.χ. CATCH-EyoU Project, 2015-2018, H2020 Programme), διεθνή ερευνητικά προγράμματα χρηματοδοτούμενα από διεθνείς επιστημονικές εταιρείες (βλέπε 5.2. International School Psychology Association –ISPA research projects), διεθνή προγράμματα μη χρηματοδοτούμενα (βλέπε 5.2. European Values Study 2013-2018), καθώς και συμμετοχή σε διεθνείς επιστημονικές επιτροπές συνεδρίων.

Το Τμήμα Ψυχολογίας συγκεντρώνει στοιχεία και δείκτες για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό της ακαδημαϊκής ανάπτυξης του μέσω των διαθέσιμων δεικτών στο Google Scholar και των ήδη υπαρχόντων προφίλ επιστημονικών δημοσιεύσεων όσων μελών ΔΕΠ έχουν δημιουργήσει (περίπου 50%).

Το Τμήμα Ψυχολογίας, προκειμένου να προσελκύσει μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου, θεσμοθέτησε κατά το ακαδημ. έτος 2016-17 τον Κανονισμό Μεταδιδακτορικής Έρευνας του Τμήματος, σύμφωνα με τον οποίο κάθε μέλος ΔΕΠ μπορεί να επιδιώξει να προσελκύσει, στον κλάδο της Ψυχολογίας που δραστηριοποιείται, διδακτορικούς επιστήμονες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, αξιοποιώντας συνεργασίες

με ερευνητικά κέντρα, πανεπιστήμια, ακαδημαϊκούς μη κερδοσκοπικούς φορείς και φορείς χρηματοδότησης της έρευνας.

Ο προγραμματισμός προσλήψεων και εξελίξεων των μελών ΔΕΠ καθορίζεται σε σχέση με την αναπλήρωση των θέσεων και γνωστικών αντικειμένων των μελών ΔΕΠ που ήδη αφυπηρέτησαν μετά το 2014, και την ανάγκη για κάλυψη διαφορετικών γνωστικών περιοχών στο πρόγραμμα σπουδών.

Το Τμήμα θεωρεί ότι ξεπερνιέται σημαντικά ο αριθμός των φοιτητών που το Τμήμα μπορεί να εκπαιδεύσει, αφού ο τελικός αριθμός εκπαιδευόμενων φοιτητών δεν προκύπτει ετησίως μόνο από τις διαθέσιμες μέσω Πανελλαδικών εξετάσεων θέσεις.

Οι προβλεπόμενοι για το Τμήμα Ψυχολογίας φοιτητές μέσω Πανελλαδικών εξετάσεων ξεπερνιούνται σημαντικά στα τελευταία δύο ακαδημαϊκά έτη, και μάλιστα με αυξητικό ρυθμό. Τα διαθέσιμα στοιχεία των φοιτητών που πληρώθηκαν από τις Πανελλαδικές εξετάσεις και αυξήθηκαν εν συνεχεία από πρόσθετες κατηγορίες φοιτητών είναι τα εξής:

- 2015-2016: Προβλεπόμενοι φοιτητές Παν/ικών εξετάσεων 146, Φοιτούντες 211 (μέσω 5 μετεγγραφών, 18 εισερχομένων με κατατακτήριες εξετάσεις, 42 φοιτητών άλλων διαφόρων κατηγοριών),
- 2016-2017: Προβλεπόμενοι φοιτητές Παν/ικών εξετάσεων 142, Φοιτούντες 230 (μέσω 28 μετεγγραφών, 17 εισερχομένων με κατατακτήριες εξετάσεις, 39 φοιτητών άλλων διαφόρων κατηγοριών).

Το Τμήμα Ψυχολογίας διεκδικεί σε συνεργασία και με άλλα Τμήματα Ψυχολογίας της χώρας οι εισερχόμενοι φοιτητές/φοιτήτριες να προέρχονται από δύο επιπλέον επιστημονικά πεδία, κατά τις Πανελλαδικές εξετάσεις εισαγωγής στο Τμήμα, και όχι μόνο από το 1^ο Επιστημονικό Πεδίο των Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών, δηλαδή τα εξής:

- 3^ο Επιστημών Υγείας και Ζωής
- 5^ο Επιστημών Οικονομίας και Πληροφορικής

7.2. Πώς κρίνετε τη διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

Το βραχυπρόθεσμο σχέδιο ανάπτυξης του Τμήματος Ψυχολογίας εστιάζει σε τέσσερις τομείς:

1. Στην ανάπτυξη θετικών στάσεων και συγκεκριμένων δεξιοτήτων για την αποτελεσματική ερευνητική δραστηριότητα όλων των μελών ΔΕΠ του Τμήματος και των υποψηφίων διδασκόντων εντός του διεθνούς επιστημονικού περιβάλλοντος (capacity building)
2. Στην ανάπτυξη δεξιοτήτων συγγραφής ερευνητικών άρθρων και επιστημονικών κειμένων (scientific writing) των υποψηφίων διδασκόντων στο αντικείμενο της Ψυχολογίας και σε όλους ειδικότερα τους κλάδους της
3. Στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επιτυχούς συγγραφής ερευνητικών προτάσεων για τη διεκδίκηση χρηματοδότησης της έρευνας στην Ψυχολογία από διεθνείς και ελληνικούς φορείς χρηματοδότησης (grant writing)
4. Στην απόκτηση σύγχρονων λογισμικών στατιστικής ανάλυσης (packages for statistics), σε συνδυασμό με τη συστηματική κατάρτιση και εξοικείωση σε διαδικασίες που

συνεπάγεται η αξιοποίησή τους στην έρευνα ειδικού προσωπικού που θα διαθέτει το κατάλληλο επιστημονικό και τεχνικό υπόβαθρο και των μελών ΔΕΠ.

Η διαδικασία παρακολούθησης του σχεδίου ανάπτυξης του ερευνητικού έργου του Τμήματος Ψυχολογίας πραγματοποιείται κυρίως μέσω του ερευνητικού προφίλ που τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ έχουν δημιουργήσει στο Google Scholar, όπου αναδεικνύεται ο βαθμός αναγνωρισιμότητας του επιστημονικού έργου κάθε μέλους ΔΕΠ στη διεθνή κοινότητα, μέσω διεθνώς αποδεκτών δεικτών. Στόχος της διαδικασίας αυτής είναι:

α) να διατηρηθούν τα θετικά στοιχεία της επιστημονικής και ερευνητικής δραστηριότητας του Τμήματος που αφορούν στο μεγάλο εύρος των ερευνητικών περιοχών των ερευνών του Τμήματος, καλύπτοντας όλους τους βασικούς κλάδους της Ψυχολογίας και στο συνδυασμό της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας

β) να διαμορφωθεί μια περισσότερο σταθερή «νοοτροπία διεκδίκησης» της χρηματοδότησης ερευνητικών προτάσεων, σε ανταγωνιστικά διεθνή/Ευρωπαϊκά και εθνικά ερευνητικά προγράμματα και μια πιο ομοιόμορφη εξωστρεφή προσέγγιση συνεργασιών των μελών του Τμήματος με πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα και συναδέλφους του εξωτερικού, καθώς και καταξιωμένους επιστήμονες άλλων κοινωνικών επιστημών όπως η Κοινωνιολογία, Ανθρωπολογία και οι Νευροεπιστήμες, αποβλέποντας στη διεπιστημονική συνεργασία.

γ) να υπάρξει στήριξη, με οργανωμένο τρόπο, εκ μέρους του γραφείου υποστήριξης εκπόνησης ερευνητικών προγραμμάτων του Ιδρύματος.

Έχει ήδη αποδειχθεί, εντός της τελευταίας πενταετίας, ότι κάποιες δραστηριοποιήσεις και πρωτοβουλίες των μελών ΔΕΠ που έχουν αναπτύξει μια σταθερή τέτοια σειρά διεκδικητικών πρωτοβουλιών και εξωστρεφών δραστηριοτήτων, έχουν καταφέρει, παρά τις τρέχουσες κοινωνικοοικονομικές αντιξοότητες στη χώρα, να διεκδικούν όλο και πιο αποτελεσματικά υψηλής σημασίας ερευνητικά προγράμματα, να προσφέρουν στο Τμήμα χρηματοδότηση, και να απασχολούν νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικής διατριβής και μεταπτυχιακών τίτλων ειδίκευσης, ώστε να τους αποτρέπουν από την αναζήτηση στο εξωτερικό μιας καλύτερης σταδιοδρομίας.

Κατά το παρόν, δεν υπάρχει ξεχωριστή διαδικασία δημοσιοποίησης του σχεδίου ανάπτυξης του Τμήματος Ψυχολογίας και των αποτελεσμάτων του, πέραν της ήδη θεσμοθετημένης εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος μέσω της ΜΟΔΙΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και της ΑΔΙΠ.

8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

8.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών;

Η Γραμματεία του Τμήματος είναι στελεχωμένη από την Γραμματέα και δύο υπαλλήλους οι οποίες είναι υπεύθυνες για όλη την γραμματειακή υποστήριξη του Τμήματος. Λειτουργεί 09.00-16.00 καθημερινά και εξυπηρετεί το σύνολο του διδακτικού προσωπικού (12 μέλη ΔΕΠ, 2 ΕΔΙΠ) και του συνόλου των φοιτητών του (1597 προπτυχιακοί φοιτητές, 164 μεταπτυχιακοί και 65 υποψήφιοι διδάκτορες). Η κατανομή του έργου των υπαλλήλων γίνεται από τη Γραμματέα η οποία και ρυθμίζει τον τρόπο λειτουργίας της Γραμματείας. Από το ακαδημαϊκό έτος 2009-10 άρχισε να λειτουργεί η υπηρεσία ηλεκτρονικής Γραμματείας με τη χρήση του Διαδικτύου, γεγονός που βελτίωσε την ποιότητα και τον χρόνο εξυπηρέτησης των φοιτητών.

Λόγω του ολοένα αυξανόμενου αριθμού των φοιτητών και των αναγκών που προκύπτουν, ο αριθμός των υπαλλήλων της Γραμματείας κρίνεται τραγικά μικρός για το Τμήμα. Είναι επιτακτική ανάγκη να ενισχυθεί η Γραμματεία με επιπλέον προσωπικό για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της και εξυπηρέτηση των φοιτητών.

Οι διοικητικές υπηρεσίες του Τμήματος Ψυχολογίας συνεργάζονται αρμονικά με τις κεντρικές διοικητικές υπηρεσίες του Παν/μίου, όποτε προκύψει ανάγκη.

Το Σπουδαστήριο Ψυχολογίας περιλαμβάνει: 1. Την Βιβλιοθήκη του Τμήματος η οποία λειτουργεί ως δανειστική βιβλιοθήκη, καθημερινά 09.00-17.00 και στελεχώνεται από δύο βιβλιοθηκονόμους. Ως Διευθυντής/τρια της Βιβλιοθήκης ορίζεται μέλος ΔΕΠ του Τμήματος με θητεία. 2. Το αναγνωστήριο για μελέτη και για διαδικτυακή αναζήτηση σε βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή με ταχύτατη πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Το ωράριο λειτουργίας του Σπουδαστηρίου Ψυχολογίας δεν κρίνεται ικανοποιητικό, ιδιαίτερα για τους εργαζόμενους φοιτητές.

Στο Τμήμα Ψυχολογίας λειτουργούν 3 Εργαστήρια και 5 Κέντρα. Τα Εργαστήρια του Τμήματος στελεχώνονται από τον/την Διευθυντή/τρια, μέλος ΔΕΠ με τριετή θητεία και το διοικητικό και επιστημονικό προσωπικό το οποίο μπορεί να απασχολείται σε μόνιμη βάση ή με σύμβαση ορισμένου ή αορίστου χρόνου. Ο/Η διευθυντής/τρια του κάθε Εργαστηρίου έχει την τελική ευθύνη της λειτουργίας του. Στα Εργαστήρια δραστηριοποιούνται επίσης μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές, καθώς κι υποψήφιοι/ες διδάκτορες. Τα Εργαστήρια, ανάλογα με τους σκοπούς τους, στηρίζουν την διενέργεια πτυχιακών, διπλωματικών και διδακτορικών ερευνών, καθώς και ερευνητικών προγραμμάτων, την κατασκευή και στάθμιση ψυχομετρικών μέσων, την εκπαίδευση φοιτητών, καθώς και την ψυχοκοινωνική υποστήριξη φοιτητών.

Η λειτουργία και οι σκοποί των Εργαστηρίων σχεδιάζονται και αποφασίζονται από την Συνέλευση του Τμήματος, ενώ ιδρύονται με ΠΔ δημοσιευμένα σε ΦΕΚ. Ο ρόλος των Εργαστηρίων είναι πολύ σημαντικός, αφού συμβάλλουν στο μέγιστο στην επιστημονική δράση του Τμήματος και στην επιστημονική κατάρτιση που προσφέρουν. Ωστόσο, λόγω της ελλειπών υποχρηματοδότησης, δεν διαθέτουν μόνιμο και επαρκές προσωπικό, με αποτέλεσμα την μη εύρυθμη λειτουργία τους. Συγκεκριμένα, όλα τα Εργαστήρια είναι

υποστελεχωμένα (δεν διαθέτουν τεχνικό προσωπικό ή μόνιμη γραμματειακή υποστήριξη) και λειτουργούν με τη συμμετοχή μελών ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας, μεταπτυχιακών φοιτητών ψυχολογίας και υποψηφίων διδασκόντων κατά περίπτωση.

Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών, το οποίο έχει μόνιμη γραμματέα με σχέση εργασίας ΙΔΑΧ και μια ψυχολόγο με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Ωστόσο, αυτό το Εργαστήριο, λόγω του μεγάλου έργου που επιτελεί, έχει τεράστιες ανάγκες στελέχωσης.

Οι υπηρεσίες πληροφόρησης είναι πολύ ικανοποιητικές, καθώς κάθε φοιτητής έχει άμεση πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες που αφορούν τις σπουδές του (επιλογή μαθημάτων, συγγραμμάτων, ανακοινώσεις διδασκόντων, βαθμολογία, εκπαιδευτικό υλικό και άμεση ηλεκτρονική επικοινωνία με μέλη ΔΕΠ μέσω διαδικτυακής εφαρμογής παρεχόμενης από την ιστοσελίδα του τμήματος). Η πληροφόρηση για τις τρέχουσες προκηρύξεις ερευνητικών προγραμμάτων που αφορούν τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος γίνεται από την Επιτροπή Ερευνών του Ιδρύματος, με τρόπο που, όμως δεν κρίνεται ικανοποιητικός. Ωστόσο, το Τμήμα Ψυχολογίας δεν διαθέτει θέση ΕΤΕΠ Πληροφορικής για την υποστήριξη των υποδομών και υπηρεσιών πληροφορικής. Η καθυστέρηση αυτή οφείλεται στην γενικότερη υποχρηματοδότηση του ΕΚΠΑ.

8.2. Πώς κρίνετε τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας;

Κάθε μέλος ΔΕΠ ορίζεται από το Τμήμα ως Ακαδημαϊκός Σύμβουλος ορισμένου αριθμού φοιτητών, τη χρονιά εισαγωγής τους. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του Τμήματος Ψυχολογίας απευθύνονται σε εκείνους κατά τη διάρκεια της ακαδημαϊκής χρονιάς α) προκειμένου να ενημερώνονται για το Πρόγραμμα Σπουδών, β) για προβλήματα που προκύπτουν στη διάρκεια των σπουδών τους, γ) για τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν μεταπτυχιακές σπουδές μετά την αποφοίτησή τους και δ) γενικά για κάθε ζήτημα ακαδημαϊκού χαρακτήρα. Οι Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι δέχονται τους φοιτητές και τις φοιτήτριες κατά τις ώρες γραφείου τους.

Επίσης, το Τμήμα έχει ορίσει ένα μέλος ΔΕΠ υπεύθυνο για την πρακτική άσκηση των φοιτητών. Ένα ακόμη μέλος ΔΕΠ έχει ορισθεί ως υπεύθυνος/η για ζητήματα τα οποία προκύπτουν κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας των φοιτητών. Επίσης, τα μέλη ΔΕΠ που συνεργάζονται με Πανεπιστήμια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενημερώνουν τους φοιτητές για το Πρόγραμμα Erasmus και τις προϋποθέσεις που έχουν ορίσει για τη συμμετοχή τους σ' αυτό.

Το Τμήμα επίσης, ορίζει μέλος ΔΕΠ ως σύμβουλο για τους φοιτητές με αναπηρία (ΦμεΑ) στον/ην οποίο/α οι ΦμεΑ μπορούν να απευθύνονται και να τον συμβουλευονται για ζητήματα που αφορούν στις σπουδές τους. Αποτελεί δε τον συνδυασμό μεταξύ του ΦμεΑ, των διδασκόντων, της Επιτροπής Προσβασιμότητας και της Μονάδας Προσβασιμότητας ΦμεΑ. Για την παροχή επιπλέον υποστήριξης στον ΦμεΑ το Τμήμα Ψυχολογίας έχει ορίσει ΕΤΕΠ, ως αναπληρωτή αυτού, προκειμένου να προσφερθούν αποτελεσματικά οι υπηρεσίες.

Οι υποδομές και ο εξοπλισμός που ανήκει στο Τμήμα Ψυχολογίας (Η/Υ, συσκευές προβολής, φωτοτυπικά μηχανήματα, κλπ.) είναι διαθέσιμα σε όλα τα μέλη ΔΕΠ.

Το Τμήμα Ψυχολογίας δεν διαθέτει υπηρεσία υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών.

Το Τμήμα Ψυχολογίας δεν διαθέτει ειδική υπηρεσία υποστήριξης των περισσότερο αδύναμων φοιτητών και εκείνων οι οποίοι δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους. Υπάρχει ωστόσο, το Εργαστήριο Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Φοιτητών όπου μπορούν να βοηθηθούν φοιτητές/τριες που λόγω ψυχοκοινωνικών παραγόντων δεν κατορθώνουν να περατώσουν τις σπουδές τους.

Στους άριστους φοιτητές και σε ειδικές κατηγορίες φοιτητών του Τμήματος Ψυχολογίας παρέχονται υποτροφίες από διαφορετικούς φορείς και Ιδρύματα.

Κάθε χρόνο το Τμήμα Ψυχολογίας οργανώνει εκδήλωση υποδοχής/ενημέρωσης των πρωτοετών φοιτητών, στο πλαίσιο της οποίας τους ενημερώνει για το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος, για τους διδάσκοντες και τα μαθήματα που προσφέρουν, την πρακτική άσκηση και την πτυχιακή εργασία που πρέπει να εκπονήσουν. Ειδικότερα για τον τρόπο με τον οποίο δομείται το πρόγραμμα σπουδών και την πορεία που θα πρέπει να ακολουθήσουν στις δηλώσεις μαθημάτων. Επίσης, κατά την εκδήλωση αυτή δίνονται οδηγίες για τις υπηρεσίες που το Τμήμα Ψυχολογίας προσφέρει στους φοιτητές, τη λειτουργία και το περιεχόμενο της ιστοσελίδας, τη χρήση της Βιβλιοθήκης και τη λειτουργία των ηλεκτρονικών υπηρεσιών της, καθώς και για την ηλεκτρονική Γραμματεία. Εκτός από την ενημέρωση αυτή δεν υπάρχουν άλλες πολιτικές για την ένταξη των νέων φοιτητών.

Οι φοιτητές συμμετέχουν στις Γενικές Συνελεύσεις του Τμήματος δια των αντιπροσώπων τους. Ωστόσο, η παρουσία τους αυτή δεν είναι συνεχής.

Οι αλλοδαποί φοιτητές υποστηρίζονται (α) από το Γραφείο Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και από τους συμβούλους ανταλλαγών Erasmus του Τμήματος.

8.3. Πώς κρίνετε τις υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα;

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος Ψυχολογίας είναι εξοπλισμένη και περιλαμβάνει σχετικά ικανοποιητικό αριθμό ελληνικών και ξένων βιβλίων και περιοδικών σχετικών με την Ψυχολογία. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται πολλά σπάνια παλαιά βιβλία ψυχολογίας. Παρέχεται ακόμη η δυνατότητα πρόσβασης στη βάση δεδομένων PsycINFO (από την επιλογή "CSA Internet Database Service") καθώς και στις υπόλοιπες ηλεκτρονικές υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες από το Πανεπιστήμιο Αθηνών μέσω της ηλεκτρονικής ιστοσελίδας <http://www.lib.uoa.gr>.

Ο κοινόχρηστος τεχνικός εξοπλισμός είναι ανεπαρκής σε σύγκριση με τον συνολικό αριθμό των φοιτητών του Τμήματος Ψυχολογίας. Στη μικρή αίθουσα του Ψυχολογικού Εργαστηρίου, όπου φιλοξενείται μικρός αριθμός υπολογιστών είναι εμφανής η ανεπάρκεια χώρου και υπολογιστών για την κάλυψη των αναγκών του μεγάλου αριθμού φοιτητών του Προγράμματος.

Τα σπουδαστήρια δεν διαθέτουν επαρκείς χώρους και εξοπλισμό. Γενικότερα, υπάρχει πρόβλημα με τους διαθέσιμους χώρους στο Τμήμα.

Υπάρχει σημαντικό πρόβλημα στην επάρκεια των γραφείων των διδασκόντων. Ο αριθμός των γραφείων δεν επαρκεί για να στεγάσει όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας, πολλά από τα οποία συνωστίζονται σε σχετικά μικρά γραφεία ή σε γραφεία που έχουν χωριστεί με κατασκευές από τζάμι και αλουμίνιο, χωρίς δικό τους φωτισμό, εξαερισμό και θέρμανση.

Ο χώρος της Γραμματείας είναι μικρός και δυσλειτουργικός. Δεν υπάρχει γραφείο Γραμματέα και η εξυπηρέτηση των φοιτητών γίνεται με δυσκολία.

Το Τμήμα Ψυχολογίας συνεδριάζει σε μια μικρή αίθουσα που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο γραφεία μελών ΔΕΠ και χρησιμοποιείται και για άλλους σκοπούς, όπως συναντήσεις υποψηφίων διδασκόντων, παρουσιάσεις διδακτορικών διατριβών κ.ά.

Ανεπαρκείς κρίνονται και οι υποδοχές ΑΜΕΑ, αφού σε κάποια από τα αμφιθέατρα που χρησιμοποιεί το Τμήμα δεν υπάρχει πρόσβαση. Το Πανεπιστήμιο θα πρέπει να φροντίσει περισσότερο για την επάρκεια και την ποιότητα των υποδομών για άτομα με αναπηρία.

Οι υποδομές και ο εξοπλισμός που ανήκει στο Πρόγραμμα Ψυχολογίας (φορητοί Η/Υ, συσκευές προβολών και διαφανοσκοπία, φωτοτυπικά μηχανήματα) είναι διαθέσιμα σε όλα τα μέλη ΔΕΠ.

8.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου);

Αρκετές λειτουργίες του Τμήματος Ψυχολογίας υποστηρίζονται από ΤΠΕ (επιλογή μαθημάτων, συγγραμμάτων, ανακοινώσεις διδασκόντων, βαθμολογία, εκπαιδευτικό υλικό και άμεση ηλεκτρονική επικοινωνία με μέλη ΔΕΠ μέσω διαδικτυακής εφαρμογής παρεχόμενης από την ιστοσελίδα του τμήματος, που αφορά, τόσο στο προπτυχιακό, όσο και στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών).

Όλες οι υπηρεσίες χρησιμοποιούνται σε καθημερινή βάση από τις διοικητικές υπηρεσίες, τους φοιτητές και το προσωπικό του Τμήματος Ψυχολογίας.

Επειδή το Τμήμα Ψυχολογίας έχει δική του ιστοσελίδα που ανανεώνεται συχνά, λίγα μέλη ΔΕΠ διαθέτουν και προσωπική ιστοσελίδα.

Ο ιστότοπος του Τμήματος Ψυχολογίας (www.psych.uoa.gr) ανανεώνεται συχνά, ενώ σχεδόν καθημερινά ενημερώνεται με ανακοινώσεις των μελών ΔΕΠ.

8.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού;

Η ορθολογική χρήση των διαθέσιμων υποδομών και διαθέσιμου εξοπλισμού διασφαλίζεται με την πολύ καλή συνεργασία μεταξύ των μελών ΔΕΠ του Τμήματος.

8.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση οικονομικών πόρων.

Για την σύνταξη του προϋπολογισμού του Τμήματος, γίνεται ενημέρωση και συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Καθορίζονται οι ανάγκες του Τμήματος στα διαφορετικά πεδία του προϋπολογισμού, ανά έτος και, αντίστοιχα, γίνεται η κατανομή των πόρων.

Η διαδικασία απολογισμού γίνεται με βάση τις ανά έτος χρηματοδοτήσεις για το ερευνητικό και αναπτυξιακό έργο του Τμήματος, με έγγραφο προς τον ΕΛΚΕ του ΕΚΠΑ, το οποίο περιγράφει αναλυτικά την κίνηση των ανάλογων ποσών.

9. Συμπεράσματα

9.1. Ποια, κατά την γνώμη σας, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης;

Το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών ιδρύθηκε το 2013 (Π.Δ. 85/2013). Αποτελεί συνέχεια και μετεξέλιξη του Προγράμματος Ψυχολογίας, το οποίο υλοποιούσε ο Τομέας Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας από το 1992 (Ν. 2083/1992). Κατά τη διετία 2013-2015, το Τμήμα Ψυχολογίας χρειάστηκε να εμπλακεί σε μια μακρά διαδικασία διεκδίκησης ακαδημαϊκών δομών και μονάδων, οι οποίες ανήκαν και χρησιμοποιήθηκαν από το Πρόγραμμα Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας για μια ολόκληρη εικοσαετία. Η διαδικασία αυτή είχε ως αποτέλεσμα να μη μπορεί το νεοϊδρυθέν Τμήμα να αξιοποιήσει πλήρως τις ακαδημαϊκές του μονάδες για έρευνα και διδασκαλία.

Παρά τις πρώτες αυτές δυσκολίες, το Τμήμα Ψυχολογίας κατόρθωσε να οργανωθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, ώστε να επιτελέσει με επάρκεια το ποικίλο έργο του, όπως αυτό αποτυπώνεται στους σκοπούς της ίδρυσής του. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι το Τμήμα Ψυχολογίας, δυσκολεύεται να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εύρυθμης λειτουργίας του, λόγω της υποστελέχωσής του σε διοικητικό προσωπικό. Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, παρά τον μικρό αριθμό τους, υλοποιούν το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που οδηγεί σε λήψη πτυχίου ψυχολόγου, προσφέρουν έναν αριθμό μαθημάτων Ψυχολογίας σε Τμήματα της Φιλοσοφικής και άλλων Σχολών του ΕΚΠΑ, συνεισφέρουν στην υλοποίηση των δύο νεοσύστατων (2015) μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Τμήματος (ΠΜΣ Σχολική Ψυχολογία και ΠΜΣ Κλινική Ψυχολογία), καθώς και σε δύο διατμηματικά ΠΜΣ (με το Τμήμα ΜΙΘΕ και με την Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ), ελοπετεύουν σημαντικό αριθμό διδακτορικών διατριβών, διεξάγουν ερευνητικά προγράμματα σε εθνικό επίπεδο και μέσα από διεθνείς συνεργασίες, παράγουν αξιολογικό συγγραφικό έργο με δημοσιεύσεις σε έγκυρα ελληνικά και διεθνή περιοδικά Ψυχολογίας, ανακοινώνουν τα ερευνητικά τους πορίσματα σε δεκάδες ελληνικά και διεθνή συνέδρια, οργανώνουν επιστημονικές εκδηλώσεις υψηλού επιπέδου για ακαδημαϊκούς και ερευνητές, ενώ σημαντικές είναι και οι κοινωνικές προεκτάσεις του έργου τους, μέσα από τη συμμετοχή σε επιστημονικές δράσεις ανοιχτές στην κοινότητα, ιδιαίτερες σε επαγγελματίες ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς. Επιπρόσθετα, το Τμήμα, στο πλαίσιο της υλοποίησης της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του, οργανώνει και υλοποιεί ένα ιδιαίτερα απαιτητικό πρόγραμμα συνεργασίας με ένα πλήρες δίκτυο φορέων και πλαισίων.

Οι μελλοντικές προοπτικές του Τμήματος Ψυχολογίας, παρά τις αρχικές δυσκολίες και τον μικρό αριθμό μελών ΔΕΠ (τα άλλα Τμήματα Ψυχολογίας της χώρας έχουν διπλάσιο αριθμό μελών ΔΕΠ), μπορεί κανείς βάσιμα να υποστηρίξει ότι διαγράφονται θετικές. Το Τμήμα χορηγεί ένα επιστημονικά έγκυρο και επαγγελματικά χρήσιμο πτυχίο ψυχολόγου, το οποίο καθιστά τον κάτοχό του ικανό να ανταποκριθεί με επάρκεια σε απαιτητικά ερευνητικά και επαγγελματικά περιβάλλοντα. Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η επανίδρυση των ΠΜΣ Σχολικής Ψυχολογίας και Κλινικής Ψυχολογίας, με εκσυγχρονισμένο εσωτερικό κανονισμό και πρόγραμμα σπουδών που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες επιστημονικές και κοινωνικές προκλήσεις και τα οποία παράγουν επαγγελματίες υψηλής ειδίκευσης, ικανούς να συμβάλουν ουσιαστικά στην προσαρμογή, την ανάπτυξη και την ψυχική υγεία του πληθυσμού κάθε ηλικίας στη χώρα μας. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει και στην

πρόσφατη κατάρτιση Κανονισμού Διδακτορικών Σπουδών, με στόχο την δυναμικότερη παρουσία του Τμήματος στην έρευνα, πανελληνίως και διεθνώς.

Τέλος, πρέπει να δοθεί έμφαση και στην σύνταξη Κώδικα Δεοντολογίας για την έρευνα, ο οποίος εντάχθηκε, στα ειδικότερα σημεία του, στον ευρύτερο κανονισμό δεοντολογίας του ΕΚΠΑ.

Ωστόσο, οι προοπτικές αυτές υπονομούνται από την υποστελέχωση, τόσο σε επίπεδο μελών ΔΕΠ, όσο και σε επίπεδο διοικητικού προσωπικού, ειδικά δε της Γραμματείας του Τμήματος, τη μεγάλη αναλογία φοιτητών-καθηγητών, την υποχρηματοδότηση και την έλλειψη χώρων (γραφείων, κλπ), όλα βασικά αρνητικά σημεία που εμποδίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη του Τμήματος.

9.2. Διακρίνετε ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία;

Το Τμήμα Ψυχολογίας βρίσκεται σε ιδιαίτερα δυναμική περίοδο, με έντονα δημιουργικά χαρακτηριστικά, παρά τις όποιες αντιξοότητες. Σχεδιάζονται και υλοποιούνται δράσεις μακροπρόθεσμης προοπτικής, με γνώμονα την όλο και πιο σύγχρονη και δυναμική εξέλιξή του. Για παράδειγμα, με την τρέχουσα αναβάθμιση της ηλεκτρονικής διαχείρισης των δεδομένων του Τμήματος (σε επίπεδο Γραμματείας και Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών) θα διευκολυνθεί η ανάπτυξη και η εξέλιξη δικτύου αποφοίτων του Τμήματος, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών, αλλά θα ενισχυθεί και ένα πλήθος άλλων δράσεων του Τμήματος. Επιπρόσθετα, με την θεσμοθέτηση των Εργαστηρίων, διευκολύνεται η υλοποίηση προγραμμάτων επιμόρφωσης, σεμιναρίων και άλλων δράσεων του Τμήματος προς την ευρύτερη κοινότητα.

Από την άλλη, αν το ΕΚΠΑ και η Πολιτεία δεν ενισχύσουν το Τμήμα, με όλους τους τρόπους που καταγράφονται στην παρούσα έκθεση (χώροι, στοιχειώδεις όροι καθημερινής λειτουργίας, νέα μέλη ΔΕΠ, στελέχωση των διοικητικών υπηρεσιών, ενίσχυση της υποστήριξης της έρευνας, κλπ), το Τμήμα θα δυσκολεύεται όλο και περισσότερο να επιτελέσει το έργο του.

10. Σχέδια βελτίωσης

10.1. Περιγράψτε το βραχυπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Στην παρούσα συγκυρία ένα μεγάλο μέρος των προσπαθειών του Τμήματος αφορά στην στελέχωση της Γραμματείας, στην ανεύρεση επαρκών και αξιοπρεπών χώρων για την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία της και στην οργάνωσή της με πληροφοριακό σύστημα καταχώρησης όλων των στοιχείων που αφορούν στην καλύτερη και ουσιαστικότερη διαχείριση του μεγάλου αριθμού φοιτητών, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών, αλλά και γενικότερα στην λειτουργικότερη ανταπόκρισή της στις αυξημένες απαιτήσεις του Τμήματος.

Παράλληλα, ασκούνται πιέσεις και διατυπώνονται αιτήματα προς όλες τις αρχές του Ιδρύματος για όλα τα βασικά προβλήματα: καθαριότητα, εξοπλισμός αιθουσών, κ.ά.

10.2. Περιγράψτε το μεσοπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

Οι παραπάνω βραχυπρόθεσμες ενέργειες, με εξαίρεση την οργάνωση της γραμματείας σε επίπεδο πληροφοριακού συστήματος, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί στο εγγύς μέλλον, αποτελούν και μεσοπρόθεσμες ενέργειες, με δεδομένη την έλλειψη επαρκούς ανταπόκρισης από τις ανάλογες αρχές, κυρίως δε από πλευράς Πολιτείας.

10.3. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από τη Διοίκηση του Ιδρύματος.

Η Διοίκηση του Ιδρύματος θα πρέπει να ανταποκριθεί στα επανειλημμένα αιτήματα του Τμήματος για την στελέχωσή του σε επίπεδο διοικητικού προσωπικού, για την εξεύρεση χώρων και για την καθαριότητα και τον εξοπλισμό των αιθουσών διδασκαλίας. Είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικό να υπάρξει γραφείο υποστήριξης εκπόνησης ερευνητικών προγραμμάτων, ευρωπαϊκών και διεθνών.

10.4. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από την Πολιτεία.

Είναι απαραίτητο η Πολιτεία να ανταποκριθεί στο ρόλο της και να αναλάβει τις ευθύνες της, κυρίως στηρίζοντας τη στελέχωση του Τμήματος με τον αριθμό μελών ΔΕΠ και εξειδικευμένου προσωπικού που έχει ανάγκη προκειμένου να διατηρήσει και να αναβαθμίσει περαιτέρω την ποιότητα των σπουδών και του παραγόμενου ερευνητικού έργου, σύμφωνα και με τις διαπιστώσεις που καταγράφονται σε όλες τις προηγούμενες εκθέσεις εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος.

11. Πίνακες

*Οι πίνακες που ακολουθούν, παρατίθενται σε οριζόντια διάταξη σελίδας.
(Το υπόλοιπο της σελίδας είναι εσκεμμένα κενό)*

ΕΠΙΤΟΜΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΙΔΡΥΜΑ: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΤΜΗΜΑ: Ψυχολογίας

Αριθμός προσφερόμενων κατευθύνσεων: 1

Αριθμός μεταπτυχιακών προγραμμάτων: 2

<i>Πίν.</i>	<i>Ακαδημαϊκό έτος</i>	<i>2015-16*</i>	<i>2014-15</i>	<i>2013-14</i>
# 1	Συνολικός αριθμός μελών ΔΕΠ	13	13	12
# 1	Λοιπό προσωπικό	6	5	5
# 2	Συνολικός αριθμός προπτυχιακών φοιτητών	1289	1181	1239
# 3	Προσφερόμενες από το Τμήμα θέσεις στις πανελλαδικές	142	146	147
# 3	Συνολικός αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών	230	211	204
# 7	Αριθμός αποφοίτων	173	162	162
# 6	Μ.Ο. βαθμού πτυχίου	7,94	7,91	7,73
# 4	Προσφερόμενες από το Τμήμα Θέσεις ΠΜΣ	55	0	15
# 4	Αριθμός αιτήσεων για ΠΜΣ	159	0	63
# 12.1	Συνολικός αριθμός μαθημάτων για την απόκτηση πτυχίου	58	58	58
# 12.1	Σύνολο υποχρεωτικών μαθημάτων (Υ)	31	31	31
# 12.1	Συνολικός αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής	87	87	87
# 15	Συνολικός αριθμός δημοσιεύσεων ΔΕΠ	100	126	99
# 16	Αναγνώριση ερευνητικού έργου (σύνολο)	999	939	858
# 17	Διεθνείς συμμετοχές	14	13	11

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 1. Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

		2015-16*		2014-15		2013-14	
		A	Θ	A	Θ	A	Θ
Καθηγητές	Σύνολο	1	3	2	3	2	2
	Από εξέλιξη						
	Νέες προσλήψεις			0	1		
	Συνταξιοδοτήσεις						
	Παραιτήσεις						
Αναπληρωτές Καθηγητές	Σύνολο	3	3	3	2	2	2
	Από εξέλιξη	1	1				
	Νέες προσλήψεις						
	Συνταξιοδοτήσεις						
	Παραιτήσεις						
Επικουροι Καθηγητές	Σύνολο	1	2	1	2	2	2
	Από εξέλιξη						
	Νέες προσλήψεις						
	Συνταξιοδοτήσεις						
	Παραιτήσεις						
Λέκτορες	Σύνολο	0	0	0	0	0	0
	Νέες προσλήψεις						
	Συνταξιοδοτήσεις						
	Παραιτήσεις						
Μέλη ΕΔΙΠ	Σύνολο	0	1	0	2	0	2
Διδάσκοντες με σύμβαση**	Σύνολο	0	0	0	0	0	0
Μέλη ΕΤΕΠ	Σύνολο	0	0	0	0	0	0
Διοικητικό προσωπικό	Σύνολο	0	5	0	3	0	3

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Αναφέρεται σε αριθμό συμβάσεων, όχι διδασκόντων (π.χ. αν ένας διδάσκων έχει δύο συμβάσεις, χειμερινή και εαρινή, τότε μετρώνται ως δύο συμβάσεις).

A: Άρρενες, Θ: Θήλεις

Πίνακας 2. Εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών

	2015-16*	2014-15	2013-14
Προπτυχιακοί	1289	1181	1239
Μεταπτυχιακοί (ΜΔΕ)	87	32	0
Διδακτορικοί	68	61	52

Πίνακας 3. Εξέλιξη του αριθμού των νεο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

Εισαθθέντες με:	Τρέχον έτος*	Προηγ. έτος	Τρέχον έτος – 2
Εισαγωγικές εξετάσεις	142	146	147
Μετεγγραφές (εισροές προς το Τμήμα)	28	5	18
Μετεγγραφές (εκροές προς άλλα Τμήματα)**	4	1	0
Κατατακτήριες εξετάσεις (Πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ)	17	18	15
Άλλες κατηγορίες	39	42	24
Σύνολο**	230	211	204
<i>Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)</i>	4	3	2

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Ο αριθμός των εκροών έχει αφαιρεθεί κατά τον υπολογισμό του Συνόλου.

Πίνακας 4.1 Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)*

Τίτλος ΠΜΣ: «Κλινική Ψυχολογία»

Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 36

	2015-16**	2014-15	2013-14
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	56	63	
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	38	24	
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	18	39	
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	20	15	
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	20	15	
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	6	2	
<i>Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)</i>			

* Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.

** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 4.2 Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)*

Τίτλος ΠΜΣ: «Σχολική Ψυχολογία»

Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες): 24

		2015-16**	2014-15	2013-14
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)				
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος			
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων			
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων		35		
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων		35		
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων		0		
<i>Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)</i>		0		

* Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.

** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων* του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

	2015-16**	2014-15	2013-14
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	11		
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	6		
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	5	3	
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	20		
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων υποψηφίων	68		
Απόφοιτοι	6	2	
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων	7	5.5	

* Απόφοιτοι = Αριθμός Διδασκόντων που ανακηρύχθηκαν στο έτος που αφορά η στήλη.

** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 6. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοίτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2014	162	0(=0%)	21(=13%)	137(=85%)	4(=2%)	7,73
2015	162	0(=0%)	7(=4%)	145(=90%)	10(=6%)	7,91
2016*	173	0(=0%)	15(=9%)	144(=83%)	14(=8%)	7,94
Σύνολο	497	0(=0%)	43(=9%)	426(=86%)	28(=6%)	7,86

* Τα στοιχεία αφορούν ημερολογιακά έτη, καθώς η αναζήτηση με βάση το ακαδημαϊκό έτος δεν είναι εφικτή στη συγκεκριμένη μέτρηση.

Πίνακας 7. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και διάρκεια σπουδών

Στον πίνακα αυτόν θα αποτυπωθούν τα εξελικτικά στοιχεία 7 συνολικά ετών: του έτους στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης και των 6 προηγούμενων ετών. Προσαρμόστε τις χρονολογίες ανάλογα.

Έτος αποφοίτησης	Αποφοιτήσαντες Διάρκεια Σπουδών (σε έτη)								Δεν έχουν αποφοιτήσει	Σύνολο
	K ¹	K+1	K+2	K+3	K+4	K+5	K+6	K+6 και πλέον		
2013-14										
2014-15										
2015-16 ²										

¹ Όπου K = Κανονική διάρκεια σπουδών (σε έτη) στο Τμήμα (π.χ. αν η κανονική διάρκεια σπουδών είναι 4 έτη, τότε K=4 έτη, K+1=5 έτη, K+2=6 έτη,..., K+6=10 έτη).

² Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Σημείωση της ΟΜΕΑ Δεν είναι δυνατή η συμπλήρωση του πίνακα αυτού, καθώς δεν προκύπτουν ακριβή στοιχεία από τη Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης του ΕΚΠΑ.

Πίνακας 8. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (σε μήνες)**			
		6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
2013-14					
2014-15					
2015-16*					
Σύνολο					

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

Σημείωση της OMEA Δεν είναι δυνατή η συμπλήρωση του πίνακα αυτού, καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από τη Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης του ΕΚΠΑ.

Πίνακας 9. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών

			2015-16*	2014-15	2013-14	Σύνολο
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού					
	Εξωτε- ρικού	Ευρωπαϊκά**	9	11	15	
		Άλλα				
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων στο Τμήμα	Εσωτερικού					
	Εξωτε- ρικού	Ευρωπαϊκά**	3	2	2	
		Άλλα				
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού					
	Εξωτε- ρικού	Ευρωπαϊκά**				
		Άλλα				
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτερικού					
	Εξωτε- ρικού	Ευρωπαϊκά**				
		Άλλα				
Σύνολο						

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών.

Πίνακας 10. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων ΠΜΣ	Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (σε μήνες)**			
		6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
2013-14					
2014-15					
2015-16*					
Σύνολο					

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων ΠΜΣ, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

Σημείωση της OMEA Δεν είναι δυνατή η συμπλήρωση του πίνακα αυτού, καθώς δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από τη Διεύθυνση Μηχανοργάνωσης του ΕΚΠΑ.

Πίνακας 11. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

		2015-16*	2014-15	2013-14	Σύνολο
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού				
	Εξωτε- ρικού	Ευρωπαϊκά**			
		Άλλα			
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων στο Τμήμα	Εσωτερικού				
	Εξωτε- ρικού	Ευρωπαϊκά**			
		Άλλα			
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτερικού				
	Εξωτε- ρικού	Ευρωπαϊκά**			
		Άλλα			
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτερικού				
	Εξωτε- ρικού	Ευρωπαϊκά**			
		Άλλα			
Σύνολο					

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών.

Πίνακας 12.1 Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2015-16)¹

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Μονάδες ECTS	Κατηγορία (Υ, Ε, ΕΕ, Π) ⁴	Έτος (Υ, ΕΠ, Π, ΑΔ) ⁵	Ώρες/βδομάδα	Προαπαιτούμενα ⁶	Ιστότοπος ⁷	Σελ. Οδηγού Σπουδών ⁸
1 ^ο	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ00	5	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP198/	20
1 ^ο	ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ01	5	Υ		3			20
2 ^ο	ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ02	5	Υ		3			21
Ε	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΧ04	3	Ε		3			22
2 ^ο	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ05	5	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP140/	22
Ε	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΧ06	3	Ε		3			23
4 ^ο	ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ07	5	Υ		3			23
Χ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ: ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΞΕΛΙΞΗ	ΨΧ08	3	Ε		3			23
4 ^ο	ΣΧΟΛΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: ΣΥΝΔΕΣΗ ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗΣ	ΨΧ09	5	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP489/	24
3 ^ο	ΣΧΟΛΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ10	5	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP460/	24
1 ^ο	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ11	5	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP440/	25
2 ^ο	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ12	5	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP385/	25
Χ	ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ	ΨΧ13	3	Ε		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP447/	26
Χ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ14	3	Ε		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP105/	26
Ε	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	ΨΧ15	3	Ε		3			26
Ε	ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ16	3	Ε		3			27
Χ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΨΧ17	3	Ε		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP145/	27
Χ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΨΧ18	3	Ε		3			28
Ε	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	ΨΧ19	3	Ε		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP101/	28
4 ^ο	ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ22	5	Υ		3			29
Ε	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ24	3	Ε		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP604/	29
1 ^ο	ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	ΨΧ27	5	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP253/	30
Ε	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΨΧ30	3	Ε		3			30
Χ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	ΨΧ31	3	Ε		3			30
2 ^ο	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ32	5	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP146/	31
3 ^ο	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	ΨΧ33	5	Υ		3			31
Χ	ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΨΧ34	3	Ε		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP287/	31
Χ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΨΧ35	3	Ε		3			32

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Μονάδες ECTS	Κατηγορία (Υ, Ε, ΕΕ, Π) ⁴	Υπότυπος (Υ, ΕΠ, ΓΓ, ΑΔ) ⁵	Ωρες/βδομάδα	Προαπαιτούμενα ⁶	Ιστότοπος ⁷	Σελ. Οδηγού Σπουδών ⁸
X	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ	ΨΧ36	3	E		3			32
5 ^ο	ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ37	5	Y		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP243/	32
6 ^ο	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ	ΨΧ39	5	Y		3			33
5 ^ο	ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ40	5	Y		3			34
E	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	ΨΧ41	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP162/	34
X	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΧ42	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP110/	35
3 ^ο	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΨΧ43	5	Y		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP109/	35
4 ^ο	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ44	5	Y		3			36
4 ^ο	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	ΨΧ45	5	Y		3			36
X	ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΨΧ46	3	E		3			36
E	ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΨΧ47	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP149/	37
E	ΨΥΧΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΨΥΧΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ	ΨΧ48	3	E		3			37
E	ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ, ΚΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	ΨΧ49	3	E		3			38
3 ^ο	ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ51	5	Y		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP155/	38
E	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	ΨΧ53	3	E		3			39
5 ^ο	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ	ΨΧ54	5	Y		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP363/	39
E	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΣ	ΨΧ55	3	E		3			
6 ^ο	ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ56	5	Y		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP100/	39
E	ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	ΨΧ57	3	E		3			40
E	ΓΝΩΣΙΑΚΕΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	ΨΧ58	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP204/	40
E	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΨΧ60	3	E		3			
2 ^ο	ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ61	5	Y		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP393/	40
1 ^ο	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ Ι	ΨΧ62	5	Y		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP349/	41
X	ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΑ Ι	ΨΧ63	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP375/	41
X	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ	ΨΧ64	3	E		3			
2 ^ο	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΙΙ	ΨΧ65	5	Y		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP400/	41
E	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ66	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP148/	42

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Μονάδες ECTS	Κατηγορία (Υ, Ε, ΕΕ, Π) ⁴	Τύπος (Υ, ΕΠ, ΓΓ, ΑΔ) ⁵	Ωρες/βδομάδα	Προαπαιτούμενα ⁶	Ιστότοπος ⁷	Σελ. Οδηγού Σπουδών ⁸
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΦΥΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	ΨΧ67	3	E		3			42
E	ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΑ ΙΙ	ΨΧ68	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP429/	43
E	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΛΟΓΙΚΗ	ΨΧ70	3	E		3			43
X	ΠΟΛΥΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	ΨΧ72	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP428/	44
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	ΨΧ73	3	E		3			44
X	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ74	3	E		3			45
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΨΧ75	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PSYCH115/	45
E	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΨΧ76	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PSYCH124/	46
X	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ78	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP107/	46
X	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΨΧ79	3	E		3			46
	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ Α & Β	ΨΧ80	14	Υ		3			
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ: ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΨΧ81	3	E		3			47
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΨΧ82	3	E		3			
	ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Α & Β	ΨΧ83	16	Υ		3			
E	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΨΧ84	3	E		3			47
E	ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ85	5	Υ		3			48
E	ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ	ΨΧ86	3	E		3			48
X	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ: ΛΑΚΑΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΨΧ88	3	E		3			48
E	ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ: ΛΑΚΑΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΨΧ89	3	E		3			49
X	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ90	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP164/	49
E	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ	ΨΧ91	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP291/	50
X	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ94	3	E		3			51
E	ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	ΨΧ95	3	E		3			51
E	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ	ΨΧ97	3	E		3			52

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Μονάδες ECTS	Κατηγορία (Υ, Ε, ΕΕ, Π) ⁴	Τύπος (Υ, ΕΠ, ΓΓ, ΑΔ) ⁵	Ωρες/βδομάδα	Προαπαιτούμενα ⁶	Ιστότοπος ⁷	Σελ. Οδηγού Σπουδών ⁸
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ: ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	ΨΧ100	3	E		3			53
E	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ	ΨΧ101	3	E		3			53
E	ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΧ102	3	E		3			54
E	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	ΨΧ104	3	E		3			54
X	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΨΧ105	3	E		3			55
E	ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ106	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP301/	55
E	ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΥ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ	ΨΧ109	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP276/	56
X	ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ112	3	E		3			56
E	ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ113		E		3			57
7 ^ο	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ Ι	ΨΧ117	7	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP135/	58
8 ^ο	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΙΙ	ΨΧ118	7	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP135/	58
7 ^ο	ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Ι	ΨΧ119	8	Υ		3			58
8 ^ο	ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΙΙ	ΨΧ120	8	Υ		3			58
6 ^ο	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΨΧ121	3	Υ		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP115/	58
E	ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ: ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΨΧ123	3	E		3		http://eclass.uoa.gr/courses/PPP603/	59

¹ Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

² Για τα επιλεγόμενα μαθήματα, τα οποία δεν διδάσκονται σε συγκεκριμένο εξάμηνο, αναφέρονται οι ενδείξεις X (προσφερόμενο στο χειμερινό εξάμηνο) ή E (προσφερόμενο στο εαρινό εξάμηνο).

³ Καταγράφονται τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1^ο, 2^ο, 3^ο κ.ο.κ. εξαμήνου)

⁴ Χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες συντομογραφίες:

Υ = Υποχρεωτικό, Ε = κατ' επιλογήν από πίνακα μαθημάτων, ΕΕ = Μάθημα ελεύθερης επιλογής, Π = Προαιρετικό
Αν το Τμήμα κατηγοριοποιεί τα μαθήματα με διαφορετικό τρόπο, εξηγήστε.

⁵ Χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες συντομογραφίες:

Υ = Υποβάθρου, ΕΠ = Επιστημονικής περιοχής, ΓΓ = Γενικών γνώσεων, ΑΔ = Ανάπτυξης δεξιοτήτων

⁶ Σημειώνονται οι κωδικοί αριθμοί των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.

⁷ Σημειώνεται η ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.

⁸ Σημειώνεται η σελίδα του Οδηγού Σπουδών (αν υπάρχει), όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

Πίνακας 12.2. Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2015-16)¹

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Τρόπος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁴	Πολυπλή βιβλιογραφία	Χρήση εκπλ. μέσων	Επάρκεια εκπλ. μέσων	Φοιτητές που ενεγράφησαν	Φοιτητές που εξετίστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁵
1 ^ο	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ00	Α. ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				278	208	194	94
1 ^ο	ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ01	Η.ΜΠΕΖΕΒΕΓΚΗΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				278	243	191	43
2 ^ο	ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ02	Η.ΜΠΕΖΕΒΕΓΚΗΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				254	219	188	78
Ε	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΧ04	ΣΠ.ΤΑΝΤΑΡΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				4	0	-	-
2 ^ο	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ05	ΠΕΤΡΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				250	237	201	28
Ε	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΧ06	ΣΠ.ΤΑΝΤΑΡΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				233	192	186	28
4 ^ο	ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ07	ΒΑΣ.ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				251	204	179	-
Χ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ: ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΞΕΛΙΞΗ	ΨΧ08	Α.ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				75	43	40	-
4 ^ο	ΣΧΟΛΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: ΣΥΝΔΕΣΗ ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗΣ	ΨΧ09	ΧΡ.ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				244	210	201	24
3 ^ο	ΣΧΟΛΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ10	ΧΡ.ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				267	245	194	88
1 ^ο	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ11	ΑΙΚ.ΓΚΑΡΗ, ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				254	202	177	58
2 ^ο	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ12	ΑΙΚ.ΓΚΑΡΗ, ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				286	211	187	16
Χ	ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ	ΨΧ13	ΑΙΚ.ΓΚΑΡΗ, ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				55	26	22	2
Χ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ14	ΒΑΣ. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				44	20	17	6

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Γρόπος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁴	Πολυαπλή βιβλιογραφία	Χρήση εκτ. μέσων	Επάρκεια εκτ. μέσων	Φοιτητές που ενεγράφησαν	Φοιτητές που εξετάστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁵
E	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	ΨΧ15	ΑΙΚ.ΓΚΑΡΗ, ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				168	129	121	23
E	ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ16	ΣΤΑΜ.ΑΝΤΩΝΙΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				193	166	151	-
X	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΨΧ17	ΑΙΚ.ΓΚΑΡΗ, ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				1	0	-	-
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	ΨΧ18		Δ3				2	0	-	-
E	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	ΨΧ19	ΒΑΣ.ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				95	51	37	8
4 ^ο	ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ22	ΜΑΡΙΑ ΛΟΥΜΑΚΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				253	205	182	60
E	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ24	ΑΣΗΜΙΝΑ ΡΑΛΛΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				6	3	3	-
1 ^ο	ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	ΨΧ27	ΑΛΕΞ.ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				296	223	182	68
E	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΨΧ30	ΕΥΦΡ.ΜΟΤΤΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				14	7	7	-
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	ΨΧ31	ΣΠ.ΤΑΝΤΑΡΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				249	216	197	45
2 ^ο	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ32	ΠΕΤΡΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ, ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				255	249	197	115
3 ^ο	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	ΨΧ33	Α.ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				273	195	189	56
X	ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΨΧ34	ΑΣΗΜΙΝΑ ΡΑΛΛΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				145	110	110	-
X	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΨΧ35	ΣΠ.ΤΑΝΤΑΡΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				2	0	-	-
X	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ	ΨΧ36	ΔΕΣΠ.ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				125	89	85	-
5 ^ο	ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ37	ΑΛΕΞ.ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				298	203	168	30

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Πρότος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁴	Πολυπλή βιβλιογραφία	Χρήση εκτ. μέσων	Επάρκεια εκτ. μέσων	Φοιτητές που ενεγράφησαν	Φοιτητές που εξετάστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁵
6 ^ο	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ	ΨΧ39	ΔΕΣΠ.ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				229	193	186	-
5 ^ο	ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ40	Α.ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				327	227	158	75
Ε	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	ΨΧ41	ΑΝΤ.ΠΑΠΑΣΤΥΛΙΑΝΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				87	56	37	-
Χ	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΧ42	ΕΥΦΡ.ΜΟΤΤΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				51	34	27	39
3 ^ο	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΨΧ43	ΕΥΦΡ.ΜΟΤΤΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				345	226	172	86
4 ^ο	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ44	ΦΙΛΙΑ ΙΣΑΡΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				272	206	183	-
4 ^ο	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	ΨΧ45	ΕΥΦΡ.ΜΟΤΤΗ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				370	292	218	-
Χ	ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΨΧ46	ΒΑΣ.ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				133	100	95	33
Ε	ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ	ΨΧ47	ΝΤΙΑΝΑ ΧΑΡΙΛΑ, ΕΔΠ	Δ3				99	51	42	5
Ε	ΨΥΧΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΨΥΧΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ	ΨΧ48	Α.ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				150	122	100	9
Ε	ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ, ΚΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	ΨΧ49	ΔΕΣΠ.ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				239	193	179	-
3 ^ο	ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ51	Α.ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				279	230	185	59
Ε	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	ΨΧ53	ΣΠ.ΤΑΝΤΑΡΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				11	2	2	-
5 ^ο	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ	ΨΧ54	ΦΩΤ.ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				259	229	223	-
Ε	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΣ	ΨΧ55	ΣΠ.ΤΑΝΤΑΡΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				2	0	-	-
6 ^ο	ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ56	ΒΑΣ.ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				277	194	171	21

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Γρόπος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁴	Πολυπλή βιβλιογραφία	Χρήση εκτ. μέσων	Επάρκεια εκτ. μέσων	Φοιτητές που ενεγράφησαν	Φοιτητές που εξετάστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁵
E	ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	ΨΧ57	Α.ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				1	0	-	-
E	ΓΝΩΣΙΑΚΕΣ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	ΨΧ58	ΝΤΙΑΝΑ ΧΑΡΙΛΑ, ΕΔΙΠ	Δ3				168	126	112	10
E	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΨΧ60		Δ3				2	0	-	-
2 ^ο	ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ61	ΚΩΝ.ΜΥΛΩΝΑΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				277	268	181	33
1 ^ο	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ Ι	ΨΧ62	ΚΩΝ.ΜΥΛΩΝΑΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				307	253	180	118
X	ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΑ Ι	ΨΧ63	ΚΩΝ.ΜΥΛΩΝΑΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				100	47	38	33
X	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ	ΨΧ64		Δ3				1	0	-	-
2 ^ο	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΙΙ	ΨΧ65	ΚΩΝ.ΜΥΛΩΝΑΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				353	297	143	32
E	ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ66	ΑΛΕΞ.ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				25	9	6	-
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΦΥΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	ΨΧ67		Δ3				193	161	142	-
E	ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΑ ΙΙ	ΨΧ68	ΚΩΝ.ΜΥΛΩΝΑΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				7	2	2	5
E	ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΛΟΓΙΚΗ	ΨΧ70	Γ.ΣΑΓΙΑΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				43	43	31	-
X	ΠΟΛΥΜΕΤΑΒΑΝΤΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	ΨΧ72	ΚΩΝ.ΜΥΛΩΝΑΣ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				1	0	-	2
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	ΨΧ73	ΜΑΡΙΑ ΛΟΥΜΑΚΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				198	124	110	-
X	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ74	ΜΑΡΙΑ ΨΥΧΟΥΝΤΑΚΗ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				219	154	136	-
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΨΧ75	ΧΡ.ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				17	4	4	-
E	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	ΨΧ76	ΧΡ.ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				137	107	100	19
X	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ78	ΒΑΣ.ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΠΛ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				31	11	11	7

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Γρόπος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁴	Πολυπλή βιβλιογραφία	Χρήση εκτ. μέσων	Επάρκεια εκτ. μέσων	Φοιτητές που ενεγράφησαν	Φοιτητές που εξετάστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁵
X	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	ΨΧ79	ΣΠ.ΤΑΝΤΑΡΟΣ, ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				239	217	191	31
	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ Α & Β	ΨΧ80		Δ3				4	1	1	1
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ: ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΨΧ81		Δ3				3	0	-	-
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΨΧ82		Δ3				1	0	-	-
	ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Α & Β	ΨΧ83		Δ3				55	9	9	-
E	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΨΧ84	ΑΝΤ.ΠΑΠΑΣΤΥΛΙΑΝΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				18	1	1	-
E	ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ85	ΝΤΙΑΝΑ ΧΑΡΙΛΑ, ΕΔΠ	Δ3				234	156	155	-
E	ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ	ΨΧ86	ΒΑΣ.ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				1	0	-	-
X	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ: ΛΑΚΑΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΨΧ88	ΒΑΣ.ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				149	121	120	36
E	ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ: ΛΑΚΑΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	ΨΧ89	ΒΑΣ.ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				137	99	96	-
X	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ90	ΠΕΤΡΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				27	11	11	10
E	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ	ΨΧ91	ΦΩΤ.ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				1	0	-	-
X	ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΧ94	ΦΙΛΙΑ ΙΣΑΡΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				1	0	-	-
E	ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	ΨΧ95	ΦΙΛΙΑ ΙΣΑΡΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				79	61	61	-
E	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ	ΨΧ97	Α.ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				37	16	15	11
X	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ: ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	ΨΧ100	ΜΑΡΙΑ ΛΟΥΜΑΚΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				186	153	130	-
E	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ	ΨΧ101	Α.ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΝΑΠΛ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				97	44	44	15

Εξάμηνο ²	Μαθήματα ³ Προγράμματος Σπουδών (ανά εξάμηνο)	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Τρόπος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁴	Πολυπλή βιβλιογραφία	Χρήση εκτ. μέσων	Επάρκεια εκτ. μέσων	Φοιτητές που εγγεγράφησαν	Φοιτητές που εξετάστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁵
E	ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΧ102	Α.ΠΑΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				52	28	27	12
E	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	ΨΧ104		Δ3				51	33	33	-
X	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΨΧ105	ΔΕΣΠ.ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				134	113	111	-
E	ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ106	ΑΛΕΞ.ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				7	4	4	-
E	ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΝΘΡΩΠΟΥ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ	ΨΧ109	ΠΕΤΡΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Δ3				32	21	21	13
X	ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ Ι	ΨΧ112	ΒΑΣ.ΛΑΛΙΩΤΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				186	155	138	-
E	ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	ΨΧ113	ΒΑΣ.ΛΑΛΙΩΤΗ, ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				93	57	30	-
7 ^ο	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ Ι	ΨΧ117						174	163	163	163
8 ^ο	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΙΙ	ΨΧ118						168	163	163	163
7 ^ο	ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Ι	ΨΧ119						281	160	160	-
8 ^ο	ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΙΙ	ΨΧ120						275	160	160	-
6 ^ο	ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΨΧ121		Δ3				184	190	177	-
E	ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ: ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	ΨΧ123	ΑΣΗΜΙΝΑ ΡΑΛΛΗ, ΕΠΙΚ.ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Δ3				81	63	62	-

¹ Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

² Για τα επιλεγόμενα μαθήματα, τα οποία δεν διδάσκονται σε συγκεκριμένο εξάμηνο, αναφέρονται οι ενδείξεις X (προσφερόμενο στο χειμερινό εξάμηνο) ή E (προσφερόμενο στο εαρινό εξάμηνο).

³ Καταγράφονται τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1^ο, 2^ο, 3^ο κ.ο.κ. εξάμηνο), όπως ακριβώς στον Πίνακα 12.1.

⁴ Τρόπος διδασκαλίας: Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ), Εργαστήριο (Ε) & αντίστοιχες ώρες/βδομάδα.

⁵ Αν η απάντηση είναι θετική, σημειώνεται ο αριθμός των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια γι' αυτό το μάθημα. Αν το μάθημα ΔΕΝ αξιολογήθηκε, το πεδίο παραμένει κενό.

Πίνακας 13.1.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2015-16)¹

Τίτλος ΠΜΣ: «Κλινικής Ψυχολογίας»

α.α.	Μαθήματα ²	Κωδικός Μαθήματος	Ισοτόπος ³	Σελ. Οδηγού Σπουδών	Εξάμηνο σπουδών ⁴	Κατηγορία (Υ, Ε, ΕΕ, Π) ⁵	Τρόπος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁶	Φοιτητές που εγγράφησαν	Φοιτητές που εξετάστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁷
1	Σύγχρονα Ταξινομικά Συστήματα Ψυχοπαθολογίας (Diagnostic & Statistical Manual of Mental Disorders, 5 th Edition, DSM-5 και International Classification of Diseases, 10 th Edition, ICD-10)	ΚΛ01		4	A	Υ	Δ	20	20	20	15
2	Ψυχοπαθολογία Ι: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων	ΚΛ02		4	A	Υ	Δ	20	20	20	19
3	Ψυχοθεραπεία Ι: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων	ΚΛ03		4	A	Υ	Δ	20	20	20	18
4	Αξιολόγηση Ι: Γνωστικές Λειτουργίες (WAIS, WISC Stanford -Binet)	ΚΛ04		4	A	Υ	Δ	20	20	20	14
5	Κλινική Συνέντευξη	ΚΛ05		4	A	Υ	Δ	20	20	20	18
6	Νεύρο-ψυχολογία	ΚΛ06		4	A	Υ	Δ	20	20	20	16
7	Βασικές Αρχές Ψυχοφαρμακολογίας	ΚΛ07		4	A	Υ	Δ	20	20	20	18
8	Ψυχοπαθολογία ΙΙ: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων	ΚΛ08		4	B	Υ	Δ	20	20	20	20
9	Ψυχοθεραπεία ΙΙ: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων	ΚΛ09		4	B	Υ	Δ	20	20	20	20
10	Αξιολόγηση ΙΙ: Προβλητικές Μέθοδοι Αξιολόγησης	ΚΛ10		4	B	Υ	Δ	20	20	20	20
11	Ψυχολογία και Ψυχοθεραπεία Ομάδας	ΚΛ11		4	B	Υ	Δ	20	20	20	19
12	Γνωσιακές Νευροεπιστήμες	ΚΛ12		4	B	Υ	Δ	20	20	20	19
13	Νευροψυχολογική Αξιολόγηση	ΚΛ13		4	B	Υ	Δ	20	20	20	19
14	Σύγχρονα Θέματα στην Κλινική Ψυχολογία (Μονογονεϊκές οικογένειες, μειονότητες, χρόνια νοσήματα, κ.λπ.)	ΚΛ14		4	B	Υ	Δ	20	20	20	18

- ¹ Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.
- ² Καταγράφονται τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο *Πρόγραμμα Σπουδών* (δηλ. 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} κ.ο.κ. εξαμήνου).
- ³ Σημειώνεται η ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.
- ⁴ Αναγράφεται ο αριθμός του εξαμήνου (δηλ. 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} κ.ο.κ.) και η ένδειξη Χ (χειμερινό) ή Ε (εαρινό).
- ⁵ Χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες συντομογραφίες:
Υ = Υποχρεωτικό, Ε = κατ' επιλογήν από πίνακα μαθημάτων, ΕΕ = Μάθημα ελεύθερης επιλογής, Π = Προαιρετικό
Αν το Τμήμα κατηγοριοποιεί τα μαθήματα με διαφορετικό τρόπο, εξηγήστε.
- ⁶ Τρόπος διδασκαλίας: Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ), Εργαστήριο (Ε) & αντίστοιχες ώρες/βδομάδα.
- ⁷ Αν η απάντηση είναι θετική, σημειώνεται ο αριθμός των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια για το μάθημα. Αν το μάθημα δεν αξιολογήθηκε, το πεδίο παραμένει κενό.

Πίνακας 13.1.2 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2015-16)¹

Τίτλος ΠΜΣ: «Κλινικής Ψυχολογίας»

α.α.	Μαθήματα ²	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Ωρες ανά βδομάδα	Εργαστήριο ή άσκηση ³	Λιδακτικές μονάδες	Πρόσθετη βιβλιογραφιά ⁴	Προσπειτούμενα ⁵	Χρήση εκπ. μέσων ³	Επάρκεια εκπ. μέσων ⁶
1	Σύγχρονα Ταξινομικά Συστήματα Ψυχοπαθολογίας (Diagnostic & Statistical Manual of Mental Disorders, 5 th Edition, DSM-5 και International Classification of Diseases, 10 th Edition, ICD-10)	ΚΛ01	Κώστας Ευθυμίου, Δρ Κλινικής ψυχολογίας	3	OXI				NAI	NAI
2	Ψυχοπαθολογία Ι: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων	ΚΛ02	Άννα Χριστοπούλου, Αναπλ. καθ. ΕΚΠΑ και συνεργάτες	3	OXI				NAI	NAI
3	Ψυχοθεραπεία Ι: Ψυχοδυναμική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων	ΚΛ03	Άννα Χριστοπούλου, Αναπλ. καθ. ΕΚΠΑ και συνεργάτες	3	OXI				NAI	NAI
4	Αξιολόγηση Ι: Γνωστικές Λειτουργίες (WAIS, WISC Stanford-Binet)	ΚΛ04	Φ. Μόττη, καθ. ΕΚΠΑ	3	OXI				NAI	NAI
5	Κλινική Συνέντευξη	ΚΛ05	Λίσσυ Κανελλοπούλου, Αναπλ. καθ. ΕΚΠΑ	3	OXI				NAI	NAI
6	Νευροψυχολογία	ΚΛ06	Αλεξάνδρα Οικονόμου, Επίκουρος Καθηγητής, ΕΚΠΑ	3	OXI				NAI	NAI
7	Βασικές Αρχές Ψυχοφαρμακολογίας	ΚΛ07	Ηλίας Αγγελόπουλος, Αναπλ. Καθ. Ψυχιατρικής, ΕΚΠΑ	2	OXI				NAI	NAI
8	Ψυχοπαθολογία ΙΙ: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοπαθολογίας Ενηλίκων	ΚΛ08	Ντάνια Χαρίλα, Δρ ψυχολογίας, ΕΔΙΠ ΕΚΠΑ	4	OXI				NAI	NAI
9	Ψυχοθεραπεία ΙΙ: Γνωσιακή-συμπεριφοριστική Προσέγγιση Ψυχοθεραπείας Ενηλίκων	ΚΛ09	Ντάνια Χαρίλα, Δρ ψυχολογίας, ΕΔΙΠ ΕΚΠΑ	4	OXI				NAI	NAI
10	Αξιολόγηση ΙΙ: Προβλητικές Μέθοδοι Αξιολόγησης	ΚΛ10	Φ. Μόττη, καθ. ΕΚΠΑ	2	OXI				NAI	NAI
11	Ψυχολογία και Ψυχοθεραπεία Ομάδας	ΚΛ11	Κλήμης Ναυρίδης, Ομότιμος καθ. ΕΚΠΑ	3	OXI				NAI	NAI
12	Γνωσιακές Νευροεπιστήμες	ΚΛ12	Ευαγγελία Σαλεπτού, Δρ ψυχολογίας, ΕΚΠΑ	2	OXI				NAI	NAI
13	Νευροψυχολογική Αξιολόγηση	ΚΛ13	Ευαγγελία Σαλεπτού, Δρ ψυχολογίας, ΕΚΠΑ	2	OXI				NAI	NAI
14	Σύγχρονα Θέματα στην Κλινική Ψυχολογία (Μονογονεϊκές οικογένειες, μειονότητες, χρόνια νοσήματα, κ.λπ.)	ΚΛ14	Λίσσυ Κανελλοπούλου, Αναπλ. καθ. ΕΚΠΑ και συνεργάτες	2	OXI				NAI	NAI

- ¹ Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.
- ² Καταγράφονται τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο *Πρόγραμμα Σπουδών* (δηλ. 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} κ.ο.κ. εξαμήνου).
- ³ Ναι/Όχι.
- ⁴ Ως πρόσθετη, νοείται η βιβλιογραφία πέραν των συγγραμμάτων που διανέμονται δωρεάν. Συμπληρώνεται με Ναι/Όχι.
- ⁵ Σημειώνεται ο αύξων αριθμός του/των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.
- ⁶ Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά;

Πίνακας 13.2.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2015-16)¹

Τίτλος ΠΜΣ: «Σχολικής Ψυχολογίας»

α.α.	Μαθήματα ²	Κωδικός Μαθήματος	Ιστότοπος ³	Σελ. Οδηγού Σπουδών	Εξάμηνο σπουδών ⁴	Κατηγορία (Υ, Ε, ΕΕ, Π) ⁵	Τρόπος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁶	Φοιτητές που εγγεγράφησαν	Φοιτητές που εξετάστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁷
1	Σχολική Ψυχολογία: Σύγχρονες προσεγγίσεις και εξελίξεις	ΣΧ01	https://eclass.uoa.gr/modules/author/opencourses.php?fc=736	6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	10
2	Θέματα Εξελικτικής Ψυχολογίας	ΣΧ02		6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	12
3	Κοινωνική και Διαπολιτισμική Ψυχολογία στη σχολική κοινότητα	ΣΧ03	https://eclass.uoa.gr/courses/PSYCH138/	6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	13
4	Εφαρμοσμένη Γνωστική Ψυχολογία στο σχολείο	ΣΧ04		6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	14
5	Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας - Στατιστική Ι	ΣΧ05		6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	12
6	Διάγνωση και αξιολόγηση νοητικών λειτουργιών παιδιών και εφήβων	ΣΧ06		6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	15
7	Σχολική Ψυχολογία: Σύγχρονες προσεγγίσεις και εξελίξεις	ΕΦ01	https://eclass.uoa.gr/modules/author/opencourses.php?fc=736	6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	16
8	Θέματα Εξελικτικής Ψυχολογίας	ΕΦ02		6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	17
9	Εφαρμογές της Κοινωνικής και Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα	ΕΦ03		6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	18
10	Εφαρμοσμένη Γνωστική Ψυχολογία στο σχολείο	ΕΦ04		6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	20
11	Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας - Στατιστική	ΕΦ05		6	1 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	18
12	Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία	ΣΧ 07		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	13
13	Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Προσεγγίσεις και παρεμβάσεις σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια	ΣΧ08		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	11
14	Συμβουλευτική και Διαλεκτική Συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές	ΣΧ09		7	2 ^ο	Υ	Δ,3	15	15	15	12
15	Ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση στη σχολική κοινότητα	ΣΧ10		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	13

α.α.	Μαθήματα ²	Κωδικός Μαθήματος	Ισοτόπος ³	Σελ. Οδηγού Σπουδών	Εξαμήνο σπουδών ⁴	Κατηγορία (Υ, Ε, ΕΕ, Π) ⁵	Τρόπος διδασκαλίας & ώρες/βδομ. ⁶	Φοιτητές που εγγεγράφησαν	Φοιτητές που εξετάστηκαν	Φοιτητές που πέτυχαν	Αξιολόγηση φοιτητών ⁷
16	Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία	ΣΧ11		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	12
17	Πρακτική άσκηση Ι - Εποπτεία	ΣΧ12		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	15	15	15	12
18	Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία	ΕΦ06		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	17
19	Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Προσεγγίσεις και παρεμβάσεις σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια	ΕΦ07		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	16
20	Συμβουλευτική και Διαλεκτική Συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές	ΕΦ08		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	14
21	Αξιολόγηση δυσκολιών μάθησης και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής στο σχολείο	ΕΦ09		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	15
22	Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία	ΕΦ10		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	17
23	Πρακτική άσκηση Ι - Εποπτεία	ΕΦ11		7	2 ^ο	Υ	Δ, 3	20	20	20	17

¹ Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.

² Καταγράφονται τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1^ο, 2^ο, 3^ο κ.ο.κ. εξαμήνου).

³ Σημειώνεται η ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.

⁴ Αναγράφεται ο αριθμός του εξαμήνου (δηλ. 1^ο, 2^ο, 3^ο κ.ο.κ.) και η ένδειξη X (χειμερινό) ή Ε (εαρινό).

⁵ Χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες συντομογραφίες:

Υ = Υποχρεωτικό, Ε = κατ' επιλογήν από πίνακα μαθημάτων, ΕΕ = Μάθημα ελεύθερης επιλογής, Π = Προαιρετικό
Αν το Τμήμα κατηγοριοποιεί τα μαθήματα με διαφορετικό τρόπο, εξηγήστε.

⁶ Τρόπος διδασκαλίας: Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ), Εργαστήριο (Ε) & αντίστοιχες ώρες/βδομάδα.

⁷ Αν η απάντηση είναι θετική, σημειώνεται ο αριθμός των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια για το μάθημα. Αν το μάθημα δεν αξιολογήθηκε, το πεδίο παραμένει κενό.

Πίνακας 13.2.2 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2015-16)¹

Τίτλος ΠΜΣ: «Σχολικής Ψυχολογίας»

α.α.	Μαθήματα ²	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Ώρες ανά βδομάδα	Εργαστήριο ή άσκηση ³	Διδακτικές μονάδες	Πρόσθετη βιβλιογραφία ⁴	Προσπειτούμενα ⁵	Χρήση εκπ. μέσων ³	Επάρκεια εκπ. μέσων ⁶
1	Σχολική Ψυχολογία: Σύγχρονες προσεγγίσεις και εξελίξεις	ΣΧ01	Καθ. Χρυσή Χατζηχρήστου σε συνεργασία με την Δρ. Θ. Υφαντή	3		5				
2	Θέματα Εξελικτικής Ψυχολογίας	ΣΧ02	Ομ. Καθ. Ηλ. Μπεζεβέγκης	3		5				
3	Κοινωνική και Διαπολιτισμική Ψυχολογία στη σχολική κοινότητα	ΣΧ03	Αν. Καθ. Βασ. Παυλόπουλος	3		5				
4	Εφαρμοσμένη Γνωστική Ψυχολογία στο σχολείο	ΣΧ04	Καθ. Σπ. Τάνταρος	3		4				
5	Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας - Στατιστική Ι	ΣΧ05	Καθ. Κων/νος Μυλωνάς	3		6				
6	Διάγνωση και αξιολόγηση νοητικών λειτουργιών παιδιών και εφήβων	ΣΧ06	Επικ. Καθ. Β. Ρότσικα σε συνεργασία με Δρ. Π. Λιανό	3		5				
7	Σχολική Ψυχολογία: Σύγχρονες προσεγγίσεις και εξελίξεις	ΕΦ01	Καθ. Χρυσή Χατζηχρήστου σε συνεργασία με την Δρ. Θ. Υφαντή	3		5				
8	Θέματα Εξελικτικής Ψυχολογίας	ΕΦ02	Ομ. Καθ. Ηλ. Μπεζεβέγκης	3		5				
9	Εφαρμογές της Κοινωνικής και Διαπολιτισμικής Ψυχολογίας στη σχολική κοινότητα	ΕΦ03	Καθ. Αικ. Γκαρή	3		7				
10	Εφαρμοσμένη Γνωστική Ψυχολογία στο σχολείο	ΕΦ04	Επικ. Καθ. Π. Ρούσσοσ	3		6				
11	Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας - Στατιστική	ΕΦ05	Καθ. Κ. Μυλωνάς	3		7				
12	Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία	ΣΧ 07	Λεκτ. Μ. Παπαδάτου	3		4				
13	Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Προσεγγίσεις και παρεμβάσεις σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια	ΣΧ08	Δρ. Αδρ. Μουταβελής	3		5				
14	Συμβουλευτική και Διαλεκτική Συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές	ΣΧ09	Δρ. Αικ. Λαμπροπούλου	3		5				

α.α.	Μαθήματα ²	Κωδικός Μαθήματος	Διδάσκοντες (όνομα, βαθμίδα)	Ωρες ανά βδομάδα	Εργαστήριο ή άσκηση ³	Διακτικές μονάδες	Πρόσθετη βιβλιογραφία ⁴	Προαπαιτούμενα ⁵	Χρήση εκπ. μέσων ³	Επάρκεια εκπ. μέσων ⁶
15	Ψυχοδιαγνωστική αξιολόγηση στη σχολική κοινότητα	ΣΧ10	Επικ. Καθ. Α. Φιλιππάτου σε συνεργασία με τον Δρ. Π. Λιανό	3		5				
16	Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία	ΣΧ11	Καθ. Φ. Μόττη-Στεφανίδη σε συνεργασία με τη Δρ. Ν. Παπαθανασίου	3		4				
17	Πρακτική άσκηση Ι - Εποπτεία	ΣΧ12	Δρ. Π. Λιανός, Δρ. Θ. Υφαντή	3		7				
18	Αναπτυξιακή Νευροψυχολογία	ΕΦ06	Λεκτ. Μ. Παπαδάτου	3		4				
19	Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Προσεγγίσεις και παρεμβάσεις σε διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια	ΕΦ07	Δρ. Αδρ. Μουταβελής	3		5				
20	Συμβουλευτική και Διαλεκτική Συμβουλευτική στη σχολική κοινότητα: Θεωρητικές προσεγγίσεις και εφαρμογές	ΕΦ08	Δρ. Αικ. Λαμπροπούλου	3		5				
21	Αξιολόγηση δυσκολιών μάθησης και ψυχοκοινωνικής προσαρμογής στο σχολείο	ΕΦ09	Επικ. Καθ. Α. Φιλιππάτου σε συνεργασία με τον Δρ. Π. Λιανό	3		5				
22	Αναπτυξιακή Ψυχοπαθολογία	ΕΦ10	Καθ. Φ. Μόττη-Στεφανίδη σε συνεργασία με τη Δρ. Ν. Παπαθανασίου	3		4				
23	Πρακτική άσκηση Ι - Εποπτεία	ΕΦ11	Δρ. Π. Λιανός, Δρ. Θ. Υφαντή	3		7				

¹ Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.

² Καταγράφονται τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} κ.ο.κ. εξαμήνου).

³ Ναι/Όχι.

⁴ Ως πρόσθετη, νοείται η βιβλιογραφία πέραν των συγγραμμάτων που διανέμονται δωρεάν. Συμπληρώνεται με Ναι/Όχι.

⁵ Σημειώνεται ο αύξων αριθμός του/των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.

⁶ Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά;

Πίνακας 14.1 Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Κλινική Ψυχολογία»

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοίτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2013-14						
2014-15						
2015-16*	6				6(=100%)	8,88
Σύνολο	6				6(=100%)	8,88

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 14.2 Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Σχολική Ψυχολογία»

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοίτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2013-14	0					
2014-15	0					
2015-16*	0					
Σύνολο	0					

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 15. Αριθμός Επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ του Τμήματος

	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z	H	Θ	I
2013-14	4	24		11		8		23	29	
2014-15	3	15		12	1	5		37	53	
2015-16	1	23		8		5		25	38	
Σύνολο	8	62		31	1	18		85	120	

Επεξηγήσεις:

A = Βιβλία/μονογραφίες

B = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

Γ = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

Δ = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

E = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές

ΣΤ = Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

Z = Συλλογικοί τόμοι στους οποίους επιστημονικός εκδότης είναι μέλος ΔΕΠ του Τμήματος

H = Άλλες εργασίες (προσκεκλημένες ομιλίες σε επιστημονικά συνέδρια, ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια χωρίς κριτές, επιστημονική επιμέλεια εκδόσεων, τεχνικές αναφορές εμπειρογνομώνων, εκπόνηση αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών και οδηγών εκπαιδευτικών, εκθέσεις αξιολόγησης ερευνητικών προγραμμάτων)

Θ = Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά

I = Βιβλιοκρισίες που συντάχθηκαν από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος

Πίνακας 16. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος

	A*	B	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Z	H
2014	822			10	13	7		6
2015	894			14	18	7		6
2016	954	1		11	20	8		5
Σύνολο	2670	1		35	51	22		17

* Η καταγραφή των ετεροαναφορών βασίζεται στη μηχανή αναζήτησης ακαδημαϊκού περιεχομένου Google Scholar. Συνολικά, μέχρι τον Οκτώβριο 2017 ο αριθμός των ετεροαναφορών των μελών ΔΕΠ ανερχόταν σε **8772**. Τα στοιχεία αφορούν ημερολογιακά έτη, καθώς η αναζήτηση με βάση το ακαδημαϊκό έτος δεν είναι εφικτή στη συγκεκριμένη μέτρηση.

Επεξηγήσεις:

A = Ετεροαναφορές

B = Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου

Γ = Βιβλιοκρισίες τρίτων για δημοσιεύσεις μελών ΔΕΠ του Τμήματος

Δ = Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων

Ε = Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών

ΣΤ = Προσκλήσεις για διαλέξεις

Z = Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

H = Βραβεία, τιμητικοί τίτλοι

Πίνακας 17. Διεθνής Ερευνητική/Ακαδημαϊκή Παρουσία Τμήματος

		2015-16	2014-15	2013-14	Σύνολο
Αριθμός μελών ΔΕΠ με συμμετοχή σε διεθνή ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα	Ως συντονιστές	1	1	1	
	Ως συνεργάτες (partners)	5	5	3	
Αριθμός μελών ΔΕΠ με χρηματοδότηση από διεθνείς φορείς ή διεθνή προγράμματα έρευνας		4	3	2	
Αριθμός μελών ΔΕΠ με διοικητικές θέσεις σε διεθνείς ακαδημαϊκούς/ερευνητικούς οργανισμούς ή επιστημονικές εταιρείες		4	4	5	

Σημείωση: Τα σκιασμένα πεδία δεν συμπληρώνονται.

12. Παραρτήματα*

- A. Οδηγός σπουδών
- B. Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης μαθήματος και διδασκαλίας από τους φοιτητές
- Γ. Κατάλογος επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών ΔΕΠ (2013-14 έως 2015-16)

* Τα Παραρτήματα επισυνάπτονται στην παρούσα Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης ως ξεχωριστά αρχεία.